BIBLIOTECA PENTRU TOŢI

GRIGORE M. ALEXANDRESCU

Opere complete

I

POEZII

EPISTOLE, SATIRE, FABULE, EPIGRAME, TRADUCERI, CU O CULEGERE ASUPRA VIEŢII ŞI OPEREI POETULUI ŞI ÎNSEMNĂRI

de

E. GÂRLEANU

EDI[illegible]

LIBRARIEI „[illegible]ERSALĂ“

ALC[illegible] Co.

Bucureşti, Cal[illegible]i No. 27

Preţul Lei 28.—

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI

No. 295-298

GRIGORIE M. ALECSANDRESCU

POEZII

EPISTOLE, SATIRE, FABULE, EPIGRAME, TRADUCERI

CU O

CULEGERE ASUPRA VIEŢII ŞI OPEREI POETULUI ŞI INSEMNĂRI

DE

EM. GÂRLEANU

OPERE COMPLECTE

I

BUCUREŞTI
Editura Librăriei „UNIVERSALA" Alcalay & Co.
27, Calea Victoriei, 27

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI
ESTE O ENCICLOPEDIE

CULEGERE ASUPRA VIEȚII ȘI OPEREI
LUI
GRIGORE M. ALEXANDRESCU

Grigorie Alexandrescu s'a născut la 1812, în Târgoviște, și e fiul vistierului Mihai și al Mariei Fusea, soră cu Neculae Fusea, tatăl lui Costică Fusea, care a fost deputat [1]). Când a plecat din Târgoviște, când și în ce împrejurări a venit în București, nu știm. Ion Ghica, acel care ne-a dat cele mai însemnate deslușiri asupra vieții poetului, de care fu legat cu o prietenie ce ținu până la moartea lor, îl cunoaște abea în 1831, când Alexandrescu intră în școala lui Vaillant; și iată cum ni-l arata că era pe atuncea: „Un tânăr oacheș, foarte oacheș, părul negru, sprâncenele groase îmbinate, ochii caprii și scânteetori; mustața îi mija pe buze" [2]). Poetul avea atunci 19 nai. Asupra înfațișării lui de mai pe urma nu mai găsim niciun rând, afară de unul, în fugă, al lui Bonifaciu Florescu, care cu câțiva ani înainte

1) **Aceste deslușiri asupra părinților poetului le adaugă Ion Ghica în „scrisoarea" lui despre poet, 1893, cu prilejul editării scrierilor lui Alexandrescu, în comunicarea din 22 Martie, 1866, făcută Academiei și în broșura extrasă din analele Academiei, ele nu se găsesc.**

2) **Amintiri despre Grigore Alexandrescu. Scrisoare către V. Alexandri, de Ion Ghica, membru al Academiei Române. Extras din Analele Acad. Rom., seria II Tom. VIII, Secția II-a. Memorii și notițe. Tipograf. Acad. Rom. 1837 —**

de vremea când scrisese articolul lui, despre poet, în *„Columna lui Traian"* [1]), îl zarise pe uliţile Târgoviştei, trecând, „slab şi palid". Fară îndoiala, dupa 1860, când poetul era chinuit de boala care avea să-l doboare. Il mai cunoşteam din cele doua fotografii, reproduse, una: în *„Revista Nouă"* [2]) a d-lui Haşdeu, întovărăşind admirabilul articol, despre poet, al d-lui Barbu Delavrancea, (această fotografie o reproducem şi noi); şi a doua în ediţia din 1893. In amândouă aceste fotografii, fruntea boltita, descoperita până sus de păr, umbreşte ochii ce privesc departe; obrazul sub musteaţa scurtă, aproape mijinda, deasupra buzelor, care, astăzi, par strânse de amărăciunea vieţii. Aceste asupra chipului; — sufletul lui, ni l-a împartăşit singur prin opera sa.

Studiile şi le complectă la şcoala lui Vaillant, unde întrecu, prin cunoştinţele ce le avea mai din timpuriu, pe colegii sai. La 19 ani cunoştea bine literatura franceza; recitase lui Ghica, în cea dintâi zi a prieteniei lor, scene din „Andromaca" şi „Phedra', lui Racine. Ştia pe Lamartine, Boileau şi Byron. Cunoştea pe Tucidid şi

Scrisoare comunicată Academiei Române în şedinţa din 22 Martie 1886. — Aceeaşi scrisoare în „Scrieri în versuri şi proză" a lui Gr. Alex. din 1893, — ediţie pregătită de insuşi Ion Ghica.

1) Columna lui Traian An. V. 1874, No. 5. Poetul Grigorie Alexandrescu, pe care la text il scrie mereu Alexandrescu.

2) Revista Nouă An. I, 1889.

Xenefon [1]), şi spunea pe dinafară părţi din Sofocle şi Euripid, în limba elină; iar pe Anacreon, în a caruia recitare se întrecea cu Iancu Vacarescu, îl stapânea din scoarţă în scoarţa [2]).

Inainte de 1831, cam între 1829 şi 1830, Alexandrescu a stat, sau intrat des, în casa Baleanu; astfel Eliade în Issachar (p. 14) ne spune: „Alexandrescul Grigoriu în casa banului Grigorie Baleanul lua primele inspiraţiuni poetice, şi însuşi patriotice". Lucru ce face şi pe d. Bogdan Duică [3]) să stabilească anul 1829 ca anul „naşterii literare a poetului".

Imprietenindu-se cu Ion Ghica, pe care îl iubeşte până la moartea sa, intră în casa acestuia; aici întâlneşte pe Ioan Vacarescu, visul copilăriei lui, şi pe toţi ceilalţi mari întemeetori ai culturii noastre. De aici, din casa lui Dumitru Ghica, Eliade îl ia la el acasă, prin 1832, de-l ţine, — Alexandrescu fiind sărac. Tot în acest an, Eliade îi scoate, în tipografia lui, cel dintâi volum de versuri şi proza (o traducere). Mai târziu se muta la maiorul Câmpineanu, unde intră în *Societatea filarmonică*, pentru care traduse, în anul întâi al întemeerii ei (1835) „*Alzira*", în versuri, a lui Voltaire; traducerea o închină lui Câmpineanu. Vieaţa ofiţerilor cari vin, zi şi noapte, în casa maiorului, îl ademeneşte; punându-se o vorbă bună

1) Vezi „Scrisoarea" citată mai sus.
2) Idem.
3) G. Bogdan-Duică. Despre Grigore Alexandrescu. **Convorbiri**, An. XXXIV, 1900. (Pag. 746-885).

pe lânga spatar, e primit în oaste ca „Iunker”, atașat la Djurstvă [1]).

Trimis la Focșani, la granița despre Moldova, sa facă slujbă de grănicer, se desgustă și în Septembrie, sau Octombrie 1837 își dă demisia [2] dupa ce mai întâiu, în *Epistola* catre colonelul I. Câmpineanu, descrie locurile unde era silit să steie de pază.

Aici nu sunt văi sau dealuri, nu sunt crânguri sau păduri
Cari împodobesc cu falǎ sânul veselei naturi... etc.

După aceasta se mută la Dumitru Ghica [3]), tatăl lui Ion Ghica. Data mutării lui aici trebue să fie anterioară anului 1838, prin toamna anului 1837, de oarece Ion Ghica ne spune ca aici a scris dânsul „Fericirea”, care apare

---

1) Aceeaşi „Scrisoare'.

2) Data şi textul demisiei ni le face cunoscute d. Bogdan-Duică, în articolul citat. Demisia a fost notificată în „**Buletinul Gazetei Oficiale**“ 1837, p. 208. Iată textul: Potrivit cu raportul şefului oştirii No. 3531, Noi poruncim a se slobozi din slujbă praporjicul Grigore Alexandrescu, cu toate că pentru folosul slujbei **urma această punere la cale să să se facă mai dinainte.** No. 66, Anul 1837, Octomvrie 27. (Urmează iscălitura M. S. întocmai după original“, Grigorie Alexandrescu era praporjic din Polcul No. 2. In analele parlamentare ale României, Vol. IX, p. 326. unde-i publicat budgetul oştirii munteneşti pe 1837, Alexandrescu e trecut cu „leafa întreagă pe tetraminia Ghenarie şi Mai; iar din tetraminia din Septemvrie analogon, lei 414 bani 45; peste tot 2071 şi 105 bani.

3) „Conu Tache“ cum îi zice Alexandrescu în scrisori.

înâiu în „*Român'a*"[1] Nr. 18 din 25 Februarie 1838. In afara de un interval de trei luni (când a ieşit din închisoare, în 1841 în care a stat la hotelul Conduri[2]). Alexandrescu a locuit mereu la tatal prietenului său, pâna la începutul anului 1841, dupa cum ar reeşi din corespondenţa lui cu Ghica[3]). In aceasta vreme, la 1841, Alexandrescu e închis;[4] pricina: fabula „*Lebada şi puii corbului*". „Lebada'. era poetul, „Vulpea" cei ce au ţinut sa-l ferece trei luni de zile, în închisoarea militara din mahalaua Gorgani, de unde-l scoate prietenul său, întors din strainatate. In închisoare a tradus „*Meropa*" lui *Voltaire*. Ghica pleaca la Iaşi.

In 1842, face împreuna cu Ghica, venit în concediu, o călatorie de o luna şi jumatate[5], prin Oltenia, vizitând toate mânăstirile, la dus şi la întors cutreerând toţi munţii, „din stână în stână", cum zice Ghica. La mânăstirea Cozia,

1) **„Romania"** jurnal cotidian. Redactori: F. Aron şi G. Hill, iar editor Fred. Valbaum. 1838.

Ion Ghica se înşeală când spune că şi poezia „Miezul nopţii" a fost scrisă când poetul sta la tatăl său, deoarece poezia apare în cea dintâi culegere de poezii la 1833.

2) „Scrisoarea citată".

3) **„Scrisori de Grigore Alexandrescu"** publicate de d. Bogdan Duică în **„Viaţa Românească"** No. 7 şi 8, An. I, Iaşi 1906.

4) Acel care l-a dus la închisoare trebue să fie locotenentul sau căpitanul de pe atunci **Chirculescu,** vezi scrisoarea XXI lui Alex. din 1844 Ghenarie 11. Mai târziu, sub domnia lui Cuza, Chirculescu ajunse **colonel.**

5) Vezi „Memorialul" pag 1 (Ed. 1863.

Alexandrescu a scris *„Umbra lui Mircea"*; la Tismana *„Rasăritul lunii"*; la Drăgăşani *„Mormintele"*. Toate apar, una după alta, în ediţia dela 1847. „Umbra lui Mircea la Cozia" apăruse mai înainte în „Propăşirea", din 7 Mai 1841.

Aceasta e cea dintâi călătorie a unor literaţi, întreprinsă cu scopul de a vedea şi scrie, la noi în ţară. Memorialul avea să fie scris de amândoi, dar Ghica trebuia să se întoarcă la Iaşi, şi Alexandrescu începu să-l redacteze singur, ţinându-l pe Ghica în curent cu ceea ce facea. Astfel, în scrisoarea IX din toamna anului 1842 [1]), Alexandrescu pune în cunoştinţă pe Ghica despre cele ce scria de dânsul în articolul *„Ocnele Mari„*: ,Iancu Ghica; încântat atât de manierele, cât şi de frumuseţea gazdei noastre, i-a scos pe furiş portretul. E de prisos să laud aplicarea ce are la desen, căci poate ca prieten să fiu bănuit că îl părtinesc şi că am privit lucrarea cu ochii amorului. Atâta numai spui că după ce mi-a arătat portretul, făcând jurământ că este femeia cămăraşului, pe care o vedeam în tot ceasul. m'am încredinţat că tovarăşul meu are un talent deosebit pentru... „mineralogie". Alexandrescu adaogă: „Iţi place? Şi mai furi altă dată portreturi?" Se vede însă că lui Ghica nu i-a plăcut. Aceasta o aflăm tot dintr'o scrisoare a poetului (XVII-a, 1843 Noembrie 2): „Je ne croyais pas que le

1) „Scrisorile" citate.

petit article du portrait pourrait te déplaire et je conçois encore moins comment il peut nuire, a la rèputation d'homme d'esprit ou a tres autres qualités; mais puisque tu veux absolument passer pour un bon peintre, soit, je ne m'y oppose point"[1]. Cu toate acestea ironia la adresa prietenului său se găseşte şi în ,,Memorial" (p. XII—XIII), dar subt o altă forma, mai puţin închegată.

Intr'o scrisoare din 1842, Ghenarie 29, A-lexandrescu face cunoscut lui Ghica,, la Iaşi, că ar primi acolo „un post în slujba administrativă sau judecătorească", dar n'ar vrea un loc la şcoală.

Insă Ghica ne spune că prietenul său a fost numit, în 1842, impiegat la postelnicie, la masa *jălbilor*[2]. Slujba lui era să citească petiţiile, să facă, de fiecare, câte un extract şi să le înainteze celor în drept .Vodă Bibescu, mulţumit de dânsul, îl ia cu el, lunile de vară la Breaza. Fără îndoială că începând cu vara anului 1843, deoarece în 1842 întreprinde călătoria.

Despre mergerea la Iaşi vorbeşte şi în altă

---

1) Traducem: „Nu credem că micul articol despre portret ar putea să-ţi displacă, şi cu atât mai puţin înţeleg cum ar putea el să strice renumelui tău de om de spirit sau celorlalte însuşiri ale tale; dar fiindcă vrei cu orice preţ să treci drept un pictor bun, fie, nu mă împotrivesc de loc".

2) „Scrisoarea" cit. p. 11.

scrisoare, cu ştampila poştei din 10 Martie 1842; el scrie: „Grăbeşte-te a-mi răspunde mai curând, şi a-mi trimite banii,[1]) căci ard de dorinţa de a pleca”. Cum se vede slujba dela masa jalbilor nu-l încânta deloc.

In anul 1846, Alexandrescu, pâna atunci serdar, e înalţat la rangul de paharnic; şi anul 1848 îl gaseşte şef al secţiei I din secretariatul Statului, „al trebilor din lăuntru” [2]). In 1848 devine unul din redactorii *„Poporului Suveran”*, dar fără să se dee niciodată pe faţă [3]).

In 1849, 27 Iunie, face lui Ghica cunoscut că abia a putut să scape din „ghiarele patrioţilor Cornescu şi beizadea Scarlat”. Şi în aceeaşi scrisoare, în câteva rânduri, care încep cu: „Vieaţa este tristă şi descurajarea adâncă”, poetul începe a-şi arăta oboseala ce-l cuprinsese, şi desgustul de lume. Poetul, care luase până atuci parte la vieaţa sgomotoasă, ce curgea în valuri de veselie, în Bucureşti, sau afară, la ţară, începe să se tragă mai în umbră, în liniştea colţului de întuneric pe care odaia cuiva, oricât ar fi de săracă, îl are totdeauna gata a primi. El scrie: „De multă

1) Banii dela Donici, pe volumul apărut în 1842.

2) Bogdan-Duică. Articolul din **Convorbiri.** D-sa ne dă şi No. raportului **„Almanahul Statului“** pe 1848 p. 166; la rangul de paharnic s'a ridicat serdarul Gr. Alexandrescu în 1846, în urma raportului cu No. 675 al marelui postelnic. Vezi **Buletin,** gazetă oficială. 1846; 29 Aprilie, p. 1080.

3) Acelaşi articol.

vreme trăesc foarte *retirat* şi mi-am tăiat mai toate relaţiile cu societatea cea înaltă" [1]).

In 1852 îşi arată, tot către Ghica, dorul de prieteni: „*Este multă vreme de când nu mai am iluzii pentru nimic*, afară numai pentru prieteşug, de vreme ce întâlneşte cineva şi în vieaţă prieteni ca tine. Prin urmare, când auzi că fac câte o nerozie, crede că o fac *cu sângele cel mai rece* şi numai ca să se împlinească scriptura" [2]).

Puterea îi descreşte cu încetul, din când în când flacăra geniului sau mai pâlpâie încă; în 1855, „România Literară" [3]) a lui Alexandri, îi publica: „*Rasbunarea şoarecilor sau moartea lui Sion*"; şi fabula: „*Iepurele, ogarul şi copoiul*". Tot în acest an, o fabulă: „*Lupul şi vulpea*", îi atrage ura unui boier care se plânge la caimacam, dar acesta respinge plângerea cu o rezoluţie cunoscută tocmai în 1862, când „*Reforma*" dela 15 Noembrie reproduce fabula [4]). Iată şi răspunsul caimacamului: „Deoarece nu se atacă nimeni personal prin aceasta poezie, de ce vă plângeţi, dece să vă băgaţi lingura unde nu vă fierbe oala?".

Amestecat din ce în ce în politică, vaza de care se bucura îl înalţă în 1859 în scaunul de

1) Acelaşi articol.

2) Acelaşi articol.

3) „România Literară". Foaie periodică, sub dir V. Alexandri, I 1855, Iaşi.

4) Bogdan-Duică. Articolul citat.

ministru, pe care îl refuză. Iată dece nu-l primeşte: (scrisoarea către Ghica, din 31 Martie 1859 [1]). „Nu ştiu cum ai privit refuzul meu de a intra în minister. Poziţia era frumoasa şi aş fi primit oarecare alt minister, de exemplu pe al cultului, pe al pricinilor straine, chiar şi pe al controlului, afara însă de al finanţelor. Prefacerile ce se cer în toate ramurile sale sunt numeroase, timpul foarte scurt şi camera cum o ştii. Apoi m'am temut să fiu ministru numai pentru două, trei luni, nefiind în poziţie materială independentă ca sa mă pociu susţine în urmă". După câteva zile dela aceasta e numit *director* la ministerul cultelor şi instrucţiei.

In 1860 este trimis la Focşani ca membru în comisia interimară, cea din urmă însărcinare ce primeşte, căci aici este lovit de boală, puterile îi scad cu încetul, şi poetul începe a scobori calea, pe care se ridicase în resfrîngerea razelor unui soare strălucitor.

In 1864, în sesiunea prelungită a adunării i se votează (dimpreună cu *Vaillant* şi *Donici*, acestui din urmă peste pensia legiuită) o *recompensă naţională*. (Vezi A. D. Xenopol. *„Domnia lui Cuza Vodă"*. Vol. I pag. 374).

Dar întunerecul îşi aruncă vălul său peste mintea minunată de mai înainte. Cele din urmă poezii ale sale, încercări şterse prin care se mai străduia să ia parte la vieaţa care începea

---

1) Bogdan-Duică, Articolul citat.

să făgăduiască o altă soartă României, sunt două bucăţi cuprinse în culegerea făcută de D. Gusti[1]) şi pe care le dăm numai ca nişte documente literare. Grozava boală îl doboară cu încetul, îi stinge cu desăvârşire scânteia dumnezeească ce purta în suflet şi, în seara de 25 Noembrie 1885, poetul moare. La 28 Noembrie îl îngroapă fără nicio pompă, fără sgomot, urmat de câţiva prieteni, în liniştea care după patru ani de zile, un dric purta şi pe Mihail Eminescu.

O parte caracteristică şi pentru Grigorie Alecsandrescu şi pentru epoca literară în care dânsul a strălucit, e polemica lui cu Ion Eliade. Asupra acestei polemici vreau să mă opresc, se va vedea mai încolo pentru ce, arătând cum, de ce a purces, şi până la ce punct a ajuns cearta.

Prin 1831, Eliade, care văzuse pe poet în casa lui Dumitru Ghica, îl ia la dânsul. In 1832 îi şi scoate, în tipografia sa, cea dintâi ediţie a poeziilor lui. Dar prietenia aceasta era menită să se sfarme, ruptura să facă răsunet, să rămâie turnată chiar şi în bucăţi literare. Cele dintâi înghimpări ale lui Eliade, împotriva fostului său prieten, parcă răsar înaintaşi dată din

1) „Armonii" dela 14 Martie şi 19 Maiu 1881. Iaşi. Tip. Goldner 1881.

prefaţa poeziilor lui Paris Mumuleanu[1]. Eliade spune că Mumuleanu ar putea fi „un model pentru mulţi versificatori, cari scriu fără a se gândi, strivesc şi înghiesuiesc biata rimă, nu le place a-şi exprima ideile cele stravagante ca lumea, şi după ce îşi înşiră pe hârtie nişte neînşirate cugetări dintr'un cap crud şi bolnav, se socoate că a sburat Minerva din capu-me". Eliade nici nu ne lasă să stăm mult la îndoială înpotriva cui îşi îndreaptă săgeţile, căci în acelaşi an dă, faţiş, lovitura lui Alexandrescu. In articolul *„Critică Literară"*[2], dânsul analizează, vers cu vers, fabula lui Alexandrescu: *„Vulpea, calul şi lupul"*, publicată în ziarul de pe atunci *„România"*[3]. Iată ce zice Eliade: „In România No. 48 şi 45 s'au văzut două bucăţele în stiliuri ce se zic poezii, mici la vedere şi la citit încă şi mai mici, că îşi pierde cineva răbdarea dela cele dintâi rânduri. Aceste numite poezii sunt iscălite de un poet necunoscut"... şi mai încolo: „Numele acestui poet este G. A-scu"... „eu mă socotesc că aceste trei semne pot să zică „Ghiţă Ariciulescu". Şi pe tema aceasta, declarând mai încolo, că versurile sunt o „monstruozitate" „vrednice de un cabinet de istorie naturală",

1) **Poezii ale lui Paris Mumuleanu**, **Bucureşti, în tip. lui Eliad, 1837. Prefaţă publicată în „Curierul de Ambe-Sexe". Periodul I, pag. 90.**

2) **Curierul de Ambe-Sexe, acelaşi an, p. 228.**

3) **„România", No. 55; 1 Martie 1838.**

și după ce ia în bătaie de joc, în câteva cuvinte, *„Fericirea"* [1]), trece la fabulă [2]) pe care o reproduce și o stoarce de nu mai rămâne nimic; apoi face el o alta, pe care zice că „o dăruește d-lui G. A-scu", adăugând: „Ce știi? Poate că îi voiu mai fi dăruit și altă dată" [3]). Fabula lui Eliade e întitulată *„Calul, vulpea, lupul"* și începe astfel:

O vulpe copilandră ce-abea se apucase
De ceea-ce 'nvățase;
Să calce 'n urma măsii, în pungă fără bani,
Să cumpere la gâște, găini, cocoși, curcani, etc.

Apoi la pagina 251 dă încă odată fabula lui Alexandrescu, cu îndreptările greșelilor gramaticale.

Alexandrescu mai publică, într'adins, o poezie: *„Câinele soldatului"* în *„România"*, [4]) iscălind-o cu numele întreg. Cu toate aceste critica lui Eliade l-a durut rău; și'n ediția poeziilor lui din 1838, fabula criticată lipsește, ca și din cele următoare. In schimb o înlocuiește prin o alta, *„Privighetoarea și măgarul"*, ca răspuns lui Eliade, în al căreia sfârșit îi spunea de-a dreptul:

1) Publicată în „România", No. 48, 25 Febr. 1836.

2) O reproducem pentru întâia dată în această ediție.

3) Aluzie răutăcioasă. la vremea când poetul fusese ajutat de dânsul.

4) „România" No. 73, 20 Martie 1873.

....„Povaţa e'n zadar,
Căci d'aş urma-o, nu e'ndoială
Că eu în locu-ţi n'aş fi măgar".

Oricât de mare ar fi fost vaza lui Eliad, fabula trebue să fi avut mare succes, deoarece Eliad răspunde printr'o poezie *„Ingratul"* [1]) de 12 strofe, în care Alexandrescu e arătat cum l-a îngrijit, cum l-a ajutat, cum l--a scăpat dela moarte; prin astfel de versuri:

Te bolnăvişi viperă; cu braţele deschise
Te primii în casă"...

Dă şi numele boalei: Alexandrescu suferise de „lângoare"; ba ne face să înţelegem şi pricina rupturii prieteniei lor:

Să urlii de turbare când ţi-or cădea blesteme
A două inimi *calde* ce tu le-ai *desunit.*

Pricina era o femee!

Poezia poartă data de 1836 April 7. Fireşte, in culegerea de poezii a lui Eliade din acel an [2]), poezia lipseşte. Eliad sau o avea şi n'a publicat-o, sau a scris-o în 1838 si-i pune această dată, care aproape sigur e aceea a rupturii prieteşugului lor. In acelaşi an, de două

1) Curierul de Ambe-Sexe. Periodul II, pag. 74.

2) Culegere din scrisorile lui Eliad de proze şi de poezie. Bucureşti, în tip. lui Eliad, 1836.

ori, în articolele: *„Autorii”* şi *„D. Sarsailă”*, publicate tot în *„Curierul”*, loveşte iar pe Alexandrescu. Autorii descrişi de Eliad nu se deosibesc deloc „de cei cari mişuiesc în stratul râmătorilor” şi fac nişte „parascovenii”, pe care le numesc „satiră”, păcălindu-se tot pe ei. Alexandrescu îşi scoase culegerea a doua de poezii.

Duşmănia lor nu s'a curmat decât cu moartea lor. Aceasta se vede şi din corespondenţa lui Alexandrescu către Ghica. Aşa, într'o scrisoare din 12 Februarie 1843, poetul răspunde prietenului sau, care îi cerea o însemnare de cărţile ieşite în tipografia lui Eliad: „Ştiţi că nu sunt tocmai prieten cu Eliad, ca să-i ceiu o asemenea însemnare...” „şi nu ştiu dece socotiţi că jurnalul vostru nu poate ieşi fără a fi îmbogăţit cu asemenea *sărăcii*”. Apoi, într'o alta, din 1814, Ghenarie 11, critică pe Eliad care dimpreună cu Marcovici puneau „mânuşiţile pe câte 40.000 lei pentru *ostenelile* dumnealor în literatură”. Adăugând: „Norociţi muritori cari au darul a plăcea tuturor guvernelor, în vreme ce noi, goniţi subt cel trecut, suferiţi de cel de acum, suntem ca nişte iepuri fricoşi”...

In 1861, Alexandrescu loveşte un bărbat politic, protector al lui Eliade, prin fabula: *„Catârul cu clopoţei”*; Eliade răspunde printr'o alta: *„Câinele bolnav de ochi”*,[1]) publicată în

1) Bogdan-Duică. Convorbiri. Articolul citat.

„Naționalul" No. 30, Alexandrescu îi răspunde. Dar cele mai grozave lovituri, dela „Ingratul". și le-au dat amândoi prin niște *„satire"*, care au circulat în manuscris, și pe care *Aricescu* le dă în culegerea lui [1]). La cele 5 strofe ale lui Alexandrescu, Eliade svârlă 39!

Și numai mormântul a pus un sfârșit acestei uri care, din partea lui Eliade, n'a avut margini!

. . . .

Dacă desvălui pentru întâia oară mai pe larg această polemică, cea mai înverșunată care a fost vreodată în vre-o literatură, o fac, în afară de cele ce-am spus mai înainte de a o arăta, și ca să servească de învățământ. Liniștea cu care o privim astăzi, ne arată că vremea, acest mare *critic*, domolește orice furtună, orice ură, așezând pe fiecare la locul lui. N'a fost scriitor care să aibă un mai mare dușman cum a avut Alexandrescu în Eliade, dușman care să-l lovească la începutul carierei lui. N'au fost lecții mai distrugătoare ca acelea pe care Eliade i le-a dat. „Feriți-vă de el" sfătuia criticul pe scriitorii tineri! Și totuși cine e Alexandrescu astăzi ca poet, ce în urmă îi rămâne criticul, ce departe în urmă! Căci ni-

1) „Satire politice" care au circulat în public manuscrise și anonime, între anii 1840-66. Culesc de C. D. Aricescu, București 1848.

meni nu poate înnăbuşi talentul şi geniul. Cât de reci ni se par searbădele articole din „Curierul", cât de frumoasă e fabula „Privighetoarea şi Măgarul"! Şi Eliade a fost *mare*; dar cei *mărunţi*, cei ce stau ca frunzele pe copac, ca praful pe drum? Aceia vor alcătui nisipul pustiului oricărei literaturi, nisipul pe care îl calci în picioare, ca să ajungi la *oaza!*

Kogălniceanu nu se înşelase când, în prefaţa poeziilor lui *Hrisoverghi* [1], vorbind despre starea literaturii de pe la 1834, spunea: „Cele întâi încercări a lui Alexandrescu ieşiseră asemine de subt tipar, şi vestea Românilor un mare poet". Gr. Alexandrescu este cel mai mare poet al Munteniei, şi alaturi de Mihail Eminescu, cei mai mari poeţi ai noştri. Cu mult mai puţin artist decât Eminescu, şi cu o cunoaştere mai puţin deplina a limbii, Alexandrescu se ridică totuşi, de multe ori, deasupra lui Eminescu, printr'o gândire adâncă, printr'un neţărmurit avânt ce-i iea sufletul ori de câte ori dânsul vibrează pentru fericirea omenirii.

La niciun pont al nostru nu se găseşte atât entusiasm, atâta lepădare de sine, şi dragoste pentru alţii, ca la Grigorie Alexandres u. Durerea lui nu-l nelinişteşte, ci aceea a altora. Pentru a lui găseşte puterea să şi-o înnăbuşă închizându-se într'nsa, „ca'n elementul" său.

1) **Poezia** lui Hrisoverghi, Iaşi, 1845.

El nu cere nimic dela soartă, pe care o dorea legată cu a tuturor celorlalţi:

Eu nu îţi ceiu în parte nimica pentru mine,
Soarta-mi cu a mulţimii aş vrea să o unesc...

Ne spune în *„Anul 1840"*, care e o capodoperă a literaturii noastre. Ori de câte ori însă îşi opreşte gândirea la patimile lui, îşi pierde din avânt; de aceea poeziile în care descrie dragostele lui sunt slabe.

Talentul lui e ca vijelia, care nu poate mişca numai o frunză, ci freamătă întreaga pădure supt aripile ei.

Alexandrescu e un uriaş care, cu o singură smucitură, se scutură de tot ce-l înconjoară, ca să rămâie singur. Aşa se scutură de influenţa literaturii franceze, pe care o cunoştea deplin, şi chiar atunci când o ia de tovarăş în calea lui de scriitor, cât de prizărită, ce umilită se ţine de paşii lui! Căci *ea* îi arată drumul, *el* o învaţă cum să meargă.

Neînduplecat, duios şi măreţ, muşcător şi zâmbitor în aceeaşi vreme, aşa ni se arată în *„Satire"*. Biciuitor în *„Fabule"*, dânsul croieşte o lume nouă, lumea *dobitoacelor* ce vorbesc, a dobitoacelor ce vin din adâncul codrilor şi, fermecate de puterea vrăjitorului-poet, înjgheabă, subt ochii noştri, o vieaţă nouă, menită să ne îndrepte paşii, să ni-i întoarcă dintr'un drum, trimiţându-i pe un altul. Pe cine vreţi să găsiţi? Pe ajunsul, burtă-verde, care nu mai cunoaşte pe nimeni? Pe secătura care se sbu-

ciumă, şi ţipă: că, ce avem, el a croit?? Pe neînsemnatul *cineva*, de colo, care se dă drept scoborîtor al cutărui neam domnesc? Pe *Fiţiţă* pomădit, dar sec, aşezat, tocmai pentru aceasta, în fruntea bucatelor? Pe un oarecare ce-şi vinde, în marginile puterii lui, ţara? Pe atâtea să aurească un stâlp, mai mult, al porţii lor? Şi mai pe cine? Pe încrezătorii de sine, pe necinstiţi, pe bârfitori? Dar pe toţi îi veţi găsi; n'aveţi teamă, căci fabulele lui Alexandrescu sunt veşnice, ca şi patimile sufletului omenesc!

ASUPRA EDIŢIILOR SCRIERILOR
LUI
GRIGORE M. ALEXANDRESCU

Cele cinci ediţii apărute cât poetul era în vieaţă sunt:

I) *1832. — Eliezer şi Neftali.* Poemă tradusă din Florian de *Gr. Aleksandresku.* Bucureşti 1831. In Tipografia lui Eliad. Vol. în 8⁰, de 120 pagini.

Paginile 87—120 cuprind: *Poezii ale D. Gr. Aleksandresku;*

Elogii: I. Miezul nopţii. II, Prieteşugul, III. Adio. IV, Intristarea. V, Intoarcerea.

„Adio lui lord Biron la soţia sa". Traducţie. „Intristare". Traducţie din Delamartin. *(sic).*

„Fluturele". Traducție din Delamartin. *(sic).*

„Fabule: I. Vulpoiul Predicator. II. Privighetoarea și Păunul. III. Măgarul răsfățat. IV. Papapagalul și celelalte păsări. V. Catârul ce își laudă nobilitatea.

II) *1838. — Poezii ale D. Gr. Aleksandreskul.* București. Tipărite la Zaharia Karka'eki. 1838. Vol. în 8⁰ de 55 pagini [1]).

Eligii și fabule: Meditația — Elisa. — Așteptarea. Inima mea e trista. — Peștera. — Barca. — Candela. — Fericirea. — Cânele soldatului. — Epistolă familiară Domnului Polkovnic I. Câmpianul. — Rugăciunea.

Fabule: Lebăda și puii corbu'ui
Privighetoarea în colivie.
Ursul și lupul.
Boul și vițelul.
Câinele izgonit.
Șoarecele și pisica.
Privighetoarea și măgarul.

III) *1842. Poezii a lui Gr. Alecsandrescu.* Ediție complectă. Iași. La Kantora Foaiei Sătești, 1842, Vol. 16⁰, pag. XIV și 228, urmate de 1 pag. cu „Scara".

Ediția cuprinde următoarele bucăți: (le dăm în ordinea „scării).

---

1) Pe spatele copertei însă a arătat locul și data „București 1839". Aci trebue să mai adăugăm că Alexandrescu mai are, înainte de aceasta o traducere în versuri „Alziri sau Americanii". Tragedie în 3 acte de Voltaire. 1855, București.

Epistole: *I) Marelui Logofăt I. Văcărescul. II) Epist. Familiară, d. Colonel I. Câmpineanu. III) Catră Volter. IV) D. Maior Voinescu II. V) D. Aleksandru Donici, fabulist moldovan. VI) Satiră, Duhului meu.*

Meditaţii: *I) Meditarie. II) Peştera. III) Barca. IV) Candela. V) Rugăciunea. VI) Anul 1840. VII) Vieaţa câmpenească.*

Elegii: *I) Miezul nopţii. II) Prieteşugul. III) Adio. IV) Intristarea. V) Intoarcerea. VI) Elisa VII) Aşteptarea. VIII) Inima mea e tristă. IX) Cânele soldatului. X) Te mai văzui odată. XI) Prieteşugul şi amorul Emiliei. XII) De ce suspini. XIII) Mângâerea unei tinere femei. XIV) Mulţumirea. XV) Când dar o să guşti pacea.*

Traducţii: *I) Adio lui lord Biron la soţia sa. II) Intristare. III) Fluturele. IV) Fericirea.*

Fabule: *I)Vulpoiul predicator. II) Privighetoarea şi păunul. III) Măgarul răsfăţat. IV) Papagalul şi celelalte paseri. V) Catârul ce-şi laudă nobilitatea. VI) Lebăda şi puii corbului. VII) Privighetoarea în colivie. VIII) Ursul şi luţul. IX) Boul şi viţeluşul. X) Cânele izgonit. VI) Şoarecele şi pisica. XII) Privighetoarea şi măgarul. XIII) Cânele şi căţelul. XIV) Pisica sălbatică şi tigrul. XV) Dervişul şi fata. XVI) Dreptatea leului. XXII) Nebunia şi amorul. XVIII) Lupul moralist. XIV) Vulpea liberală. XX) Merla şi bufniţa. VVI) Cucul. VVII) Uleul şi găinele. XXIII) Oglindele. VVIV) Cânele şi măgarul,*

Epigrame: *I)... II) Celui ce scria că poezia este o boală nelecuită. III). D*** IV). V).*

Am dat cuprinsul acestui volum, de oarece, fiind foarte rar, (bibliotecile nu-l au, chiar nici aceea a Academiei) cercetătorii se lovesc de o piedică. Mai cu seamă, ca, deşi această ediţie are pe alocurea unele *moldovenisme*, pe dânsa şi aceea dela 1847, trebue să se sprijine orice editare a operei lui Gr. Alecsandrescu.

In privinţa acestei ediţii, se poate cerceta, cu mult folos, scrisorile lui Alexandrescu, publicate de către d. Bogdan Duică. Aşa Alexandrescu scrie la 17 Martie 1842 că e *„mai mult* de un an" de când a trimis lui Donici manuscriptul spre tipărire, lucru ce-l hotărîse (se vede din scrisoare) să şi-l retragă în cazul când n'ar ieşi mai repede. Banii pentru aceste poezii, ce-i cere mereu prin scrisori, prietenului său, pe care-l roagă să stăruiască, îi primeşte însfârşit, şi chiar răspunde, la 15 Aprilie 1842: „Banii dela Donici i-am primit, şi i-am cheltuit sănătos". Cât priveşte pentru o parte din volumele ce i se cuveneau, corespondenţa aminteşte încă prin Noembrie 23, acelaşi an, rugând pe Ghica să încredinţeze pe editori că le cere, nu ca să le vânză, păgubindu-i prin aceasta, ci să le deie la „unele persoane care nu obişnuesc să cumpere niciodată cărţi româneşti" [1]).

Din această ediţie s'a dat la o parte o poezie: *„Spovedania"*, care nu s'a tipărit, şi ră-

1) Erau şi pe atunci.

mâne pentru totdeauna pierdută. Căci poetul în zadar cere, prin Ghica, să i se înapoieze; în 11 Ghenarie 1844, încă tot nu o primise... „Şi ce este mai de mirat încă, nu-mi răspunzi nimic la cererea ce ţ'am facut într'atâtea rânduri de a-mi trimite cu orce preţ versurile mele dela Cogălniceanu; ştii că nici într'un chip nu voiu să rămâie acolo; sileşte-te dar, odată pentru totdeauna, a mă îndatora cu trimiterea lor..."

In fruntea volumului se afla următoarea:

PREFAŢĂ[1]

„Precuvântarea în fruntea unei cărţi este câte odată foarte trebuincioasă; întâi, pentruca adaogă la numărul foilor (lucru nu puţin folositor pentru mulţumirea ochilor şi pentru speculaţie), iar al doilea pentrucă autorul are aci câmp deschis să vorbească - cât va pofti de meritul său şi de nedestoinicia vrăjmaşilor sai. Ori cum va fi, îmi venise dorinţa sa fac şi eu o precuvântare: vrând sa dea cetitorilor o inaltă idee de învăţătură mea, hotărîsem să înşir ca într'un pomelnic numele tuturor autorilor morţi şau vii, creştini sau pagâni, pe cari i-am citit sau voiu să-i citesc, să puiu câteva *epigrafe* latineşti, câtiva termini de chimie, şi cu ăst chip să spariu pe acei cari ar îndrăsni să mă judece. Dar o ideee răpide ma fă-

1) O dăm întocmai.

cu să-mi schimb hotărîrea: mă gândii că o asemenea colekţie nu poate sluji decât să dovedeasca bogăţia neştiinţii mele; că aş vorbi în zadar de regulile lui Aristot, când nu le păzesc: când el a scris bine, şi eu cum vedeţi. Aşa, înfăţişez fără formalităţi un amestec de poezii; o parte din ele au fost încă odată tipărite şi criticate: cu a doua ediţie aştept o a doua critică.

„In zadar strigă unii ca critica e primejdioasă, ca omoară talentele, dumneei nu face atâta rau cât vor sa arate, şi nu văz ce nenorocire ar fi de ar putea să zugrume câteva din acele duhuri lunatice care, plângându-se de puţină înţelegere a veacului lor, se închid în viitorie ca într'o cetăţue nepătrunsă, şi aşteapta acolo slava care îi priveşte cu milă şi rîde de dânşii.

„Dar critica trebue să fie iertată, însă nu numai unora, ci de obşte; nu acea care defaimă pe om, dar acea care arată greşelele scrierii. O asemenea critică poate să îndrepteze pe mulţi, poate să formeze gustul. Geniul e ca toate puterile cereşti, care adorm într'o oarbă încredinţare, când nimeni nu le arată adevărul. Să nu credem însă că meritul unui autor se poate cerceta şi hotărî numai de acei de o meserie cu dânsul: adeseori pana lor este povăţuită de patimă, şi interesul ce au a înşela îi face nedrepţi. E destul să aibă cineva un duh firesc ceva cultivat, şi nişte organe simţitoare,

ca să preţuiasca talentul. Meritul unui poet stă în plăcuta întipărire ce ne lasă citirea poeziilor sale, şi cititorul chiar de nu va şti regulile, tot poate spune de a simţit mulţumire sau neplăcere, dacă versurile sunt melodioase sau aspre, desluşite sau încurcate, felurite sau monotone. Autorul a împlinit toate condiţiile, de va izbuti să-mi mulţumească duhul, inima, şi urechea, potrivit cu felul la care se apleacă.

„Eu niciodata n'am criticat pe nimeni, pentrucă mi-a placut sa fiu în pace cu toată lumea, şi pentrucă prea puţini oameni suferă cu mulţumire să le arăţi greşelile; iar de n'am răspuns la personalitaţile adresate asupra-mi, meritul acesta nu e al meu, ci al censurii de bine voitoare care nu m'a îngăduit: altfel, poate că n'aş fi avut filosofia a le privi cu dispreţuirea ce merită; a lăsa în pedeapsa cugetului lor pe acei oameni cari nu se ruşinează de nimic, cari şi-au minţit lor şi obştii; cari mi-au făcut tot răul ce le-a fost prin putinţă, şi au dat Scrierilor mele un duh vinovat ce nu-l au avut. Ruso 1) zice că nu trebue să omorîm un om, ca să-i dovedim prin aceasta că n'are dreptate la răul ce vorbeşte de noi; urma-o bucuros cu acei care ar critica poeziile mele, căci fără sa fiu ca acei ipocriţi, care se zic ei însuşi cei mai păcătoşi înaintea lui Dumnezeu, ca să se mire lumea de modestia lor, tot

1) Rousseau. (N. E.)

cunosc ce-mi lipseşte, deşi nu pociu face mai bine [1]).

„Dar văz că fără să voiu, era aproape să va dau o precuvântare dupa toate formele; norocire pentru cititori că am prins de veste la vreme; altfel, le-aşi fi făcut apologia fieş-căreia bucăţi, i-aşi fi plimbat pe aşternului văilor şi pe vârful munţilor; le-aşi fi vorbit de şoare şi de lună, de zefir şi de flori; i-aşi fi dus să faca cunoştinţa de dobitoacele mele, ca să vaza cât sunt de nevinovate„ şi i-aşi fi lasat să scape din vizuinii cu orice mijloc vor şti. Acum însă îi iert; dar sfârşind mulţumesc prietenilor mei, care, orbiţi negreşti de prieteşug, îmi fac o vină că scriu aşa de puţin. Ei ar avea cuvânt să ma întrebe cum lucrez, şi atât, după toate nemulţumirile ce am suferit din pricina aplecării mele. Cât pentru duhurile satirice, şi pentru toţi acei care judecă cu asprime, şi privesc greşelele noastre cu telescopul, de îmi vor zice că şi cât am scris este prea mult, le voiu răspunde, că chiar de aş fi vrut să-i mulţumesc şi să nu scriu nimica, aceasta mi-ar fi fost peste putinţă; că am avut datoria să fac aceea ce am putut; să puiu şi eu o peatră cât de mică la zidirea obştească; şi în sfârşit că poate pilda mea nu va fi de tot nefolositoare pentru alţi tineri mai cu talent decât mine, cari îşi ţin Scrierile lor ascunse ca nişte crime de stat

2) Aluzie la critica lui Eliad din „Curierul de Ambe-Sexe". (N. E.)

şi socotesc viaţa petrecută în moleciune, ca cea mai buna recomandaţie pentru ei, în ziua de astăzi".

IV. *1847 Suvenire chi impresii epistole chi fabule de Grigorie Aleecsandrescu.* Bucureşti. Tipografia lui K. A. Rosetti şi Vinterhalter, 1847 1).

Vol. în 8⁰; 278:: înainte 3 foi cu titlul şi „Câteva cuvinte în locu de prefaţa"; la sfârşit o foaie cu „Tabla".

---

1) Tot în acest an se tipăreşte **Merona**, din Voltaire, tradusă de Alexandrescu, în 1844. In vremea cât a stat închis. A fost tipărită cu fondurile „Asociaţiei literare". In „Scrisoarea" sa, Ghica, neaducându-şi aminte, se întreabă s'o fi făcut traducerea?

CÂTEVA CUVINTE ÎN LOC DE PREFAȚĂ

— Pentru ce nu publici scrisorile Dumitale întrebaiu mai deunăzi pe un bărbat de spirit și de gust care ține ascunse în portofoliul său, mai multe manuscrite de poezii!

— M'am speriat, îmi răspunse, de când am văzut atâția poeți...

Negreșit, niciodată nu am avut mai multă îndestulare, nu zic de poezie, ci, de versuri. De unde vine aceasta? Poate în parte din greșita idee că arta poetului ar fi mai ușoară decât a prozatorului, după cum socotim cei mai mulți atunci când intram în cariera literelor cu toată încrederea juneții și neesperienței;[1]) poate însă asemenea dintr'o lege înaltă, care va ca poeții să fie cele d'ântăi instrumente ale geniului noroadelor [2]), când geniul acesta începe să se deștepte. In adevăr, armonia având o atracție naturală pentru cei mai mulți oameni, și versurile frumoase întipărindu-se cu lesnire în memorie, toți aceia cari le începutul civilitațiilor, sunt sau cred a simți în sufletul lor o scântee divină, aleg instrumentul acesta ca cel sigur spre a-și răspândi ideile lor. De aceea poezia e cea mai antică artă a spiritului omenesc, de aceea legile popoarelor celor antice erau scrise în versuri; de aceea în ierarșia literelor poezia are un loc așa de înalt. Ea face

1) „Și neesperienței" (lipsește în ediția din 1863).

cea mai mare parte a gloriei naţiilor, şi cele mai însemnate fapte, cele mai înalte descoperiri au trebuinţă de ajutorul ei ca să poată trăi. Dar cu cât arta este mai frumoasă, atât este mai anevoie; cu cât sunt mai rari producţii care au lăsat numele lor la veacuri[1]), atât mai numeroşi aceia cari s'au pierdut în adâncul uitării. Faimosul Béranger puternicul liric al timpilor moderni, poet popular cu aristocratice forme, şi unul din capetele cele mai rezonabile ale Franţei, zice că multe din cântecele sale cele mici l-au costat două şi trei săptămâni de lucru; mărturisire ce dovedeşte câtă străşnicie trebue să aducă un autor la compunerea scrierilor sale; căci, arta este aşa de întinsă şi variată, frumosul are atâtea nuanţe delicate şi fugitive, lucrările imaginaţiei atâta trebuinţă de ale rezonului ca să poată ajunge ţinta lor, care este frumosul ideal, sau strălucirea adevărului, după cum zice Platon, încât nu este de mirare dacă desăvârşirea lipseşte la mulţi, cărora însă nu le lipseşte talentul, şi dacă literatura noastră mai ales, a căreia parte poetică nu se compune până în anii din urmă decât de nişte balade tradiţionale, inspiraţii necultivate ale suferinţei şi ale naturii sălbatice, nu este zic de mirare, dacă literatura nostră n'a produs încă niciun cap de operă care să poată sluji de model netăgăduit; acelea nu ies decât

1) Secoli. (1863).

în literaturile formate, şi în limbile statornicite, după cum o ştiu mai cu osebire toţi aceia cari scriu, şi prin urmare cunosc influenţa ce are limba asupra stilului.

Ce pociu zice acum de poeziile mele? O parte din ele s'au mai tipărit la Iaşi, .în anul 1842, şi defavorul de care mă bucuram atunci, a contribuit negreşit la primirea ce li s'a făcut, după cum se întâmplă cu tot ce este poprit. Retipărindu-le acum, am şters pe unele, am vrut să îndepărteze pe altele, şi am adăogat câteva, între care unele sujeturi istorice de un interes naţional, şi prin urmare şi mai puţin egoist; căci eu sunt din numărul acelora cari cred că poezia, pe lângă neapărata condiţie de a plăcea, condiţie a existenţei sale, este datoare să exprime trebuinţele societăţii [1]) şi să deştepte simţiminte frumoase şi nobile, care înalţa sufletul prin idei morale şi divine până în viitorul nemărginit şi în anii cei veşnici [2]).

Sunt departe de a crede că am tratat aceste sujete cu tot interesul de care sunt primitoare. Dar o scriere este totdeauna un mijloc de a face alta mai desăvârşită, şi eu voiu fi cel dintâiu a aplauda [3]) pe acela ce va face mai bine.

V. *1863. Meditaţii, elogii, epistole, satire şi fabule de Grigorie Mihail Alexandrescu.* Bucu-

1) Societăţii (1863).
2) Eterni (1863).
3) Aplaude (1863).

reşti. Tipografia naţională a lui Ştefan Rassidescu, Calea Nemţească, hotelul German No. 27, 1863.

Vol. în 8⁰, de 5 zoi nepag., LX şi 414 pagine.

Această ediţie e vestită încă din 1861 ca o ediţie rară şi pompoasă, de către *G. Creţianu*, în articolul: *„Mişcarea literară din anul 1861, în ţările Române"* [1]. Iată ce scrie Creţianu: „De altă parte aflăm că d. Gr. Alecsandrescu, poetul elegiac al *Anului 1840* şi fabulistul Munteniei, pregăteşte o nouă ediţie a operelor sale, *adăogată cu poezii inedite şi ilustrată cu îngrijire* de artişti din „Paris". In schimb ediţia a apărut în 1863, în condiţiuni tipografice cu totul inferioare celor din 1842, 1847, neilustrată, şi inferioară ca valoare literară, prin schimbările formei şi a limbii ce poetul a adus operei sale.

Această ediţie are în frunte: *„Câteva cuvinte în loc de prefaţă"*, luate din ediţia din 1847, şi o închinare lui Ion Ghica; iat-o:

„Ca unui bun şi statornic amic, care am petrecut o mare parte a vieţei mele; cu care am visitat, — juni amândoi şi plini de ilusii pentru viitorul ţărei noastre, — monăstirile de dincolo de Olt, acele multe şuvenire ale mărirei trecute şi ale decadenţei actuale a României,

---

1) „Revista Română" pentru Sciinţe, Litere şi Arte Vol. I, p. 845, 1864. Bucureşti.

ce 'mi-au inspirat poesiile eroice coprinse în cartea mea, — îți dedic această carte, ca dovadă de amicia și stima ce-ți păstrez; — amicie pentru amicie ce'mi-ai arătat totd'auna, și stimă pentru necontestatele tale merite și capacități"[1]).

VI. *1893. — Scrieri în versuri și proză,* cu un portret și un Fac-simile. București. Edit. Libr. Socec, 1893.

Editorii ne spun că ediția ce o dau publicului acuma 30 de ani după cea din urmă făcuta de autor, este întocmită după toate edițiunile anterioare, luând însa de bază pe cea din urmă a autorului, dela 1863".

Ediția a aparut supt îngrijirea lui Ion Ghica. Ea dă toate poeziile apărute în cele cinci ediții, chiar cele omise de autor în unele din ele, cum sunt: *„Intristarea"*, *„Prietesugul"* și *„Intoarcerea"*, publicate numai în 1832 și 1842. In afară de aceasta se mai adaogă 3 poezii rămase până atunci între manuscriptele dăruite de Ion Ghica. Academiei. Aceste trei poezii sunt: *„Noap-*

1) Cea din urmă carte tipărită de Grigore Alexandrescu e următoarea traducere: **POVEȘTI ALBASTRE,** după **Eduard Laboulaye** — dela Institut — București **1872,** Cartea poartă următoarea dedicație: Dedicată fiicei mele **„Angelina".** Volumul Academiei poartă închinarea autografă: „Excelenței sale d-l General Năsturel Herescu, respectos suvenir, Gr. M. Alexandrescu".

tea sfântului Botez"; „Inalţimii Sale Prinţului stăpânitor al Moldovei, Mihail Sturdzea, pentru anul 1842"; şi „Majestăţii Sale Victor Emanuel Regele Italiei". Dar această ediţie păcătueşte tocmai pentrucă a luat de bază ediţia din 1863, nefăcând nicio comparaţie cu formele anterioare ale poeziilor, publicate în 1842 şi 1847, ediţii care păstrează curată limba versurilor. In afară de aceasta, ediţia e plină de greşeli mari, unele reproduse după cea din 1863,, altele făcute din nou; iar în unele locuri lipsesc chiar versuri întregi.

VII. *(Fară dată*[1]). *Gr. Alecsandrescu. Meditaţii, Elegii, Epistole, Satire şi Fabule.* Iaşi Edit. Libr. Fraţilor Şaraga. Cuprinde o prefaţă, şi ca parte inedită, faţă de ediţiile de dinaintea ei: O *Satiră* politică la adresa lui Eliad (pagina 175) luată din culegerile lui Aricescu; şi trei articole în proză: „*Gâştele bunului Dumnezeu*", (din „Albina Pindului", 1868 ; „*Lorelei sau stânca Lorei frumoasa fermecatoare*" *şi* „*Inmormântarea poeziei*" (amândouă din „*Calendarul Ghimpelui*" *pe 1847);* în frunte, pe lângă prefeţele 1842 şi 1847, e pusă şi dedicaţia lui Alexandru Donici (Râul şi Heleşteul în care acesta învinueşte pe Alexandrescu de „lene". (Această

---

1) In orice caz ieşită după ediţia Socec din 1892, deoarece credem că după această reproducere şi cele 3 poezii aflate în manuscript, în biblioteca Academiei.

dedicaţie e pusă de însuşi Alexandrescu, şi în Ed. din 1863).

VIII. *1902. Gr. Alecsandrescu, Scrieri în versuri şi proză*, cu o prefaţă de G. Coşbuc. Edit. Minervei, Bucureşti.

E o reimprimare a ediţiei din 1893.

IX. *1902. Gr. M. Alexandrescu. Proză şi versuri.* Bucureşti. Edit. Libr. Alcalay. (Biblioteca pentru toţi) cu o prefaţă în care se reproduce părţi din articolul d-lui Barbu Delavrancea, din „Revista Nouă“ (1888); cuprinde bucăţi de proză şi versuri, şi care ediţie se complectează astăzi, în:

1907. Cu aceasta, în care s'a luat ca bază ediţiile din 1842 şi 1847. Pentru toate poeziile, fără deosebire, se arată forma primitivă, în note, cât şi schimbările de pe urmă, atunci când ele au oarecare însemnătate. S'au arătat şi jurnalele sau revistele în care ele au apărut, prin cât ne-a fost cu putinţă. S'a adăogat şi fabula: *„Vulpea, calul şi lupul“*, care nu se află nici într'o ediţie a scrierilor lui Alexandrescu; şi s'au dat, ca documente literare, „Satira“ culeasă de Aricescu, şi cele două bucăţi de versuri din culegerea *„Armonii“*, a lui Gusti. S'a păstrat titlul din 1842: *Poezii* urmând ca al doilea volum să cuprindă *Proza*, şi poate un al treilea: *Scrisorile*. Păstrăm aceeaşi ordine şi lăsăm scrisoarea lui Ion Ghica, acolo, în

frunte, aláturi de operele poetului, cum alăturate au fost sufletele acestor prieteni cât au trăit [1]).

Bucureşti. August 1907.

EM. GÂRLEANU

---

1) In afară de ediţia aceasta sunt câteva altele care cuprinde culegeri sau numai de poezii, sau numai de fabule,

Cea mai însemnată dintre aceste, prin împrejurările şi locul în care apare, este următoarea:

Poezii ale d. Gr. Alexandrescu, Văcărescu şi Elliad. Intâia oară în Bucureşti, iar a doua (sic) oară cu cheltuiala lui **Petru Lupulov.** In ţeş. Crăesc Clerical. Institut din Zara de a III clasa profesor. Tipărite în **Buda.** Cu tiparul kr. tipografii, 1845. (In afară de câteva pagini dela sfârşit, tot volumul cuprinde numai poeziile lui Alexandrescu).

Alte ediţii sunt; **A. Donici, Gr. Alexandrescu, G. Assaki,** (Bolintineanu, Raleti, Rădulescu, Carp; Tăut; Nichitache, Gusti, Seulescu, Ureche), Fabule Române Alese, adunate şi publicate de **G. Petrini.** Iaşi. Fără dată. — **Gr. Alexandrescu. Poezii şi fabule.** Ediţie şcolară. aprobată de Ministerul Instr. Publ. Bucureşti, 1900. — Edit. Socec. — **Alexandrescu Gr.** Noua bibliotecă populară. Apare odată pe lună. Edit. **D. I. Cerbureanu,** Bucureşti.

AMINTIRI
DESPRE
GRIGORIE ALEXANDRESCU
DE
ION GHICA[1])

De câte ori am venit în Londra, una din întâiele mele visite a fost pentru Muzeul Britanic, acel palat în care se afla adunate manuscriptele cele mai prețioase ale lumii învățate și minunile artei antice, unde se desfașură ca într'o panorama istoria geniului omenesc.

Intr'una din zile, pe când eram [2]) cu familia mea în sala în care sunt expuse [3]), pe piedestale și pe păreți, vestitele marmure Elgin, și stam admirând frumoasele metode dintre triglifele frisei exterioare ale Partenonului, pe care sunt reprezentate în *ronde bosse* luptele Zeilor [4]) cu Centaurii, aud pe cineva că ne [5]) zice:

„Nu vă mai uitați [6] la mizerabilele astea de pietre"!

Mă întorc să văz cine mă apostrofează, și dau cu ochii de Lordul Ald... un vechiu amic [7])

---

1) Reproducem după edit. din 1903, dând, în note, deosebirile ce se găsesc în broşura din 1887.

2) Eram acolo (Broşura din 1887).

3) Expuse de jur împrejur (1887).

4) Grecilor (Broşura 1887).

5) Că-mi (1887).

6) Nu te mai uita (1887).

7) Amic. Turcofil fanatic (1887).

care îşi urmează vorba înainte în modul următor:

„Vezi pietrele astea, cu rapsodiile lui Homer, „cu tragediile lui Sofocle, ale lui Euripid şi cu „scrierile lui Platon, ale lui Aristotel şi Herodot, „au fost cauza că puterile Europei nu au lăsat „pe Turci la 1821 să strivească pe Greci [1]. „Acestea au făcut pe Byron cu tinerimea din „Cambridge, din Oxford şi din toate universi-„tăţile Europei, să alerge în ajutorul Grecilor, „să exalte opiniunea până a sili [2] să ardă flota „turcească la Navarin şi sa proclame indepen-„denţa Moreei".

Avea dreptate nobilul Lord. Aşa e arta şi literatura! Oameni de acum trei mii de ani au luptat pentru liberarea Greciei alaturi cu cei mai eroici palicari ai Agoanei.

„...Şi dacă s'o întâmpla
„Cu vremea România s'ardice fruntea sa,
„Pe-a Dâmboviţei vale oştiri de s'or ivi,
„Al luptelor cumplite părtaşi ei vor mai fi".

Alexandrescu
(Trecutul la Mânăstirea Dealului)

In secolul în care trăim, când toate se măsoară cu bulgări de aur, o pânză a lui Rafael s'a plătit mai zilele trecute 75.000 de lire st. aproape două milioane de franci (450 oca de aur). Apoi întreb: cum ar putea să piară o

1) Când s'au prezentat contra Sultanului (1887).
2) Sili pe Europa (1887).

națiune, care a produs astfel de oameni, care a dat naștere lui Dante, lui Michel Angelo, Tasso și Petrarca? Și cine ar putea vreodată să-i tăgaduiasca rațiunea și dreptul de a fi? Potcoava Ungurului și a Croatului a putut s'o calce, dar n'a putut s'o nimicească, nici s'o oprească de a se ridica.

Națiunile traiesc și se glorifică prin oamenii ce au produs și prin lucrările lor geniale. Vai de popoarele acelea care nu au profeți! Fie ele cât de mari, cât de puternice; numere suflările cu sutele de milioane, cucerească lumea întreagă, ele sunt condamnate pierii și uitării. Urmele biruitorilor se pot șterge,, dar ale lui Molière, Racine, Hugo, Cuvier și Lamartine niciodată. Cât de mari și de puternici fie un Moltke, un Bismark, g'oria lor este trecatoare, pe când a lui Goethe, Humboldt ș'a lui Beethoven va rămânea eternă.

Mai an capitala noastră era în picioare; alergau toți în toate părțile, da om peste om. Oștirea pe jos și călare, înșirată pe strade, cu arma la pământ și cu steagurile în zăbranic negru, cu muzici la toate răspântiile, clopotele mari și mici sunau la o sută de biserici, de luau auzul; urla orașul de vuiet și tunul se auzea în depărtare, trăgând a jale. Corpurile constituite toate, unul după altul, cu președinții în frunte, facultățile și școalele cu profesorii lor, corporațiile cu baniere, urmau în cadență.

Lumea alerga pe capete să vază carele încarcate cu sute de coroane de lauri şi de flori, urmate de dricul poleit, care ducea la ultima locuinţă pe un bărbat de stat, fost de zece ori ministru, acoperit de sus până jos cu cruci, stele şi cordoane.

Acum nu de mult, tot pe aceeaşi cale şi tot catre acel locaş, mergea în tăcere şi nebăgat în seama, fără steaguri, fără tobe şi fără surle, dricul modest în care erau rămăşiţele pământeşti ale poetului Alexandrescu. Tăcutul şi puţin numerosul acest cortegiu facea contrast cu acea măreaţă şi sgomotoasă petrecere a fostului ministru. Mi-am zis că, pentru marele poet, era momentul când rasărea ziua din care începea a trăi etern în inima şi în memoria Românilor.

„...Mulţi oameni mari şi buni
„Lumii folositoare, au trecut de nebuni;
„Au fost persecutaţi
„In vremea ce-au trăit
„Şi foarte lăudaţi
„După ce au murit".

Alexandrescu
(Răspunsul Cometei din 1854)

Mi-aduc aminte din copilărie, când dascălul Vaillant, venit de curând în ţară, cam pe la anul 1831, deschise o clasă de limba franceză într'o odăiţă în Sfântul Sava. Adunase câţiva băieţi, dintr'acei cari mai aveau ceva cunoştinţe de acea limbă, căpătate pe ici pe colea de pe la dascălii Luigi, Coulin, Janeloni şi Vanzand.

Clasa se compunea, după cât m'ajută memoria, de:

Costache C. Balăceanu,
Nae I. Budişteanu,
Ion D. Ghica,
Grigorie Sc. Gradişteanu,
Scarlat N. Filipescu,
Costache A. Rosetti.

Vaillant ne dicta din: „Grandeur et décadence des Romains" de Montesquieu; făceam versiuni în proză din „la Henriade" a lui Voltaire, şi ne da de învăţam pe din afară Satire şi Epistole d'ale lui Boileau.

Noi aceşti şase ne credeam mai tari în limba franceză decât toţi băieţii din Bucureşti, ba unul din noi făcea şi versuri. Deşi îi spuneam că erau cam din topor lucrate, el tot stăruia să ne impuie urechile citindu-ne odele şi satirele sale. Cele româneşti începeau mai totdeauna a la Paris Momuleanu cu:

„O ce ciudă cât mă mir,
De al cutărui (sau cutărei) haractir".

Rosotacke èra mai modest, ne înveselea cu spirituoasele cuplete ce adăoga pe toată ziua la cântecele de modă.

In primăvară, Vaillant mai recrutase un elev. Se ivise pe banca din fund, lângă perete, un tânăr — parcă-l văd! — înfăşurat într'un surtuc

cafeniu, oacheş, foarte oacheş, parul negru, sprâncenele groase îmbinate, ochii căprii şi scânteetori; mustaţa îi mija pe buză. Nu ştiu, mica deosebire de vârstă sau superioritatea ce credea că avem noi în limba ce venea să înveţe şi el, îl făcea să se ţie 'a razna. La sfârşitul clasei, noi ieşeam gramadă şi sgomotoşi, pe când el se strecura binişor şi î,i lua drumul singur spre casă. Acesta era tânărul Grigorie Alexandrescu.

Odată Vaillant, după ce ne ia d'arândul să-i recităm epistola lui Boileau către Molière:

„Rare et fameux exprit dont la fertile veine
„Ignore en écrivant le travail et la peine...

şi cei vechi ne încurcăm toţi, unul după altul, care la versul dintâi, care dela cel de al doilea, fără ca unul măcar s'o putem scoate la căpătâiu, se îndreptează către noul venit, zicându-i:

„Voyons, Monsieur Grégoire, pouvez-vouz me débiter cela? Allons, du courage!"

Tânărul se roşeşte, clipeşte de două trei ori din ochi, începe a recita şi o duce până la sfârşit, fără cea mai mică esitaţiune, fără îngânare şi fără o singură greşeală, indicând cu precisiune punctuaţiunea şi trecând peste rimă fără a o căuta. Ceilalţi ne uităm unul la altul, exprimând mirare, admiraţiune sau gelozie. Nicіodată până atunci nu auzisem o dicţiune mai corectă şi mai plăcută; deşi citisem şi reciti-

sem de o sută de ori acea epistolă, dar pot zice că numai atunci i-am înțeles spiritul și eleganța.

La ieșirea din clasă m'am simțit atras către acel tânăr, m'am apropiat de dânsul, și fiindcă mergeam tot pe o cale, ne-am luat la vorbă pe drum. Mi-a recitat cu entusiasm scene întregi din Andromaca și din Phedra de Racine. La întrebarea mea, dacă n'a cercat să scrie românește, mi-a răspuns recitându-mi *Adio la Tîrgoviște.*

„Culcat p'aste ruine sub care adâncită
„E gloria străbună și umbre de eroi...

Dintr'acea zi am fost amici, și iubirea noastră unul pentru altul nu s'a desmițit niciodată.

Eu ședeam pe Podul Caliții (Calea Craiovei). Alexandrescu locuia într'un beciu sub scară la Mitropolie, la unchiul său, părintele Ieremia. Eram vecini și ne vedeam în toate zilele; pregăteam lecțiile noastre împreună.

Iancu Văcărescu, venit dela moșie, dela Moțoeni, trăsese în gazdă la tată-meu, și intrând odată în camera mea, ne găsește, pe Alexandrescu și pe mine, învățându-ne lecția: eu, cu Boileau în mână, ascultam cum camaradul meu zice pe dinafară *l'Art poétique.* Văcărescu, în mirare de modul cum acel tânăr recita versurile, a petrecut toată seara cu noi. Alexandrescu, care avea o memorie extraordinară, i-a

recitat toate poeziile ce publicase într'o mică broşurică:

Ceasornicul îndreptat,
Oda la Stema Ţării,
Primăvara Amorului, etc.

Văcărescu, încântat, l-a luat în braţe şi l-a sărutat, zicându-i: „Baiete, tu o să fii un poet mare". Alexandrescu mi-a spus de multe ori că acea seară a fost una din cele mai fericite ale vieţii sale. A face cunoştinţa lui Văcărescu fusese visul copilăriei lui.

A doua seară, adunare numeroasa în salonul tatălui meu. Intre mosafiri se găseau: Văcărescu, Frosin Poteca, Eliad, Popa Grigorie, fraţii Câmpineni şi alţi doi, trei, rude şi amici, Alexandrescu a recitat scene întregi din Sofocle şi Euripid în limba elenă; ştia pe Anacrone din scoarţă până în scoarţă. Anacrone era poetul favorit al Vacărescului, care adesea lua versul din gura lui Alexandrescu, până ajungea la câte o strofă care îi scăpa din memorie, de unde apoi urma iar Alexandrescu nainte; şi serata s'a încheiat, după cum se obişnuia pe atunci, în sofragerie cu un curcan fript admirat de întreaga adunare, blagoslovit de părintele Grigorie Poenăreanu şi salutat de tânărul poet cu fabula sa, care se termină cu:

„Prinţule, în loc de plată,
„Aş pofti câţi-va curcani".
(Vulpoiul predicator)

Deatunci vedeam pe Alexandrescu mai rar; îl luase Eliade acasă la dânsul în mahalaua Dudescului.

In ajunul sfântului Ioan, a venit de mi-a adus un plic mare pecetluit, rugându-mă să-l pun, fără să ştie nimeni, în aşternutul Văcărescului sub căpătâiu. Acel plic conţinea oda:

„Tu care-ai fost din pruncie al muzelor favorit
„Şi ca strămoşească-avere geniul l-ai moştenit,
„Cântător al primăverii...

Mai târziu s'a mutat la maiorul Câmpineanu, unde se adunau zi şi noapte Manolache Băleanu, Grigorie Cantacuzino, Iancu Ruset, Aristia, Costache Bălcescu, ofiţeri români dintr'un regiment cu Câmpineanu, căpitanii Goleşti, Ştefan şi Nicolae, căpitanii Creţuleşti, Costache şi Scarlat, căpitanul Teologu, căpitanul Voinescu II, sublocotenentul Rusetache, şi mai mulţi tineri de pe atunci, cari petreceau citind istorii militare: campaniile lui Napoleon, memoriile lui Frederic cel mare, şi scrieri de ale poeţilor în renume: Lamartine, Hugo, Béranger, etc. Alexandrescu înveselea auditorul cu câte o elegie, o satiră, sau o fabulă.

Acolo s'a format Societatea filarmonică, pentru care Eliad a tradus pe Mahomet al lui Voltaire, Aristia pe Saul din Alfieri, Alexandrescu pe Alzira, tragedii cu care s'a inaugurat scena română. Atunci s'au tradus mai multe din comediile lui Molière, dintre care Amfitrion a

avut un mare succes pe scenă. Interpreţii acestor opere au fost:

D-nii Andronescu,
Curie,
Iamandi,
Mihăileanu,
Caragiali,
Lascarescu,

D-nele Camiopi.
Raliţa Mihăileanu,
Eufrosina Vlasto (Eufrosina Popescu).

Contactul cu tinerii ofiţeri a făcut pe Alexandrescu să dorească a deveni camaradul lor de arme. Recomandat spătarului ca bun scriitor, el a fost admis în mica noastră armată de atunci ca „iunher", ataşat la „Djurstvă"; până când într'o zi şeful său, dându-i să copieze o preţioasă „otnoşenie", proză pe care autorul ei se aştepta s'o vază trecută la nemurire în litere gotice cu flori, s'a speriat de icoana noului iunker şi l-a trimes la graniţă la Focşani, să studieze ştiinţa caligrafică, dându-i importanta misiune de-a întrebba de paşaport pe toţi câţi voiau să treacă şanţul, care despărţea partea oraşului moldovenesc de cea muntenească, şi să taie la răboj oile care veneau dintr'un mal la celalt al Milcovului. Neputându-se împăca cu această slujbă, deşi fusese înălţat la rangul de sublocotenent, Alexan-

drescu şi-a dat demisiunea, ca să se poată consacra cu totul literelor.

Iată cum descriea poetul punctul de pază ce i se încredințase:

„Spre apus curge o apă între două țări hotar:
„Frați a căror neunire a avut sfârşit amar;
„Pe o margine e zimbrul, iar pe alta e un vultur.
„Care nici numai visează la al Tibrului murmur,
„Care sub o nouă formă şi numire ce a luat
„Că mulți, cântecul, purtarea şi năravul şi-a schimbat".

(Epistola către D. I. A.)

P'atunci eu eram la Paris şi tată-meu, care avea o mare afecțiune pentru Alexandrescu, îl luase acasă la dânsul, unde a şezut mai mulți ani [1]) într'o cameră din casa, care se afla unde este acum hotelul Brofft, peste drum de teatru. Intr'acea cameră a scris cele mai multe din meditații: *Fericirea, Mulțumirea,* dedicată fetiței Voinescului II (acum contesa de Rochemonteux). *Viața câmpneeească* dedicată lui Grigorie Cantacuzino, proprietarul moşiei Floreşti, unde a petrecut o vară; *Epistola către Voltaire* şi altele; acolo a scris *Anul 1840*:

„Să stăpânim durerea care pe om supune
„Să aşteptăm în pace al soartei ajutor...

---

1) In camera dedesubtul aceleia ce a ocupat acum doi ani în hotel Brofft. Broş. cit, 1887.

A scris *Miezul Nopţii:*

„..Frumoasa primăvară acuma se grăbeşte
„La caru-i să înhame pe zefirii uşori.
„Păşaşte şi în urma-i verdeaţă se iveşte
„Şi cerul se desbracă de viforoşii nori".

Acolo a scris fabulele: *Toporul şi pădurea*, *Cânele şi căţeii*, *Boul şi viţelul*, *Lupul moralist*, *Vulpea liberală*, *Lebăda şi puii corbului*, etc.

Când m'am întors în ţară, pe la anul 1841, am găsit pe Alexandrescu tot la Djursivă, în mahalaua Gorgani, unde îl lăsaseem; dar de astă dată nu ca iunker, nu ca copist ci ca pensionar, sub chee şi cu pază de soldat cu puşcă la uşă. Iată cum meritase el aceaste ónoruri. General-consulul găsise în înalta-i judecată că, în fabula *Lebăda şi puii Corbului*, vulpea vicleană semăna aidoma cu guvernul ce reprezenta, că puii corbului erau nevinovaţii de Români, şi lebăda omul care dă sfaturi bune, şi ceruse pedeapsa cutezătorului autor.

„A zis....
„Că lupii, urşii, leii, vorbesc de stăpânire.
„Şi ia după om pielea ca lupul după oaie,
„Ca lebăda e omul ce dă povăţuire,
„Acelor cari umblu pe calea de peire"...

Alexandrescu
Epistola către Voinescu (!)

Aşa era p'atunci, o vorbă rea la palat, o simpla bănuială a consulului te ducea nejudecat şi deadreptul la puşcărie sau cel puţin la

vre-o mânăstire, fără a ți se permite să vezi altă figură amică decât pe a păzitorului.

Voind[1]) să văd pe Alexandrescu la spătărie, unde era închis, mi-a trebuit să alerg o săptămână, să mă căciulesc pe la toate autoritățile civile și militare, dela dorobanț, până la Vornicul cel mare, până să dobândesc o scrisoare cu trei iscălituri, în puterea căreia un ofițer mi-a deschis ușa ordaii prizonierului. Tânărul ofițer, care m'a întovărășit, simpatiza, sunt sigur, mai mult cu prizonierii, precum îi numea cu emfasă, decât cu acei cari i-i dedese în pază. Când am ieșit din camera lui Alexandrescu, nu mai era nimeni prin curte; se întunecase și plecase toți amploiații; tânărul ofițer mi-a propus să mă ducă să văz și pe Nicu Bălcescu, căci și iunkerul Bălcescu era închis acolo de mai multe luni, pentrucă spusese unor sergenți din regimentul său că Mircea, Michai și Ștefan, fusese niște domni viteji; în anul de grație 1841 nu era iertat de a răspândi asemenea vorbe. Tot atunci colonelul Câmpineanu, închis de vre-o doi ani la Mărgineni, fusese transferat în închisoarea dela Plumbuita; Manolache Băleanu era surghiunit la Bolintin; Marin Serghiescu (naționalul) la Ocna de sare la Telega, iar Bolliac, mai norocit, respira aer curat de munte, surghiunit la schitul Poiana-Mărului, unde nu cucernic călugăr

1) Știi că, voind.. (Br, 1887).

rus îi citea în toate diminețile molitvele Sfântului Vasile.

Poliția, după ce și-a satisfăcut pe deplin curiozitatea, citind trei luni, zi și noapte hârtiile și cărticele lui Alexandrescu, a declarat tată-meu, dându-i cheea odăii, că nu mai pune peceți pe ușă, și că avea ordin să libereze pe prizonier.

A doua zi m'am dus de l-am luat dela închisoare, să-l aduc acasă, dar a stăruit să se mute la hotelul Conduri, unde a închiriat o odaie. Insă, după vre-o trei sau patru luni, plecând eu la Iași, s'a mutat iar la tată-meu, unde a șezut până la 1814.

Când m'am dus de l-am văzut la închisoare, avea un vraf de hârtii pe masă, pline de ștersături și de cruci, în toate părțile. Când scria avea mania de se citea și tot ștergea și îndrepta; dobândise patima asta, citind adesea versul lui Boileau:

„Si j'écris quatre mots, j'en effacerai trois".

Acel vraf de hârtii era traducțiunea Meropei cu care se ocupase în închisoare, ca să-i treacă de urît. Ce s'a fi făcut acea traducere?

In vara anului 1842, profitând de vacanțele Academiei din Iași, venisem în București. Unul din concesionarii ocnelor de sare, răposatul Oteteleșeanu, care pe atunci îmi era cam rudă, ne invită pe Alexandrescu și pe mine să-l întovărășim la Baia de Aramă. Se propunea

companiei să cumpere acea moşie, pentru exploatarea metalului, ocaziunea era favorabilă; puteam fără mare cheltuială să ne satisfacem o dorinţă veche ce aveam, de a vizita mânăstirile de peste Olt. Intr'acea călătorie am mers din mânăstire în mânăstire şi din schit în schit, dela Cozia până la Tismana; ne-am coborît la Turnu-Severin şi apoi ne-am întors, urmând obârşia munţilor din stână în stână, călătorind când pe jos, când călare, din Gura Bahnei în Dunăre până la valea Oltului, la Turnu Roşu. Alexandrescu a descris o parte din acea călătorie într'un memorial[1]. In pelerinagiul la Cozia a scris *Umbra lui Mircea:*

„Mircea, îmi răspunde dealul, Mircea Oltul repetează:
„Acest sunet, acest nume valurile îl primesc.
„Uuul altuia îi spune, Dunărea se înştiinţează,
„Şi-ale ei spumate unde către mare îl pornesc.
„Lumea e în aşteptare... turnurile cele nalte,
„Ca fantome de mari secoli, pe eroii lor jelesc,
„Ş'ale valurilor mândre generaţii spumegânde,
„Zidul vechi al mânăstirii în cadenţă îl izbesc".
(Umbra lui Mircea în Cozia)

La Tismana a scris *Răscăritul lunii, la* Drăgăşani *Mormintele,* şi mai multe alte poezii pline de cugetări măreţe ca aspiraţiunile sufletului sau, şi de tablouri descoperite, vesele şi înflorite ca frumoasele locuri ce vizita şi ca sburdările inimii sale.

---

1) Acest „memorial" se găseşte publicat în „Biblioteca pentru toţi"

Lăudată fie memoria marelui poet, a cărui pană a ştiut să învieze umbrele glorioase ale eroicului nostru trecut, ş'a împodobit vechile tradiţiuni legendare ale istoriei naţionale, îmbrăcându-le în strălucitele colori ale bogatei sale imaginaţiuni!

La anul 1842, Alexandrescu a fost numit impiegat la postelnicie, la masa jălbilor. Serviciul cu care îl însărcinase şeful său era de a citi toate petiţiunile adresate Domnului, de-a face pentru fiecare câte un estract şi de a le adresa autorităţilor respective cu apostolia domnească. Vodă Bibescu, mulţumit de modul cum îşi îndeplinea datoria, a voit să-l aiba pe lânga dânsul, îl lua la Breaza, unde petrecea lunile de vară.

Deşi în mare favoare la Curtea lui Vodă Bibescu, dar nici intriga, nici linguşirea nu s'a putut apropia vreodata de dânsul. Vorbea tare, fără a-şi ascunde gândurile şi credinţele.

Odată, aflându-ma cu unchiu-meu la Câmpina, m'am dus să-l văz la Breaza, Doamna Bibescu, aflând că eram în odaie la Alexandrescu, a trimis de m'a poftit la masă. Prânzul a fost vesel. Alexandrescu, bine dispus, a povestit o mulţime de istorioare ţărăneşti, în care vestitul Carcalechi, ziaristul curţii, juca rolul principal. Doamna, care-l asculta cu plăcere şi râdea mult la acele povestiri, îi zice: „Să vii să mănânci în toate zilele cu noi". Apoi, întorcându-see către Vodă cu un ton poruncitor:

„Numeşte-l poet al curţii”.

Alexandrescu, fără să aştepte care era să fie hotărîrea domnească, răspunde; „Să mă-„nânc, foarte bine, merge, dar să fiu poet de „porunceală văd, că Maria Ta n'ai citit o „satiră ce am făcut acum vre-o câţiva ani „unui poet de curte de atunci, pe care-l povă-„ţuiam cu versurile:

„Ia-ţi nădragii de atlas
„De-ţi fă steagul la Parnas“.

„Apoi ce fac eu cu acele versuri, când voiu îmbrăca nădragi de atlas“.

Mai târziu a fost numit director la departamentul Credinţei, pe când moşiile mânăstirilor, închinate şi neînchinate, se arendau cum da Domnul, post important şi ambiţionat de toţi acei cari căutau să facă averi mari. El, care l-a ocupat atâţi ani, a ieşit de acolo sărac precum intrase.

In anul 1853 se auzea de războiu. Alexandrescu, ca şi Nicu Bălcescu, au avut totdeauna credinţa că România numai prin arme se putea ridica la rangul ce i se cuvine. Era vorba ca o armată auxiliară franceză să vie să ocupe valea Dunării de jos, iar flota engleză să cuprindă Marea Neagră;; se suna şi de venirea lui Magheru cu proscrişii români, şi tinerimea începuse a bate din pinteni. Atunci Alexandrescu a scris: *Cântecul soldatului:*

„Pe câmpul României
„Trompetele când răsună
„La glasul datoriei
„Oştirea se adună...“

Tot atunci a salutat pe Halcinski cu un lung adio în versuri.

De ce n'a voit Dumnezeu să poată vedea şi el pe Români urcând ca vijelia printre gloanţele şi mitralierele dealul Griviţei, înfigând în creştet gloriosul lor steag, şi pe viteazul şi fiorosul Osman-Paşa, închinând sabia lui unui tânăr colonel român!

La 1859, după suirea lui Voda-Cuza în scaunuldomnesc al Principatelor-Unite, Alexandrescu a ocupat postul de ministru interimar la Culte. Modestia, care-l caracteriza, nu i-a permis să primească a fi numit la acel interim ca titular. Mai în urmă, la 1860, a fost trimis la Focşani ca membru la comisia centrală. Acolo a fost lovit de o boală nemilostivă, care l-a ţinut aproape un sfert de secol mort între cei vii.

De copil, Alexandrescu cunoştea poeţii greci, vechi şi moderni; la vârsta de şaptesprezece ani citise pe toţi clasicii francezi, şi şt'a pe din afară tot ce era măreţ şi frumos în literatură.

Cine era şi de unde venise acel băiat în şcoala lui Vaillant, şi unde studiase el până atunci, în ce şcoală şi cu care dascăl? Studiase acolo unde au studiat oamen'i de felul lui, oamenii de geniu: la şcoa'a inimii şi a spiritului, sub direcţiunea dorinţei şi a plăcerii de

a ştii şi de-a admira. Ştiu numai că, în podul casei la Mitropolie, stau aruncate vre-o mie de volume, clae peste grămadă, neclasate, necatalogate. Acolo se închidea Alexandrescu de citea. Multe ore plăcute am petrecut noi împreună, în mijlocul acelor infolio, citind când vieţile oamenilor iluştri de Plutarch, când vieţile sfinţilor în Cazanie, când pe Tucidid sau pe Xenofon!

Alexandrescu, fiul visierului Mihaiu şi al Mariei Fusea, soră cu Niculae Fusea, tatăl fostului deputat, Costică Fusea, era născut în Târgovişte la anul 1812, în patria Văcăreştilor, a lui Eliad şi a lui Cârlova [1]). Zâna care a prezidat la naşterea lui l-a înzestrat cu îmbelşugare cu o mare memorie şi cu darul armoniei. Şi-a petrecut anii copilăriei sale împreună cu poetul Cârlova şi cu Costache Bălăcescu, învăţând să scrie româneşte şi greceşte p'aici pe colea pe apucate [2]). Poeziile lui se deosebesc prin mari calităţi de stil, de cugetare şi de simţire, care-l pun între fruntaşii poeziei române.

Meditaţiile au un sbor înalt, care le ridică alături cu acele ale lui Lamartine.

Satirele lui sunt înarmate cu împunsături de felul lui Boileau.

Fabulele, care formează o parte însemnată şi originală din scrierile lui Alexandrescu, multe,

---

1) Datele asupra familiei lui, lipsesc din broşură.

2) Fraza aceasta lipseşte deasemenea.

precum *Lebada și puii corbului, Pădurea și to. porul, Vulpea liberală* și altele, le-ar fi subsemnat însuși La Fontaine.

A zice de dânsul că a fost poet, și poet de un talent superior, nu este destul. El a fost un suflet mare și nobil, o inima curata și generoasă; vesel și glumeț; îi plăcea societatea aleasă, și dacă câte odată cauta singurătatea era mai mult ca o alinare la amaraciunile vieții, de aceea și scrierile lui dintr'acele momente respiră o stare de întristare melancolica a sufletului său.

Era de școala aceea care considera darul poeziei ca un depozit sacru, pe care omul înzestrat de sus este dator să-l păstreze curat, neatins de patimile și slăbiciunile omenești, așa ca el privea de sus în liniște senină spendoarea adevărului și frumosului, care luminează binele și lovește viciul și nemernicia; în mândra și majestoasa sa indignațiune, condeiul său stigmatiza înjosirea, cinismul și lipsa de probitate, precum o vedem în unele din poeziile sale.

Vieața lui a fost o vieață de luptă și de martir; a luptat pe față, cu curaj, la lumina mare, pentru libertate în contra despotismului, pentru dreptate în contra abuzului și năpăstuirii, păstrând totdeauna căldura și devotamentul tinereții. A luptat fără altă ambițiune decât aceea de a fi folositor țării sale. Condeiul său original și plin de spirit și de grație nu

s'a inspirat decât de pulsațiunile mari și patriotice ale sufletului său.

Generația veche a admirat cu iubire scrierile lui Alexandrescu, le-a avut ca un catechism de virtute și de patriotism;; și mulți poate că au pășit pe calea cea dreaptă, de teamă să nu-și recunoască abaterile în vreo satiră sau în vreo fabulă d'ale lui Alexandrescu. Tinerilor români ai generațiunii care se ridică le zic: Fiți patrioți și modești ca Alexandrescu, și când voiți să știți cum se glorifică faptele cele mari, citiți Odele și Elegiile lui; când voiți să știți cum se râde de ambițioșii de rând și cum se biciuește vițiul, citiți Satirele și Fabulele lui Alexandrescu.

Dotat de un talent mare, ei și-a iubit țara, s'a respectat pe sine și a lăsat în memoria noastră operele spiritului și ale inimii sale.

I

POEZII

ANUL 1840[1])

Să stapânim durerea care pe om supune,
Să aşteptăm în pace al soartei ajutor;
Căci cine ştie oare, şi cine îmi va spune
Ce-o[2]) să aducă ziua şi anul viitor?

Mâine, poimâine, poate soarele fericirii
Se va arăta vesel pe orizon senin:
Binele-ades vine pe urmele mâhnirii
Şi o zâmbire dulce dup' un amar suspin.

Aşa zice tot omul ce 'n viitor trăieşte,
Aşa zicea odată copilăria mea;
Şi un an vine, trece, ş'alt an îl moşteneşte
Şi ce nadejdi dă unul, celălalt le ia.

Puţine-aş vrea, iubite, din zilele-mi pierdute,
Zile ce 'n veşnicie îşi iau repedele sbor;
Puţine suvenire din ele am plăcute:
A fost numa 'n durere varietatea lor!

Dar pe tine, an tânăr,[3]) te văd cu mulţumire!
Şi eu sunt mică parte din trista omenire,
Şi eu a ta sosire cu lumea o slăvesc!
Pe[4]) tine te doreşte tot neamul omenesc!

---

1) Publicată întâia oară în **Dacia Literară** 1840 (p. 44 Ed. I, 318 Ed. II). În numărul pe Mai-Iunie. E iscălit **U.** din **B.**

2) Ce-o (1863).

3) Trener (1842).

4) Pre (1842).

Când se născu copilul ce s'aştepta să vie,
Ca să ridice iarăşi pe omul cel căzut,[1]
Un bătrân îl luă 'n brațe, strigând cu bucurie:
„Sloboade-mă, stăpâne, fiindcă l-am văzut!

Astfel drepții ar zice, de ar vedea 'mplinite
Câte într'al tău nume ne sunt făgăduite,
O an, prezis atâta, măreț reformator!
Incepi, prefă, răstoarnă, şi îmbunătățează,
Arată semn acelor ce nu voiesc să crează;
Adă, fără zăbavă, o turmă ş'un păstor.

A lumii temelie se mişca, se clăteşte,
Vechile-i instituții se şterg, s'au ruginit;
Un duh fierbe în lume, şi omul ce gândeşte
Aleargă către tine, căci vremea a sosit!

Ici, umbre de noroade le vezi ocârmuite
De umbra unor pravili călcate, siluite
De alte mai mici umbre, neînsemnați pitici.
Ori-care simțiminte[2] *înalte, generoa e,*
Ne par ca nişte basme[3] *de poveşti frumoase.*
Şi tot entusiasmul izvor de idei mici.

Politica adâncă stă în fanfaronadă
Şi ştiința vieții în egoism cumplit;
D'a omului mărire nimic nu dă dovadă
Şi numai despotismul e bine întărit.

1) Căsut (1863). Făcut (1893).
2) Simțiminte (1842, 47, 63).
3) Basne (1842, 47). **Dacia Literară.**

An nou! Aştept minunea-ţi ca o cerească lege:
Dacă însă păstorul ce tu ni l-ai alege
Va fi tot ca păstorii de care-avem destui,
Atunci... lasă în starea-i bătrână tiranie,
La darurile tale eu nu simt bucurie,
De 'mbunătăţiri rele cât vrei suntem sătui.

Ce bine va aduce o astfel de schimbare?
Şi ce mai rău ar face o stea, un comet mare,
Care să ardă globul ş'ai lui locuitori! 1)
Ce pasa bietei turme, în veci nenorocită,
Să ştie de ce mână va fi măcelărită,
Şi dacă are unul sau mulţi apăsători?

Eu nu îţi cei în parte nimica pentru mine:
Soarta-mi cu a mulţimii aş vrea să o unesc;
Dacă numai asupră-mi nu poţi s'aduci vr'un bine,
Eu râd d'a mea durere şi o dispreţuesc.

După suferiri multe, inima se 'mpetreşte;
Lanţul ce 'n veci ne-apasă uităm cât e de greu;
Răul se face fire, simţirea amorţeşte,
Şi trăiesc în durere ca 'n elementul meu.

Dar aş vrea să văd ziua pământului vestită,
Să răsuflu 2) *un aer mai slobod* 3), *mai curat;*
Că lumea moştenire 'ntâmplărilor 4) *s'a dat!*

1) Lăcuitorii (1842).
2) Şi să respir (1863).
3) Liber (1863).
4) Despoţilor (1863) Thr... (tâlharilor) Dacia Literară.

Atunci dac' a mea frunte galbenă[1], *obosită,*
Daca a mea privire s'o 'ntoarce spre mormânt,
Dac' a vieţi-mi tristă[2] *făclie osândită*
S'o 'ntuneca, s'ar stinge d'al patimilor vânt.

Pe aripele morţii celei mântuitoare,
Voiu părăsi locaşul unde-am nădăjduit;[3]
Voiu lăsa fericirea aceluia ce-o are,
Şi a mea pomenire[4] *acelor ce-am iubit.*

(Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) Palidă (1863).
2) Triste (1842, 47, 63).
3) Nedejduit (1847, 63).
4) Suvenire (1863).

TRECUTUL LA MÂNĂSTIREA DEALULUI
DEDICAT MĂRIEI SALE PRINŢULUI NOSTRU[1])

Precum o sentinelă, pe dealul depărtat
Domneşte mânăstirea; şi zidu-i cel înalt
Se 'ntinde împrejuru-i, pustiu şi învechit
De iederă bătrână, de muşchiu-acoperit[2]).
Acolo au odihna, locaş adânc, tăcut,
Eroi ce mai nainte mult sgomot au făcut.
Un cap îi prezidează[3]) şi, dacă s'o întâmpla,
Cu vremea, România s'ardice fruntea sa,
P'a *Dâmboviţei* vale oştiri de s'or ivi,
Ai luptelor cumplite părtaşi ei vor mai fi.

Eu în copilărie iubeam să mă opresc
Pe dealul[4]) mânăstirii, şi 'n vale să privesc
Măreţul Turn, trist martur l'al nostru trist apus,
Ş'a cărui origină în veacuri[5]) s'a răpus;
Turnul din care-odată bărbaţii renumiţi
Vedeau române taberi pe câmpi nemărginiţi,[6])
In preajma-i e cetatea! Ai ei locuitori
Ruina-i azi cu fa'ă arăt la călători;

---

1) In ediţia din 1863, dedicaţia lipseşte.

2) Pe când scriam aceste versuri, reînoirea monumentelor nu începuse încă. (N. A.)

3) Capul lui Mihai Viteazul. (N. A.)

4) Murii (1863).

5) Secoli (1863).

6) Turnul Curţii Domneşti (Nota autorului).

Precum atâți nevrednici, traind în moliciuni,
Se laud cu mari fapte făcute de strabuni.

Dar pentru ce orașul, atât de stralucit,
Acum între orașe e cel mai umilit?
Ce voe prea înaltă, ce lege porunci
Căderea d'o potrivă cu înălțarea-i-a fi?
E o fatală soartă? sau pe acest pamânt
Lăsă urmele sale blestemul unui Sfânt?[1])
Dacă însă o țară, un neam, ar fi dator,
Când au greșit despoții, nelegiuirea lor
A o plăti; atuncea, orașul osândit,
Și numele din lume de mult ar fi pierit.
Căci mii de glasuri stinse d'al tiraniei fier,
In strigări dureroase s'au înălțat la cer;
Căci ploi ce în torente de veacuri s'au vărsat
Sângele după pietre încă nu l-au spălat.

Oricum va fi, mi-e scumpă cetatea ce-a domnit;
O iubesc, căci e tristă și caci a suferit;
Și precum anticarul, la patima-i supus,
Culege veche-aramă ce nu mai are curs,
Fiu al acestor ruine, țărâna lor slăvesc.
Așa în a mea râvnă, pe locul părintesc,
Incă mi-aduc aminte de groaza ce simțeam,
Când la apusul zilei scheletul lor priveam.

„P'aci, ziceau bătrânii, o boltă aratând,

1) Sfântul Nifon, care se zice că a blestemat pe Radu IV. (Nota autorului).

„Intra tânăra[1]) Doamna, frumoasă și fugând
„De cetele tartare, când ele-acest palat
„Lipsind oștirea noastră în treacăt au pradat[2]),
„Peștera, ce se 'ntinde departe sub pământ,
„Prin drumuri ratăcite în loc necunoscut
„Iși are răsuflarea: în sânul ei găsești
„Averi nenumărate, comorile domnești;
„In preajmă-le ard focuri, căci ele se păzesc
„De iesme, tauri negri ce[3]) iadul locuiesc;
„Și când vr'un om aproape a merge-a cutezat,
„El la lumina zilei nu s'a mai arătat".

Astfel ziceau, și vremea[4]) un pas a mai facut,
Și chiar acele iezme azilul și-au pierdut;
Tot e tăcut și jalnic; însă, așa cum ești,
Singură porți povara maririi românești,
Târgoviște căzută! Poetul, întristat,
Colore variate în sânu-ți a aflat:
Razboinicul, modeluri; și, dac'am asculta
Ceea ce în favoru-ți reclamă slava ta,
A vitejilor umbră d'am ști să o cinstim,
Vrednici de libertate noi am putea să fim.
Am afla dela dânșii ce jertfe trebuesc,
Prin câtă energie națíi se mântuiesc.

A! facă provedința ca 'naltul simțiment,
Ce 'nchină vitejiei mărețul monument,

1) O jună (1863).
2) Tradiție. Nota autorului, „Predat" — în ediția din 1863
3) Ca (1863).
4) Timpul (1863).

Ce-alege pe 'nalțime al nemuririi loc,
Sa fie nouă cârma, coloana cea de foc,
Coloana ce odată din țara de exil
Pe calea mântuirii ducea pe Israil!

(1817, 1863)

UMBRA LUI MIRCEA LA COZIA [1])

Ale tunurilor umbre peste unde stau culcate;
Către ţărmul dinpotrivă se întind, se prelungesc,
Ş'ale valurilor mândre generaţii spumegate,
Zidul vechiu al mânăstirii în cadenţă îl izbesc.

Dintr'o peşteră, din râpa, noaptea iese, mă 'm-
[presoară;
De pe [2]) muchie, de pe stâncă, chipuri negre se
[cobor;
Muşchiul zidului se mişcă... p' între iarba se
[strecoară
O suflare, care trece ca prin vine un fior.

Este ceasul [3]) nalucirii: un mormânt se desveleşte,
O fantomă 'ncordată din el iese... o zăresc...
Iese... vine către ţărmuri... stă: în preajma ei
[priveşte...
Râul înapoi se trage... munţii vârful îşi clătesc,

Ascultaţi!... marea fantomă face semn... dă o
[poruncă...
Oştiri, taberi fără număr împrejuru-i înviez...
Glasul ei se'ntinde, creşte, repetat din stâncă 'n
[stâncă,
Transilvania l-aude, Ungurii se înarmez.

---

1) Apărută întâiu în „Propăşirea", 7 Mai 1844, sub titlul „Umbra lui Mircea, sau o seară la Cozia".

2) Depe (1847, 63).

3) Ora (1863).

Oltule, care-ai fost martor vitejilor trecute
Și puternici legioane p'a ta margine-ai privit,
Virtuți mari, fapte cumplite, îți sunt ție cunoscute,
Cine oar' poate să fie omul care te-a 'ngrozit?

Este el, cum îl arata sabia lui și armura,[1])
Cavaler de ai credinței sau al Tibrului stapân,
Traian, gloria[2]) Romei ce se luptă cu natura?[3])
Uriaș e al Daciei, sau e Mircea cel bătrân?

Mircea! Imi răspunde dealul; Mircea! Oltul! [repetează.
Acest sunet, acest nume valurile îl primesc,
Unul altuia îl spune; Dunărea se 'nștiințeaza,
Și-ale ei spumate unde către mare îl pornesc.

Salutare[4]) umbră veche! primește închinaciune
De la fii[5]) României, care tu o ai cinstit;
Noi venim mirarea noastra la mormântu-ți a [depune;
Veacurile ce 'nghit neamuri al tău nume l-au [hrăpit.

Râvna-ți fu neobosită, îndelung'a ta silință,
Până l'adânci bătrânețe pe Români îmbărbătași;

1) In biserica de la Cozia Mircea este zugrăvit în costum de cruciat. (Nota autorului).
2) In alte edițil: cinstea.
3) Pe malul stâng al Oltului se văd drumuri făcute de Traian. (Nota autorului).
4) Sărutare (1847, 63, 93).
5) Fii ai (1863).

Insă, vai! n'a iertat soarta sa'ncununi a ta do-
[rinţă,
Şi-al tau nume moştenire libertaţii să îl laşi [1]).

Dar cu slabele-ţi mijloace faptele-ţi sunt de mi
[rare:
Pricina, nu rezultatul, laude ţi-a câştigat;
Intreprinderea-ţi fu dreaptă, a fost nobila şi
[mare;
De aceeea al tau nume va fi scump şi nepatat.

In acel locaş de piatră, drum ce duce la vecie,
Unde tu te gândeşti poate la norodul ce-ai iubit,
Câta ai simţit plăcere când a lui Mihai soţie [2])
A venit să-ţi povestească fapte ce l-au strălucit!

Noi citim luptele voastre, cum privim vechea ar-
[mură
Ce un uriaş odată în razboaie a purtat;
Greutatea ei ne-apasă [3]), trece slaba-ne măsură,
Ne 'ndoim dac'aşa oameni întru adevăr au stat.

. . . .

Au trecut vremile-acelea,[4]) vremi de fapte stră-
[lucite,
Insă triste şi amare; legi, năravuri se 'ndulcesc;

1) Il laşi (1863). Il lăsaşi (1893).

2) Doamna Florica soţia lui Mihai, este îngropată în acelaşi mormânt cu Mircea, după cum arată inscripţia de pe piatră. (Nota autorului).

3) Ne apucă (1863).

4) Au trecut timpii aceia, timpii... (1863).

Prin ştiinţe şi prin arte naţiile înfrăţite
In gândire şi în pace drumul slavei [1]) îl găsesc,

Caci razbelul e biciu groaznic, care moartea îl
[iubeşte,
Şi ai lui sângeraţi dafini naţiile îi platesc;
E a cerului urgie, este foc care topeşte
Crângurile înflorite, păduri care îl [2]) hranesc.
. . . .
. . . .
Dar a nopţii neagră manta peste dealuri se
[lăţeşte.
La apus se adun norii, se întind ca un veşmânt;
Peste unde şi 'n tărie întunericul domneşte:
Tot e groază şi tăcere... umbra intră în mormânt.

Lumea e în aşteptare... turnurile cele 'nalte
Ca fantome de mari veacuri [3] pe eroii lor jelesc;
Şi-ale valurilor mândre generaţii spumegate
Zidul vechiu al mânăstirii în cadenţă îl izbesc.

---

1) Glorie găsesc (1863).
2) Pădure ce-l (1863).
3) Secoli (1863).

RĂSĂRITUL LUNII
LA TISMANA

Decât în frumoasa noapte când plăpânda-i lina [raza
A iubitei [1]) dulce frunte cu vii umbre colora,
O privelişte c'aceea ochi-mi n'au putut să vaza
Lun'-aşa încântătoare n'am avut a admira. [2])

Şi întâiu, ca o steluţă, ca faclie departată,
Ce drumeţul o aprinde în pustiuri rătacind,
In a brazilor desime, în pădurea 'ntunecata,
P'între frunzele clătite, am zarit-o licurind.

Apoi, tainicele-i raze dând pieziş pe [3]) o zidire,
Ce pe muche se ridică, locaş trist, nelocuit,
Mângâie a ei ruină cu o palidă zâmbire.
Ca un vis ce se strecoară într'un suflet pustiit.
Apoi, glob rubinos, nopţii dând mişcare şi [vieaţă,
Se 'nalţa, şi dimprejuru-i dese umbre departând,
P'ale stejarilor vârfuri, piramide de verdeaţa,
Se opri; apoi, privirea-i peste lume aruncând,
Lumină adânci prapăstii, mânăstirea învechita,
Feodală cetăţue, ce, de turnuri ocolită,
Ce de lună colorată, şi privită de departe,
Părea unul din acele Osianice palate,

---

1) Copilei (1863)
2) Ammira (1863).
3) Pre (1863)

Unde geniuri, fantome cu urgie se izbesc;
Şi pustiul fără margini, şi cărarea ratăcita,
Stâncă, peştera adâncă, în vechime locuită
De al muntelui sfânt pustnic, ce sărmanii îl
[iubesc.

Erau dulci acele ceasuri [1]) de estaz şi de gândire;
Şoaptele, adânci murmure ce iau vieaţa [2]) în pustii,
A mormintelor tăcere ce domnea în mânăstire,
Loc de sgomot altădată, de politici vijelii.

Noaptea, totul astei scene colosale de marire,
Doua nobile instincte cu putere deştepta:
Unu-a cerului credinţă, altu-a patriei iubire,
Ce odată 'n aste locuri pe stramoşi îi insufla.

Munţii noştri-au fost adesea scump azil de li-
libertate;
Şi din vârful lor Românii, torent iute furios,
S'aruncau: mulţimi bărbare pentru pradă adunate,
Lei sosind, erau la fugă ca un cerb rănit, fricos.
. . . .
Cu trufie Craiul [3]) ungur către ţară 'nain-
[tează: [4])
Sunt plini munţii de oştire, sună zalele de fier;
Pintenii lucesc; la lună săbiile scânteiază;

1) Ore (1863).
2) Vieaţa (1847)
3) Riga (1863).
4) Carol I, regele Ungariei, la anul 1330. (N. A.).

Basarab închee pacea cum vrăjmaşii lui o cer [1])
Dar Românii nu vor pacea, nu vor trista u-
[milinţă
Ce asupră-le aduce un necinstitor tractat;
Ura lor e ne'mpăcată; în a lor crudă dorinţă
Cuprind munţii, închid drumul Ungurului spăi-
[mântat.

Astfel e atunci omorul, cât ostaşul încetează
Obosit, şi Riga singur cu puţini scapă fugând;
Strălucitele-i veşminte le aruncă el de groază,
Plânge şi, în a sa ţară, se întoarce blestemând.

Niciodată astă lună ce înnoată în tărie,
Ca fanal purtat de valuri pe a mărilor câmpie,
Mai mult număr de cadavre de atunci n'a lu-
[minat,
Niciodată mândru vultur ce 'n văzduh se cum-
[păneşte.
Acel domn al atmosferei, ce un veac întreg
[păneşte,
De o prad' aşa bogată încă nu s'a 'ndestulat.

Se găsesc ş'acum pe râpe bucaţi de armuri
[sdrobite;
Am văzut însine pinteni de rugină putreziţi,
Şi p'al *războiului munte* monstruoasele morminte,
Unde şefii ungurimii zac cu toţii grămădiţi.

---

1) Ioan Basarab. (Nota autorului).

Dar Românii, fii ai celor ce'n vechime se [luptară,
Cu sudori adăp pământul, câştig hrana în dureri;
Sunt plugari; şi alte nume, oameni noi se [înălţară,
Oameni ne'nsemnaţi şi mândri de vechimea lor [de ieri.

Străini prinţi ce ne-apăsară, au dat lor drept [mângâiere
Averi, cinsti, care odată se 'mpărţeau drept [răsplătiri;
Monopol fac azi de drepturi; în a lor scurta [vedere
Propăşirii neînvinse pun ei dese 'mpotriviri.

Nu-i aşa legea naturii, nu-i aşa a ţării lege;
Ca tot ce nu e la locu-i va cădea trufia lor;
Al sudorilor străine rod ei nu-l vor mai culege;
Va fi mare tot Românul ţării lui folositor.

Cugetări adânc ascunse, idei drepte şi înalte,
Ce în inimile-alese ura lor le apăsa,
Vor vedea lumina zilei; şi în formă de mari [fapte,
Subt privirea providenţei, lumii se vor arăta.

(1842)

MORMINTELE
LA DRĂGĂŞANI

Când vizitam odată locaşurile sfinte,
Mărețe suvenire din vremi ce-au încetat,
Eu mă oprii pe valea bogată în morminte,
Unde atâți războinici ai Greciei slăvite
Strigarea libertății întâiu au înălțat.

Ziua de mult trecuse; natura, obosită,
Se odihnea: nici sgomot, nici cel mai uşor vânt;
Nimic viu; eram singur în lumea adormită,
Şi stelele d'asupra pe lunca părăsită
Luceau ca nişte candeli aprinse p'un mormânt.

Din vreme 'n vreme numai de dincolo de
[dealuri
Părea c'aud un sunet, un uet depărtat,
Ce glasul unei ape ce 'ncalcă-ale ei maluri,
Sau ca ale mulțimii întărâtate valuri,
Când din robie scapă un neam împovărat.

Şi ochi-mi s'ațintiră pe semnul mântuinței
Ce singur se înalță în locul de suspin;
Protector al durerii, nădejde-a suferinței,
Labarum vechiu al luptei, simbol al biruinței,
Prin care-a 'nvins barbarii creştinul Constantin.

Şi mă gândeam l'aceia ce umbra-i învăleşte,
La Grecia modernă ce ei au sprijinit;

Căci jertfa pentru nații la cer se primește.
Căci sângele de martiri e plantă ce rodește
Curând, târziu, odată, dar însă nelipsit.

Precum cei d'intâi preoți ce crucea o purtară,
Din peșteri, din pustiuni, săraci, disprețuiți.
In circ, amfiteatruri, puterea înfruntară,
Pe purpura romană credința așezară,
Și 'nvinseră pe idoli în Capitol slăviți;

Așa sângele-acelor ce-aicea se jertfiră
Născu p'ai libertății vestiți răsbunători;
Parnasul și Olimpul cu fală se priviră,
Când flotele barbare sdrobite le zăriră,
Și flacăra din ele suindu-se la nori.

Sunt vrednici de vechimea din veacuri fa [buloase,
Sunt mari cum fu robia sub limpedele-i cer,
Și lupta și izbânda a Greciei frumoase,
Iar Boțari, Miauli, colosuri fioroase,
Se par ca semiezii [1]) eroi ai lui Omer.

A! dac'a ta vieață de lume admirata,
Când nației gemânde veniseși ajutor,
De asprele ursite nu ar fi fost curmată,
D'ai fi văzut tu ziua în ceruri însemnată,
Arold al desnădejdii, sălbatic călător.

O nouă epopee, poemă strălucită,
Creștină Iliadă pământu-ar fi 'ncântat,

1) Demizeii (1847).

Ca trâmbița 'nvierii de suflet presimțita,
Puteernica ta liră, de mâna-ți pipaită
A veacurilor stinse cenușă-ar fi mișcat.
Pământul țarii noastre e azi adăpostire
L'a Grecilor țărână; iar agonia lor
Cu jale a văzut-o a Oltului oștire,
Și semne de frăție, dovada de iubire,
Le-a dat ea îndestule în ziua de omor.

Căci nu gândiți, o umbre, de lume depărtate,
Că locul morții voastre e luptelor strain.
Oștirile creștine de cruce însuflate
Adesea se văzură aici împreunate
Sub Uniad Românul, sub Matiaș Corvin.

Și cât ura robiei, a patriei iubire,
In limbi deosebite se vor numi virtuți;
Cât vor număra Grecii, între vestite zile,
Ziua când Leonida căzu la Termopile.
Și cât va purta Oltul diadema-i de munți,

Voi veți trăi; căci vouă Grecia e datoare,
Căci voi ați dat semnalul la libertatea sa;
Și'n vremi de suferință, în vremi de apăsare,
Nădejde și credință, virtuți mântuitoare,
A voastră pomenire [1]) ades va deștepta.

Iulie 1842. *(Ed. 1847, 1863).*

---

1) Suvenire (1863).

O IMPRESIE [1])

DEDICATĂ OŞTIRII ROMÂNE

22 APRILIE 1846 [2])

Puţini erau la număr ostaşii României.
Dar când ale lor cete pe luciul câmpiei
Semeţ înaintară cu pas răsunător,
Din suliţe, din coifuri, din armele albite,
Când soarele în unde, în raze aurite,
Lumina îşi răsfrânse pe steagul tricolor;

Când caii, repezi, ageri, cu coame rasfirate,
Cu narile aprinse, cu gurile spumate,
Muşcând de neastâmpăr zăbala ce-i ţinea
Izbind subt ei pământul şi răsuflând omorul,
La sunete de luptă pe câmp îşi luau sborul,
Ca vulturi ce în aer o pradă ar vedea;

Şi când auzii glasul aramei tunătoare,
Şi când vazui silitra de fulger purtătoare,
Câmpia, atmosfera de fum întunecând,
Iar printre fum, prin ceaţă, egretele-albicioase

1) Publicată mai întâi pe o foaie volantă, şi tipărită la Rosetti şi Vinterhalder. Reprodusă de **Foaia pentru minte,** 1846, 26 Mai, cu titlul **„O impresie, închinată ostaşilor români cu prilejul reviziei dela 22 Aprilie 1846".** In „Foaie" lipseşte strofa a noua; ce se află în ediţia din 1847, care n'are însă pe cea din urmă, din revistă.

2) Zi în care are loc o revistă militară, făcută cu ocazia vizitei Prinţului M. Sturza, al Moldovei.

Mişcându-se departe, ca umbre fioroase
Ce ies din întuneric o crimă-ameninţând;

Electrică scântee[1] simţii... şi bucuria,
Din inimă pe chipu-mi suită ca mânia,
Pe fruntea-mi se aprinse, în ochi-mii străluci;
Subt pasurile mele simţii arzând pământul,
Şi vechea strălucire, cu sgomotul, cu vântul,
Iluzii-mi bogate cu fală se ivi.

A! unde e acuma puternica mărire
Din vremea când a ţării eroică oştire
In lupte uriaşe Buzeştii comanda;
Când vulturul Daciei cu fruntea 'ncoronata,
Şi duhul răsbunării cu manta-i sângerată,
De semnul biruinţei şi calea ne-arăta?

Călugărenii încă păstrează pomenirea
Vitejilor ce 'n valea-i aflară nemurirea,
Al faptelor de cinste preţ veşnic meritat;
Iar praful ce acolo de vânturi viscoloase
In aer se ridică, e pulbere de oase,
Ce tabere duşmane în treacăt au lăsat

. . . .
. . . .

Spun că, în urma luptei, în Asia bogată,
Dacă Maometanii vedeau câte odată
Un armăsar ce 'n preajmă-i căta el sforăind;
Cuprinşi d'adâncă spaimă ziceau cu 'nfiorare,

1) Schintee (1840).

Că el a văzut umbra acea îngrozitoare
A lui Mihai Viteazul asupră-le viind.

. . . .

Aşa erau odata Românii, dar unirea
Ce le hranea curajul, ce le 'nsufla marirea,
Cu vechea simplitate din inimi a lipsit;
A patriei iubire, obiect de ironie,
In veci este pe buza acelui care ştie
Cu numele-i se tragă norodul amăgit.

Aşa în proaste capişti, care treceau de sfinte,
Al idolilor preot, cu magice cuvinte,
Mulţimii adunate oracole 'mpărţea:
Oracole viclene, de interes dictate,
De înţeles lipsite, de patimi explicate,
Şi 'n care neştiinţa neîncetat credea.

Dar tot se află încă virtuţi, şi viitorul
In ele se încrede, aşteaptă ajutorul
Ce îl aduc la naţii bărbaţi mântuitori;
Insuşi Domnul naturii zisese altădată,
Că pentr'un drept el iartă Gomora vinovată:
Dreptatea şi virtutea în ceruri sunt surori.

Iar voi, razboinici tineri, drage batalioane,
Fiice ale acelor vestite legioane

Care între noroade[1]) un nume ne-au lasat;
Voi, carora acest nume e dat el în păstrare,
Cu cinste veţi raspunde l'a patriei chemare,
Când vechiul nostru sânge nu poate fi schimbat[2]).

Iulie, 1842. (Ed. 1847, 1863).

---

1) Popoare (1863).
2) In „Foaia pentru minte" mai urmeaza strofa aceasta:

„Aşa metaluri scumpe, amor şi omenirii
Când încă nelucrate-i ascund în sânul firii
De pete înnegrite cu greu le osibeşti,
Dar când mâna deprinsă le-alege, lămureşte,
Metalu-aruncă raze, măreţ împodobeşte
Şi sânul frumuseţii, şi capete crăieşti".

RUGĂCIUNEA

Al totului parinte, tu a cărui vointa,
La lumi ne'nfiinţate ai dăruit fiinţă,
Stapâne ziditor [1])
Putere fară margini, izvor de veşnicie,
Al caruia sfânt nume pământul nu îl ştie,
Nici omul muritor!

Daca la cer s'aude glasul făpturii tale,
Fa ca întotdeauna pe a virtuţii cale
Sa merg nestrămutat.
Când soarta mă apasă, cum şi când îmi zâmbeşte,
Când veselă m'ajută, când aspră mă goneşte,
Să pociu fi neschimbat.

Mândia 'n fericire să nu mă stăpânească,
Mâhnirea în restrişte să nu mă umilească,
Dreptatea să o ştiu.
Conştiinţa să-mi fie cereasca ta povaţa,
Prin ea, tu mă'ndreptează, şi când greşesc mă
['nvaţă
Cum trebue să fiu.

Fă să doresc de obşte al omenirii bine,
Sa mă cunosc pe însumi, şi p'altul decât tine
Să nu am Dumnezeu.
La oameni adevărul să-l spui fără sfială;

1) Creator (1847, 63).

De cel ce rău îmi face, de cela ce ma 'nşeala
Să nu îmi răsbun eu.
Şi fă ca totdeauna al meu suflet să vaza
Lumina aşteptată, a nemuririi raza,
Dincolo de mormânt.
Acolo unde vieaţa cea veşnica zâmbeşte
Sarmanului acela ce 'n vieaţă pătimeşte,
Gonit p'acest pământ.

Ştiu cum că lumea noastră, între globurile[1] [multe
Ce sunt pentru mărirea-ţi[2] cu un cuvânt facute
După un veşnic plan,
Nimica înainte-ţi nu poate să se crează;
C'aşa de puţin este, ş'atâta însemneaza
Un val în Ocean.

Cunosc cu toate-acestea şi văd cu 'ncredinţare,
Că'n fapta cea mai mică şi'n lucrul cel mai [mare
De o potrivă eşti;
Că la a ta dreptate nu este părtinire;
Că îngrijeşti de toate, că fără osebire
Ş'asupra mea priveşti.

Cu tunetul din ceruri tu ocoleşti pământul;
Infloreşti cu natura şi răcoreşti cu vântul;
Eşti vieaţa ce ne-ai dat.

1) Globurile (1842, 47, 63).
2) Slava-ţi (1842).

Ascultă dar, Stăpâne, supusa rugăciune
Ce sufletul o 'nalţă, ce inima depune
La tronu-ţi ne'ncetat.

Până'n ceasul din urmă amorul tău să-mi fie
Comoară de nădejde, de dulce bucurie,
Izvor de fericiri;
El singur sa-mi stea faţă în acele minute,
Când planuri viitoare şi amăgiri trecute
Se şterg ca năluciri.

(Ed. 1838, 1842, 1847, 1863).

UCIGAŞUL FĂRĂ VOIE

O temniţa-adânca îmi e locuinţa[1];
Prin dese, prin negre zabrele de fier
O raza pierduta îmi spune fiinţa
Cerescului soare, seninului cer.

Şi frigul mă 'ngheaţă; e umed pamântul;
De ziduri, de lanţuri eu sunt ocolit;
Aici suferinţa aşteapta mormântul,
Caci legile lumii aşa au voit.

Adus ca o crudă, sălbatica fiara,
L'a temniţei poartă nădejdea-am lăsat,
Şi simt chinuire atât mai amară
Cu cât a mea soartă eu n'am meritat.

O, noapte fatală! o, noapte cumplită!
Pe patu-mi de trudă dormeam obosit;
Era despre ziuă; soţia-mi iubită
Şedea lângă mine... un vis, vis cumplit!

---

1) Sujetul acestei poezii este o întâmplare adevărată Osând tul, socotesc că trăeşte încă, şi nu e mai mult de patru ani de când s'a judecat pricina la tribunaluri, unde el mărturisind fapta, căuta a se desvinovăţi prin povestirea nenorocosului vis. Dar judecătorii, temându-se ca nu cumva îndurarea către acesta să insufle şi altora dorinţa de a visa, au aplicat pravila, care, nu cuprinde nimic despre vise. Căci pravila criminală, dapă cnm ştim, e încă nedesăvârşită (Nota autorulu).

Vazui: în bătrâne păduri departate
Parea că mă aflu; eram călător;
Dar calea pierdusem; pe ramuri uscate
Cânta cucuveaua cu glas cobitor.

Copacii în preajmă-mi părea ca 'nviază;
Din toată tulpina un gemet ieşea;
Flămândă, cumplita, vedeam ca-mi urmează
O ceata turbată de lupi, ce urla.

Şi eu fugeam iute, fugeam cu grabire,
Dar locul subt mine de sânge 'nchegat
Silinţe-mi zadarnici punea 'mpotrivire;
D'o rece sudoare eram inundat.

Sufla un vânt iute, şi luna ,'ngrozita
In spaţiuri veşnici trecea alergând,
Cu stinsele-i raze, cu faţa-i pălită,
Intinse pustiuri abia luminând.

Apoi de odată în nori se ascunse,
Şi lipsa ei dete cumplitul semnal;
In spaima nespusă ce-atunci mă pătrunse,
Vazui trecând moartea pe palidu-i cal.

Schelet d'altă lume, cu forme cumplite,
Rânjind, către mine privea neclintit:
In mâna-i uscată, în unghi ascuţite
Ţinea o femee... Din capu-i sdrobit

Muşca câteodată, muşca cu turbare,

Și creeri și oase din gură i cadea.
Uimit rămăsesem: la orice mișcare
Parea că ea rupe din inima mea.

Dar ceata de fiare o văd... mă sosește...
Fierbintea-i suflare acum o simții...
Mă plec, cat, și mâna-mi grea piatră 'ntâlnește,
Curaj desnădejdea îmi dă, și... izbii...

Un țipet s'aude... eu saiu în picioare,
Din somnu-mi de groaza atunci deșteptat,
Soția-mi lipsită d'a vieții suflare
Zacea... capu-i tânăr era sfarâmat!

D'atunci zile multe și nopții osândite
Pe frunte-mi trecura! Eu nici am simțit
A lor osebire; vedenii cumplite
Și țipetu-acela în veci m'a 'nsoțit!

Rasuna el seara, l-aud dimineața,
Precum în minutul prin crimă 'nsemnat;
Și eu trăiesc încă! trăiesc, că-i vieața,
Amară pedeapsă, în dar mi s'a dat.

Aici aștept vremea și ziua dorita,
Sa văd daca dreptul ceresc împarat
Privește la fapta-mi ce este cumplită,
Sau numai la cuget, ce este curat.

1842,[1] *(Ed. 1847, 1863)*

---

1) Hotărîm data după notița ce o face însuși autorul.

CANDELA

Tăcerea e adâncă și noaptea 'ntunecoasa;
Norii ascund vederea înaltelor tării
Ș'a stelelor de aur [1]) mulțime luminoasă,
Ce smălțuiau seninul cereștilor câmpii.

Numai religioasa a candelei lumină,
Aprinsă de credință, și limpede [2] și lina,
Lucește înaintea icoanei ce slăvesc!
Emblema-a bunătății, mângâitoare rază,
Ea parcă primește, și parcă 'nfațișează
Rugaciunile noastre stăpânului obștesc!

In minutele-acelea când sufletul [3] gândește,
Când omul se coboară în conștiința lui,
Ca unei inimi [4]) care cu noi compătimește
Fraţeștii ei lumine durerea mea supui.

Câte chinuri ascunse, câte lacrimi vărsate
Au avut-o de martor, și i-am încredințat!
Câte dorinți smerite și neînființate
Am tainuit de lume, și ei am arătat [5])!

---

1) Ș'a falancelor stele (1842).
2) Galbenă (1842).
3) Inima (1842).
4) Ca unul suflet (1842).
5) In Ed. din 1842 urmează acestelalte două strofe care în Ed. 1847, 63, lipsesc:

Dumnezeu, ce de faţă pe cruce se arată,
El care-a nedreptăţii e pildă de 'ngrozit,
Imi spune ca 'nainte-i se va vedea odata
Cel ce nedreptăţeşte cu cel nedreptaţit.

Atunci creştinu-acela cu fruntea[1] în ţărâna,
Dar cu otrava'n buze, şi cu fierul în mână,
Umilit, ca să 'nşale, şi blând[2]) ucigător.
Tronul[3]) Dumnezeirii cum va putea să-l[4]) vaza,
Când la un semn puternic se vor clăti cu groaza
Cerurile-aşezate pe polurile lor?

. . . .
. . . .

Dar adânca odihna a firii[5]) încetează:
Religiosul clopot se leagănă în vânt,
Chemând pe credincioşii ce somnu 'mpovăreaza,
Din ale lor locaşuri, în locaşul cel sfânt.

Atunci ca şi acuma, viaţa neplăcută!
Când sânt la răutate tiranii mărginiţi?
Veacurile stau faţă, şi vremea cea trecută
Ne arată atâţia slăviţi nenorociţi!

Dar veşnicie n'are nici chiar nenorocirea:
Omul de orice treaptă e ca un muncitor
Ce la sfârşitul zilei ş'aşteaptă răsplătirea;
Intocmai ca sărmanii şi împăraţii mor.

1) Ce cu fruntea'n ţărână (1842).
2) Sfânt (1842).
3) Slava (1842).
4) S'o (1842).
5) In lume încetează: (1847, 63).

Intunecimea nopţii, care înca domneşte,
Ca un om ce cu vieaţa se mai luptă, murind,
Se 'mprăştie cu 'ncetul, treptat se risipeşte
Şi 'n umbra dimineţei se pierde 'ngălbenind.

Se desfăşor' în ochi-mi minunile zidirii;
Credinţa se deşteapta în omul rătacit;
Din imnuri osebite se 'nalţă imnul firii [1]
La cel ce după noapte şi zi ne-a daruit.

Iar tu, candelă sfântă, a căreia vedere
Imi aduce aminte atâtea năluciri!
Imi vei fi totdeauna rază de mângâiere.
Vei ştii de o potrivă şi-fapte şi gândiri.

Voiu alerga la tine în dureri şi necazuri,
De oameni şi de soarta când voiu fi apăsat:
Astfel corăbierul când marea e 'n talazuri,
Aleargă la limanul ce-adesea l-a scăpat.

(Ed. 1838, 1842, 1847, 1863).

---

1) Şi 'nalţă a ei rugă cu imnul mulţumirei. Ed. (1847, 63).

FRUMUSEȚEA

D-REI...

Adesea pe câmpie
Auz o armonie,
Un ce melodios;
Un glas, care se pare
Ascuns în depărtare,
Un imn misterios.

De unde oare vine?
Din sferele senine?
Din zefirii ce sbor?
Din iarba ce șoptește?
Din planta ce trăiește?
Din floare? din izvor?

Din niciuna în parte,
Din multe 'mpreunate,
Din toate e 'ntocmit;
E glas al suferinței,
Al lumii ș'al ființei
Suspin nemărginit.

Așa e frumusețea:
Dulceața, tinerețea,
Blândețea, eleganța, o 'ncing, o încunun:
Chipu-i e crin, porfiră,
Inima ei, o liră;
Cuvintele ei șoapte, ce 'n inimă răsun'.

Şi flacăra privirii
Şi graţia zâmbirii
In ochii ei se joacă, pe buze-i locuiesc.
Din preajmă-i ea goneşte,
Durerea ce munceşte;
Icoană-a fericirii, iluzii o 'nsoţesc.

Un dar, ce nume n'are
In limbă muritoare,
Mişcările-i însuflă, în umbletu-i îl vezi
Şi toate, în unire,
Câştig-acea numire,
Ce rar e meritată, ce tu o meritezi.

(Ed. 1847, 1863).

PRIETEŞUGUL ŞI AMORUL

Zici c'ai vrea prieteneşte
Să iubeşti, să fii iubită;
Zici c'amorul te 'ngrozeşte
Zici că-i patimă cumplită;
Zici că este trecătoare,
Flacăra-i cea arzătoare!
Şi ce nu e trecător?
După vara cea bogată [2]
Vine iarna 'ntărâtată,[3])
Bate vânt îngrozitor.
Trandafirul din grădină,
Inflorit de dimineaţă,
Zace veşted pe tulpină,
După [4]) ziua de vieaţă.
Dar, căci iarna şi durerea
Sunt condiţia vieţii,
Trebue să las plăcerea,
Bunurile tinereţii?
Căci zâmbirea-ţi graţioasă
Vremea o să ţi-o răpească,
Trebue, cât eşti frumoasă,
Nimeni să nu te iubească? [5])

---

1) Acest vers lipseşte din Ed. 1863, prin urmare şi dintr'aceea din 1893.

2) După vara călduroasă (1842)

3) Viscoloasă (1842).

4) Dupe (1863).

5) Slăvească (1842).

Aşa cum miroşi o floare,
Care trece, care moare,
Care mâine n'o găseşti?
Primăvara, noua fire,[1])
De ce 'nvie-a ta simţire,
Iaina nu ţi-o 'nchipuieşti?
O, ascultă-mă dorită,
Scumpă, dragă Emilie!
O zi bună, fericită,
E o parte din vecie.
Vezi plăcerile uşoare,
Imprejurul tău unite,
Dănţuiesc fără 'ncetare
De amor povăţuite;
Te 'mpresor cu mulţumire.
Fiecare ţi se'nchină,
Şi amorul cu mâhnire
Te priveşte şi suspină.
Dă-le, dă-le ascultare!
Pentru tine adunate,
Subt coloare de mirare
Vor şti [2]) lumea să-ţi arate.
Până n'ajungi timpul rece,
Bucură-te de natură.
Apoi, când vremea va trece
Peste-a inimii căldură,
Când din hora încântată,
Ce vieaţa ta cuprinde,

1) Primăvara, a ei zâmbire (1847, 63).

2) Şi (1863, 93).

Cu o faţă întristată
Graţiile s'or desprinde;
Când odată şi-or lua sborul
Tinereţe, bucurie;
De-i pofti atunci amorul,
L-om numi o nebunie.
Iţi voiu fi prieten, frate,
Iţi voiu fi orice îţi place,
Şi de lume şi de toate
Impreună ne-om desface.

(Ed. 1842, 1847, 1863)

SUFERINȚA

Imi place a naturii sălbatică mânie,
Şi negură,, şi viscol, şi cer întărâtat,
Şi tot ce e de groază, ce e în armonie
Cu focul care arde în pieptu mi sfâşiat.

La umbră, 'n întuneric, gândirea-mi se arata
Ca tigrul în pustiuri, o jertfă aşteptând;
Şi prada îi e gata... De fulger luminata,
Ca valea chinuirii se vede sângerând.

Incerce acum şoarta să-mi crească suferirea;
Adauge chiar iadul şerpi, furii ce muncesc;
Durerea mea e mută [1]) ca desnădejduirea,
E neagră ca şi ziua când nu te întâlnesc.'

Căci astfel e acuma vieața-mi osândită,
O lunga agonie în care tu domneşti;
La glasu-ți, la privirea-ți simt inima-mi izbita,
Luptându-se 'n convulsii cum nu-ți închipueşti.

Şi ochii mei în lacrimi innoată în tacere,
Şi pismuesc adesea pe cei ce nu mai sânt.
Zadarnică dorință, când sufletul nu piere,
Nu o să-mi turburi oare şi pacea din mormânt?

N'o să se 'ntoarcă umbra-mi, cumplită, fioroasă,
Pe pasurile tale ori unde locuieşti?

---

1) Multă (1863)

E lume, e vecie atâta de frumoasă,
In cât să uit pământul ce tu împodobeşti?

Sa mor, dar la picioare-ţi; să mor, dar de [plăcere.
In ceasul cel din urmă s'aud că m'ai iubit,
Sa strâng draga ta mână, sa simt a ta durere
Varsându-se asupră-mi ca balsam fericit.

Şi sufletu-mi atuncea, pe buzele-ţi să sboare,
Sa ia un lung, un dulce, un veşnic sarutat.
Din braţele-ţi, din sânu-ţi să treacă el în soare,
Să ducă la vecie plăcerea ce-a gustat.

(Ed. 1847, 1863).

NU, A TA MOARTE...

Nu, a ta moarte nu-mi foloseşte;
Nu, astă jertfă eu n'am dorit;
Dă-mi numai pacea care-mi lipseşte,
Pacea adâncă ce mi-ai răpit.

Ia-mi [1]) suferinţe aspre, turbate,
De adânci chinuri veşnic izvor,
Zile amare, nopţi turburate,
Pline de tine, d'al meu amor.

In zadar ochii-ţi arăt iubirea,
Ce eşti departe d'a o simţi:
In zadar chipu-ţi poartă mâhnirea,
Umpra durerii ce m'amăgi.

Sub astă mască văd bucurie,
Văd mulţumirea-ţi să pătimesc;
Şi ori ce-ai zice, vrei ca 'n vecie
Ceas de odihnă să nu gasesc.

Cunosc prea bine a mea greşeală
Dar cunoştinţa nu m'a îndreptat,
Căci a mea soartă tristă, fatală,
Zâmbirii tale pradă m'a dat.

Astfel în crânguri o păsărica
Aude-aproape un ciripit,

1) Iam (1847, 63).

Sboară îndată, şi fără frică
Lângă colibă ea s'a oprit.

Priveşte, - ascultă, dar făra veste
Tainica cursă ce i s'a 'ntins
Se 'nchide... roabă ea se gaseşte;
Un glas s'aude zicând: „te-am prins".

Şi vânătorul, ce imitează
Pe frunzuliţă un glas străin,
De vicleşugu-i se îngâmfează,
De bucurie el este plin.

O! câte lupte, câte suspine,
Tăcuta noapte n'a ascultat;
Câte pustiuri de groaza pline
A mea durere n'a vizitat!

M'a văzut şoimul pe 'nalta stâncă,
A cării vârfuri s'ascund în nori,
Şi al lui ţipet în vale-adâncă
S'a 'ntins departe plin de fiori.

Dar nici pustiul, nici depărtarea,
Gândiri cumplite n'au biruit;
Moliftii, brazii, ce port răcoarea,
Ei suferinţa-mi n'au răcorit.

Te iubesc astăzi ca mai 'nainte,
Ca în minutul cel încântat,
Când eu de pieptu-ţi tânăr, fierbinte,
Tremurând, fruntea mi-am rezimat.

Minutu-acela, 'n veci mă munceşte,
Ca o sentinţă e 'n mintea mea;
De ating fruntea-mi simt că svâcneşte,
Focul din sânu-ţi arde în ea.

Fierul cel roşu, care-l apasă
Mâna cruzimii p'un osândit,
Mai adânci urme nici el nu lasă
Decât minutul acel dorit[1].

A mea durere trecut nu are;
Ea nici va creşte, nici va scădea;
Şi fericita, dulcea uitare
Ce crezi că cearcă inima mea,

E c'acea tristă, vie tăcere,
Care domneşte după războiu,
P'un câmp de groază şi de durere,
De morţi, de chinuri, şi de nevoi,

Unde un tată pe un fiu plânge,
Unde nădejdea toată-a 'ncetat;
Unde se 'nalţă un fum de sânge,
Ca blestem jalnic şi necurmat!

1) Decât amorul astfel simţit. (Ed. 1863).

Mai mult d'atâta nu poţi a face;
Asta e soarta ce mi-ai gătit;;
Singurul bine, singura-mi pace,
După amorul ce-am suferit.

(Ed. 1847)

CÂND DAR O SĂ GUŞTI PÀCEA

Când dar o să guşti pacea, o inimă mâhnită?
Când dar o să 'nceteze amarul tău suspin?
Vieaţa ta e luptă [1]) grozavă, ne'mblânzită;
Iubirea veşnic chin.

Din cupa desfătării amărăciunea naşte;
Din ochi frumoşi durerea îşi ia al ei izvor;
O singură privire vieaţa veştejeşte [2])
Cu lanţuri de amor!

Amor, care adoarme şi legi şi datorie,
Ce slava umileşte [3]), ce n'are nimic sfânt;
Antonie-i jertfeşte a lumii 'mpărăţie...
Şi află un mormânt!

Nu sunt patimi mai nobili, mai mari, mai [lăudate,
Mai vrednici să s'aprindă în inimi bărbăteşti?
Nădejdi, viaţă, cinste, simţirile 'nfocate
Femeii le jertfeşti!

Crezi tu că pentru tine răsare sau sfinţeşte
Acel uriaş falnic, al zilei domnitor?
La patrie, la lume, la tot ce pătimeşte,

---

1) Lungă (1862).
2) Veştejaşte (1893).
3) Ce gloria o stinge (1842).

Nimic nu eşti dator?[1]

Eu lanţurile mele le sgudui cu manie,
Ca robul ce se luptă c'un jug neomenos,
Ca leul ce izbeşte a temniţei tarie,
Şi geme furios.

Dar rana e adâncă şi patima cumplita,
Şi lacrima de sânge, obrajii mei arzând,
Resfrânge frumuseţea, icoana osândită,
Ce o blestem plângând!

1) In Ed. din 1842, după această strofă se găsesc următoarele patru:

Natura p'a mea frunte a 'ntipărit gândirea;
A cugeta mari fapte este povara mea.
Cel ce numai în sine şi-a mărginit simţirea
E nevrednic de ea.

La soarta omenii tot omul ia o parte;
Astfel legile firii pe noi ne 'ndatorez;
Destule vieţi triste, de interes deşarte,
Pământul 'mpovărez.

Dar tinereţea noastră aşa ea se strecoară
Când omul nemuririi, al valurilor far,
Durerea îşi înneacă, şi peste lumi el sboară
P'al tunetelor car.

De ce nu pot astfel să 'nec a mea durere,
Să trag din a mea rană un fier otrăvitor,
Să uit acea sirenă, fatala ei putere
Şi glas încântător.

O văd ziua şi noaptea, seara şi dimineaţa;
Ca un rănit de moarte simt în piept un fier greu;
Voiu să-l trag; fierul iese, dar însă cu vieaţa,
Şi cu sufletul meu!

(Ed. 1842, 1847, 1863)

ÎNCĂ O ZI

Incă o zi cu tine, o zi de fericire
In dulcele extazuri ce simt când te privesc;
Incă un ceas... un zâmbet... Adânca mea iubire
Izvoarele nădejdii mai mult nu o hrănesc.

Şi soarele mai palid din zi în zi îmi pare;
Şi coardele vieţii în pieptu-mi obosit
Se rup! Nici tinereţea, nici scumpa-ţi sărutare
Nu pot ele să schimbe ce soarta a voit.

Intorc acum asupră-ţi privirea-mi dureroasă,
Ca cel din urma-i dând o la tot ce am pierdut;
Din ceaţa veşniciei, stea plândă luminoasă,
Te văd lucind departe, departe în trecut.

Şi tot ce e ’n natură, obiecte şi fiinţe,
Panorama de umbre, se ’ntunec, se s recor;
Iluzia mă lasă... şi artă şi ştiinţe
Sunt stavile zadarnici l’al sufletului sbor?

Aş vrea numai, blând Inger, ca numele-mi
[să fie
Scump, drag inimii tale, ades să-l repetezi,
Precum un dulce sunet, precum o melodie
In inimă-ţi rămasă din ani ce regretezi.

Căci toată-a mea vieaţă îţi fu ea închinată;
Căci alt decât iubirea-ţi ea nu avu mai sfânt;

Căci tu eşti încă astăzi dorinţa-mi neschimbată,
Şi visu-mi cel din urmă aicea pe pământ.

Eu ştiu că la povara-mi şi tu ai luat parte,
Eu ştiu că'n suferinţa-mi şi tu ai suferit;
C'aceeaşi ne-a fost calea: a unuia în moarte
S'a săvârşit; ce strică? n'am vrut a fi iubit?

N'a fost aceasta ţinta, sfârşitul pentru care
Gândirea-mi fără preget în munci am frământat?
Nu dobândesc răsplata dorită cu 'nfocare?
Nu e acesta rodul ce eu am semănat?

Apoi dac'al tău suflet l-am banuit vr'odată,
Dacă nemulţumirea-mi adesea te-a mâhnit,
E vremea de iertare... vecia ne'mpăcată
Mă chiamă... cerul iartă celor ce-au iubit.

De ce să plâng vieaţa? In trista-i prelungire
Ar fi văzut ea, poate, amoru-ţi apuind;
Minciuna, calomnia dau tainică izbire,
Lumina, adevărul în inimi înnegrind,

Dar când ia însăşi moartea a noastra apărare,
Când neagra sa pecete pe groapă s'a 'nsemnat,
Ca martor de credinţă, chezaş de neuitare,
Păstrează suvenirul acelui depărtat.

Valea răsunătoare, a râului murmură,
Veştedа toamnei frunză, ce flutură în vânt,
Palida lunii rază, puternica natură,
Iţi vor şopti adesea cuvinte din mormânt.

(Ed. 1847, 1863).

UN CEAS E DE CÂND ANUL TRECU...

Un ceas e de când anul trecu... Mi-aduc aminte
Cu ce nadejdi zâmbinde, ce dulce a 'nceput!
Ce vie salutare din inimă fierbinte
L-a primit! ce seara! de an atunci trecut.

Ziceau: „s'a dus ş'a esta c'o parte din vieaţa;
„Mar ziua lui din urmă cu drag o pomenesc;
„Frumos apus vesteşte frumoasa dimineaţa,
„Şi anul ce începe tot astfel îl doresc".

Aşa-l doream! In lungă, în oarba'ncredinţare
Eu nu vedeam că soarta zâmbeşte cu amar;
Că vremii şi durerii gateşte răsbunare,
La vechile lor drepturi uitate în zadar.

Schimbat nimic nu pare: alesele fiinţe,
Prieteni d'altădată, strâng astăzi mâna mea:
De voia întâmplării mai multe din dorinţe
Cu grabă împlinite putui a le vedea.

Apoi, unde e răul? de ce şi cum... cuvântul
Om nu poate să-l ştie, afară decât eu;
Ascuns e în adâncuri, tăcut e ca mormântul,
Iar martor suferinţi-mi e numai Dumnezeu.

A! dacă 'n asta lume ceva putea fi'n stare
S'aline, să adoarma un chin sfâşietor,

O ştiu, ar fi frăţia-ţi acea mângâietoare,
Acel simţimânt[1] tânăr, ce eu îţi sunt dator.

E scump prieteşugul ce 'nsufl' o femee
Deprinsă a-l cunoaşte, născută a-l simţi;
Şi dulcele ei[2] suflet, electrică scânteie,
Mângâie orice suflet la care s'o ivi.

Ades, când sunt în luptă cu gândurile mele,
Muncit d'al suferinţei demon neîmblânzit,
Imi pari un silf ce vine pe raza unei stele,
Din sfere luminoase, din aer bălsămit.

Apoi, negură deasă lumina 'ntunecează;
Fantome d'altă lume şoptesc, mă înconjor;
In fiecare şoaptă o muncă înviază,
In ochii-mi se cufundă trecut şi viitor.

Căci ştiu eu viitorul... el nu poate să fie
Decât ca anu-acesta, ca anul cel trecut:
Bogat de chinuire, deşert de bucurie,
Pustiu, fără nădejde, sălbatic şi tăcut.

Stejarul de pe munte, ce trăsnet'u-l izbeşte,
Stă încă în picioare, semeţ şi neclintit;
Dar inima-i e arsă, şi oricât mai trăieşte,
De nicio primăvară nu poate fi 'nverzit.

(Ed. 1847, 1863).

1) Simţiment (1847, 63)
2) Său (1863).

BUCHETUL

Dorită odata era a lui soartă,
Pe când altă mână de el îngrijea;
Dar astăzi se stinge, zâmbirea-i e moartă,
Şi pierde colora ce ochii 'ncânta.
Sfârşitu-i cel jalnic îl văd cu 'ntri tare,
Căci eu pe vieaţa-i puneam un preţ mare.

O singura frunza acum mai pluteşte;
Ea plânge atâţia tovarăşi de flori:
Străină, uitată, de ce mai trăieşte?
De ce, dragă frunza, tu nu poţi sa mori?
Când pierzi o fiinţa, obiect de iubire,
O lungă vieaţa e nenorocire.

Când florile-acelea în mâna-mi căzură,
Favor ce 'n credinţa eu n'am meritat,
Trei tinere nimfe pe rând mi-l cerură,
Şi mult se rugară... iar eu, nu l-am dat.
Imi pare că încă le văd câte trele,
Jaluse,[1]) privindu-l în mâinile mele,

Să vedeţi acuma d'a fost cu putinţa
Acea preţioasă dorinţă s'ascult;
Că lor li se cade, a mea conştiinţă
Indată mi-o spuse; eu nu gândii mult.
Ca Pàris, cu poama acea fabuloasă,
Hotărîi buchetul la cea mai frumoasă.

---

1) Geloase.

Dar, atunci nevoie, atunci greutate,
Sa fac osebire în zadar am vrut:
Aşa din trei fluturi cu greu ochiul poate
S'aleagă p'acela ce e mai placut;
A a trei garoafe p'aceeaşi tulpină
Rumene[1] şi 'nalte domnesc în gradină.

Vazând eu aceasta, îl luai cu mine;
Cu multa 'ngrijire acasă l-am dus,
Şi limpede apa şi tot ce e bine
I-am dat, şi silinţa cu dânsul mi-am pus,
Facând orice poate un om să gândească,
Oricâte o mumă ar şti să găsească.

Zadarnici dorinţe, nimic n'ajutara!
Din ceasul acela[2] nădejdea-am[3] pierdut;
Vieaţa la mine îi părea amară,
Ştiind cine-l dete, cine l-a cerut.
Şi palid şi veşted trecu fără veste,
Şi astazi cenuşă în mâna mea este.

Aşa dar sfârşitu-i veni din dorinţa;
Buchet ca acela eu nu mai găsesc.
Cenuşa lui scumpă o ţiu cu credinţa;
Ce-a fost şi ce este adesea gândesc.
Eu sufer de moartea-i, de-a lui pătimire,
Şi-a floarii trecute păstrez pomenire[4].

(Ed. 1847, 1863).

1) Frumoase (1863).
2) Din ora acea (1863).
3) Speranţ'am (1863)
4) Suvenire (1863).

R E V E R I A

De sgomot departe, în vesela vale
A carei verdeață ades am călcat,
In liștea nopții, privirile tale
Se 'nalț, se ațintă pe cer luminat.

De unde oare vine a ta reverie?
Ce visuri placute în preajmă-ți se joc?
Admiri tu natura, a ei armonie?
Citești viitorul în literi de foc?

Sau cauți departe o stea favorita,
Ce crezi ca asupră-ți privește zâmbind?
Dar nu, e instinctul d'o vieața dorita,
Ce n'o afla omul aicea trăind.

Caci sufletul nostru, ca raza de soare,
Ce-și are 'nceputul mai sus de pământ,
Deși luminează a sa închisoare,
Iși afla în ceruri izvorul cel sfânt.

D'acolo adânca acea aspirare
Spre bunuri ascunse, ce noi devinăm;
D'acolo deșertul, dorinți, întristare,
Ce chiar în plăcere ades le aflam.

Un clopot ce seara s'aude la turme,
Ce sta, reîncepe, abia rasunând,

Ca glas care moartea-i aproape să-l curme,
Când vieaţa 'ncetează treptat îngheţând;

Un greer ce cântă, o iarba, răsura,
Stufoasa pădure, pierdute cărări,
Adânca murmură ce 'nvie natura
Ca geniuri tainici ascunse p'în flori;

Tot mişca, încânta a noastră gândire,
Tot are un farmec, tot este mister;
Nădejdile noastre, suspin, suferire,
Dorinţi fară nume, se 'ndrept către cer.

Acolo, în stele, ca 'n lumi de lumină,
Sunt suflete, îngeri ce cânt şi ador;
Fiinţi graţioase ce blând se înclină,
Cătându-şi în lume tovarăşii lor.

Şic ând, stapânita d'a vieţii mâhnire,
Te plimbi tu pe câmpul tăcerii 'nchinat;
De simţi o suflare, d'auzi o şoptire,
E glasu-unui înger de tine 'ncântat.

. . . .

De ce însă gândirea-mi se 'ntoarce cu durere
Spre zilele acelea? Timpi ce v'aţi depărtat,
Când pe urmele voastre tot intră în tăcere,
Când ştergeţi plăceri, chinuri, ce omul a cercat;

Când inima sătulă de ură, de iubire,
N'o mişcă niciun bine, n'o trage niciun dor;

De ce singure numai a voastre suvenire
Trăiesc ele în sânu-mi ca un nestins amor?

Sunteți voi acel sunet, a stâncilor vieață,
Echo, care trăiește în loc nelocuit?
Sau sunteți *Aurora,* care știa să scoață
Din statua lui *Memnon* suspin nemărginit?

(Ed. 1847, 1863).

MEDITAȚIE

Vara și-apucă sporul spre țărmuri depărtate,
Al toamnei dulce soare se pleacă la apus,
Și galbenele frunze, pe dealuri semănate,
Simțiri deosebite în suflet mi-au adus.

O! cum vremea cu moartea cosesc fară 'ncetare!
Cum schimbatoarea lume fugând o re'noiesc!
Câtă nemărginită pun ele depărtare
Intre cei din morminte și acei ce doresc!

Unde, atâți prieteni, plăcuți de tinerețe?
Unde-acele ființe cu care am crescut?
Abia ajunși în vârsta frumoasei deminețe,
Ca ea, făr'a se 'ntoarce, ca dânsa au trecut!

. . . .
. . . .

Ce netedă câmpie! cum ochiul se uimește [1]),
Ce deșert se arată, ori încotro privești!
Intinsa depărtare se pare că unește,
Cu ale lumii mărgini, hotarele cerești.

Cât sânge aste locuri setoase înghițiră!
Câte oase războiul aici a semanat!
Câți veterani războinici, moartea purtând, murira
Pentru izbânzi de care ei nu s'au bucurat!

1) Câmpia Brăilei. (Nota autorului).

Imi pare că-i văd încă răsturnaţi în ţărână,
Pe 'ncreţita lor frunte sfârşitul arătând.
Dar mai clătinându-şi capul, şi c'o muribundă mâna,
Fierul care le scapă cu furie strângând.

Ei nu gândesc la moarte, nu gândesc la vieaţa,
Ei nu gândesc la fapte, ce 'n vieaţă au urmat,
Ci când sufletul sboară, când sângele înghiaţa,
Toata durerea le-este, că nu şi-au rasbunat!

. . . .
. . . .

Puţin mai înainte un monument s'arata;
Sa-l privim... Dar ce semne de cinste[1]) pe el
[sânt?
Negreşit cei dintr'însul slăviţi au fost odată;
Azi slava sta d'asupra, şi omul în pământ!

Iata, fără 'ndoială, o mare mângâiere!
O voi, care un titlu ş'un nume pismuiţi,
Când tot ce e 'nalt cade, şi când mărirea piere,
Marirea, înalţarea, la ce le mai doriţi?

Din vremile trecute, în veacuri viitoare
Un nume să răsune, cu slavă 'mpodobit,
Să treaca peste vârste, şi peste ani sa sboare,
Acela ce îl poartă cu ce s'a folosit?

1) D'onoare (1863).

Când marea 'ntărârata corabia-ţi sdrobeşte,
Când loc de mântuire nu este, nici liman,
Când cu grozave furii asupra ta porneşte
Spumoasele lui valuri bătrânul Ocean:

Spune-mi, îţi pasă-atuncea sa ştii de mai pluteşte
Catartul făra pânze ce nu ţi-e de-ajutor,
Să vezi dacă pe unde se ţine, se clăteşte,
Şi dac'ai fost odată, în barcă sau vapor? [1])

1) Din această strofa urmează, în ediţia din 1842 următoarele strofe:

Cinstea d'a face bine e negreşit slăvită;
Frumos e să duci moartea l'al binelui duşmani;
Să scapi de asuprire o patrie iubită,
Şi să adapi pământul cu sânge de tirani.

Dar cine e acela, pe care conştiinţa
Il va ierta să spue, că ori la ce-a lucrat,
Pentru obştescul bine i-a fost toată silinţa,
Că la folos în parte de loc n'a cugetat?

Eu mă gândesc adese l'atâţi morţi fără moarte;
Văz că l'acele fapte, prin care se slăvesc,
Pricini deosebite s'a întâmplat să-i poarte;
Şi virtutea pornită de patimi o găsesc

Unul drepturi pierdute căta să dobândească,
Altul o sângerată necinste-a răsbuna.
Unul călcând puterea voia să stăpânească,
Şi altul iar de alte objecturi se 'ndemna

Ei sunt c'acele păsări de binefăcătoare.
Ce curăţă câmpia de şerpi otrăvitori,
Şi poate fără voie ne sunt folositoare,
Căutând să ducă hrană la pui nesburători.

Vieaţa e o luptă, o dramă variată
Şi actu-i cel din urmă în veci e sângerat:
Moartea-l încoronează, moartea neîmpăcată,
Care în a sa cale pe nimeni n'a uitat[1].

A! întorcând privirea spre veacurile trecute,
Şi ne'ncetat pământul văzându-l pustiit,
Văzând tot aste rele, tot *zile neplăcute,*
De soarta omenirii din suflet m'am mâhnit!

Câte feluri de chinuri asupră-i se adună!
Insă vezi cum nădejdea[2] o 'nşală, ne'ncetat?
Cu o dulce zâmbire vine, ţiind de mână
Icoana fericirii. Dai s'o prinzi .. A scăpat!

Astfel un vis ţi-arată o iubită fiinţă;
Astfel cu bucurie voieşti s'o îmbrăţişezi,
Dar astfel umbra 'nşală zadarnica-ţi silinţa;
Acum din mâni îţi scapă, acum iarăşi o vezi.

Ce rar se nasc acele duhuri mărinimoase,
Care nestăpânite de patimi sufleteşti,
Şi fără să privească le 'mpart ele foloase,
Pentru nimic fac bine, ca duhurile cereşti.

Aceştii între oameni nu pun deosebite,
Legi, locuri sau credinţe, pe ei nu îi opresc,
Tot scoposul le este sărmana omenire
Şi ajută de obşte pe cei ce pătimesc.

Astfel stăpânul zilei întinde-a sa căldură,
Ori unde e vieaţa, ş'or unde e pământ,
Aşa ale lui raze se 'mprăştie 'n natură,
Ş'ori în ce loc al lumii în patria lor sânt.

1) Această strofă lipseşte din Ed. 1838, 1842
2) Speranţa (1863).

Dacă în cartea soartei omu-ar ști sa citească,
Sa-și afle fieșcare grozavul viitor,
Cin'ar mai vrea, stapâne, aicea să trăiască,
Când lumea e de chinuri nedeșertat izvor?

Vremea d'acum, trecutul, a-l ști avem putere;
Numai ce-a sa se 'ntâmple noi nu putem vedea;
Dar când ceasul[1] sosește, când nalucirea piere,
Se trage de odata și veșnica perdea.

(Ed. 1838, 1842, 1847, 1853).

---

1) Ora (1863).

CIMITIRUL

PEŞTERA [1])

Peştera 'ntunecata, azil al poca'nţei
Unde omeneşti fumuri ca fumurile pier,
Unde eroii credinţei
Au murit pentru lume, ca sa traiasca 'n cer!

Tu care ai fost martur l'atâtea rugăminte,
Ce se şoptea în umbra şi în răcoarea ta,
Când inima fierbinte
Vieaţa de vecie în lacrimi o căta.

Dar bolţile tale, ce nu pot fi patrunse
De omeneşti suspinuri, d'al patimi'or vânt,
Duc sufletul prin locuri şi prin cărări ascunse,
Departe de pamânt.

Iartă cumplita spaimă, ce în sânu-mi aprinse
Urîcioasa [2] privire a foşti'or parinţi,
Şi altarul de piatră pe care stau întinse
Mădulare de sfinţi.

---

1) Titlul i s'a schimbat în ediţia din 1842.

2) Furioasa (1863).

Fioroasa răceală ce 'nsufl'a ta vedere
Veşnicul întuneric aicea domnior,
Şi grozava tăcere,
Arat umbrele morţii ce p'între oase sbor.

Imi pare că ma aflu în locuinţ' adânca
A unei groaznici iezme, ce sângiuri o hrănesc,
Şi care de o stâncă
Pe călător sfăramă c'un sbieret sătanesc.

Sau în pădurea aceea, în care mai 'nainte
Druizii cei sălbatici jertfeau pe osândiţi,
Când, setoşi de omoruri, treceau de puteri sfinte
Stejari 'mbătrâniţi!

Aici, cu toate-acestea religia vorbeşte
Celor ce vor s'asculte cuvântul lui *Hristos;*
Groaza cu 'ncetul piere, şi omul întâlneşte
Poveţe de folos.

Vicleanul îşi desbracă aici ipocrizia,
Acel căit se 'mpacă cu ceru 'ntărâtat,
Aici fapta cea bună [1]) viseaza veşnicia.

---

1) Cea mai bună (1863).

Ş'aşteaptă ne'ncetat [1])

Şi omul care crede, şi omul ce aşteaptă
D'o sfântă mângâiere în veci e însoţită;
Pacea va fi cu dânsul, el va lua resplată,
Căci a nădăjduit. [2])

1) După această strofa urmează alte două în Ed. 1838, 1842.

Dar făclia-mi se stinge, şi flacăra ei piere.
Trebue a mă 'ntoarce. Mă'ntorc însă mâhnit,
Căci încă-aveam plăcere,
In fundul aştii peşteri să umblu rătăcit.

Aşa făclia vieţii pe om când părăseşte,
De plăcerile lumii el nu este sătul,
Ş'ori cât de mult trăieşte,
Atunci tot i se pare, că n'a trăit destul.

2) Strofă adăogată în Ed. 1847, înlocuind pe celelalte două.

B A R C A

Paşeşte lin, o barcă, pe unda adormită;
Respectează'al firii[1] repaos trecător;
Inima mea de sgomot cu totul obosită,
Ca la un scump tovarăş se 'ncrede l'al tau sbor.

Poartă-ma'n sus, în laturi, oriunde vrei şi-ţi
[place,
Unde te'mpinge vântul, sau unde tu doreşti;
Toate-mi sunt d'opotrivă, dacă mă duci în pace,
Dacă cu mulţumire vederea-mi rătăceşti[2].

Voi cunoaşteţi, o unde, cu câtă bucurie,
De ce sfârşit pornită, cu ce cuget curat,
Barca mea totdeauna, p'a voastră 'mpărăţie,
Ca 'ntr'ale ei coprinsuri jucând s'a preumblat.

---

1) Naturii (1847, 63).

2) In Ed. din 1838, 1842, urmează aceste trei strofe, scoase din Ed. 1847 şi 1863.

Negreşit că furtuna de vânturi aţâţată,
Poate curând să schimbe plăcerea'n grozăvii,
Adâncul să-l deschidă; şi marea 'ntărâtată,
Un mormânt să ne arate, departe de cei vii.

Dar pământul nu are talazuri mai cumplite,
Stânci mai primejdioase, mai grele de trecut.
Al martur iau p'acela, ce asprele ursite.
Vieaţa de durere şi chinuri i-a ţesut!

Saltă iubită barcă! Nimic nu te opreşte,
Aerul este dulce, tot sgomotul e mort,
Nădejdea ţine cârma, şi cerul ne zâmbeşte,
Subt toat'a lui lăţime, noi nu vom găsi port?

Inghițiți pe tâlharii a căror îndrăsneală,
Cu trupuri sângerate, cu morți vă otrăvesc,
Ce întocmesc comploturi, și fără de sfială,
Aproape de pierzare, ucideri chibzuiesc.

Insă melancolia, amorul și plăcerea,
Primiți-le vesel ca pe ai voștrii fii;
Eu vă cunosc mărirea, eu vă slăvesc puterea,
Când alerg p'ale voastre mult umede câmpii.

Din rătăcita-mi barcă, ce-o las la întâmplare,
Ochii mei către ceruri uimit îi ațintez;
Seninul lor insuflă sfială și mirare;
Eu mă rog în tăcere, vărs lacrimi și mă'ncrez.

Cerul o să ne ajute, zicea a mea iubită,
El până acum tare! Să n'o fi ascultat? 1)
Și poate frumusețea a o vedea mâhnită,
Aducându-i drept jertfă suspin neîncetat?

Dacă într'aceste ceasuri de vie desfătare
S'ar afla lângă mine... minut dumnezeit!
Vieața nu stă 'n zile, și eu cu 'ncredințare,
Câtă-mi rămâne-aș da-o, mi-aș zice: Am trăit?

Mergi, mergi ușoară barcă, în dreptul celei [stele,
Căreia i-am dat nume... un nume ce slăvesc,
Nume ce'n înfocarea închipuirii mele
Pe strălucita-i frunte îl văd și îl citesc.

1) In Ed. 1842, această întrebare e subliniată.

Acolo te opreşte, acolo priveghează,
Cât raza ei asupră ţi ş'asupra-mi va zâmbi;
Când va pieri cu noaptea, atunci te depărtează,
Şi iar cu noaptea vino la dânsa a privi.

Până când fericirea, atâta aşteptată,
Imi va răsplăti veacuri trecute cu amar;
Dacă ş'astă nădejde[1], cea altele 'nşelată,
N'o trece ca speranţă şi n'o fi în zadar!

(Ed. 1838, 1842, 1847, 1863).

---

1) Speranţa (1863).

ÎNTRISTAREA

Al nopții cer prea dulce,
A sa răcoare lină,
In inimă-mi aduce
O rază... Dar se duce
Ca vântul ce suspină!

Scârbit peste măsura
De sgomotul cetății,
Eu caut în natură
Un loc făr' de murmura
Supus singurătății.

Ca Fenix far' de moarte
Se naște-a mea durere
Și pieptul meu să poarte
Lovirea astei soarte
E prea fara putere.

Fantoma [1] plângatoare,
Eu trec această lume,
Ca frunza plutitoare

---

1) Fantoma (1832).

Ce saltă până moare
Pe țărm fără de nume.

Când somnul se arată
La oameni, să aline
Strigarea turburată,
Ce e asemănată
C'un vuiet [1]) de albine,

Tovarăș [2]) de 'ntristare,
Un câine, lângă mine,
Prin urletele sale,
Natura să răscoale,
In aste locuri vine.

Ființă făr' de nume,
Ce pasării dai sbor,
Ce mărilor dai spume,
Ce omului dai lume
Și apelor izvor;

Ce pui copaci pe munte,
Pe ceruri curcubeu,
Necazuri p'a mea frunte
Ca furiile crunte,
Slăvite Dumnezeu!

---

1) Uet (1832).
2) Tovaroș (1832).

Din bolta de mărire
Coboară-te p'un nor
Alini a mea simţire
De rele peste fire;
Ori voie dă-mi să mor!

(Ed. 1832, 1842).

MIEZUL NOPŢII

Aici, p'aste ruine [1], cu mândre suvenire [2])
Privesc cum orizontul se umple [3] de făclii.
Cum luna în tăcere s'arata să inspire [4]
Gândiri religioase [5]) l'ai lui Apolon fii.

Când nu mai e mişcare în lumea celor vii,
Când tot doarme'n natura, când tot e linіştire,
Deşteaptă priveghează a mea tristă gândire,
Precum o piramidă se 'nalţa în pustii. [6])

Ai mei ochi se preumbla pe dealuri, pe
[câmpie,
Al meu suflet se 'nalţă pe aripi d'un foc sfânt, [7])
In sboru-i se ridică la poarta de vecie,

1) Ziduri (1832, 42).

2) In linişte senină (1832, 42).

3) Să umple (1842).

4) S'arată şi e plină (1832, 42).

5) De cugetări de gânduri (1832, 42).

6) Această strofă lipseşte în ediţiile din 1832, 42; o adaugă în ediţia din 1847, întrebuinţând o comparaţie luată din strofa a şasea a poeziei „Prieteşugul".

7) Sfânt loc (1832, 42).

Caci nicio legătură nu are pre pământ [1]).

Nădejdea [2] mea din lume, de moarte se pre-
[curmă;[3])
Trecu ea precum trece un fulger p'între nor, [4])
S'a șters precum se șterge a vulturului urmă,
Când spintecă văzduhul în falnicul său sbor [5]).

1) Să mergem de se pune pe poarta de vecie;
„Căci grabnic străin fuge d'acest pământesc loc" (1832, 42).
După care stroiă vin următoarele trei, ce lipsesc din ediția 1832, 63.

Eu voiu d'această lume să fiu în veci departe;
Nimica pentru mine ea n'are de iubit.
Tristarea'mi-e răpaos și ea 'mi-a căzut parte,
Din mâna ce vieața ghimpoasă mi-a ursit.

Acum e miezul nopții!.. Natura toată tace!..
Așa! dar dela mine odihna a lipsit.
Eu văz că vine ziua la cei ce dorm în pace,
Razele ei pe mine tot astfel m'au găsit.

Puține sunt la număr aceste lumi de stele;
Mărimea lor e mică d'oiu vrea să socotesc,
Să fie asemănare cu chinurile mele,
Să spui cu ce răstriște pe urmă mă gonesc.

2) Speranța (1863).
3) S'a dus pe duh de moarte (1832, 42).
4) S'a șters ș'acea lucire ca fulgerul în nor.
O lasă, șau ca urma vulturului ce poate
Să spintice... (1832, 42).
5) Urmează această strofă în ediț. 1832, 42;
Te plâng iubită mamă! (maică, în ed. 1842). Te plâng
[o, scump părinte!
Cu lacrimile-acuma durerea-mi aromez.
Dar numele acestea, aceste nume sfinte
Răbelă o deșteaptă. o 'mpunge, o turbez.

De când pierdui părinţi-mi [1]) trei ierni întregi
[trecură,
Trei ierni, căci după [2]) ierne vieaţa-mi socotesc,
Căci zilele-mi ca iarna de viscoloase-mi [3]) fură,
Copaci [4]) din miezul iernii ce vânturi îi [5]) clătesc.

Frumoasa [6]) primăvară acuma se grăbeşte
La caru-i să înhame pe zefirii uşori;
Păşeşte, şi pe urmă-i verdeaţă se iveşte
Şi cerul se desbracă de viforoşii nori [7]).

---

1) Din ziua întristării (1832, 42).
2) Trei ierne! După... (1842).
3) Friguroase-mi (1832, 42).
4) Copaciu (1863).
5) Il (1863).
6) A patra (1832, 42),
7) In ed. 1832, 42, urmează aceste opt strofe, care în ed. 1847, 63, sunt înlocuite cu cele trei ce se găsesc în rândul 1, în poezie.

Peste puţină vreme o tristă păsărică
Va face să răsune cel jalnic crânguşor.
Va spune că durerea (cu toate că e mică)
Şi mii de suveniruri pe dânsa o 'mpresor.

O ştiu! e sora Proonii ce plânge despărţirea;
Nutura desfătează cu glasu-i plângător,
Ea face în tăcere s'asculte toată firea,
Şi eu ascult., Dar mie mi-e de dureri izvor!

Fatala lumii soartă, a altora 'ntristate,
Acei ce nu se 'mparte de dânsa, o iubesc!
Ascult eu cu plăcere gemete, suspinare,
In relele străine petrecere găsesc.

Eu nu sunt filomelă; dar cat singurătate!
Intocmai ca şi dânsa lumina eu urăsc,

Zefirul printre frunze misterios suspină,
E limpede-orizontul şi cerul luminos;
A râurilor şoaptă... Dar unda lor e lină,
Iar sufletu-mi e 'n valuri, n'am soare seninos.

Căci închinat durerii, amara mea vieaţa
D'atunci e pentru mine nisip neroditor,
Ce vara îl usucă, ce iarna îl îngheaţă,
Pe care flori nu află sărmanul călător.

Lăsat străin în lume, lipsit de orice bine,
Văzând că nu-mi rămâne plăcere pe pământ,
Vazând zilele mele de suferinţe pline,
Pun mâna p'a mea frunte şi caut un mormânt.

Lumina otrăvită de reaua strâmbătate!
Ca dânsa, dar, în frunze, la umbră mă tărăsc!

De ce glasul meu n'are a lui Orfeu putere?
Dar... ce să fac cu dânsa, căci Platon (Pluton 1832) a surzit,
Căci Cerber nu mai iartă de el apropiere,
Căci basmele acele cu veacul au pierit.

. . . .

Când sufletu-mi s'absoarbe că am, că e 'nviere;
Când văd c'acel Eu este în veci nemuritor —
Atunci plină de raze în mine o mângâiere
Luceşte de lumină (lumine, 1832), adoarme al meu dor.

Dar când nelegiuitul îmi smulge fericirea,
Să nu ştiu de e moartea prieten sau duşman,
Atuncea văz că piere omul ca nălucirea.
Ca râul ce se pierde în veşnic ocean.

Părinţii mei odată au fost şi ei în lume!
Au fost! dar acum unde-s? Ah, nu ştiu unde sânt!
Şi ce mi-au lăsat mie? Nimic decât un nume.
Ş'un trup ce se va duce ca pulberea în vânt.

Puţină vreme înca, şi glasu-mi se va stinge,
Şi inima [1]) d'a bate în pieptu-mi va 'nceta!
Atunci fară 'ndoiala eu soarta voiu învinge,
Şi a vieţii taină în moarte voiu afla [2].

(Ed. 1832, 1842, 1847, 1863).

---

1) Inima-mi (1832, 42).
2) „Şi pasurile mele la el voiu îndrepta". (1832, 42).

PRIETEŞUGUL[1]

Picaţi, lacrimi, şiroaie pe coarda lirei[2]) mele,
Picaţi! Insa plăcute ca roua de pe[3]) flori,
Ca raza aurorei, ce noaptea fără stele,
Gonind-o, ne arata văzduhul fără nori;

Ca glasul de prieten, ce-adânc el balsameşte,
Ca visuri de nadejde la drepţii cari mor,
Ca plânsul desfătării ce'n ochi ni se iveşte,
Când pieptul gemând scoate suspinuri de amor.

Suflaţi, răcoroşi zefiri, iubită primăvara
Impraştie-mi mâhnirea ca iarna ce-o goneşti,
Şi fa în al meu suflet nădejdea sa rasara,
Precum rasare floarea în valea ce 'nverzeşti.

Veniţi, cugetari veseli; fugiţi suspinuri, jale,
Eu ştiu ce este omul!... Dar nu hulesc; eu cânt!
Iată c'a noastre pasuri p'a morţii se duc cale;
Şi toate la durere supuse aici sânt.

---

1) In studiul d-lui Bogdan-Duică, din „Convorbiri", 1900, citat în lucrarea aceasta de repeţite rânduri, D-sa spune că această poezie ar părea adresată lui Ion Ghica. E ciudat însă că în ed. din 1863, întreagă închinată lui Ghica, poezia lipseşte ca şi din acea dela 1847.

2) Lirii (1842).

3) După (1832).

Urechea mea ascultă torentul ce plesneşte,
Talazul ce se sparge de malul său plângând;
Şi glasul meu le 'ntreabă ca noi de pătimeşte,
Şi tot are un cuget, o vorbă şi un gând.

Şi eu adese, singur, când noaptea domnea 'n fire,
Lipsit de mângâiere, departe de cei vii,
Vedeam că se iveşte a mea tristă gândire
Precum o piramidă se 'nalţă în pustii [1]).

In mâna mea cea slabă plecam galbena-mi
[frunte,
Şi trista-mi tânguire în vânt se raspândea;
Simţirea-mi o 'mpietrise necazul ca un munte;
La gemetele mele Echo îmi răspundea.

Acuma, letargie era a mea durere,
Şi mă aflam de chinuri cu totul amorţit;
De toate 'ndestulată era a mea vedere;
De toate eram gata să fiu eu despărţit.

Dar însă, de odată, un duh de mângâiere,
Un sunet cu dulceaţă, un glas pătrunzător
In sufletu-mi răsună, amărăciunea piere,
Căci aflu la necazuri un suflet simţitor.

Acel'al cărui nume e scris pe cer, pe luna,
Pe soare, pe planete, pe răsărit, p'apus,

1) A se vedea nota dela strofa a doua a poeziei „Miezul Nopţii".

In cupa vieţii noastre cu vejnica sa mână,
Nectar de îndulcire peste otrav'a pus.

Ne-a dat prieteşugul a fi spre mângâiere,
In ceasuri de mâhnire cu cel de foc amor...
Amorul este dulce, dar el ne lasă, piere;
Pe aripile vremii plăcerile lui sbor.

Şi ce rămâne 'n suflet după a lui lipsire?
Aceea ce rămâne din ziua ce-am pierdut;
Deşert fără de margini, o grea nemulţumire!
Noaptea urmează zilei, gerul pe foc trecut!

Prieteşugul singur e nesupus el moartei!
El e fără stricare c'al său începător,
Şi el ne întăreşte spre înfruntarea soartei,
Ne face-amorul [1]) vieţii ceva suferitor.

La glasul său cel dulce, ca noaptea care cade,
Când soarele cel falnic s'arată sus pe cer,
A mea nenorocire se curăţă şi scade,
Simţirile durerii se 'mprăştie şi pier.

Acum prin el nădejdea în mine văd, răsare;
Şi sufletu-mi s'alină cu 'ncetul şi uşor,
Ca pruncul ce-l adoarme a mumei lui cântare,
Ca pasărea ce-o trage murmurul de izvor.

1) Amorul (1812).

Slăvesc cu umilință pe veșnicul părinte,
Pe calea cea ghimpoasă eu merg neîmputând,
Și orice fel de chinuri, le sufer eu ca sfinte,
La moarte mă voiu duce ca lebăda cântând.

(Ed. 1832, 1842).

E L I Z A

Spune-mi, scumpă Elizo, ce este fericirea?
Pe ce țărmuri răsare, ce lor îi e plăcut?
E veche ca pamântul, împodobește firea
De mult, sau de odată cu tine s'a născut!?

Am catat-o 'n *pustiuri*, am catat-o [1] în lume
Am catat-o pe dealuri, pe munți și pe câmpii;
Am cătat-o 'n deșertul echo al unui nume,
Pe valurile mării, în titluri, bogății [2].

Zadarnica silință! Fericirea s'ascunde!
Fară folos pe urmă-i vedeam că ostenesc;
O chemam cu 'nfocare, dar nu vrea a-mi ras-
[punde:
Te întâlnii, iubită, și 'n ochi-ți o găsesc!

Vedeți aceste locuri, aceste stânci râpoase?
Vedeți pământu-acesta de tot nelocuit?
Ei bine, aici toate mie îmi par frumoase!
Mai mult decât ori unde ai i sunt fericit.

Eliza e vieața ce toate 'nsuflețește;
Zâmbirea-i e cerească, privirea ei Amor;
A ei [3]) dulce suflare, ăst aer bă'sămește,
Și grațiile 'ntr'însa văd o tânără sor.

---

1) Căutat-o'n (1863).
2) Și chiar în bogății (1832, 42).
3) A sa (1863).

Dacă ar fi pământul în vechea simplitate,
Când cea d'ntâi femee în raiu s'a pomenit,
Frumoasă, 'mpodobită cu darurile toate,
Şi nobila-i icoană în unde şi-a privit:

Negreşit că Eliza, de sine încântata,
Văzându-şi în fântână [1]) atâtea frumuseţi,
Tovarăşele sale: „Veniţi, le-ar zice 'ndată,
„In cristalul acesta, minune sa vedeţi.

„Voi sunteţi prea plăcute, şi dulcea-vă privire
„Inima mea o trage, mi-e drag să vă ascult;
„Dar văd colo, în apă, un lucru peste fire,
„Un chip care vă 'ntrece, şi-mi place şi mai
[mult!"

Până nu o văzusem, până' a nu o cunoaşte,
Eram de nopţi, de zile, de toate desgustat,
Vremea [2]) ce-acuma sboară, părea că se târaşte,
Anii ca o povară grozavă de purtat!

Vâtu-mi părea suflare zadarnică şi rece;
Cerul ca o câmpie de care sunt sătul;
Echo numai un sunet ce fără folos trece,
Aurora o rază privită îndestul.

Ziceam: O zi ca alta, şi tot acelaşi soare!
In lume vedeam chinuri, pe ceruri vedeam nori,

1) Fontână (1863).
2) Timpul (1863).

Le privesc cu Eliza: totul schimbat îmi pare,
Cerul este cu stele, câmpiile cu flori.

Aurora, o nimfă de soare prea iubită,
Se deşteaptă, ş'în aer alunecă zâmbind,
De cele d'intâi ceasuri [1]), d'ai săi fii ocolita,
La soare ce-o urmează cu dragoste privind.

Zefirul, o fiinţă de bine facătoare,
Care către cer duce suspinuri omeneşti:
Echo, o zeitate la chinuri simţitoare,
Ce repetează glasul acelei ce slăveşti.

Când tăcerea Elizei îmi spune-a ei iubire,
Când mâna ei mă strânge, când ochii-i îmi [vorbesc;
Când lângă ea uit lumea şi nu mai am simţire
Decât pentru minutul în care o privesc.

Zic; „Vieaţa este scurtă [2]) şi fericirea trece;
„Spun că plăcerea stinge făclia lui Amor:
„Dacă iubirea noastră [3]) e s'aibă sfârşit rece,
„De ce 'n minutu-acesta [4]), de ce acum nu mor?"

---

1) Ore (1863).
2) E scurtă (1842).
3) Dacă ş'astă simţire (1842).
4) Minutul ista (1842).

AŞTEPTAREA

„Acesta este ceasul... [1]) sau cel puţin soseşte,
Dar ea unde să fie? De ce nu se iveşte?
Minuturi fericite sunt oare de pierdut?
Foarte puţine omul în vieaţa lui are!
Se auzi un sunet... Să ascult... mi se pare:..
Nu e nimic; o frunză în vale a căzut.

„Noaptea, în aste locuri, n'are de loc tacere;
Totul se mişca, umblă, dar toate sunt parere;
Vântul, umbra mă 'nşală, când cred a o vedea,
Luna aci s'arată, aci iar se ascunde:
Abia câte odată 'ntunericul [2] pătrunde,
Şi norii înainte-i se pun ca o perdea.

Poate că şi ea are o tainică 'ntâlnire,
Poate că stăpânită de-asemenea simţire
Păşeşte 'nvăluită în umbra unui nor,
Chiar în acele sfere, care au ceresc nume;
Poate-amorul domneşte ca aerul în lume;
Cu ce drept omul singur să fie simţitor?

„Nu ştiu, dar la atâtea rele nesuferite,
Ce asupră-mi adese se par a fi unite,
Singur amorul este izvorul fericit,
Ce fără încetare m'adapă cu uitare,

---

1) Aceasta este ora (1863).
2) Intunericul (1863).

Ca undele vestite fântânii[1]) de mirare,
Prin care morții uită că 'n lume au trăit[2]).

Zile neprețuite ale copilăriei,
Tovarași ai vieții și fii ai bucuriei!
De mi-ar fi iertat astazi a 'ncepe sa trăiesc,
Câte mi-a dat amorul, minuturi, ceasuri[3]) bune,
La un loc adunate, cu voi să se 'mpreune,
Și din toate o scurta vieața sa 'ntocmesc!

1) Fontânii (1863).

2) In ed. din 1842, după această strofă, vin următoarele trei, ce lipsesc în ed. 1847, 63.

„Inima mea întrînsul nouă puteri găsește,
De-așa desprețuire curajul umilește:
Poate fără aceasta ș'al meu ar fi slăbit.
N'am văzut nedreptatea de drepturi întărită,
Cu cuvântul puterii asupra mea pornită;
Și însuși neștiința destul nu m'a găsit?

„Ici proasta târîtoare stă c'o frunte semeață;
Colo ipocrizia de două feți măreață,
Sub mască de prieten, ce cearc'a mă prăda;
Dincoaci îndemnul firii trece de vină mare;
De ce vântul ce suflă, și paserea ce sboară?
Și cine i-a dat voie pe 'n frunze a cânta?

„Dar unde mă împinge zadarnica-mi pornire?
Oricare cugetare și oricare gândire
Izvor e pentru mine de mari nemulțumiri.
Inima mea e tocmai ca acele ruinuri,
Prin care nu poți trece făr'a gândi la chinuri,
La oameni, la căderea trecutei strălucirí.

3) Ore (1863).

„M'aş duce unde sboară atâtea rândunele,[1])
Când viscolul începe, când vine vremile rele;
Pe pasur'le verdeţii ca ele m'aş ivi.
Din loc în loc aş trece în climele străine,
Unde sunt alte stele şi ceruri mai senine,
Dar iarăşi m'aş întoarce când firea ar zâmbi.

„Sătul de mari nimicuri ce nu dau fericirea,
Cătând în vieaţă pacea, şi 'n pace mulţumirea,
Ca râul fără nume aş trece neştiut.
Ori cât de mic e templul, dar tot îl locuieşte
Acela ce pământul şi cerul stăpâneşte:
Numai pentru-a lui slavă şi omul s'a nascut!

„*Nădajduiesc într'însul;* el poate să-mi arate.
Un drum fără primejdii, cărări nesemănate
De asupriri nedrepte, de curse vicleneşti.

Din frunza 'ntunecată a pădurii vecine
Se întinde o umbră... Cineva parcă vine...
Părere 'nşelătoare ş'acum mă amăgeşti?

„Dar nu! Văd o fiinţă... spre mine 'na-
[intează...
Să m'arăt... De vederea-mi ea nu se spăimân-
[tează.

1) Rândurele (1842). Rondurele (1836).

Un străin pe aicea sfială ar avea.
Ea păşeşte, ia seama... o aud că şopteşte.,
Negreşit, e femee... Ce zice? Mă numeşte!
Pieptul, inima-mi bate. Aceasta este ea.

(*Ed. 1842, 1847, 1863*).

ÎNTOARCEREA

Sărutare! Locuri triste ce plângând am parasit
Şi pe care cu placere acum iaraşi v'am gasit;
Sarutare copaci tineri, ce prin grija mea
[creşteaţi,
Ce în vârsta mea de aur cu verzi frunze ma
[umbreaţi!
La a mea tristă plecare v'am lasat îngălbeniţi,
Şi acum vă aflu iarăşi frageţi, tineri, înfloriţi.
Tânar [1]) eram c'Aurora, ca zefirul de uşor,
Când subt voi cu mieluşeii ma jucam încetişor.
Pe voi înca vă 'noeşte primavara ş'un izvor;
Iar a mea vieaţa trece! Ale mele zile sbor!
Acum grijile, mâhnirea, îmi gatesc al meu
[mormânt;
Eu voiu pierde, fară vreme, minte, vieaţa şi
[cuvânt;
Eu voiu însoţi ţarâna trupului meu trecător,
Cu ţărâna unui tată cărui vieaţa sunt dator.

(Ed. 1832, 1842).

---

1) Tăner (1842).

INIMA MEA E TRISTĂ

Inima-mi e 'ntristată
Și 'n lacrimi înecată,
La fericiri trecute gândește în zadar!
Plăcere, mulțumire,
Vieață, fericire,
Le-am gustat. A lor lipsă acum o simt amar.

Acele dulci suspinuri,
Cum se schimbă'n [1] chinuri,
Și bucuria noastră în otrăvit venin!
Cât rău dup' atât bine!
Așa furtuna vine
Când soarele zâmbește, când cerul e senin.

Adio! n'am cuvinte,
Să-ți arăț tot ce simte,
In astfel de minuturi, mâhnit sufletul meu,
E o durere mare,
Și suferinți [2]), pe care
A le simți pociu numai, a le descri mi-e greu.

A! cât de mult amară
Vieața o să-mi pară!

1) Schimbă în (1863).
2) Și sînt simțiri (1838, 42).

Minuturile veacuri[1]) o să le socotesc.
A oricărei zi rază,
Noui lacrimi o să vază
Când pe străine țărmuri străin o să trăiesc!

Spune-mi însa, iubită,
Când inima-ți lipsita
D'un credincios prieten cu el nu va mai fi,
Vei putea uita toate,
Plăcerile gustate?
Simțirea se va stinge, și nu-l vei mai dori?

Această lege-obștească
Se cade să 'ngrozească
Amorul, care vremea atâta l-a 'ntarit?
In ce loc, pe ce cale,
Călcând pasur'le tale,
Vei avea drept a zice: „Aici nu m'a iubit?"

Durerea cea mai mare
Nu poate să omoare:
P'a mea, care-a 'ntrecut-o? Dar tot nu pot sa mor!
A! de-i mai ține minte
Atâtea jurăminte,
Imi vei mai păstra, poate, o urmă de amor!

. . . .

1) Seçoli (1863).

Când, seara, tu vei merge[1])
Pe câmpuri, a culege[2])
Flori tinere ca tine,[3]) s'acoperi fruntea ta,
Dacă din întâmplare
Vei nemeri o floare
Ce poartă un scump nume, ce-i zic: „Nu mă
[uita".

Atunci, atunci gândeşte
De mine că-ţi vorbeşte,
Asta-mi este nădejdea[4]), şi d'asta mai trăiesc,
Eu tot cred că e 'n fire
Acea compătimire,
Ce inimile leagă cu lanţul sufletesc.

(Ed. 1838, 1842, 1847, 1863).

---

1) Te vei duce (1832, 42).
2) A aduce (1848, 42).
3) Flori tinere ca şi tine (1863).
4) Speranţa (1863).

TE MAI VĂZUI ODATĂ

Te mai văzui odată, ființă de iubire,
O înger [1] ce slavesc!
Și ceasurile repezi, și scumpa ta zâmbire,
Cu suflet, cu vieața sunt gata sa platesc.

In valurile-acelea de lume încântata,
In care ne-am gasit,
In vesele cadrile, în sala luminata,.
Stam singur și mâhnit.

Placerea, frumusețea, podoabe fe'urite,
Tot era în zadar;
Ele nu pot sa 'nvie simțurile-amorțite
D'al patimii amar.

Bucuria ce 'n preajmă-mi trecea cu repejune,
Trist, rece ma gasea,
Și mă gândeam la vremea [2], care în veci n'apune
In pomenirea [3] mea.

Atunci intrași [4] ! D'odată, de pe a mea vedere
Se ridică un nor;
Te presimții; îmi spuse a ta apropiere,
Un aer de amor.

---

1) Angel (1863).
2) Timpul (1863).
3) Suvenirea (1863).
4) Dar tu înt'ași (1842).

Zambila primaverii aşa ca ne împarte
Desfătător miros.
Aşa dulcele-i suflet se simte de departe,
In aer răcoros.

Şi inimile noastre, şi ochii se 'ntâlnira;
Simţii ce pătimeşti;
Un zâmbet trist mi-o spuse: cu tine îmi zâmbirá
Puterile cereşti!

Vazui pieptul tau tânăr batând de turburare,
Subt valul ce salta;
Te privii în tacere; cunoscuşi a mea stare,
Vazuşi puterea ta.

Dar cum se strecurara delirul, fericirea!
Ce iute au trecut!
Jalusa d'al meu bine, făcu nenorocirea
Un semn, şi te-am pierdut!

Multe rele d'atuncea am suferit, iubita!
Multe am pătimit!
Soarta mea credincioasă la ura-i ne'mblânzita
Din sboru-i s'a oprit.

Viitorul, în ochi-mi îşi pierde nălucirea;
Toate ma obosesc;

Tu îmi erai nădejdea[1]), tu-mi insuflai[2]) gân-
[direa,
Tu făceai să trăiesc.

Roua buzelor tale sufletul răcoreşte,
Dă vieaţă[3]) şi plăceri:
Sub umedele-ţi gene e un foc ce topeşte
Tot felul de dureri.

Dar departe de tine, ce pot să-mi folosească[4])
Lumea ş'ale ei bunuri, şi ori ce aş avea?
Pustiul unui suflet ştiu ele să 'mplineasca?
Pot s'aducă trecutul, pot face-a te vedea?

---

1) Speranţa (1863).
2) Inspira (1863).
3) E vieaţă (1842).
4. In ediţ. din 1842, această strofă e schimbată, şi e urmată de alte patru ce lipsesc din ed. 1847, 63.

Dar depărtat de tine, sunt rătăcit în lume;
De sgomot mă ascunz:
Dacă inima-mi bate, e numai în al tău nume,
Ori unde îl auz.

De 'ntâlnesc o dumbravă, vâlcele răcoroase,
Un delişor tăcut,
Le privesc cu durere, zic mi-ar părea frumoase
Dacă aş fi cu dânsa, dacă i-ar fi plăcut.

Toate-mi vorbesc de tine! Chipul tău mi s'arată
In noapte şi în zi;
Parcă toată natura s'ar crede 'ndatorată,
De tine a-mi vorbi,

Pot să întoarcă timpul şi ceasurile[1]) sfinte
Care sunt al tău dar,
Ca să mai vărs odată o lacrimă fierbinte
P'al inimii-ţi altar?

(Ed. 1842, 1847, 1863).

Am iubit cinstea, slava; putere, bogăţie,
Mărirea am dorit:
Dar numai pentru tine, ca să le închin ţie,
Să fii mândră odată pentrucă m'ai iubit.

Acum, mărirea, slava, ce pot să folosească,
Dacă chiar le-aş avea?
Pustiul unui suflet ştiu ele să'mplinească?
Pot s'aducă trecutul, pot face-a te vedea?

Aceste din urmă două versuri sunt întrebuinţate, după cum se vede, în strofa penultimă, din edit. 1847, luată de bază în această lucrare.

1) Ş'acele ore sfinte (1863).

DE CE SUSPIN[1])

Şi cum pociu a-ţi răspunde?
De ce m'ai întrebat?
Eu ştiu c'am suspinat,
Dar taina mea e trista şi va a se ascunde.

Să zic că eşti frumoasă
Ca visul de amor,
Că pasul tău uşor
Abia se însemnează pe iarba 'mlădioasă;

Ca chiar privighetoarea
Te crede trandafir;
Ca dulcele zefir
Saruta cu plăcere o frunte graţioasă;

Că florile grădinii
Cu pisma te privesc,
Şi 'n chipu-ţi se unesc,
Cu graţie cerească, garoafele şi crinii.

Sa zic c'acestea toate
Mă fac să patimesc,
Să-ţi spui că te slăvesc,
Că ochii-ţi îmi insuflă suspinuri înfocate,

1) „De ce suspini". Ed. 1863.

C'adânca mea iubire ..
Dar nu voiu să-ţi descriu
Amorul meu cel viu;
Las inima să-ţi spuie a mea nenorocire [1]).

(Ed. 1842, 1847, 1863 .

---

1) In Ed. din 1842.
Ar fi o mulţumire.
Dar nu pociu izbuti.
Simţirea-mi a descri!
Voiu inima să-ţi spuie a mea nenorocire.

MÂNGÂIEREA
UNEI TINERE[1]) FEMEI[2])

De ce urăşti vieaţa, tu, fiica armoniei?
De ce dintr'al tău suflet nădejdea[3]) ai gonit?
Care dureri ascunse, vrăjmaşe bucuriei,
A vârstei nălucire şi visuri ţi-au răpit?

Tu n'ai deşertat cupa ce este încă plină,
Tu nu ştii de-ţi păstrează otravă sau nectar,
Dar plângi! Zefirul astfel[4]) fără cuvânt suspină;
Toată lacrima 'n ochii-ţi e un mărgăritar.

Eu nu voiu să adaog a ta melancolie,
Să-ţi zugrăvesc icoana durerii omeneşti,
Să desfăşor în ochii-mi a mea copilărie,
Ca osândă de moarte în care să citeşti;

Să-ţi arăt împrejuru-mi un larg cerc de mor-
[minte,
In care dorm fraţi, rude, părinţi ce m'au iubit;
Să vezi ce e durerea, să vezi d'aveam cuvinte,
Când chiar de provedinţă nevrând m'am îndoit.

---

1) June (1863).
2) Cu următorul „motto" în ed. din 1842.
Epoha tinereţii,
E timp de fericire,
Şi zilele verdeţii
A anului zâmbire.
3) Speranţa (1863).
4) Aşa zefirul (1842).

Să vezi apoi în lume cumplita răutate
Otrăvindu-mi ani, zile, chiar umbre de plăceri;
Să vezi... Ah! atunci numai, atunci ai vedea
[poate
Câte un singur suflet cuprinde 'n el dureri!

Lumea mă crede vesel, dar astă veselie
Nu spune-a mea gândire, nu m'arată cum sânt!
E haină de podoabă, mască de bucurie,
Şi mâhnirea mi-e numai al inimii veşmânt.

Dacă nu după zile, ci dupa suferinţe
Ni s'ar socoti vârsta, ştii, mare Dumnezeu, —
Pentru cari ani, veacuri [1]) şi lume şi fiinţe
Nu sunt nimic, — ştii singur câţi ani aş avea eu!

A mea credinţă însă nu este încă moartă,
Mângâietor tovarăş, ea nu m'a părăsit;
In umbră îmi deschide a veşniciei poartă,
Şi negura mâhnirii ades' mi-a risipit.

Dar tu, cărei nădejdea [2]) s'arată aurită,
Tu cărei viitorul păstreaza nălucirі;
Când tânăra ta vârstă zâmbeşte înflorită
Când nu ai nicio coardă a inimii izbită
De viscolele lumii şi de nenorociri;

1) Secoli (1863).
2) Speranţa (1863).

Mângâie-te copila, şi simte mulţumirea
Care o 'nsuflă daruri ce firea ţi le-a dat.
Eu, când te-ascult, uit toate, uit chiar neno-
[rocirea;
Ma aflu 'n alta lume, uimit şi încântat.

Subt degetele tale, în sune e-argintoase
Clavirul când răsună când dulce preludezi,
Deştepţi în al meu suflet acorduri fioroase,
A patimilor stinse cenuşă înviezi

Talentul, frumuseţea, adesea pătimeşte;
De soarta cea obştească[1]) şi tu poate sa ţii
Dar vezi dreapta natură cum te despăgubeşte:
Glasu-ţi este esenţa cereştii melodi.

Desavârşitul bine nu-l poate-avea pământul.
Ce mari făraa talazuri, ce inimi făra chin?
Omul este o taina care-o ştie mormântul,
Femeia e un înger, vieaţa-i un suspin.

---

1) Comună (1863).

MULȚUMIREA
Z... ÎN VÂRSTĂ DE UN AN[1])

Așa! îmi trimiți daruri, iubita copiliță;
Abia ești de o palma și vrei să te slăvesc!
De ochii tai albaștri, de mica ta guriță,
In limba armoniei îți place să-ți vorbesc?

Eu nu știu ce aș face d'ai fi mai maricică
Eu nu știu ce aș zice, nici cum te-aș fi cântat,
Dar știu cu 'ncredințare, c'aș cere fără frică
Drept plata ostenelii, un dulce sărutat.

Acum însă, adio dorinți amăgitoare!
Cu astfel de moneda eu n'o să fiu plătit;
Când tu pe scena lumii vei fi, vesela floare,
De ani, dureri, de patimi mă vei găsi slăbit.

Parcă te văd, frumoasă, de fluturi ocolită,
Sburdalnicei lor trupe cu grație zâmbind;
Cununa modestiei pe frunte-ți împletită,
A inimilor tineri slăvire priimind.

Știu bine c'al meu suflet e sfânt[2]), nu 'mbă-
[trânește,
Ca aș putea ș'atuncea sa-ți spui că te iubesc;

1) Inchinată fetiței Voinescului II, mai târziu contesa de Rochemonteux. (Vezi: „Scrisearea" lui Ion Ghica).
2) Sânt (1863).

Dar tristă rolă joacă un sfânt care trăieşte
In nişte vechi ruine ce-abia se sprijinesc.

A! cel puţin, copilă, atunci adu-'i aminte,
Că 'n leagănu-ţi adesea te-am binecuvântat;
Ascultă cu răbdare trezitele-mi cuvinte,
Zâmbeşte-mi câteodată, ş'oiu fi îndestulat.

Iar dacă vreun tânăr[1]), în dreapta-i jalusie,
Se va mira d'atâta nemeritat favor,
Zi-i: ăsta[2]) mă cunoaşte din mica mea pruncie,
La tot ce simţ, ce-mi place, s'arata simţitor.

A fost în casa noastră, la orice întâmplare,
Mă mângâia adeşea, îl ştiu de când trăiesc;
Cu tată-meu odată el deşerta pahare,
De mult au fost prieteni şi încă se iubesc.

(Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) June (1863).
2) Ista (1842).

N I N A [1])

După atâta cochetărie
Şi neîncredință şi viclenie,
Insfârşit, Nino, simt că traiesc,
Inima-mi astăzi e izbăvită
D'acea sclavie nesuferită,
Mai mult asupră mi 'nu m'amăgesc.

S'a stins în mine flacăra toată:
Supt o mânie neadevărată
Mai mult amorul nu e ascuns,
Dacă în lipsa-ţi eşti pomenita,
Sau înainte-mi de eşti slăvita,
De turburare nu sunt pătruns.

Eu dorm în pace făra de tine;
Când deschid ochii, când ziua vine
Nu eşti dorința-mi cea mai dintâi,
Nu-mi mai insufli nicio gândire;
Fără plăcere, făra mâhnire
Te las, te 'ntâmpin, mă duc când vii.

Nici ale mele lacrimi trecute,
Nici suvenire dulci şi placute,
Nu pot a face să te doresc.
Cât mi-eşti de scumpă poţi vedea bine;

1) Tipărită mai întâi in „Foaea pentru minte" la 23 Mai 1845.

Fară de pismă, acum de tine
Chiar cu rivalu-mi pot sa vorbesc.

Fii cât de mândră, fii ne'mpăcată
A ta mândrie e ne'nsemnatà
Ca şi blândeţea ce ai avea,
Nu-mi zic nimica vorbele tale,
Şi nici chiar ochi-ţi nu mai au cale
Ca sa pătrundă 'n inima mea.

La al tău zîmbet, l'a ta mânie,
A mea mâhnire sau bucurie
Nu pot nici creşte, nici a slabi.
Crânguri stufoase, peşteri tacute,
Fară de tine îmi sunt plăcute
Şi iar cu tine pot a nu-mi fi.

Tu-mi pari frumoasă ca ş'altadata,
Dar mai mult nu eşti Nina ce odata
Desăvârşita eu o vedeam.
Dreapta gândire, ce târziu vine,
Azi mă învaţă şi văd în tine
Greşeli ce graţii atunci numeam.

Când sdrobii lanţul robiei mele,
Doamne! ce lupte, ce chinuri grele!
In mâna morţii credeam a fi,
Dar în nevoie, când omul are
Curaj statornic, pentru scăpare
Ce rău nu poate a suferi?

Aşa, din cursa primejdioasă,
O pă ărică simplă fricoasă
Prilej să scape când a găsit,
Pierzându-şi pene, în măsuri bune
Şi 'nvaţatura de 'nţelepciune
Să se ferească de ce a păţit.

Tu crezi ca poate tot te slăveşte
Acela care înca vorbeşte
De nişte chinuri ce a cercat;
Dar însă astfel, scăpând din mare
Corabierul, fara 'ncetare
Spune 'n ce valuri el s'a aflat.

Acel razboinic ce biruieşte,
Dupa izbândă ne poveşteşte
Prin ce primejdii el a trecut;
Şi robul slobod[1]) după robie
La toţi arată cu bucurie
Lanţul în care ani a zăcut.

Iţi arăt starea-mi fara sfiala:
Vorbele mele n'au în loiala,
Că sunt zadarnic' sa nu gândeşti;
Şi orice-ai zice, făr' o ebire,
De loc nu-mi pasa n'am mulţumire
Să ştiu de mine ce fel vorbeşti.

1) Liber (1863).

Nici frumuseţea-ţi prea lăudată
Nici viclenia-ţi n'or găsi 'ndată
Amorez astfel cum mă fălesc.
Te pierd, dar soarta rea nu îmi pare,
Căci eu o altă înşelătoare
Mai cu lesnire pot să găsesc.

(Imitaţie). *(Ed. 1847, 1863).*

CÂINELE SOLDATULUI [1])

Rănit în războaie, soldatul căzuse,
Şi'n puţine zile chinuit muri,
Departe d'o mumă care îl crescuse
Şi care-l iubi!

Sărman, fără rude, pe ţărmuri străine,
N'avea nici prieteni, niciun ajutor;
Nu era fiinţă care să suspine
Pentr'un trecator!

1) Tipărită întâiaşi dată, şi iscălită çu numele întreg al autorului în „România" No. 74, 28 Mart. 1838.

Această poezie e imitată după „**Le chien de Louvre**" a lui Casimir Delavigne, dar poetul român a izbutit să se ridice cu mult de-asupra modelului ce şi-a luat.

„Cânele soldatului" a fost tradusă în limba franceză şi publicată sub titlul „**Le chien du veteran**" în „**Spicuitorul Moldo-Român**", a lui Asaki, în fasciculele pe Ianuar-Februarie 1841, pag. 81. Traducerea e iscălită A. V. (V. Alecsandri ?) şi-i apărută cu următoarea notă, pe care o dăm aci tradusă: „Această traducere, în versuri, a unei bucăţi de poezie moldo-române, plină de simţire, va fi, fără îndoială, bine primită de către cititorii revistei".

Iată şi cea dintâi strofă, din traducerea franceză:

Tombé percé de coups, vieux débris de la guerre,
Trois jours après de douleurs consumé,
Le Véteran mourrait loin de sa mère.
Loin du coeur qui l'avait aimé.

— Această poezie s'a tipărit şi în „**Spitalul Amorului**" a lui Anton Pann (pag. 79) — 1850, cu foarte multe greşeli.

Singurul tovarăş de nenorocire,
Singura-i avere, un câine iubit,
Şedea lângă dânsul, şi 'n mare mâhnire
Părea adâncit.

Acum tot e gata pentru îngropare,
Acum ridic trupul pe mâni de soldaţi
Cinste hotărîta acelora care
Mor pentru 'mpăraţi.

In fruntea paradei câinele porneşte,
Din ochii lui pică lacrimi pe pamânt.
Ca un iubit frate, el îl însoţeşte
Până la mormânt.

Aci se opreşte, aci se aşază,
Nimic nu îl face a se depărta;
Aşteaptă să-l strige, crede c'o să-l vază,
Când s'o deştepta!

Câte-odată cearcă piatra s'o ridice,
Câte-odată lata dup' un calător;
Cuprins de durere: „Vino, parc'ar zice,
Să-mi dai ajutor".

Apoi, când străinul, de milă, voieşte
A-l trage[1]) d'o parte şi hrană a-i da,
El îşi pleacă capul, în pământ priveşte,
Şi nimica nu va!

1) A-l duce, (1863).

De două ori noaptea cu umbrele sale
Emisferul nostru l-a învătuit,
Şi sarmanul câine din locul de jale
   A fost nelipsit!

Dar în dimineaţa acea viitoare,
Pe când se deşteaptă omul muncitor,
Zăcea lângă groapă mort de întristare,
   Câinele Azor!

(Imitaţie). *(Ed. 1838, 1842, 1847, 1863).*

A D I O[1]
LA TÂRGOVIȘTE

Culcat p'aste ruine[2], subt care adâncită
E slava strămoșească[3]) și umbra de eroi,
În liniște, tăcere, văd lumea adormită
Ce uită'n vremea[4] nopții necazuri și nevoi.

Dar cine se aude? Și ce este ast sunet?
Ce oameni, sau ce armii și ce repede pas?
Pământul îl clatește razboinicescul tunet;
Zgomot de taberi, șoapte, trece, vâjie-un glas...
. , ...
Dar unde sunt acestea? S'au dus! Au fost părere!
Căci armele, vitejii, și toate au tăcut,
Așa, orice mărire nimicnicita piere!
A noastră, a Palmirei ș'a Romei a trecut

Și pe țărâna-aceea, de care-odinioara
Se spăimântau tiranii, de frica tremurând,
Al nopții tâlhar vine, pasări cobe[5] sboara,
Pe monumente[6] trece păstorul șuierând.
. . . .

---

1) Numai „Adio" în 1832—42 Ed. 1832, 42.
2) Ruinuri (1832, 42).
3) Gloria străbună (1863).
4) Timpul (1863).
5) Cobe păsări (1832, 42).
6) Monumenturi (1832. 42).

Mă scol; mă mut d'aicea, duc pasurile mele,
Ce pipăie cararea, în fundul unui crâng;
Şi las aste morminte cu suveniruri [1]) grele,
Pe care nu am lacrimi destule ca să plâng.

Aicea am nădejde [2]) să aflu mulţumire:
Eu voiu să aud unda şi cerul să-l privesc,
Să văd a Aurorei mult veselă zâmbire,
Razele dimineţii ce norii aurесc.

Aci stejari cu fală la cer [3]) se îndreptează,
Nălţând [4]) ale lor ramuri spre sfintele [5]) câmpii,
Aci plopii cu frunza o vale 'ncoronează [6] ;
Acolo se văd dealuri, ş'aici salbatici vii.

Din coasta astor [7]) stânce, din vârful ăstui
[munte,
De unde îşi apucă vulturul al sau sbor,
A nopţii stea revarsă lumina p'a mea frunte,
Şi razele ei calde [8] pe limpede izvor.

Aici zefirul vesel prin frunze 'ncet suspină;
Aicea orizontul e dulce, luminos;

1) Suvenire (1863).
2) Speranţă (1863).
3) Aci ştejari cu fală se 'nalţ, se îndreptează (1868).
4) Urcând (1863).
5) Spre azurile câmpii, (1868).
6) Incoronează (1863).
7) Din coasta acestor (1863).
8) Şi raza-i se reflectă... (1868).

Aici aceste [1] râuri... Dar unda lor e lina
Iar [2] sufletu-mi e 'n valuri, n'am soare seni o ,

Din sânul maicii mele, născut în griji, necazuri [3],
Restriştea mi-a fost leagăn, cu lacrimi m'am
[hranit;
Ca ale marii repezi şi groaznice ta azuri,
De vântul relei soarte spre stânci am fost gonit.

Acuma, pretutindeni întorc a mea vedere;
Dar ochii-mi mulţumire de loc nu întâlnesc,
Căci nimenea nu simte cumplita mea durere,
Şi oamenii pe mine trecând mă ocolesc.

Aşa! aşa! iubite, s'a dus scumpul meu bine!
Văzând ca nu-mi rămâne placere pe pământ.
Văzând ca pentru mine s'au dus zilele line,
Pun mâna p'a mea frunte, şi caut un mormânt

1) Aice este (1842).
2) Dar, (1812).
3) De aici publicată şi în „Spitalul Amorului" a lui Anton Pann (pag. 821—1850). Reprodusă sub altă formă — din fiecare strofă alcătuite două, cu fiecare emisth drept un vers — această parte a poeziei a fost foarte populară, şi se cântă pe o melodie tărăgănată, din psaltichie, care mai târziu, luând **tempo** de marş, a trecut prin împrumut, la marşul lui Mureşeanu, „Deşteaptă-te Române". Fostul Mitropolit al Moldovei şi Sucevei, Iosif Naniescu, îl avea scris acest cântec chiar de mâna lui Anton Pann; i-l scrisese la Buzău, în Septembrie 1839. (Vezi „Arhiva", din Iaşi, An. 1895; VI. 1895; pag. 223; „Aria lui Deşteaptă-te Române" de G. Muzicescu.

Din zilele trecute, din vechea fericire,
Din veacul meu [1] de aur, din sfântul lor amor,
Idei au rămas numai, precum o nă'ucire
Rămâne dimineața din visuri care sbor.

Așa, fără 'ndoială, amara mea vieață
D'acum e pentru mine nisip [2]) neroditor,
Ce vara îl usucă și iarna îl înghiață.
Și nicio floare n'află sărmanul călător.

Dar însă suvenirul ființelor iubite
Va fi la al meu suflet în veci [3]) înfățișat;
Ca frunzele aduse de vijelii pornite
La vechea lor tulpină ce-odată le a purtat.

Din visurile voastre, nădejdi [4]) amagitoare,
Acum peste masura ma văd îndestulat;
Fugiți zadarnici zile, ce griji omorîtoare
Pe tânăra mea frunte [5]) curând ați adunat.

Când toamna se arată al iernii rece soare,
Copacii plini de jale pierd [6] frunza, se usuc;
Așa nenorocirea uscând a vârsti-mi floare,
Zic lumii un adio, iau lira și mă duc.

(Ed. 1832, 1842, 1863).

1) Din vârsta mea, (1863).
2) Nesip (1863).
3) Etern (1863).
4) Speranțe (1863).
5) Vârstă (1863).
6) Copaci fără slavă las frunză, se usuc (1842).

NOAPTEA SFÂNTULUI BOTEZ [1]

Este oara miez de noapte,
Oara tainicilor şoapte,
Oara tainicului vis.
Voi, Români, ce-aveţi credinţă
Exprimaţi orice dorinţă
Acum tot e cu putinţă
Acum cerul e deschis.
Creatoru-acum veghează,
Isus mâine se botează

Eu din parte-mi rog fierbinte
Pe acel A-tot-putinte,
Eu îl rog şi îl implor
Ca să scape astă ţară:
De intriga din afară,
D'umilinţă, de ocară
Şi de orice-apăsător;

De contracte 'ngrozitoare,
Credite straordinare,
Ce tezauru-au secat,
De concesii medicale,
De comploturi infernale,
Ce ne sunt ades fatale,
Când Ministru-a ordonat;

---

1) Publicată pentru întâia oară în ed. Socec 1893, „după manuscrisul original".

Şi d'abuzul de putere
Ce de 'mprejurări se cere.

Eu voiesc realizare
Dorinţei celei mai mare
Ce ţara a exprimat,
Dorinţă prin care toate
Intrigile sunt curmate,
Speranţele 'ncurajate,
Spionajul ruşinat.

Să nu mai vedem trădare,
Nedreptate, apăsare,
Răii pe cei buni că'când,
Şi trândava moliciune
Şi plăcerile nebune,
Care ne aduc ruşine,
Orice merit insultând.

Să piară favoritismul,
Să se schimbe egoismul
In simţimânt blând, divin;
S'avem o dreaptă balanţă,
S'avem strânsă alianţă,
Care inimile 'nalţă,
Cu tot poporul creştin.

Voiu ca Ţara Românească
Să poata să se fălească
Cu cei ce-o reprezentez;
Şi ca legile votate,

Ca legile confirmate,
Să nu mai fie călcate
De cei ce le prezentez

Voiu ca nația română,
Când a lua stindaru 'n mâ ă
Pentru drepturile ei,
Să aibă ajutatoare
Crucea cea strălucitoare,
Crucea cea biruitoare,
Să ajute, frații mei.

Rog pe cel ce se botează
Și credința înviază
In tot neamul omenesc,
Să facă să fim mai bine,
S'avem zile mai senine,
Țara să nu mai suspine
In anii ce urmăresc.

(După manuscrisul original) *(Ed. 1893).*

VIEAȚA CÂMPENEASCĂ

D. Vornicului Gr. Cantacuzino

Așa, natura îmi place,
O simt, nu te amăgești,
Și cu mulțumire-aș face
Descrierea ce dorești [1]).
Dar florile și verdeața,
Apusul de dimineață,
Și fluierul câmpenesc,
Cu patimi, cu chinuri grele
Cu starea inimii mele,
Nici cum nu se potrivesc.

Departe d'acele locuri,
Ce poate m'ar fi 'nsuflat,
De țărăneștile jocuri,
Ce-adesea m'au încântat;
Cuprins de nemulțumire
De grijă și de mâhnire,
De soarta mea ocolit,

1) In ed. 1847, 63, aceste patru versuri sunt schimbate; le dăm pe cele din ed. 1842 — după cum facem și cu întreaga poezie — fiind mai caracteristice. Se pare că această poezie i sa cerut oare cum lui Alexandrescu. Iată cum începe „scrisoarea în ed. 1847, 62.

Așa, simpla viețuire
Eu știu să o prețuiesc
Și de acea fericire
Voiu bucuros să-ți vorbesc.

In rele ce mă 'mpresoară
Ce gânduri, idei omoară,
Duhul [1]) își pierde puterea;
E greu să descrii plăcerea,
Când sufletul e mâhnit.

Cu toate-aceste, dorința,
Pofta de a-ți mulțumi,
Pentru zilele plăcute,
La câmpul tău petrecute,
Mă fac să-mi puiu silința,
Locul acel a descri [2].
Măcar în vorbele mele,
Să pot să găsesc văpsele,
Să știu să 'ntrebuințez
Colorele osebite,
Tonurile felurite,
Care stilu 'nsuflețez;
S'arăt atâta simțire,
Câtă simțeam mulțumire,
Când dulcea serii răcoare
In preajmă-mi se întindea,
Și patimi sfâșiitoare,

1) Spiritul (1863).
2) In Ediț. din 1847, 65:

Insă a mea mulțumire
Pentru a ta găzduire
Eu tot nu o pociu uita.
Și cât va sta prin putință
Voiu pune a mea silință
Adevăr a imita.

Ca aburi din lac, de mare,
Deşertul mi le-absorbea.
Cuprinsul unde, cu tine,
Firea o am preţuit,
Şi plăcerile senine [1])
Zilele mi-au îndulcit,
Este un câmp lat, ce are
De vechi şi fireşti hotare
Un mal către răsărit,
Iar către apus o apă,
Ce saduri, grădini adapă,
Ce udă ţărmul setos,
Şi'n ramuri multe 'mpărţita
Curge mândră, liniştită,
Pe patu-i cel nisipos.

Casa, p'o muche clădită,
E lucru cu osebire,
Singură câmpul domnind,
De umbră neocolită,
O vezi în aer albind,
Ca e d'o arhitectură
Capodoperă în natura
De loc nu mi-ar părea greu;
Insă această minciună,
Deşi îndestul de bună

1) In Ediţ 1847, 63.

Cuprinsul unde odată
Impreun'am vieţuit,
Şi plăcere adevărata,

Apasă cugetul meu.
Aşa dar, iau îndrăsneala
Şi spui că adevarat,
N'are nimic de mirat,
Dar are, făra 'ndoiala
Tot ce e neaparat.

Spre patru părţi ale lumii
Patru ferestre privesc,
Şi, dacă pe tonul glumei
Slobod [1]) îmi e să vorbesc,
Al lor numar, micşorime,
Cu a casei înălţime,
Atât nu se 'nvoiesc,
Incât ochiul ce le vede,
Cu lesnire poate crede.
Că se plátea altădata
Vr'o dajdie însemnată
Sub nume de ferestrit;
Măcar că nu mi se pare
Nici undeva am citit,
Că la vreo întâmplare
Nobilii să fi platit.
Astfel de năravuri proaste,
Daca vreodat' au fost,
N'au putut fi ale noastre
Ci-ale norodului prost.
Numai el singur plăteşte
Fiind mai obişnuit,

1) Liber (1863).

Iar de ce, nici se vorbeşte,
I ăcatul ar fi cumplit.
Pricina e delica'ă,
Şi prea puţin câştigăm,
La mulţimea ne'nsemna'ă.
Adevăruri s'aruncăm.

Dar în vorbă neplăcută
Ca să nu ne încurcăm,
Şi ca nu, din întâmplare,
S'aduc la mulţi surărare,
Mai bine să o urmam.

Aproape de casă, 'ndată,
Spre miazănoapte s'arată
O biserică smerită,
Un templu dumnezeesc,
Unde muncitorul vine
Prinoasele să-şi închine;
Unde ruga umilită,
Ca tămâia cea sfinţită,
Este la cer primită
De părintele obştesc,
Tot către aceasta parte,
Un sat puţin însemnat,
In două rânduri se'mparte,
Pe linie aşezat.

In vale se văd desişuri,
Saduri, livezi, alunişuri.
Pe urmă ochiul zăreşte

Un deal ce se prelungeşte
Verde şi împestriţat.
Coastele-i sunt învelite,
De vii, de sămănături,
De ţarine felurite,
Munţii mai în depărtare
Se văd ca tulbure nor;
Vara le e la picioare
Şi iarna pe fruntea lor.

Iată, dup'a mea parere,
Locul atâta dorit,
Unde zile de plăcere,
Zile scumpe am trăit.
Frumoasă singurătate,
Bunurile-adevărate,
In sânul tău le-am simţit;
Pace, linişte, vieaţă,
Toate-acolo mă 'nsoţea;
Şi din orice dimineaţă
Mulţumirea se năştea.
Dacă vre-o cugetare
C'o umbră de întristare
Fruntea mea acoperea,
Uşoara-i întipărire,
Ca cercul acel subţire,
Ce-aţâţă din întâmplare
P'o undă nemişcătoare,
Un vânt cu lină suflare,
Trecea, se pierdea de sine,
S'al firii glas simţitor,

Şi ideile senine,
Luau iarăşi cursul lor.

Adeseori, pe câmpie,
Departe mă rătăceam,
Adesea cu bucurie
In dulci gândiri mă pierdeam.
Simboluri de tinereţe,
Fluturi cu vesele feţe
Privirea mea o trăgea;
Pe iarbă, în depărtare,
Fluturele părea floare;
Dar, când umbletu-mi simţea
Insectele [1])-amăgitoare
Se 'nălţa, găsea scăpare
Aripele-şi scuturând,
Şi eu, c'o dulce mirare
Vedeam florile sburând.

Nori deşi, negri, câteodată
Cerul îi întuneca,
Şi ploaia 'n ei adunată
Pe câmpia 'nsetoşată,
In (torenturi [2]), se vărsa;
Apoi, razele-i robite
Soarele 'ncet desfăcând,
Şi 'n munţi, valuri aurite
Norii umezi prefăcând,

1) Insecta (1863).
2) Toronte (1847, 63).

C'o privire 'nflăcărată
Lumea el o cuprindea,
Şi o mreajă purpurată
Peste dealuri întindea;
Când acea stea arzătoare,
Aproape d'al ei sfinţit,
Părea a da sarutare
Pământului ce-a 'ncălzit,
Şi mai întorcând o rază
Ca zâmbet prietenesc,
Sta un minut să o vaza
Ochii cari o doresc;
Ochii acei pentru care
Este cel din urmă soare
Ce ei poate mai privesc.
Supus la acea uimire,
L'acea adâncă simţire
Care subt ceruri senine
Seara aduce cu sine;
Slobod [1] de griji, de dorinţe
In cugetu-mi mulţumit,
Slăvind o 'naltă putere
Eu ascultam în tăcere
Al multor mii de fiinţe
Concertul nemărginit.

Şi când lun' argintuită
Albind iarba de pe vale,
Ieşea lină ocolită
De stelele curţii sale;

1) Liber (1863).

Pe dealurile râpoase,
Stam, mă opream să privesc
Cerurile sămanate
De globuri nenumărate,
Care, făclii luminoase,
In umbra nopții lucesc.

Prin aluniş sufla vântul,
Frunza uşor clătina,
Nucii batrâni ca pământul
D'a lungul se desina;
Unda cea armonioasă
A unui ascuns izvor,
Ca o şoaptă amoroasa
S'auzea, în preajma lor,
Curmând adânca tăcere
A câmpului liniştit,
Un glas cânta cu plăcere
Un cântec obişnuit.
Acest glas, acea câmpie,
Noaptea care ma 'nvelea,
Gândiri de melancolie
In inimă-mi învia,
Şi florile tinereţei,
Visuri, nădejdi, amăgiri
Acea ghirland' a vieţii
Ţesută de năluciri,
Care, câte una-una
Treptat s'au desfiinţat,
Ca frunzele ce furtuna

De verzi le-a smuls [1]), le-a uscat,
Mi s'arăta înainte.
Cu gândul ma întorceam
La locurile dorite,
In valea ce-atât iubeam.
Vedeam livada, gradina,
Poteca ce des calcam,
Părul înalt şi tulpina
Unde copil mă jucam,
Astfel în ţări depărtate,
Unde străin te numeşti,
D'auzi pe neaşteptate
Limba care o doreşti,
Limba acea părintească,
In care tu te gândeai,
Ce în vârsta copilărească,
Cu maică-ta o vorbeai,
Oricât de urîta fie,
Aspră, grea la auzit,
Se naşte [2]) o bucurie,
Un ce neobişnuit,
O simţire vie-adâncă
Şi crezi că te afli înca,
In ţara ce-ai părăsit.

A! dacă o provedinţă
Asupra mea ar privi,
Dacă smerita-mi dorinţă

1) Smuls (1847, 63).
2) Simţi atunci (1863).

Soarta o ar împlini,
Departe d'ai răutăţii[1])
Tovarăşi nelegiuiţi,
De cursele nedreptăţii,
De oameni neomeniţi,
De tot ce se crede mare
In fapte ce necinstesc,
De zâmbete protectoare
Care le nesocotesc;
Staturilor înălţate
Le suflă căderea lor;
La câmp locaş de placere,
In sânul firii-aş trai[2]),
Liniştit şi în tăcere,
Ziua mea aş împlini.
La binele ce îmi place,
Şi neamului meu doresc,
Pe voi câţi puteţi a-l face
Aş cerca să vă pornesc.
Aş pune mica mea parte,
Silinţa-vă lăudând,
Isprava nu prea departe,

1) Aceste patru versuri ce urmează, au fost îndreptate astfel, de către editorul din Iaşi, **Donici**, după cererea lui Alexandrescu, (prin scrisoarea din 29 Ghenarie 1842, către Ion Ghica) în Petiţ. din 1847 şi cea din 1863, însă versurile au rămas ca'n cea dintâi formă a lor:

„Departe d'ai tiraniei
Tovarăşi nelegiuiţi
De cursele vicleniei
De oameni neomeniţi.

2) Nu mulţumit aş trăi (1847, 63).

Bună, dreaptă, arătând;
V'aş arăta răsplătirea
Ş'un înger ajutător,
Şi cinstea [1]) şi mulţumirea
Ce inimile aprinde;
Iar celuia ce se vinde
Un trasnet razbunător.

(Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) Ş'onoarea.

ÎNĂLŢIMII SALE

MIHAIL STURZEA [1])

PRINŢUL STAPÂNITOR AL MOLDOVEI

PENTRU ANUL 1842 [1])

Astazi un an se 'ncepe şi altul se sfârşeşte,
Dar Prinţi vrednici de slava traiesc în viitor.
Vremea pe rând înghite fiinţe ce ea naşte,
Dar Prinţi vrednici de slava traiesc în viitor.

Oricine nu iubeşte talentu', 'nvăţătura,
Este vrajmaş al lumii şi al lui Dumnezeu,
Pe om îl necinsteşte întunecă Natura,
Pamântului ce-l poarta cu dânsul îi e greu.

Eu nu-ţi sunt supus, Prinţe, însă a mea 'nchinare
Sa 'nfaţişez la tronu-ţi mă socotesc dator:

1) Pubicată întâiaşi dată, după manuscriptul original în ediţ. 1893, tipărită sub îngrijirea lui Ion Ghica.

2) Data: 1832 din ed. „Socec" e greşită, deoarece Mihai Sturza se suie pe scaunul Moldovei la sfârşitul Ocupaţiunii Ruseşti, în anul 1834. Fără îndoiala, data adevărată e 1842, data întemeiată şi pe propăşirea intelectuală care începe mai cu osebire în 1840, şi de care poetul vorbeşte în strofa a treia (...**Talentele în preajmă-ţi iau nouă desvoltare**") cât şi pe faptul că, după cum am văzut, prietenul său Ion Ghica, în acest an era în Iaşi, iar Alexandrescu, chiar în luna Ianuarie, îi şi vorbeşte de putinţa strămutării lui în Capitala Moldovei. Prin poezie îşi bătea oarecum cărarea. După întâiul vers al „dedicaţiei" hotărîm data întregită: **1 Ianuarie 1842.**

Talentele în preajmă-ţi iau nouă desvoltare;
Cu mine te slăveşte Românul gânditor,

„Când beau stapânitorii, norodul se îmbata",
Zicea un prinţ războinic, poet încoronat,
Tu cultivezi ştiinţa, pilda, de tine dată,
Electrică scântee în noi a deşteptat.

Astfel, câteodată râul ce ne desparte,
Ce curge în tăcere măreţ si liniştit,
Izbeşte stânci străine şi maluri depărtate
C'un val care din malul Moldovei s'a pornit.

Trăieşte ani mulţi Prinţe pentru al nostru bine,
Dă, lasa al tau nume, la veacuri a-l purtà,
Şi fă ca omenirea ce'n urma noastră vine
Să laude trecutul şi pomenirea ta.

(Ed. 1893. – După manuscriptul original).

MAJESTĂŢII SALE
VICTOR EMANUEL
REGELE ITALIEI

Italia de secoli gemeà subt apăsare,
Abandonat de soarta, părea al său popor;
Dar Cel A-tot-putinte,[1] pentru a lui salvare,
Dintre toţi te alese, eroice Victor.

Demn de-a ta origine şi de ilustru-ţi nume,
O nouă Italie, în juru-ţi se formă;
Orice inteligenţa, din orice colţ de lume,
Izbândele-ţi mărețe citi şi admiră.

Pamântul libertăţii izbindu-l cu piciorul,
Dintr'însul legioane scoseşi de bravi soldaţi;
Te 'nconjurau vitejii, te adoră poporul,
Românii tresăriră simpatizând ca fraţi!

Turinul, ce atuncea l-aveai de capitala,
A fost ca Roma-antică a vitejiei şcoală;
Ofiţeri, soldaţi din juna roastră armata
Au dobândit acolo protecţia-Va 'naltă

Când pala ta cea lungă pe câmpi de bătălie
Facea cărări prin duşmani, trecând ca vijelie,
Când învingător vesel intrai în vreo cetate,
Nesocotind vieaţa pentru-a ei libertate;

1) A-tot-puternic. Publicată de Ion Ghica în 1893.

Eroii României cu sabiile goale
Din vechile morminte credeam c'or să se scoale
Şi-alăturea cu tine, prin fapte de renume,
Să facă România faimoasă iar în lume.

Bogat de măreţi fapte şi 'nţelepciune-adânca
Mult bine-ai făcut lumii, şi vei mai face încă;
Aspirări legitime în popoli se deşteaptă,
Roma spre tine cată, te chiamă, te aşteaptă.

Primeşte, mare Rege, profunda-mi salutare,
Urări de fericire, respectul cel mai mare;
Urări, respect, omagiu ce eu mă cred dator,
Regelui ce ne este de binefăcător.

(Tipărită de autor pe o foaie volantă în traducere franceză).

UNIREA PRINCIPATELOR [1])
DEDICATĂ VIITORILOR DEPUTAŢI AI ROMÂNIEI [2])

Pe antice monumente, am vazut ades sculptate
Acvila ce poarta crucea. Zimbru ţării 'nvecinate,
Subt o mână, o coroană, întrunite figurând;
Şi în vechea capitală, o măreaţă mânăstire [3]),
După lupte sângeroase, monument de înfraţire,
D'al Moldovei *Domn* [4]), clădita stă trecutul a-
[testând.

Ce spun aste suvenire? Ele-arăt că [5]) altădată,
Inaintea-acelor lupte, în vechimea depărtată,
Fii ai Romei cei eterne, aceşti popoli au fost
[fraţi;
C'ale lor restrişti cumplite au izvor în despar-
[ţire,
Că la răul ce-i apasă nu pot s'afle lecuire,
Decât numai în unirea, către care sunt chemaţi.

1) Publicată în „Concordia" la 30 Martie 1857, apoi în „Revista Romana" pentru ştiinţe, litere şi arte,' vol. I, 1861, Bucureşti, (pag. 172 173).

2) Dedicaţia lipseşte în „Rev. Romana".

3) Biserica Stelii din Târgovişte. (Nota autorului). In „Rev. Romana" nota e întregită; „Monastirea Stelei din Târgovişte clădită de Vasile Lupu, în urma bătăliei ce a avut cu Matei Basarab".

4) D'al Moldovei Domn („Rev. Romana").

5) Ce („Rev. Rom.").

Căci de ale noastre lupte[1]), mult a profitat
[străinul,
Căci 'n suflete şi'n inimi el a infiltrat veninul,
Ce corupe, ce îneacă tot instinctul generos;
Caci slăbiţi prin moliciune, umiliţi prin apăsare,
In furtune şi în intrigi balotaţi fără 'ncetare,
Am uitat noi vechea cale, şi trecutul glorios.

Astazi nu ni se cer lupte, sacrificiuri de sânge,
Virtuţi mari de altădată; astăzi ţinta vom ajunge
Prin credinţa în unire, prin unire în dorinţi,
Mari puteri iau acum[2]) parte la destinul ce
[ne-aşteaptă.
Orizontul se 'nsenina, calea noastră este dreaptă,
Şi asupra-ne se 'ntinde mâna bunei provedinţi.

Români! Sfânta[3]) e unirea! Ascultaţi... glasu-i
[răsună.
Dela fiii României cere patrie comună...
Steaua merge înainte, simbol[4]) sacru pe pamânt;
Cum în Betleem[5]), odată, stea din cer mântui-
[toare
Conducea pe'ncoronaţii cavaleri din depărtare,
Dela marginile lumii, către leagănul cel sfânt

1) Că de urele interne (1863),
2) Acum iau (1863).
3) Dulce (1863).
4) Simbolu-i (1863).
5) Vitleem (1863).

Când citim în vechea carte a istoriei străbune[1]),
Virtuți mari, ilustre fapte, ale nației române,
Care inimă stă rece? Care suflet nemișcat?
Cine n'are dor să vadă țara sa în fericire,
Cu legi bune, cu legi drepte, în tărie și'n unire,
Cultivând artele pacii, pe al său pământ bogat?

In tacutele morminte, Bogdan, Mircea se'ntâl-
[niră,
Și'ntr'o[2]) lunga 'mbrățișare Români îi înfrățiră·
Imprejuru-le stau dese umbre de măreți eroi...
Ele astazi sbor în aer, inimile 'nflăcărează ..
Deputați! asupra voastră ei privirea ațintează;
Fala sau rușinea țării ei[3] așteaptă dela voi.

Fiii voștri vor ascunde a lor frunte în țarâna,
Dacă voi acum veți pierde marea cauză română,
Prin meschine interese ce'n mici inimi se nu-
[tresc[4]),
Timpul trece, omul piere; dar a patriei iubire
E averea cea mai rară, cea mai scumpă moște-
[nire,
Ce dela parinți de merit nobili fii o primesc.

(Ed. 1863).

1) Această strofă lipsește în „Rev. Romana".
2) Intr'o („Rev. Rom.").
3) Se așteaptă (1863).
4) Locuește (1863)

MĂRIEI SALE DOMNULUI

ALEXANDRU IOAN I

ANUL 1859

Pentru ziua intrării sale în Bucureşti [1])

Timp dorit, zi de speranțe,
Fiu al țarii, salutare!
România, investita
In vestminte de serbare,
Iți doreşte, îti ureaza
De mari fapte vieață p'ina,
Şi se'nchina stelei tale
Ce străluce de lumina.

Când, de glasul omenirii
Inspirată şi condusă
Pleiada europeana
De puternici regi compusa,
Reda nației gemânde
Antici drepturi şi tărie,
Soarta-ți se'nscria în ceruri
Cu lumina cea mai vie.

---

1) Publicată şi în „Steaua Dunării" la 21 Februarie 1859. Se poate ca poezia să fi fost tipărită şi pe o foae volantă, cum a făcut poetul şi cu altă poezie a sa: **„O impresie inchinată ostaşilor români"**; în acest din urmă caz data ei ar fi acea de **8 Februarie 1859**, ziua intrării lui Cuza în Bucureşti.

Fă dar numele-ți să treacă
Intre numele divine,
Celor ce au fost ai lumii
Nobili făcători de bine.
Secolul să te admire,
Și cu noi să se fălească.
Franța, nația cea mare,
Nația cavalerească

Căci e aspră datorie
Ce o nație impune,
Căci e grea, mult grea, coroana
Ce pe capul tău se pune.
Țara ta te saiută[1]), Prințe,
Cu plăcere și iubire,
Și-ți încrede viitoru-i
Zâmb'tor de fericire.

(Ed. 1863).

---

1) „Țeara te saluta" (1863). Deși forma din 1863: „Țeara ta te saluta", strică ritmul versului credem că poetul într'adins a lăsat-o, vroind să apese și mai mult, prin aceasta bucuria că se putea însfârșit spune unui Domn Român: „Țara ta", pentru amândouă țările surori; și noi păstrăm versul din 1863.

CÂNTECUL SOLDATULUI [1])

I.

Pe câmpia României
Trompeta când rasună
La glasul datoriei
Oştirea se adună

Şi steagul o umbreşte
Şi-arma-le luceşte
Şi inimile 'n piepturi
Bat repede, voios,

De niciun fel de vreme
Soldatul nu se teme,
Deviza-i e credinţa
Şi suflet curajos.

II.

Când bolta din tărie
De nor se încunună,
Pe munţi şi pe câmpie
Când fulgeră şi tună,

Soldatu 'nainteaza,
Şi marşul său urmeza;

1) Asupra împrejurărilor în care Alexandrescu a scris această poezie, vezi „Scrisoarea" lui Ion Ghica.

De misia sa mândru
Nu cată înapoi.

El legea împlineşte
Şi ţara-şi ocroteşte,
E 'n totdeauna gata
In pace şi 'n războiu.

In astă lume mare,
Ori unde soarta-l duce,
Vieaţa-i schimbătoare
Plăceri ea ne aduce.

III.

Apoi, când totul trece,
Când bate ceasul rece,
De fraţii sai de arme
Măreţ e 'nmormântat.

El vesel vieţuieşte
Şi moare bărbăteşte,
Căci astfel este traiul
Şi moartea de soldat.

18 Septembrie, 1853.

(Ed. 1863).

D-NEI PRINCESE

ALEXANDRINA ION GHICA [1])

15 Mai 1857
Bucureşti

Şi veselă, şi jună, te-am cunoscut odată;
Cu aceleaşi defecte acum iar te găsesc;
Pe soţul ce te-aşteaptă în ţară depărtată,
Deşi străin de ţara-i eu tot îl fericesc.

Caci spiritul ce 'ncântă şi graţia dorită,
Vieaţa-i viscoloasă ades a îndulcit.
Pe calea însemnată de-a omului ursită
Nemulţumiri, plăcere, cu el ai împărţi .

A unui vechiu prieten amabilă soţie,
In insula straină, în care locuiţi,
Când veţi vorbi 'mpreună d'a ţării poezie,
Vă rog, câte odată, la mine să gândiţi.

După manuscriptul original.

(Ed. 1863).

---

1) „Doamnei P. A. G." (1863). Ediţ. din 1895 intregeşte titlul şi adaogă data, după manuscriptul original.

D-NEI ANGELINA ION BALĂCEANU [1])

Angelii port al tău nume,
Ca ei blândă, dulce ești!
Tot ce e plăcut în lume
In persoana ta unești;
Eleganța și junețe,
Grație și frumusețe
Te încunjur, te încunun,
Florile cu vii coloare
Trimet ție salutare,
Zefirii numele-ți spun.

Când dai nume fiicei mele [2]),
Atunci una dintre stele,
De lumina, strălucind,
Lua misie cerească
In vieață s'o 'nsoțească
Dela ea răul gonind.

Și când asta copiliță
Va fi 'n vârstă să vorbească,
Voi deprinde-a ei guriți
Cu amor să te numească,

---

1) „Doamnei A. B." (edit. 1863). Titlul întregit în ed. din 1893.

2) Asupra vieții de mai târziu a lui Alexandrescu nu cunoaștem nimic; aici e vorba, după cum se înțelege de fiica poetului **Angelina**. (Vezi dedicația volumului „**Povești Albastre**" de Gr. M. Alexandrescu, București. 1872).

Şi să aibă pentru tine
Tot acea simţire vie,
Câtă inima-mi conţine
Pentru Iancu amicie.

(Ed. 1863).

D-NEI MARIA ION CANTACUZINO [1])

In albumul dumitale,
Doamna mea, dorind a scri [2]),
Nu putui găsi culoare,
Nici omagiuri a descri [3]),
Frumusețea 'ncântătoare,
Grațiile zâmbitoare,
Acel spirit cultivat,
Ce adesea 'n convorbire
M'a pătruns de mulțumire
Și'n *Eden* [4] m'a transportat.
P'al tău nobil, bun consoarte,
Il iubesc ca pe un frate,
Căci amic bun l-am aflat,
Și la amândoi unire
Vă urez și fericire,
Traiu plăcut, și 'ndelungat

(Ed. 1863).

1) „Doamnei M. C." (1863). Dedicația întregită în ed. din 1893.

2) Serie (1893).

3) Descrie (1893).

4) Edem (1893).

D-NEI ZINCHEI DONICI

Numele-ţi este vieaţă,
Zâmbetul plin de dulceaţa,
Chipu-ţi e încântător;
Ochi-ţi vii, raze de soare,
Atrag inimi simţitoare,
Ce se 'nclin şi te ador.

Porţi la piept o cruciuliţa
Mică şi strălucitoare,
Ca simbol sfânt de credinţa,
Dulce şi mângâitoare.

Ajutor dar ea să-ţi fie,
Precum şi mie îmi este,
Crucea, care din pruncie
De mari rele mă fereşte.
Să-ţi aducă ea aminte,
Când vei fi în depărtare,
Un amic care fierbinte
Iţi aduce salutare.

(Ed. 1863).

D-RA S. LA[1])

Imi place micşuneaua, zambila dulce floare,
Simboluri de iluzii ce nu vieţuiesc mult;
Imi place trandafirul, dar mai frumos îmi pare
Privirea, ce le-alese şi mâna ce le a smult.

Căci spiritul ce cântă şi graţia dorită,
Şi daruri ce, unite, prea rar se întâlnesc,
De flori neperitoare ghirlandă fericită
Sunt scumpele podoabe, ce nu te părăsesc.

A! fie-ţi vieaţa dulce şi zilele senine
Şi numai pentru floare să ai gândiri, dorinţi:
A inimi-ţi odihnă nimic să n'o 'nvenine,
Amarul fericirii în veci sa nu îl simţi.

(Ed. 1863).

---

1) Şi în ed. din 1863, titlul se găseşte tot neîntregit.

UNEI NECUNOSCUTE MOLDOVENCE
CARE MI-A CERUT VERSURI

De vreme ce îţi place a ţării poezie,
Prin calităţi alese cred că te osebeşti;
Cred că ai eleganţă şi'n suflet armonie,
Misterioasă limbă a silfilor cereşti.

Se zice însă, doamnă, ca eşti şi mult frumoasă,
Nobilă 'n sentimente, în spirit graţioasă,
Dar vai! nu sunt perfecte fiinţe omeneşti;
Căci se mai zice încă, şi foarte rău îmi pare,
Ca lângă toate-acestea ai şi un defect mare,
Că, sclavă datoriei, numai un om iubeşti.

10 Iunie [1], *1857.*

(Ed. 1863).

---

1) Ianuarie (1893).

FRUMOASA E NATURA

Frumoasa e natura, frumoasă dimineața,
Placut este al undei murmur melodios;
Şi roua şi zefirul, şi floarea şi verdeața,
Dar lumea nimic n'are ca tine de frumos!
A mea inimă, suflet, pe pasurile-ți sbor,
Şi vântul îți şopteşte misteruri de amor.

Sunt dulci ale pruncici dorite suvenire
Şi visuri fericite, iluzii îngereşti,
Dar nu e nimic dulce ca dulcea ta zâmbire,
Dar niciun vis nu-mi place de nu-l pricinuieşti.

Când soarta ne'mblânzită m'adapă cu durere,
Când lumea ş'or ce bunuri aş vrea a le 'uita,
Nimic nu ceiu vieții, mărire nici putere,
Nimic nu mă mângâie decât iubirea ta.
A mea inimă, suflet, pe pasurile-ți sbor,
Şi vântul îți şopteşte misteruri de amor.

(Ed. 1863).

ÎN CEASURI [1] DE MÂHNIRE [2]

In ore de mâhnire
Se 'ntâmplă câte-odată
S'alin a ta privire
Şi fruntea-ţi cea curata,
Pe care umbra tristă în veci n'o înveleşte,
Pe care liniştirea si pacea locuieşte.

Atuncea, în mirare
Intreb: e cu putinţă
Un suflet ce nu are
Nici patimi, nici dorinţă?
Sau care adânc ştie mâhnirea [3] a-şi ascunde,
Ca negrele-i impresii să nu putem [4] pătrunde?

Vieaţa-i este visul [5],
Ce vesel se renaşte,
Gândirea-i chiparisul,
Ce nu se vestejaşte [6].
Ce iarna, când în preajmă-i e viscol, întristare,
El, verde, primăverii trimite sărutare.

1) Ore (1863).

2) Apărută întâi în „Propăşirea" „foale pentru interesele materiale şi intelectuale" — în 16 Noembrie 1844. N'a fost republicată decât în ed. din 1893. Noi o dăm după „Propăşirea".

3) Simţirea (1863).

4) Să nu le poţi (1863).

5) viaţa e ca visul (1863)

6) Veştejeşte (1863).

Sau este ca vulcanul ce arde în tăcere [1]),
Ce'n față și în preajmă-i s'arată liniștit,
Când sânul lui cuprinde și muncă, și durere
Ca tot care trăiește, ca tot ce a trăit [2]),

Ori cum va fi, copilă, senină-ți e privirea,
Blândețea, bunătatea, de soră te-au luat;
Ca ele în tot locul însufli mulțumirea,
La naşterea-ți natura zâmbind te a 'mbrațișat.

Când lungile-ți cosițe, în bucle și inele [3])
Se joacă, se coboară pe chipu-ți liniștit,
Imi pare un silf ce vine, pe raza unei stele,
Din sfere luminoase, din aer bălsămit.

Sunt scumpe-aceste daruri din inima hrănite,
Și duhul ce încântă, și grații sufletești;
Pân' ochii-mi totdeauna au fost mai prețuite,
Când le-am găsit unite
Cu daruri mai zadarnici, cu grații mai trupești.

1) Sau este ca vulcanul, ce arde în tăcere (1863).

2) Ca ori și ce trăieşte, ca ori și ce-a trăit (1863).

3) Această strofă, și cu următoarea, au fost înlocuite în ed. din 1863 prin aceastălaltă :

Daruri ce vin din suflet sunt negreşit dorite,
Sunt vrednici de iubire ori unde te 'ntâlneşti:

Eu le ador, dar ele îmi par mai prețuite
Când le găsesc unite
Cu daruri mai zadarnici, cu grații mai trupeşti,
Inima din fire așa este făcută.
Și trista omenire așa este născută.

Inima mea din fire,
Aşa este făcută;
Şi trista omenire,
Aşa o cred născută

Voi, fiicele-Aurorei, dulci tinere *pansele*,
Flori care o cunoaşteţi, flori care o iubiţi,
Frumoase ca icoana din visurile mele,
Nu puteţi câte-odată de mine să i vorbiţi?

(Ed. 1863).

I M N

Destinat a se cânta la Inagurația Teatrului

Veniți Români să consacrăm
O zi însemnătoare,
Și artelor ce cultivăm
S'aducem salutare.

Insfârșit, iata-l ridicat,
Templu la muze dedicat,
Tempul măreț împodobit,
De unde 'n viitor
Se va 'nălța în sbor
Vestea răsunătoare,
Ca să arate în lume
Că și-ale noastre nume
Pot fi neperitoare.

Artiști, poeți, care simțiți
Scânteia inspirării,
Acum deschisă voi priviți
Arena 'naintării.

Nobile nații se falesc
Cu scrieri lăudate,
Prin sentimente ce trăiesc
Și prin idei bogate.

Veniți, va'ntreceți, triumfați,
Cum triumfa odata

Eschil, Sofocle-aplaudați
In Grecia 'ncântată.

Talentele își vor găsi
Aicea răsplătire,
Idei mărețe vor rodi
In inimi cu simțire.

Aici se va încorona
Virtutea lăudată,
Și vițiul se va 'nfrunta
Prin fapta-i imitată.

Plăceri și plânsuri,
Dureri și râsuri,
Ce fac vieața p'acest pământ:
Toate împreuna
Scena le-adună.
Folositoare toate ne sânt.

Veniți, dar în acest templu.
In solemnelă seară,
Să onorăm barbații
Acei ce îl fondară.

Un cuget, o gândire
Pe toți să ne 'nfrățească,
Să zicem în unire:
Trăiască țara noastră
Și arta românească.

1 Ianuarie 1853.

(Ed. 1863 .

MAJESTĂŢII SALE

CAROL I REGELE ROMÂNIEI [1])

Când România, Sire, Rege V'a chemat
Şi Dumnezeu din ceruri V'a bine-cuvântat;
Eu Va urez din parte-mi, ani mulţi, zile frumoase
Şi Domnie bogată în fapte glorioase.

Bucureşti.

1) Versurile din această strofă şi acele din poezia următoare, credem că sunt cele din urmă ale poetului. Un eveniment atât de mare, ca proclamarea Regatului, a dat pentru o clipă putere poetului să-şi arate, dacă nu arta şi cugetarea de altădată, dar avântul şi tresărirea sufletească ce simţise. Versurile fac parte din colecţia lui **D. Gusti**: „**Armonii**", dela 14 Martie şi 16 Mai 1881. Editura tipografiei H. Goldner. — Versurile se găsesc în paginile 9 şi 65.

MAJESTAȚII SALE

CAROL I REGELE ROMÂNIEI

Sus pe deal, la catedrală,
Vad mulțimea alergând
Ș'armia, a țarii fală,
Steagul tricolor purtând.

Ce sa fie, ce sa fie,
Asta mare bucurie?
Asta este ziua mare,
Este ziua de serbare,
Ziua de încoronare;
Tot poporul adunat
Saluta azi încântat,
Salută el cu ardoare
Pe Regele sau cel Mare
P'al său Rege și Regină,
Cărora toți se închina,
Urându-Le zile multe,
Zile veseli și placute
Cu fericiri necurmate
Și de glorie bogate.

București, Mai 1881.

II

EPISTOLE

EPISTOLĂ
MARELUI LOGOFĂT I. VĂCĂRESCU 1)
Autorul „Primăverii Amorului“

Tu care ai fost din pruncie al Muzelor [favorit,
Şi ca strămoşească-avere geniul l-ai moştenit,
Cântător al primăverii, ce ai darul a placea,
A fi 'nalt cu deslușire, simplu fără a cădea;
Care lucruri, mici de sine, ştii sa le mareşti [frumos,
Şi sa nu zici niciodată cuvânt ce-ar fi de prisos;
Dacă mai gândeşti şi astăzi, cum atuncea so- [coteai,

---

1) Titlul acesta se găseşte şi în ed. 1838, 1842, fără a se adăoga: Autorul „Primăverii Amorului", adăogire care se găseşte în ed. 1847, 1863, în care închinarea însă e înlocuită prin inițialele: **„Epistola D. I. V.“** Ed. din 1842, începe cu această epistolă.

Acestei închinări, I. Văcărescu răspunde printr'o strofă de şase versuri: (în **„Colecția din poeziile d-lui Marelui logofăt I. Văcărescu“** Bucureşti, 1848).

LUI GRIGORIE ALEXANDRESCU
Răspuns la o epistolă a sa, în anul 1838, August 24

„Ce eşti, încă din pruncie-ți, pe deplin am prevazut,
Ca Orfeului şi ție cerul dar ți-a încrezut,
Suflet dând la dobitoace, omenirii dai poveți
Cele prea folositoare, prea plăcute, prea isteți,
Nu lăsa dar niciodata lenea a te rugini,
Şi acel ce te cunoaşte ca să te faci ce poți fi".

Când hotărît [1]) de natură să fiu poet mă cre-
[deai,
Fără' a-ţi vorbi de folosul bunelor tale poveţi
La a mea nedeslușire alerg încă, să ma'nveţi.

Când ne'nţeleasa natură, din sânu-i cel roditor,
Cu talentul poeziei naşte pe un muritor,
(Fără să mergem departe, atât aş dori să-mi
[spui)
Hotărăşte de odată şi felul scrierii lui?
Mulţi îmi zic cum ca aceasta nu e de tăgăduit,
Şi că tot omul s'apleacă la ce este mai pornit;
Că acela ce 'n tragedii face patimi a vorbi,
Nu poate şi 'n elegie chinuri'e a descri.

Dacă iar în cea din urmă ştii frumos să zugră-
[veşti,
Plăcerea, melancolia, amor, chinuri sufleteşti,
Al odei cei înfocate ton înalt nu poţi să-l ţii,
Nici să alergi p'ale slavei pline de sânge câmpii.
Felurile-s [2]) osebite, şi vo'esc osebit dar:

Ion Ghica se înşală însă asupra vremii când această epistolă a fost scrisă: data ei adevărată trebue să fie aceasta, arătată de I. Văcărescu: „Răspuns la o scrisoare a sa, în anul 1837, August 24", în care nu e vorba de data pe care o pune Văcărescu; credem că trebue să se citească „din" anul... Din însăşi epistola lui Alexandrescu reese că dânsul a scris poezia cu mult mai târziu de cum arată prietenul său:
„Dacă mai gândeşti şi astăzi cum atuncea socoteai,
„Când hotărît de natura să fiu poet mă credeai".

1) Destinat (1863).

2) Felurile sunt (1838).

Cine 'n mai multe se cearcă, osteneala-i e 'n
[zadar.

Eu dar ce, din cruda-mi vârstă, de când ochii
[am deschis,
Când a 'nceput pentru mine al vieții amar vis,
Am iubit de o potrivă tot ce mi-a părut frumos,
Tot ce sufletul înalța și e minții de folos;
Poet cum pot a mă crede, când al lirei Dum-
[nezeu
Inca nu vrea, sa-mi arate care este felul meu?
Tot ce-mi place mă aprinde și'n minutul ce citesc
A putea lucra întocmai d'o cam data socotesc,
Apoi vine cugetarea. P'al meu duh îl întreb:
[Știi,
Dacă tu în felu-acesta ești născut sau nu, sa scrii?
Câte planuri astă aspră idee, mi-a stânienit!
Și din ce cărări plăcute cu putere m'a oprit!
Eu asemăn a mea stare cu al unui călător,
Care, neștiindu-ti calea fară povățuitor,
Se oprește p'o câmpie și, cu totul întristat,
Drumuri vede, dar nu știe care e adevarat.
Pleacă, se întoarce 'ndată, se pornește iar pe loc,
Pierde vremea prețioasă și aleargă 'ntr'un noroc,
Astfel sunt și eu; ca dânsul, totdeauna rătăcit.
Ca să nu-l pierd, lăsând drumul, poate când
[l-am nemerit,
Apoi nu ajunge asta, ci și chiar când mă por-
[nesc,
A lucra cu hotărîre, pe un plan ce îmi croiesc,

1) Pe-al meu spirit (1838).

Nu pot pazi cuviinţa, nici c'un umblet măsurat
La sfârşit s'ajung d'adreptul, făra să mă mai
[abat.
Daca descriu o padure, suma de copaci îi las
Şi la un ştejar mai mare trec cu un repede pas.
Daca sunt într'o grădină, pe la flori de rând
[nu merg,
Ci la trandafiri îndata, şi apoi la crin alerg.
Depărtarea cea mai mare, şi ocolul cel mai lung
Un ceas nu mă zaboveşte, fac trei pasuri şi
[ajung
Măruntişurile-mi scapa şi ideile ce mi vin,
Daca 'ncep cu o zâmbire, se sfârşesc cu un
[suspin.
Aplicarea îmi lipseşte, şi n'am darul însemnat
A strica şi a preface, câte sunt de îndreptat.
Fără astă s'ăbiciune ceva tot aş izbuti,
Osteneala şi rabdarea pot orice a dobândi.
Insă eu, ca să ma apăr, las un lucru început,
Şi într'un sfert stric câte-odată, ce 'ntr'o lună
[am făcut.
De pământ trântesc condeiul, meseria o urăsc,
Şi sa nu-l mai iau în vieaţă, eu mă jur să ho-
[tărăsc.
Dar precum Boalo zice: un astâmpăr ne'nţeles
Ne'ncetat se'mpotriveşte hotărîrii ce-am ales:
De urechi parcă mă trage, din somn noaptea
[mă deştept
Şi cu multă plecaciune rima mândră o aştept.
Patima [1]) inimii mele, chiar şi străine nevoi,

1) Chinurile (1838, 42).

A le pune pe hârtie sunt silit fară sa voiu.
Apoi când în elegie destul nu pot să vorbesc,
Şi s'arăt fără sfială toate câte socotesc,
Vreun dobitoc îndata vine înaintea mea,
Şi-mi ridică cu lesnire sarcina ori cât de grea;
Lupii, urşii îmi fac slujbă, leii chiar mi se supun,
Adevărul, d'un preț mare. când le poruncesc,
[ei spun.
Socotesc ca putem zice, fără să ne îndoim,
Că e prea bun pentru fabuli secoli 'n care
[trăim;
Măcar ca se află oameni cari nu pricep de loc,
Cum a putut sa vorbească un sălbatic dobitoc.
Şi care vin să te 'ntrebe, dacă e adevărat,
Că în vremea veche câinii, au vorbit asa curat?
Insa, cum ştii foarte bine, adevărul desvălit,
Fără mască, între oameni lesne nu este primit;
Şi sub feluri de podoabe daca nu îl tainuieşti,
Ne'nțeleapta lui ivire poate scump sa o plateşti[1],

1) In ed. 1838, 1842, urmează versurile aceste:
Astfel istoria arată, pe poetul acel vestit,
Care, de sfânta iubire a patriei lui pornit,
De nobleţea Livoniei ca un deputat ales,
Să ducă plângerile ţării, la Carol fiind trimes,
A vorbit cu acea râvnă, cu acel ton bărbătesc,
Care în nenorocire oamenii cei mari găsesc,
Craiul zâmbind îi răspunse: Domnule! sunt mulţumit,
Pentru ţara dumitale ca un înger ai vorbit,
Dar peste puţine zile poetul cel nevinovat,
Pentru vina plăsmuită, de moarte fu judecat.
Aici tu zâmbeşti acuma, şi îmi zici c'ai vrea să ştii,
Ce-are-aface Livonia, cu ale mele poezii?
Alt nimic nu pot răspunde, decât numai că ţi-am spus,
Că l'asemenea caprițiі al meu geniu e supus.

Tu dar, care-ai zis odată cum că neamurile [1]
[încep
Prin poezie fiinţa şi-a lor stare de-şi pricep,
Slăbiciunea muzei mele vino a o îndrepta;
Căci, de scriu astăzi în versuri, asta este vina ta.
Tu amorul poesiei mie mi l-ai însuflat,
Şi exemplul [2]) îndestule de ce e frumos ai dat,
Aşa, când viitorimea, al nostru judecător,
Care, fără de sfială, aspru, nepărtinitor,
L'al său tribunal supune pe razboinicii vestiţi,
Pe despoţi şi pe miniştri, scriitorii straluciţi,
Va voi sa cerceteze [3]) pe acei cari întai,
Stătură începătorii româneştii Poezii, —
In celor de frunte numele tau va [4]) găsi,
Şi a 'ntemeierii cinste dela ea ve' dobândi,
Sunt mult mai vrednici de slavă acei cari au
[făcut,
In ştiinţi, sau meşteşuguri [5]) fericitul început,
De cât cei ce după dânşii, şi dela dânşii în-
[dreptaţi,
Au ajuns desavârşirea de exempluri [6] ajutaţi.

(Ed. 1838, 1842, 1847, 1863).

1) Naţiile (1863).
2) Exemple (1863).
3) Ne arate (1838, 42).
4) Vom (1842, 47).
5) In ştiinţe sau în acte (1863).
6) Exemplul.

EPISTOLĂ FAMILIERĂ
D-LUI COLONEL I. CÂMPINEANUL[1])

Prietene mai ții minte, acele povățuiri,
Care-mi dai la ale mele trecute nemulțumiri?
C'aveai cuvânt, o vad bine; eu prea înșelat eram.
Când socoteai de cumplite relele ce-atunci cer-
[cam.
Intr'o zi (de atunci însa multă vreme a trecut),
Povestindu-ți eu o noua neplăcere ce-am avut,
Te-ai întors, și c'o zâmbire; „Vad adevărat,
[mi-ai zis.
„Și cunosc ca ai dreptate, dar arata-o în scris.
„Și în versuri, iar nu 'n proza, căci ori câți
[sunteți poeți,
„Voie a va plânge 'n proză, de l'Apolon nu
[aveți".
Uitasem această glumă. Acum fără să gândesc.
Cea dintre noi depărtare, locul unde locuiesc,
Ne'ngrijirea, nelucrarea, poet. mă silesc să fiu
Și în versuri de un stânjin lucruri de nimic
[să-ți scriu.
Sunt încredințat c'ai râde, când vr'odata ai
[putea

1) In Ed. 1847: „Epistola D. I. C.", în cea din 1863: „Epistola D. I. A." Cuvântul „Familieră" se găsește în amândouă ed. 1838 și 1842 (în care **colonel** e înlocuit cu „**polcovnic**"). Această epistolă e scrisă cu prilejul trimeterii poetului, pe când era în oaste, la granița la Focșani.

Să mă vezi umblând pe câmpuri, rătăcit cu muza
[mea,
Şi vrând câte-o idee, câte-o rima, un cuvânt,
Când p'în lună şi p'în stele, când pe cer şi pe
[pământ.
Iar de gropi nici ca e vorbă, căci în câte-am
[căzut eu,
Căutând câte-un fras nobil, ştie numai D-zeu!
Nu gândi cu toate-acestea cum ca mă gătesc
[să cânt,
Slava vremilor [1]) trecute, veacuri [2]) care nu mai
[sunt,
Sau să laud pe vitejii fii ai vechii libertăţi,
Cari cu fierul în mâna, pe zidul sfintei cetăţi,
Pentru a unei cruci umbra în războae au pierit,
Şi chirlanda veşniciei cu-a lor moarte-au do-
[bândit.
Astfel de 'nalte sujeturi pentru muza mea
[nu sunt:
Pân'a nu sbura în ceruri, ea se cearcă pe pământ,
Precum soldatul ce este pentru razboiu pregătit,
Pân'a nu pleca şi-'ncearcă al sabiei ascuţit [3]).
Vino dar, de ai rabdare, şi ascultă să-ţi
[descriu,

1) Gloria vremii (1863).
2) Secoli (1863).
3) Urmează aceste patru versuri care lipsesc în ed. 1847, 63

„Mai bine voiu pe o lină apă a mă arăta,
Decât cu o barcă slabă, pe mare a înnota;
Căci nimic nu desgustează atât pe un cetitor,
Decât mari sugeturi scrise de un tânăr autor".

Un cuprins unde 'ntâmplarea astăzi voieşte să fiu,
Ca să n'ai cuvânt a zice c'a mea muză n'a
[făcut,
Pentru buna ta plăcere, orice'n mână i-a stătut

Aici nu sunt văi sau dealuri, nu sunt crânguri
[sau păduri,
Care 'mpodobesc cu fala sânul veselei naturi,
Şi de unde îşi înalţa cântăreţul sburător
Imnurile-armonioase l'al naturii Ziditor [1]).
Nu e locul însuflarii [2]) ş'al înaltei cugetari,
Ce umple duhul de gânduri, inima de desfătări;
Ci câmpie fară margini, ce arată ne'ncetat
O vedere monotona ochiului cel întristat,
Spre amiază-zi se vede nişte pomi şi nişte vii,
Nişte sălcii semănate ici şi colea pe câmpii;
Iar la rasarit, departe, a lor frunte îşi ivesc
Nişte munţi, cari cu slava cea pierduta se fălesc.
Spre apus curge o apa, între două ţări hotar:
Fraţi a căror neunire a avut sfârşit amar.
Pe o margine e Zimbrul, iar pe alta un Vultur,
Care nici nu mai visează de al Tibrului murmur,
Cari subt o nouă formă şi numire ce-a luat,
Ca mulţi, cântecul, purtarea şi naravul şi-a
[schimbat.
Alt' ori încotro 'ntorci ochii şi ori încotro [3])
[priveşti,

1) Creator (1863).
2) Inspirării (1863).
3) Incotro-i (1842).

Nimic nu se mai arată, deşertul îl întâlneşti.
Se preumblă peste câmpuri milioane de ţânţari,
Cari, după răutate, seamănă a oameni mari;
Muşcă cât îi iartă gura, şi cu câte au puteri,
Prin cântări mă desfătează, parc'ar fi paracliseri,
Turme de oi sunt mulţime, însă încă n'am găsit
Un păstor ca în idile, un cioban de pismuit,
Şi nu ştiu cum, în vechime, atâţi mari biruitori
Părăseau avere, slavă, şi trăiau între păstori,
Dar adesea ori poeţii lucrurile zugrăvesc,
Nu precum sunt în fiinţă, ci cum şi le'nchipuiesc.
Şi acei ce fericita neavere-au lăudat,
Ale ei dulceţi şi bunuri nu cred să le fi gustat.
Nimfele le văd desculţe, îmbrăcate 'n piei de oi,
Păstoriţele pe viscol[1]), pe furtune şi pe ploi
De a lor ticaloşie ocolite ca d'un ſanţ.
Iţi ridică toată pofta de a face vr'un romanţ.
Mie-mi pare rău din suflet, căci de aş fi nimerit
Ciobăncuţe cum vazusem într'o carte ce-am citit,
Ca un om care din fire nu am fost aristocrat
Fără pierdére de vreme m'aş fi şi amorezat.
Acum însă ce pot face, cu ce mijloc să suspin,
Când nimica nu mă doare şi când nu simt nici-
[un chin?
Bine-ar fi dacă vederea aş putea s'o amăgesc
Ş'un objet, ce urît este, frumos să-l închipuiesc:
Dar măcar de şi'nchid ochii, nu pot imita de tot
Pe modelul rătăcirii, pe viteazul *Don Chişot*.
Aşa, mărginit în sine-mi, trăiesc aci ca un sfânt,

1) Vicol (1842).

Şi 'mpărat al nefiinţei mi se pare cum că sânt.
Fericit, când se întâmplă, gonit de vr'un viscol
[reu,
Un călător să s'abată puţin în locaşul meu!
Nu că e deşert pământul, de tot de locuitori;
P'în prejur sunt câţiva nobili de moşii stăpânitori
Care din copilărie aici s'au obişnuit
Ş'ale lui Avraam bunuri din stramoşi au moştenit.
Dar vorbesc numai de vreme, n'a 'nvăţat a se
[gândi,
Şi decât zilele lunii, alta nu doresc a şti.
Poate vrei să-i afli-anume, însa alt nu pot sa-ţi
[spui,
Decât că fieştecare e copil al mumei lui.
Nu de mult, unul dintr'înşii părăsise-al său locaş,
Cu [1]) cuvânt că-l locuieşte al cerurilor vrajmaş;
Dar în zilele trecute, după cum am auzit,
C'o sfeştanie şi-o cruce [2]), pe toţi dracii i-a gonit.
Despre altele, buni oameni: eu sunt gata-a arata,
Că, după sfânta Scriptură, cred tot făr'a cerceta.
Pentru ce? Ast cuvânt aspru, la auz supărator,
Şi de turburari grozave lumii pricinuitor;
Cuvânt vrednic de osândă, care totdeauna-a fost
Ca un termin de himie [3]) la norodul acest prost,
Nu se zice p'aste ţărmuri, unde omul liniştit,
Se îngraşă 'n neştiinţă, ca în veacul aurit,

Dar destul, iubită muza! stai să te mai odih-
[neşti,

1) Subt (1863).
2) Cu tămâie şi o cruce (1847, 63).
3) Chimie (1863).

Că puterea-ţi este slaba, şi cum lesne osteneşti,
Şi tu, înţelept prieten, care adesea-ori mi-ai dat
Poveţe folositoare, ce eu nu prea le-am urmat;
Ale carui fapte bune sunt vrednice-a se cinsti [1]).
Şi o dreaptă rasplătire merită a dobândi,
De se vor pune vr'odata, în cumpenile cereşti,
La porţile veşniciei purtările omeneşti,
Adio! de ale mele nu-ţi mai vorbesc rataciri,
Singur, pricină adesea, mi-am fost de nenorociri,
Măcar că şi a mea soartă, care nu prea mi-a [zâmbit,
Ne'ncetat ca o fantomă pretutindeni m'a gonit.
Dar ce sunt relele mele? Nimicuri le socotesc,
Când cu ale soartei ta'e nedreptaţi le-asemuiesc.
Astfel când de pe un munte mă uit în jos pe [pamânt,
Dealurile celelalte foarte mici îmi par ca sânt;
Ochiul abia se opreşte p'al lor vârf neînsemnat
Şi mare îmi pare numai mun'ele cel înălţat.

(Ed. 1838, 1842, 1847, 1863).

---

1) Tu ale căruia gânduri, sunt vrednici a să'mplini (1838).

EPISTOLA[1])

D-LUI MAIOR VOINESCU II

Ziceai că în vieaţă cea mai plăcută stare
E a omului slobod[2]) de orice 'nsărcinare,
Care grijile lumii departe le aruncă,
Şi'n pace, în tăcere[3]), în linişte adânca,
Lungit frumos pe spate, cu un ciubuc în gură,
Având-şi întru toate plăcerea de măsură,
La fumul ce se 'nalţă se uită, se gândeşte,
Şi slava drept nimica, drept fum o socoteşte.

Tu dar, straşnic apostol[4]) al acestei doctrine,
Care ne izbăveşte de grijile străine,
Spune-mi prin ce mijloace pot firea a-mi pre-
[face[5]),
Şi zilele ca alţii să le petrec în pace?
Cum să ma scap de muze, de vechea tiranie,
De ale lor capriţii, de-a lor cochetărie,
Care totdeauna mi-au fost supărătoare,
Şi pricini felurite de lungă întristare?
In ce muzele noastre pot să te[6]) folosească?
Nici chiar de un datornic nu ştiu să te[7]) plă-
[tească!

---

1) In Ed. 1847, 63: „Epistola D. V. II."
2) Liber (1863).
3) Care, singur, în pace (1842).
4) Apostol vrednic (1847, 63).
5) Natura-'mi pociu preface (1847, 63),
6) Ne (1847, 63).
7) Ne (1847, 63).

In zadar mai dăunăzi am vrut, prin poezie,
Să scap d'o bagatelă, d'o mică datorie[1]),
Ş'am arătat acelui care cerea parale,
Că vieaţa e scurtă şi vrednică de jale;
Că aurul, argintul, metaluri păcătoase,
La omul ce-o să moară nu sunt trebuincioase.
Că averea n'o ducem în lumea viitoare;
I-am făgăduit încă o elegie mare,
Care pe larg să-i spuie, curat sa-i dovedeasca,
Cum trebue averea să o dispreţuiască,
Şi versuri din grămadă i-am dat ca să-şi aleagă;
Dar tot'a mea silinţă
A fost peste putinţă,
Puterea armoniei, să-l fac s'o înţeleaga.

M'aş mângâia d'aceasta, când aş vedea că poate
Prin scrieri vom[2]) preface năravuri desfrânate;
Atunci, lăsând odihna pentru al multor[3]) bine
Aş zice şi aş face cât spânzură de mine.
Acum însă ce iese d'oiu alerga p'în casă,
De m'oiu lovi d'un scaun, de sobă şi de masă,
Ca să arăt în versuri, în rânduri măsurate,

1) Vers citat de către A. Donici în fabula „Poetul şi bogatul":

. . . .
„Prin care, cum am zis un frate 'n poezie
Nu poţi scăpa măcar de o mică datorie"

(Fabule de A. Donici. Kartea II. Iaşi (1842, pag. 12).

2) S'ar (1862).

3) Pentru al mulţumii bine (1863).

Că cinstea şi virtutea sunt lucruri laudate,
Că numai fapta buna este izvor de bine,
Jar cea rea îşi aduce pedeapsa ei cu sine?
Aste sunt prea frumoase şi bune pe hârt'e,
Cine însă le asculta, sau va să le ştie?
De când lumea e lume, ce carte omeneasca
Putu de fapte rele pe oameni să oprească,
Tiranilor să 'nsufle a neamului [1] iubire,
Pe cei fară de suflet să-i faca cu simţire,
Pe hoţi sa-i îndemneze cu cinste sa traiască,
Şi câţi judec norodul [2]) sa nu-l napăstuiască?
Cânte lupii şi urşii în pilde cât le place,
Omu-şi caută treaba şi tot ce a'nvaţat face.
Poveţele sunt vorbe, dar fapta e departe
Şi prea puţini urmează mora'ul [3]) dintr'o carte

De aş avea 'ncai darul să scriu de porunceală,
Şi când cearcă pământul o mică sguduială,
Sa fac câte-o duzină de ode sugrumate,
Sa laud rău sau bine, aş fi mulţumit poate;
In vreme ce acuma, vorbind cum mi se pare,
Imi fac vrăjmaşi. Sunt oameni ce nu iau în-
[dreptare
Iar mai vârtos aceia ce vor să ne muncească,
Cântându-ne cu iadul, cântarea cea drăcească.
Tu ştii că am păţit-o, când am cercat a spune
Că versuri schilogite nu cred sa fie bune,

1) Patrie (1847, 63).
2) Poporul (1863).
3) Morala (1863)

Şi că deocamdată noi nu ştim latineşte.
Ura neîmpacata, ce'n furia-i scrâşneşte,
Şi-a revărsat veninul, a vrut sa-şi rasplătească
Şi fabulile mele spre rău sa tâlcuiască[1]).
A zis: (ce urît vede a omului orbire!
Că lupii, urşii, leii vorbesc de stapânire;
Că lupul e cutare, ce judeca, despoaie,
Şi ia de pe[2]) om pielea ca lupul de pe oaie;
Că lebăda e omul ce dă povaţuire,
Acelor cari umbla pe cale de pieire;
Că boul e cutare, ajuns în treapta mare,
Dator de orice bine la oarba întâmplare.
Şi 'nsfârşit că magarul, ce sbiară şi răcneşte,
E un ajutor jalnic ce prost ne sfătuieşte[3]).
Iata ce înţelesuri şi ce cugete rele
Vrajmaşii fară lege dau scrierilor mele;
Apoi pas de lucreaza în aste vremi de jale,
Când vor să 'ncurce sfatul în pricini literale[4]).
In zadar şi cenzura, de mine 'ncredinţată,
Şi alţi câţiva prieteni cu bună judecata,
Ma apără în lume, le spun că au greşeala,
Caci ei o ţin tot una şi zic ca nu se'nşală.
Mulţumesc, astădata şi stapânirii noastre,
Care nici vru s'asculte la vorbe aşa proaste,
Altfel, zău îmi e teama, că'n loc de mulţumire,
M'ar fi făcut prieten cu vreo mânăstire,

1) Aceste două versuri lipsesc din ed. din 1847, 63, 93.

2) După (1847, 63).

3) Inţepătură împotriva lui Eliad care, în critica din „Curierul", îl sfătuia cum ar trebui să scrie.

4) Literare (1847, 67).

Unde, spălându-mi vina prin post şi nemâncare,
Mergeam în raiu d'a dreptul şi fără cercetare.

De ce, domnilor critici, atâta urîciune?
Dobitoacele mele au cugete prea bune;
Şi numai ton de cârciumi, poezii monstruoase,
Censura cea deşteapta e drept să nu le lase,
Ele ne strică gustul şi trista lor manie
Parnasul îl preface în proasta băcănie.
Dar fabulele mele, de tot nevinovate,
Nu se ating de nimeni, n'au personalitate.
De vă găsiţi în ele, îmi pare foarte bine;
Insă, de vă e teamă, ca nu cumva prin mine
Să se 'ndrepteze lumea, greşeala vă e proasta:
Puteţi să luaţi pildă chiar dela dumneavoastră,
Care nu vă prefaceţi şi, fără încetare,
Acelor ce v'ascultă aduceţi supărare.

Oricum, îmi e cam frica; de astăzi înainte
La păsări, lighioane [1], voiu da alte cuvinte,
Deşi mai aveam încă, mărturisesc păcatul,
Să zic câteva vorbe, de Pàris [2]) răposatul,
Care, bărbat de cinste, om plin de bunătate,
Făcea versuri d'acelea ca din topor lucrate,
Cum faceţi dumneavoastră. Dar iar v'auzim gura,
Şi iar mânjiţi hârtie, iar v'arătaţi căldura.
Furioşi de mânie, iar strigaţi după mine;
„Auzi nelegiuitul, că morţii nu scriu bine!

1) Lighioale (1842).
2) Paris Momuleanu, poetul.

„Auzi ale cui versuri le socotește glume!
„Și cu ce chip vorbește de dușii de pe lume!
„Aceasta este vină grozavă, criminală,
„Și merita osândă, pedeapsă capitala".

Așa, ca să nu sufăr strigări, nemulțumire,
Ca să nu trag asupră-mi vreo nenorocire,
Gândește-te și-mi spune un mijloc de'ndreptare,
Tu, care petreci vremea [1]) în sfânta nelucrare,
Care ai scri prea bine, de ai avea dorința,
Dar care în odihnă îți marginești silința,
Spune-mi cum pot de rimă, de muza-a ma [desface,
Și eu, drept răsplatire, o satira ți-oiu face.

(Ed. 1852, 1847, 1863).

1) Timpul (1863).

EPISTOLĂ
D-LUI ALEXANDRU DONICI
Fabulist moldovean [1])

Cum măsori ți se masoară: este un proverb
[știut,
Aste versuri, de lungimea celor ce tu mi-ai facut,
Sunt pornite sa-ți aduca ale mele mulțumiri,
Sunt răspuns la ale tale vrednici de cinste
[gândiri.
Nu știu bine dacă cerul, precum zici, m'a
[înzestrat
C'un talent, ce mi se pare puțin, stab, neîn-
[semnat,
Dar iubesc talentu-acesta, care tu îl prețuiești;
Tot ce e mai sfânt, mai nobil, în duh, inimi
[omenești,
Prin el ni se 'nfățișeaza, și al binelui amor
Se aprinde ca făclia unui geniu creator.

---

1) Răspuns la poezia și la fabula pe care A. Donici îi „hărăzește" lui Alexandrescu: fabula „Râul și Heleșteul" a cărei morală e aceasta:

„Așa talentele, când lenea le cuprinde,
Slăbind din zi în zi, se pierd, fără a se întinde".

e în legătură cu o poezie; „D. Grigore Alexandrescu", („La hărăzire fabulii: „Râul și heleșteul"), scrisă în București, unde Donici se dusese „în pricini de judecăți". Poezia glăsuește ca sfatul:

„Scrie! Scrie! iată-ți lege, ce trebue să urmez,
Pentru ca să fii ca râul și 'n viitor să visezi".

(Fabule de A. Donici. Cartea II, Iași, 1842, pag. 16 și 56.

Pe acei ce mi-i dai pildă eu adesea i-am citit;
La o slavă meritata cu mândrie m'am smerit;
Să-i urmez este alt lucru; cinstea poate o
[doresc,
Dar a lui Torquato soartă nici de cum n'o
[pismuiesc.
Am temeinice cuvinte; mă cunosc, mă simt
[prea mic,
Şi nevrednic să iau urma unui mare mucenic.

Eu, sa-ţi spui, nu 'nţeleg bine cum ăşti oameni
[străluciţi
Produceau fără 'ncetare, când erau nenorociţi.
Pentru mine griji, necazuri, trebuinţe, neplăceri,
Sunt izvorul nelucrării şi al veşniciei taceri.

Cred cu tine [1]) că talentul nu e din cer dăruit,
Că e foc care se stinge, dacă nu va fi hrănit [2]),
Şi de am o zi mai lină, un ceas bun de întâlnesc,
Cu plăcere a-l aprinde, a-i da hrană mă silesc.
Dar pe om şi-a lui natură destul nu ai cercetat,
De voieşti să fiu ca râul, care curge ne'ncetat.
Acel râu trece pe vale, pe câmpie, p'între flori,
Iar prin relele vieţii e mai greu să te strecori;
Prozaice umilinţe nu pot a le înfrunta.

Tu vezi vremile de astăzi. Te'ntreb daca
[muza ta,

1) Crez ca ş'alţi (1842).
2) Nutrit (1863).

Poftită la tribunaluri, ar merge sa dea cuvânt,
Să spuie în bună proză de ce umblă după vânt.
De ţi-ar zice judecata: „Findc'am aflat că scrii,
„Fiindca vorbeşti cu norii şi pui slove pe hârt i,
„Adu versurile tale, avem poftă să citim,
„Şi de n'ai atins pe nimeni, noi osânda-ţi mar-
[ginim".
Dacă, zic, placeri d'acestea de l'ai tăi ai fi
[cercat,
La atâtea dobitoace suflet oare ai fi dat?
Ai fi zis cu îndrăsneala de-un vulpoiu judecător,
Că îl vezi câte odata *cu puf alb pe botişor?*
Că în cumpana dreptăţii caşul el l-a cumpănit,
Până ce prigonitorii cu nimic s'au pomenit?

La voi sunt mai domoli oameni, ei nu s'ating
[de nimic;
Aicea dau de nevoie, orice ma încerc să zic.
De voiu să cânt eroismul bunilor noştri stramoşi,
Aud o sută de glasuri: „Ce? noi suntem ti-
[caloşi?
„Numai cei vechi îţi plac ţie? Prilejul s'a în-
[ţăţoşat,
„Şi noui dovezi de virtute, curaj nu am aratat?"
De laud vr'un om de merit, vreun amploiat
[cinstit,
„A! îmi zic de pe delături, pe noi acum te-ai
[pornit?
„Laudând faptele bune, arăţi şi învederat,
„Că nu suntem de aceia! Pe noi tu ne-ai satirat!"

Căci dumnealor ştiu prea bine, ca oameni cari
[citesc,
Că în lauda virtuţii acei rai se osândesc.

De ar fi o mulţumire să te vezi în tipar dat,
Şi pe uliţi, câteodată, cu degetul arătat;
S'auzi: ăsta e cutare! apoi eu te-aş ferici
Pentru scrierile tale ce iubesc[1] a le citi,
Ale cărora sujeturi, stil uşor şi lamurit,
Au a fabulei plăcute merit netăgăduit.

Şuţul zice într'o carte ca, în Grecia, de vrei,
Poţi să scrii orice îţi place, fară vorbe şi idei,
Mulţi din autorii noştri au acest talent dorit,
Cu locul, cu 'mprejurarea, cu vremile potrivit.
Văd că o duc foarte bine, şi eu o să i imitez;
O să-i întrec, de se poate, nimic n'o sa mai
[lucrez.
Numai din vreme în vreme, ai să afli că trăiesc,
Şi muzelor din Moldova că ştiu să le preţuiesc.

(Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) Care-mi plac (1942).

EPISTOLĂ CĂTRE VOLTAIRE

Din ziua când am citit scrisoarea către Oras.[1])
Doream de s'ar fi putut, toată sfia'a sa las,
Sa-ți scriu pe un ton măreț, cât mai mareț s'ar
[putea,
Și să-ți pornesc un bilet lucrat în fabrica mea,
Dar auzisem că voi, poeți, scriitori vestiți,
Indată ce ați murit, vă faceți cam neciopliți,
Cam groși, necivilizați; și drept să spuiu ma
[temeam,
Să nu-mi întorci un răspuns mai aspru decât
[doream:
Răspuns ca acel ce zici ca'n anul trecut ți au dat
Din partea lui *Boalo* [2] un secretar ne'nvățat,
Aicea, ca și la voi, se află mulți natărai,
Cari s'ar da bucuros că sunt secretari ai tai.
Cu toate-acestea acum, dorința mea o ascult;
Respectul numelui tău, nu ma oprește mai mult,
Și, pare-ți bine sau rău, slobod [3]) din partea mea
[ești.
Nu cercetez dacă 'n raiu, daca în iad locuiești,
La ce fel de munci, pedepsi, păcatele-ți te-au
[supus,
Și dacă în lungi frigări dracii acolo te-au pus.
Sunt sigur că sfinții [4]) toți asupra-ți au reclamat,

---

1) Horațiu.
2) Boileau.
3) Liber (1863).
4) Sânții (1863).

Şi chiar de nu-i fi prăjit, eşti negreşit afumat,
Trebile colo 'n iad nu merg c'aici pe pământ,
Unde păgâni sau creştini cu toţii la un loc sânt,
Unde vedem fericiţi pe cei mai mari păcatoşi,
Şi soarele luminând, pe răi ca pe credincioşi:
Faptele-acele ne pun la locul drept meritat.
Dar spune-mi te rog, Volter, tu ce folos ai [aflat,
De şi al legii vrăşmaş, să critici, să osândeşti
Acele malte cântări, acele gândiri cereşti,
Care al firii [1]) stăpân, el însuşi le-a însuflat,
Spre slava numelui său, poetului împărat?
De nu ca om, ca creştin, dar însă ca autor,
Vrednic erai, socotesc, să simţi înalţimea lor
Şi geniul tău frumos, pâna acolo să-l sui.
Cerul, tăria vestind faptele mânilor lui;
Din pavilionu-i de nori acel prea înalt tunând;
Cu fulgerele-i de foc vrăjmaşii lui rasturnând;
Pământul din temelii cladit, desrădăcinat;
Suflarea-acelei mânii ce mările-a 'ntărâtat;
Acele mărete trăsuri, tu cum le dispreţuieşti?
Idei, icoane, figuri, toate în ele găseşti;
Rasin,[2]) pe care-l iubeai, din ele s'a adăpat;
Ruso,[3]) pe care-l urai, adesea le-a imitat,
Toate acestea le ştii, dar furia-ţi te-a orbit,
Tu, ca odată Satan, pe om din raiu l-ai [gonit [4];

1) Naturii (1847, 63).
2) Racine.
3) J. J. Rousseau.
4) Răpit (1842).

Nădejdea [1]), rodul ceresc [2]), în inimi o ai călcat;
Şi care despăgubiri în locul ei ne-ai lăsat?
Ucideri şi desfrânări, iată ce-ţi suntem datori.
Vieaţa-ai făcut-o grea sărmanilor muritori,
Iar pe scelerați *i-ai* scos din *jugul* lor neplăcut.
Vor în zadar a-ţi găsi un cuget ce n'ai avut:
A zice că te-ai luptat abuz*ul* sa războieşti.
Nu, temelia-ai surpat în dogmele creştineşti.

A! dacă talentul tau, mai bine 'ntrebuințat,
Cu soarta-i a se lupta pe om l-ar fi înarmat,
Dacă pe drepţi întărind, pe răi ai fi îngrozit,
Ingerii numele tău cu drag l-ar fi pomenit.

Ani ai trait îndestul, rolă măreață-ai jucat;
Ai lumii stăpânitori adesea te-au vizitat;
Acum acestea pe noi nimic nu ne folosesc;
Iar duhu-ţi nemărginit [3]) e singur ce pismuiesc,
La toate-ai fost norocit; nu cred c'atât iz-
[buteai,
D'ai fi avut să formezi limba în care scriai;
Dar veacul te-a ajutat; în vremea când te-ai
[născut,
Stilul era curățit şi drumul era facut.
Astfel e 'n ţară la noi; noi trebue să formăm,
Să dăm un aer, un ton, limbii în care lucrăm;
Pe nebătute cărări loc de trecut să găsim,
Şi nelucrate câmpii de ghimpi să le curăţim.

1) Speranța (1863).
2) Ast fruct ceresc (1863).
3) Iar geniul tău sublim (1863).

Aş vrea să poţi să'nviezi, o zi numai să trăieşti,
Parnasul nostru să-l vezi, apoi să ne mai vor-
[beşti.
Unul, iscoditor trist de termeni încoronaţi,
Lipsiţi de duh creator numeşte pe toţi ceilalţi:
Se plânge că nu 'nţeleg acei cari îl ascult,
In vreme ce însuşi el nu se 'nţelege mai mult.
Ar vrea să nu mai avem, nici un cuvânt
[creştinesc,
Altul, strigând furios, că suntem neam latinesc,
Şi lumii să arătăm că nu ne-am [1]) degenerat
Altul ce scrie pe şleau ca preotul dela sat,
Zice că e desluşit, se crede simplu: iar eu
Mă trag d'oparte, privesc, şi scriu cum dă
[Dumnezeu.

Cu toate-acestea luăm titluri de mari autori,
Dăm sfaturi şi osândim, ai lui Apolon nepoţi,
Râdem de unii câţiva, şi publicul de noi toţi.
Amestecul întâmplat în limbile omeneşti,
Când s'a zidit acel turn, în vremile păgâneşti,
N'a fost atât de pestriţ, n'a putut fi mai
[ciudat,
Decât acel ce aici urmează neîncetat.
Uniţi am face ceva, am fi de vreun folos:
Avem un dialect bun, uşor şi înmlădios;
In el fieşce cuvânt nu e ca la voi legat,
Cu un articol semeţ, cu un pronume ciudat;
Pronume-articole lungi, care sufletul ţi-l scot,

1) Că nu am (Ediţ. 1847, 63).

Şi seamănă, când păşesc, suita unui Despot.
Dar ce mai mult să vorbesc? Câte am avut
[de zis,
Câte de tine gândesc, mă vezi că slobod [1]
[le-am scris.
Cât pentru noui lucruri mari nu e sa nadaj-
[dueşti,
Numai acel Dumnezeu, sub mâna căruia eşti,
Duhul unirii de sus spre noi de îl va porni,
Părerile ce se bat, el numai le va 'nvoi.
Altfel, decât să gândesc ca noi ne-am alatura,
Mai lesne aş putea să cred [2] că tu te vei
[boteza.

(Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) Liber (1863).
2) Mai lesne pociu să te crez (1842).

III

SATIRE

SATIRA DUHULUI [1]) MEU

— Trageţi toţi cate-o carte! Domnule, eşti cu
[mine,
Şezi mă rog împotriva, şi vezi de joacă bine.
— Dar ţi-am spus, coconiţa, ca eu, din întâm-
[plare,
Nici bine, nici nebine nu pot să fac cercare.
Am cuvintele mele:. aşa jocuri plăcute,
Cu voia dumitale îmi sunt necunoscute.
—Nebun cine te-o crede, vrei să te rugăm poate;
Astăzi chiar şi copiii ştiu jocurile toate,
Veacul înaintează. Caro: vezi că ţi-e rândul.
Dar ce făcuşi acolo? unde îţi este gândul?
Când ea a dat de riga, baţi cu alta mai mare?
Astfel de neştiinţă e lucru de mirare!

Aşa-mi zicea deunăzi, cu totul supărata,
O damă ce la jocuri e foarte învaţata [2] .
Apoi şoptind pe taină cu câteva vecine:
— Vedeţi, zise [3]), ce soartă, şi ce păcat pe mine?
Două greşeli ca asta, zau, sufletul mi-l scot,
A! ce nenorocire! *ma chère,* ce idiot [4])!.
Vino acum de faţă, şi stai la judecată,
Tu care le faci astea, duh fiinţă ciudata [5]).

1) **Spiritului (1863).**
2) **O damă şi plăcută şi bine învăţată (1842).**
3) **Zice (1842).**
4) **A! ce nenorocire! ce mare idiot! (1842).**
5) **Tu care le faci astea, fiinţă prea ciudată (1863).**

Ce vrei, ce joci o rolă în lumea trecătoare;
De ce treabă-mi eşti bună, putere gânditoare,
Când nu pot la nimica să má ajut cu tine,
Când nu te-ai deprins încă nici vistul să-l joci
[bine?

Nu mai eşti tu acela, care 'n copilărie
Ştiai pe dinafară vestit' Alexandrie,
Şi vieaţa ciudată a unui craiu cu minte,
Care lăsă pe dracu fără încălţăminte?[1].
Tu care, mai în urmă, râzând d'aceste toate,
De rost puteai a spune tragedii însemnate,
Meropa, Atalia, şi altele mai multe,
Declarându-le toate cui vrea să te asculte?

Negreşit, îmi vei zice, ţiu minte ce îmi place,
Dar cărţile cu mine e greu să se împace[2],
Mai lesne pot să număr pe degetele mele
Câţi sfinţi avem pe luna, şi câte versuri rele,
Decât să bag de seamă ce carte nu e data,
A cui este mai mică, şi cine o să bată.
Când sunt în adunare, n'am a'ta mulţumire
Decât să se deschida sujeturi de vorbire;
Atunci, sunt gata, slobod[3]) ascult şi cu plăcere,
Tuşesc, zâmbesc, mă leagan şi-mi dau a mea
[părere.

1) Arghir, eroul poemei ce poartă numele lui, a furat dela dracu o pereche de papuci, cari slujeanu drept aripi acelui ce se înălţa cu dânşii. (N. Aut.)

2) Nu pot să se împace (1863).

3) Liber (1863).

— Frumos răspuns! Ascultа; pe cât mie îmi pare,
De lume, de năravuri, ai slaba încercare.
Trebue să ştii jocul, şi danţul ce-ţi lipseşte,
Şi nişte mici petreceri ce se zic româneşte
„Jocuri nevinovate". Nevinovate fie,
Măcar că vini destule din ele pot sa vie.
Trebue să faci pasuri şi complimente bune;
La vorbe serioase când alţii se vor pune
Să n'sculţi, sa s ui glume, să coţi la jucarii,
Şi pân' a râde alţii, să râzi tu mai întâiu.

Vezi domnişoru cela, care toate le ştie,
Caruia vorba, duhul [1]), îi sta în pălarie,
In chipul d'a o scoate cu graţii prefacute?
Hainele depe dânsul sunt la Paris cusute;
Singur ne'ncredinţeaza. Lorneta, atîrnata,
Este şi mai straină, d'o formă minunata,
Vrea s'o cumpere prinţul, dar, ca un om cu [minte,
Dumnealui o tocmise ceva mai înainte.
Când le-a spus astea toate, o ia la ochi, priveşte
Chiar pe dama aceea cu care-atunci vorbeşte;
I-o da în mas, se pleacă, şi însfârşit o lasă,
Zicându-i: ce lorneta! te arata mai frumoasă!
Fieşicine cunoaşte, ce cap tânarul are;
Dar pentruca da bine din mâini şi din picioare,
Şi trânteşte la vorbe fără să se gândeasca,
Am vazut multa lume cu duh să-l socotească.
Iată de ce talente avem noi trebuinţă!

1) Spirit (1863)

Dar tu, care uiţi lesne, duh fára de ştiinţă[1],
Socoteşti ca poţi oare, prin altfel de mijloace
Arătându-te 'n lume vreo figura' a face?
Pretenţia aceasta mi s'ar parea ciudată,

Când pe la nunte, baluri, ne ducem vre-odată,
Căci din nenorocire puternica natura
Ne-a unit împreuna cu-o strânsa legatură,
Râd vazându-te singur, şi într'un colţ d'o parte.
Parc'ai fi mers acolo ca sa compui o carte,
Iar nu ca sá te bucuri cu lumea dimpreuna.
Dacă vr'o cuconiţă, frumoasă, dulce, bună,
Crezând ca ne prefacem, ne'ndeamna, ne pof-
[teşte,
Ne ia la joc, greşeala-i îndată şi o plateşte:
Rar să se afle damă de mijloc aşa tare,
Ca să n'o fac să cadă la cea d'întâi mişcare,
Asta îţi e talentul şi darurile toate!

Cât pentru darul vorbei, ce crezi ca îl ai
[poate,
E numai o parere; îţi ceiu şi iertaciune,
Ca nici pentru prieteni minciuni nu voiu a spune.
Adevărat, se 'ntâmp'a să zici pe la soroace,
Câte o vorba dulce, care la uni place;
In câte rânduri însa distracţiile tale
Te fac sa scoţi cuvinte ce nu ar fi cu cale!
Sa superi din greşeală persoane însemnate,
Ba înca, câte-odata şi dame delicate.

---

1) Spirit făr' de ştiinţă (1863).

Râzând d'acele două, statornică pereche,
Care își petrec seara șoptindu-și la ureche;
De celelalte patru contese ideale,
Umflate de pretenții și vrednice de jale,
Pe care, dacă prințul le ia la bal de mâna,
Nu mai vorbesc cu nimeni câte o săptămână,
Astăzi râzi d'o pedantă, mâine d'o prețioasă;
Zici de una ajunsa în vârstă cuvioasă,
Că atestatul vremii nu va să-l primească;
Și d'alta ce iubește de cinste sa vorbeasca,
Ce lauda virtutea și'n veci ți-o pomenește,
Zici că e virtuoasă, cât știm noi evreește,

Greșelile acestea îți fac un urît nume.
Tu știi ce se întâmpla când se aude 'n lume
Că cinevași s'apucă cusururi să arate [1];
Mulți scot subt al lui nume minciuni nenu-
[mărate.
S'a vorbit într'o casa de un fanfaron mare,
Declamând sentimente [2]) ce sigur nu le are,
Care la lot ar pune suflare omeneasca,
Când cineva cu dânsul ar vrea să o tocmească!
S'a zis ceva de Iancu, de Stan, de Läurescu;
Cine le-a scos acestea? — Le-a scos Alexan-
[drescu.
Far'a zice nimica, singura ta zâmbire,
De te-i afla de fața, e o 'nvinovățire.

1) Defecturi să arate (1847); Defectele s'arate (1863).

2) Sentimenturi (1842).

!a zadar te porţi bine şi lauzi câteodata,
Chiar lauda în gură-ţi de satiră-i luată.

Aşa, în loc sa critici greşealele străine,
In loc sà râzi de alţii, mai bine râzi de tine,
Invaţă danţul, visul şi multe d'al de alea,
Iar de vrei sà faci versuri, ia pildă dela Pralea [1]).

((Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) Pralea, traducătorul psaltirii în versuri (N. aut.)

O PROFESIUNE DE CREDINȚĂ

Domnilor alegatori, ma rog să fiu ascultat,
Şi dupa ce m'eți citi, mă rog să fiu deputat;
Caci am cuvinte să cred că, la Divanul Ad-hoc,
Bine lumii o sa fac, şi rol nobil o sa joc.

Dupa cum puteți vedea
Din marturisirea mea.

Incă pâna a nu mă naşte, eu am fost patriot
[mare,
Şi dupa ce m'am nascut,
Pentru ale noastre drepturi m'am luptat fara
['ncetare
Pâna într'acest minut.
Cunoscând ca, într'o țara, fericirea generală
Se compune totdeauna din acea particulară,
Ca un iconom politic, prin mici slujbe, mici
[lefşoare,
Am îmbogațit eu statul, cumpărându-mi mo-
[şioare.
Iar guvernul, ce vazuse vrednicia şi talentul,
Imi da ranguri pe tot anul, siluind regulamentul,
Pe când mulți pacătoşi alții, lipsiți de capacitate,
Servind țării din pruncie, stau cu buzele umflate.
Apoi, când straine armii țara noastră ocupară,
De la cine înlesnirea întru toate ele-aflara?
Cine pentru zece cară a facut ades cinci sute,
Numai ca să nu se 'ntâmple s'aud vorbe nepla-
[cute?

Când era în lipsă ţara, subt a mea isprăv-
[nicie,
Am ţinut-o eu cu grâne, precum fiecine ştie.
Apoi, daca neplătite au rămas prin multe sate,
Daca eu la socoteala le-am trecut ceva 'ncăr-
[cate,
Am facut-o 'n conştiinţă, de iubirea omenirii,
Numai de a ma deprinde cu regula înmulţirii.
Las d'o parte ale mele osteneli şi cheltuiala,
Caci îmi place a le crede nepuse la îndoială.
Căci acesta mai cu seama fu rezonul cel mai
[mare,
Pentru care azi Europa, foarte recunoscă-
[toare,
Dupa lupte sângeroase încheind tractat de
[pace,
Hotarî pe România fericita a o face.
Pe aceste dar temeiuri, fraţi Români, eu vă cer
[votul,
Şi la cauza cea sacră azi ma devotez cu totul.
Apoi, dacă dup' acestea mai aveţi cumva
[dorinţa
Să v'arăt, printr'o programă, care e a mea
[dorinţă,
La Divan ce voiu susţine, vá pot da încre-
[dinţare
Că unirea o cred sfântă, c'o voiu cere cu
['nfocare;
Căci mărindu-se pământul, lefile poate vor
[creşte;

Insă prinț strain nu-mi place, căci nu știe ro-
[mânește.
Și, când slujbe îi vom cere, el de loc n'o sa
[priveasca
De suntem boieri sau ținem de vr'o casă boie-
[reasca,
Ci d'avem talent, virtute, merite sau probitate,
Calități din altă lume, foarte grele și ciu-
[date.
Pentru cea mai mica vină, ce o va numi
[hoție,
Ne vom vedea prin gazete, poate și la puș-
[cărie.
Protejați ca și protectori, toți vom fierbe într'o
[oală;
Și-a străinului domnie țării îi va fi fatală.
Și religia vom pierde, și vom uita românește,
Ca în Grecia modernă, unde azi vorbesc nem-
[țește.
Pe când unul dintr'ai noștri, domn de viță ro-
[mâneasca,
Tot mai lesne o sa ierte slabiciunea ome-
[neasca.
Nu-l voiu însa ereditar, căci e țarii veche
[lege
Pe domn chiar și din opincă ne da voie a-l
[alege;
Și așa, cu chipu-acesta, de loc nu e de
[mirare
Dacă chiar și nouă rândul ne-o veni din în-
[tâmplare,

Autonomia-mi place, o voiu cum e scrisa 'n [carte.
O cer pentru ţara'ntreaga, dar şi pentru mine [’n parte;
Adică în orice cazuri sa urmez eu cum îmi [place,
Fară a putea guvernul observaţie a-mi face.
Cât pentru guvern şi forma-i cea constitu-[ţională,
Vrând sa mă declar de-acuma simt o mare [îndoială,
Căci, vorbind drept, nu ştiu bine ast cuvânt ce [va sa zică,
Şi în loc de bine ţarii sa nu-i faci [1]) mai rau [mi-e frică,
Dacă, cum mi-a spus un dascal cu destulă *pri-[copseala,*
Un guvern în constituţii e supus la socoteală;
Daca adunări sau cameri pot vorbi făr'a se [teme,
Astea n'or sa ne aduca decât pierdere de [vreme,
Decât lupte fară margini şi desbateri încurcate.
Care plac junimii noastre cei cu capete stricate.
Trebile cu vechea formă nu cerc nicio'mpie-[decare,
Ş'un ofis, redijat bine, e o lege'n prescurtare.
După'aceste dar cuvinte, fraţi Români, ce mă'n-[ţelegeţi,

1) Să nu-i fac (1863).

Puteţi fără de sfială, la Divan să ma alegeţi,
Căci să nu fiţi la 'ndoială, vă voiu face treaba
[buna.
Şi-mi veţi mulţumi odata, dacă-mi veţi cadea
[pe mâna.
Iar pâna sa vie vremea să vedeţi astă minune,
Sunt supusul dumneavoastră, şi ma 'nchin cu
[plecaciune.

12 August 1857.

(Ed. 1863).

RĂZBUNAREA ŞOARECILOR [1])
SAU MOARTEA LUI *SION*

I.

Pe dealul Mitropoliei,
In Archiva României,
Unde statul grămădeşte
Tot ce nu-i mai trebuieşte,
Unde s'află aruncate
Secături nenumărate:
Hârtii, condici osândite,
Judecăţi nenorocite;
Are cuiburi de vechime,
Numeroasă şorecime,
Seminţie roditoare,
Şi de literi rozătoare.

---

1) Apărută întâi în „România Literară", foaie periodică, sub dir. d-lui V. Alecsandri, I. 1855. Jassi. Naintea fabulei e pusă nota următoare, din partea redacţiei.

Jalnica tragodie a lui Iorgu Sion, mâncat de şoareci.

Cu durere nemângâiată împărtăşim cititorilor noştri vestea unei întâmplări grozave, a căreia jertfă au fost I. Sion, şi pe care prietenul nostru Gr. Alexandrescu au cântat-o în versuri eroice. Care însă au fost pricina acelei neprevăzute întâmplări?

După multe cercetări s'au descoperit că răposatul întru şoricime I. Sion ar fi amenințând pe autorul „impresiilor şi

Şeful ei un guzgan[1]) mare,
In dosare locuieşte,
Nume de Rozon el are
Şi pe poliţe domneşte.
El e strănepot de frate
Lui Raton, care odată
Trăia de sgomot departe,
Intr'o cameră privată.
Intr'o zi, — nu, era seară, —
Dup'a lui Rozon poruncă,
Şoarecii toţi s'adunară
Şi 'ntr'o tăcere adâncă
Aste vorbe ascultară:

„De când subt aceste bolte ne aflăm adăpostiţi,
„Fraţilor! voi ştiţi prea bine cât am fost de [fericiţi.
„Şeful de azi al archivei, om de pace iubitor,
„Ne-a fost chiar ca un părinte, un zelos ocro- [titor.

Suvenirilor", pe când acesta era directorul Arhivei din Bucureşti cu următorul epitaf:

Iată un poet ce zace
Şi nici proză nu mai face
Şoarecii dela Arhivă
I-au ros pana cea activă
Ş'altă pană nu găseşte
Ca să scrie de trăieşte... etc.

Şi neamul şoricesc din Arhiva Bucureştilor hotărî pe loc a răzbuna pe iubitul lor protector. Iată istoria acelei cumplite răzbunări..., de care să ferească Dumnezeu pe toţi abonaţii „Româniel Literare".

Răspunsul lui Sion, e în aceeaşi revistă, p. 79.

1) Ghiscan (1863).

„Nimeni din voi nu se plânge că din cuib a
[fost gonit,
„Sau că într'aceste ziduri vr'o pisică a 'ntâlnit,
„Sau că n'a putut să roadă de frica vr'unui
[duşman
„Pergamentele antice, condicele de divan.
„Soarta ne era prosperă, şeful trecea zâmbitor,
„Generaţiile noastre aveau falnic viitor.
„Dar azi, vai! totul se schimbă, azi suntem a-
[menințați,
„Să ne pierdem locuinţa şi să fim disgraţiaţi,
„Căci un Moldovan obraznic, *Sion,* care a
[cântat
„Paradisul (de şi iadul el cu drept l-a meritat),
„A scris, nu de multă vreme, într'un stil ne-
[omenos:
„Că a şefului Archivei pana noi o am fi ros.
„Apoi suferi-vom oare ca acel cutezător,
„Vrednic a purta mai bine nume de defăimător,
„Să vie precum venise, chiar într'al nostru pă-
[mânt
„Să ne strice fericirea? Nu, cât eu în vieaţă sânt
„Nu va fi. Acum e timpul să ne răzbunăm
[şi noi,
„S'arătăm că 'n şoareci curge nobil sânge de eroi
„Şi că păgânul acela, ce ura a meritat,
„Nume de Moldovan vrednic cu nedrept a câş-
[tigat.
„Mergeţi dar şi 'n astă noapte picioarele[1]) vă
[gătiţi

1) Picerile (1863).

„Şi când s'o ivi de ziuă cu toţii pe drum să fiţi,
„Ca prin marş, repede, grabnic la Moldova sa-l [calcăm,
„Cine sunt şoarecii noştri şi Rozan să-i arătăm.
„De veţi gasi 'mpotrivire să nu vă descurajaţi,
„Şi la orice întâmplare totdeauna s'alergaţi
„Unde-ţi zari că se mişcă vârful dela coada mea,
„Ce pe a gloriei cale, pururea o veţi vedea".
Zise şi auzitorii aşa mult au aplaudat,
Cât dulapurile toate în archivă s'au mişcat.
A doua zi şorecimea, cu mare grabă porni,
Făcu la *Focşani* gustare, şi seara la Iaşi sosi.

II.

Noaptea domnea în natură
Şi zefirii racoroşi
Sufla cu-aceeaşi masură
La drepţi sau necredincioşi.
De a zilei osteneală
Sion dormea obosit:
Dormea! Fară îndoială
In somnul cel fericit,
Visele, tainici fiinţe,
Din loc în loc îl purta
Şi toate-ale lui dorinţe
Implinite-i arăta.

C'o graţioasă Munteancă i se părea că vorbea,
Şi inima ei şi mâna c'o bună zeste cerea.
Când de odată el dete un ţipăt îngrozitor:
Ţârcovnicii cu lungi plete alerg întru ajutor;

Departamentul credinței, la care fu mădular,
Cu toți darabanii vine... însă târziu și'n zadar;
Pe patul lui de odihnă, *Sion* zăcea sângerat,
Ca un cașcaval de Parma, pe jumătate mâncat,
Urechile lui și nasul, chiar dacă le-ar fi avut,
Atuncea să se găsească de loc nu s'a mai putut.
Numai la doua 'nviere eu cred că se vor găsi,
Când șoarecii le-or aduce, dacă or mai trebui.
Cu toate acestea lupta, de-o fi cum am auzit,
Mortului face onoare, căci mult s'a împotrivit.
Și s'au găsit împrejuru-i, de mâna lui sugrumați,
Un mare număr de șoareci, tot de cei mai în-
[semnați.
Ba încă spun — (dar aceasta eu nu v'o asigurez,
Căci fapta e de mirare, și nu îmi vine s'o crez),
Spun că și chiar comandirul, faimosul acel
[Rozon,
Lăsă o labă în mâna eroicului *Sion*.
Ce s'a întâmplat în urmă, eu nici am mai
[cercat,
Căci de pierderea aceasta foarte mult m'am
[întristat.
Sion amic îmi fusese, talent și inim' avea,
Și cred c'ar fi trăit încă, dacă atunci nu murea.
Literaturii române el ar fi fost de folos,
Dacă, din nenorocire, șoarecii nu l-ar fi ros.

(Ed. 1863).

ADIO

PENTRU

PLECAREA PROCONSULULUI HALCINSSKI [1])

Pocit, faimos proconsul, model de tiranie,
Cumplită fie calea pe care ai plecat!
Cu apa consacrată prin somnul de vecie
Vom curăţi pământul, ce tu ai întinat.

Schelet fantasmagogic, fiinţă infernală!
Geroasă, trista-ţi climă, ea încă n'a produs
Jiganie mai crudă, o iazmă mai fatală,
De când soarele seara se pleacă în apus.

Dator este Românul a sa recunoştinţa
Monarhului ce ţara cu tine înzestra [2])
Căci zelul tău sălbatic, fanatica-ţi silinţă,
De graţia robiei pe robi chiar desgustă [3]).

Căci mulţi, cari împrejuru-ţi cerşeau a ta rânjire,
Vrăjmaşi ai libertăţii, ce binele nu-l vor,
Născuţi erau să fie cu tine în unire,
De nu umileai, crude [4]), şi chiar baseţea lor.

1) In ed. din 1863 titlul e „Adio“. Ed. din 1908 l-a întregit, după manuscriptul original.

2) Inzestra (1863).

3) Desgusta (1863).

4) Crede (1863).

Tiran omeopatic[1]) cum nu des se găseşte,
Otrava prin otravă în noi ai vindecat,
O naţie întreaga prin mine-ţi mulţumeşte
Şi te proclamă din parte-i al ţării Ipocrat.

A! Dacă vom ajunge la ţinta mult visată,
De voiu trăi atuncea (şi-mi place să o crez),
Tu vei avea, fii sigur, o statuă bogată,
Al cărei bust cu lanţuri eu am să-l decorez.

In jocul lor copiii te vor[2]) scuipa în faţă;
Şi când vreunui gâde vom da numele tău,
Acel om se va crede nevrednic de vieaţă,
Pierdut din omenire, bătut de Dumnezeu.

Aşa, când toamna rodul s'a copt în vii, grădină,
Ţăranul ce se teme de hoţii sburători,
Pe ramură înaltă, expune la lumină
Scheletul coţofenei, cadavrul[3]) unei ciori.

Spectacolul goneşte jivine răpitoare,
De lacoma lor ceată ogorul e ferit.
Ţăranu-atunci profită de-a feţei lui sudoare,
E veselă natura şi omul mulţumit.

1) Omio patic, (1863).
2) O vor scuipa (1863).
3) Cadaverul (1863).

Adio! lung adio! şi fără revedere,
Departe, mult departe, te du din ţara mea!
Pustiul Siberiei te-aşteaptă cu plăcere,
Pământul să te 'nghiţă şi dracul să te ia!

(După manuscriptul original).

(Ed. 1863).

CONFESIUNEA UNUI RENEGAT [1]

Ascultă-mă, sfânt preot, ascultă-mă părinte,
Ascultă un nevrednic, lipsit de ajutor;
Consolă un trist suflet ce soarta îşi presimte,
Când sună ceasul groaznic, veciei vestitor,

Vieaţa-mi de necinste şi crimele-mi trecute
Ca furii ne'mpăcate asupra-mi năvălesc.
Vânzări, sataneşti planuri, de lume neştiute,
In inima-mi pun Iadul, ca iezme îmi scrâşnesc.

Nopţile-îmi sunt grozave, tăcerea îmi şopteşte,
Mă înconjor prăpăstii la fiecare pas;
Părul meu c'al lui Cain pe frunte-mi se
[sbârleşte;
Gura mi se 'ncleştează, şi nu pot scoate glas.

Mă rătăcesc pe câmpuri, dar iarba înviază,
Dar arborul pădurii ia formă, mi-e vrăjmaş;
Vulturul mă priveşte şi ochiu-i scânteiază,
Şi-a sfâşia e gata un leş de ucigaş.

Vezi ceasornicu-acesta, care la pieptu-mi bate?
E vechea [2]) recompensă unui păcat cumplit!
Câte cu a mea faptă, am drepturi câştigate?
Vânzarea fu plăcută, dar eu dispreţuit.

---

1) Apărută sub titlul: „Confesiunea unui lăpădat", în „Independenţa", Maiu 1861.

2) O veche (1808).

Am cunoscut bărbaţi lucrând l'al ţării bine,
Cu 'nalte simţiminte la ei m'am arătat;
Tărîndu-mă la dânşii, s'au încrezut în mine,
Ieri le-am jurat credinţă, şi astăzi i-am trădat.

Urînd orice virtute ce n'o puteam ajunge,
Pe orice om de merit în veci am desfăimat.
Proteu cu feţe multe, strigoiu setos de sânge,
La umbră, la 'ntuneric, pe toţi am sugrumat.

Subt aer de blândeţe urmam a mea turbare,
Şi ghiara-mi veninată în inimi înfigeam.
Având nepedepsirea de preţ l'a mea vânzare,
Minciuni neruşinate eu liber tipăream.

Angel de întuneric, pentru-ale lor pacate,
Ieşind din adâncimea [1]) noptosului Tartar,
Am auzit cu spaimă cuvântul de dreptate,
M'am prefăcut că-mi place, şi am zâmbit amar.

Am zis: iată speranţă, prilej de bucurie!
Şi bogăţii şi titluri acum să dobândesc;
E timpul să se'nalţe smerita mea trufie,
Am imitat virtutea, dar o s'o prigonesc.

Pot să sugrum p'aşti oameni şi să le iau vest-
[mântul,
Căci eu sunt cel mai tare, având tainele lor,
Multe fiare ca mine le sufere pământul,
Şi cerul cu zăbavă trimite ajutor.

1) Adâncirea (1863).

De ură nici nu-mi pasă, când e fără putere;
Disprețul e o vorbă deșartă de'nțeles.
Mai sunt poate și alții cu mine de-o părere,
Și când fac al meu bine, drum sigur mi-am ales.

Iată puține, taică, din multele-mi păcate,
Iată crime ce astăzi nu pot să mai lucrez[1]),
Intr'al lui Hristos nume drăcește-au fost
[lucrate;
Râdeam de semnul crucii, dar lângă moarte crez.

Ăsta e adevarul ce pocăința-l naște;
De frica judecații în sânu-ți îl depuiu;
Amăgitorul șarpe abea se mai târaște;
La glasul veșniciei cu groază mă supui.

Dar ce-am zis? Nu voiu ruga, nu voiu a ta
[credință;
Urăsc a voastră lege și-al vostru ajutor.
Este o slabiciune oricare pocăință;
Gâde-am fost în vieață, și gâde voiu să mor.

(Ed. 1863).

---

1) Să le mai lucrez (1863).

COMETEI

ANOSANTE PENTRU 13 IUNIE [1])

Cometă cu lungi coade, însă cu scurtă minte,
De ce vrei să arzi globul ce noi îl locuim?
El, drept, mult nu plateşte, dar tot avem cuvinte
Vieaţa-i păcătoasă câtva să prelungim.

De ne vei arde-acuma, să ştii că or să nască
In locu-ne fiinţe mai rele decât noi,
Ce 'n grab' or să 'ntărîte mânia ta stelească,
Prin fapte mai cumplite, prin crime şi razboiu.

Ce! ai uitat tu oare potopul d'altădată,
La care, cum s'aude, destul ai conlucrat,
Atunci când tata Noe, în luntrea-i deşelată,
Plutea pe universul subt unde înnecat?

Ei bine! omenirea ce moşteni pământul,
Fiinţe, lighioane, ce 'n urmă s'au ivit,
Intrec ele p'acelea ce şi-au găsit mormântul
In marea adâncime şi monştri au nutrit?

Câmpiile de astăzi sunt cele mai mănoase
Decât cele antice? măgarii mai deştepţi?
Broasca mai muzicantă, în bălţile stufoase?
Tigrii mai cu blândeţe şi oamenii mai drepţi?

---

1) Publicată şi în „Concordia", 13 Febr. 1857. (Vezi B. D. „Convorbiri" pag. 852, 1900).

Nu, nu! baga de seamă să nu faci o greşeală,
De care mai în urmă, amar să te căieşti;
Ba încă sa dai poate o aspră socoteala
Prea bunului Parinte al rasei omeneşti.

Caci noi avem de lucru în Ţara Româneasca:
Legi vechi şi ruginite avem sa le 'noim;
Regulamentul multe are sa pătimească,
De ne-or lasa în pace aşa precum dorim.

De eşti tu executor înaltelor decrete,
Mai da-ne un mic termin de zece mii de ani,
Să ne'ndreptăm purtarea, să ne spălăm de pete,
Să nu cădem în iaduri, pe ghiare de satani.

Atuncea dacă globul n'o merita vieaţă,
Poţi să-l prăjeşti în voie-ţi, eu nu mă 'mpotrivesc,
Dar azi topeşte numai a inimilor ghiaţă
Şi arde astrologii ce lumea îngrozesc.

12 Februarie 1857. *(Ed. 1863).*

RĂSPUNSUL COMETEI [1]

Iubit muritor,

Astăzi am primit
Prin poşta cerească
Biletul tău pornit,
Din Ţara-Românească.

Odata cunoşteam,
Subt nume de Roman,
Un prea puternic neam,
Al lumii crud tiran;
Neam ce-l credeam pierit,
Căci nu l-am mai zărit.
Şi până 'ntr'ast [2] minut
(Mă jur pe al meu nume),
Eu nici aş fi crezut
Să existaţi pe lume,
Dar de vreme ce scriţi,
Voi trebue să fiţi.

Numai nu înţeleg cine v'a putut spune
Că aveam pentru glob intenţii aşa bune.

E netăgăduit,
C'a lui desfiinţare

---

1) Publicată şi în „Concordia", 29 Mai, 1857. (Vezi B. D. „Conv." p. 853, 1900).
2) Şi până 'ntr'alt minut (1863).

De timp nepomenit
Mi-era în cugetare,
In cerc tot vițios
Văzând că se 'nvârtește,
Și omul păcătos,
In rele mult sporește;

Văzând că jos la voi mulți oameni mari și buni,
Lumii folositori, au trecut de nebuni,

Au fost persecutați
In vreme ce-au trăit,
Și foarte lăudați
După ce au murit.
Eu prea rău am urmat,
Când am lăsat odată
Pe Noe de-a scăpat
Cu luntrea-i deșelata,
Că știi ce a făcut
Cât liber s'a văzut?
El a sădit o vie
Și-a căzut pe beție!
Iar fetele lui
Ce-au mai făcut, nu spuiu.

Iar de atunci încoace din el câți s'au prasit,
Acei ce au fost tari pe cei slabi au robit.
Soarele-au spăimântat prin lupte și omor,
Pentru globul pământ ce nu era al lor.
Căci socotesc că știi, nevoie n'am să-ți spuiu,
Că nu-i al vostru el, ci voi sunteți ai lui.

Apoi v'aţi apucat
Cerul de-aţi spionat,
Prin sticle cercetând
Ce avem noi de gând,
Ce fel ne preumblăm,
Până şi ce mâncăm,
Ba încă aţi scornit
Feluri de secături,
Şi pe voi v'aţi numit
Alese creaturi.

Aceasta, drept să spuiu, eu nu le suferearn,
Şi răzbunarea mea, în taină pregăteam;
Dar, fiindcă îmi scrii că sunteţi ocupaţi
Proastelor voastre legi spoială să le daţi,
Fiindcă ai cerut sorocul mărginit
De zece mii de ani; fiindc'a mijlocit
Şi-o graţioasă stea dintr'ale curţii mele
Pentru câţiva poeţi ce casc gura la stele,
Mă 'nduplec, însfârşit, astâmpăr al meu foc:
Imi pui caii la grajd şi coadele la toc.
Numai luaţi măsuri, gândiţi, şi căutaţi
De indulgenţa mea acum să profitaţi,
Căci, dacă spre pământ vreodată m'oiu porni,
Vă pot încredinţa că bine nu veţi[1]) fi.

(Scris în palatul nostru de vară),
14 Mai, 1863.

(Ed. 1863).

---

1) Nu v'ţi fi 1864,

PATRIOTUL VEACULUI [1])

Prea cinstită stăpânire vreme este socotesc,
Cu adâncă plecăciune două vorbe să-ţi şoptesc!
Te-am slujit fără 'ncetare, şi la orice s'a
[întâmplat,
Faptele Măriei tale, glasul meu le-au lăudat!
Şi în versuri, şi în proză, tuturor le-am dovedit,
C'aşa bună stăpânire de mult nu s'a pomenit!...
Când asprimea, nedreptatea, vorba fie între noi...
Apăsa sărmana Ţară, în necazuri şi nevoi,
Eu povăţuiam norodul, a 'mpleti cununi de flori,
Şi strigam că se pogoară fericirile din nori!
Când, acum, cu toate aceste, pentru câte am
[făcut,
Vreo dreaptă răsplătire dela tine n'am văzut!

1) In studiul citat al d-lui Bogdan-Duică, d-sa aminteşte de poezia **Patriotul Veacului** din manuscriptul No. 21, pag. 33 al Academiei: (Bibl. Scheiană) şi înclină a crede că ea este a lui Gr. M. Alexandrescu.

Având în vedere celelalte satire ale poetului, caracteristica versurilor lui din acestea, noi nu stăm o clipă la îndoială să trecem printre poeziile sale şi această satiră. Mai mult ca în culegerea de poezii din manuscript, poezia e iscălită Gr. Alexandrescu, şi trebue să fie copiată dintr'un ziar sau vre-o foaie, în care a fost uitată. Un fapt care adevereşte părerea aceasta, e că în culegere se mai află şi alte poezii ale lui Alexandrescu **„Intoarcerea în patrie“** pag. 10, — **„Adio“** (La Târgovişte) pag. 20, — **„Miezul Nopţii“** pag. 27, iar celelalte poezii sunt toate date, cu multă băgare de seamă, şi cu numele autorilor lor de drept.

Domnul meu, să mi 'nțelegem, căci de nu-mi vei
[da ce cer,
Veacul fericirii noastre îl prefac în veac de fier!
Iți ridic fără zăbavă bunurile ce-am luat
Din staturile unite, și c'o vorbă ți le-am dat!
Opoziția m'aștepta, ea dorește al meu vot,
Și-ăi vedea când se aprinde sângele de patriot!
Drepturile țării mele, care nu prea se păzesc.
Sunt materii îndestule ca să scriu și să vorbesc!
Insă de-i voi să 'ntrebi cum defaim ce-am
[lăudat,
Atunci, atunci voiu raspunde ca vremile s'au
[schimbat!
Că era odată bine, sau măcar de suferit,
Dar acuma neamul nostru au ajuns nenorocit!
Că țăranul pătimește și se află 'mpovărat,
Și la judecată pierde tot acel nevinovat!
Că dreptatea este surdă, că pravila au cazut,
Că intriga e cinstită, și meritul nevăzut!!
Cu'n cuvânt, numai eu singur oiu să strig cât
[strigă toți!
Ș'oiu să las patriotismul moștenire la nepoți!

(Manuscriptul No 21 al Academiei, pag. 33).

SATIRA
CONTRA LUI ELIADE [1])

I.

Cine e acela care viseazá
Atâtea proaste, mici secături,
Şi vrea de înger lumea să-l creaza
Că ne vorbeşte ca din scripturi?

II.

Acesta este nea Ionică,
Care se crede satiric;
O mică iazmă, un nas de pică,
Vopsele multe nu voiu să stric.

III.

Eu, în credinţă, zâmbesc de milă
Când văd atâţia oameni cinsti,i
Cum că de dânsul nu le e silă,
Şi că de vorba-i sunt amăgiţi.

---

1) Vezi: „Satire politice" care au circulat în public, manuscrise şi anonime, între anii 1840—1866. Culese de C. D. Aricescu, Bucureşti, 1884 (pag. 28). Reprodusă numai de ed. Şaraga, pag. 175. Răspunsul lui Eliade, în aceeaşi broşură, pagina următoare 9).

IV.

Din vreme'n vreme la ceruri cată,
In sus trimete câte-un suspin;
Inima-i însă cea necurată
Al vicleniei poartă venin.

V.

Parcă cu sfinţii el se ruaeşte,
De conştiinţă l-auzi vorbind;
De porunceală lacrimi găseşte,
Nimicnicia lumii jelind.

(„Satire politice," — 1884).

IV

FABULE

VULPOIUL PREDICATOR

—

Un vulpoiu coprins de boală,
La putere foarte prost,
Insă învăța în școală,
Logica [1]) știind de rost,
Făcu plan ca să vorbească
Și să predice 'n pustii:
Se silea să dovedească
C'un stil dulce, vorbe mii,
Că cu o simplicitate
Și cu traiul cel cinstit,
Cu năravuri laudate,
E oricine fericit;
C'astă lume desfrânata
Totdeauna ne-amăgește,
Fără a ne da vr'odată
Câte ne făgăduiește.
Dar la buna-i predicare
Nimeni nu da ascultare.
Câțiva șoareci, cerbi de munte,
Veneau rar să o asculte.
Insă ei în depărtare,
Neavând nici de cum stare,
Fără cinste sau favor,
Nu putea da 'ncredințare,
Slavă ăstui orator.
Așa el schimbă vorbirea,

1) Loghica 1842.

Defăimă năpăstuirea,
Pe urşi, tigri, lei, pardoşi,
Arătând a lor turbare
Şi a sângelui vărsare,
Şi că sunt nesăţioşi.
Atunci cerbi, ciute'e toate,
Ascultau întru mirare,
Şi în lacrimi cufundate
Plecau dela adunare.
Vulpea-şi făcu mare nume.
Un leu foarte cu credinţa,
Domn p'acea parte de lume,
Să o vaz' avu dorinţă.
Deci şi ea cu bucurie
La palat grăbi să vie,
Unde ajungând vorbeşte.
Tonul ei înmărmureşte
P'ai pădurilor tirani:
Cu puterea ea descrie
Slava nevinovăţie,
Prada [1]) acestor duşmani.
Cufundată în durere
Cerând la 'nalta putere
Asupră-le ajutor;
Curtezanii, în mirare,
Ascultau cu supărare,
Căci aşa vrea prinţul lor,
Care, plin de bucurie,
La palat pofti să vie

---

1) Jărtva (1832, 42).

Vulpea în acel minut.
„Ce-ai vorbit, îi zise, 'mi place,
„Căci prin tine mi se face
„Adevărul cunoscut;
„Insă, pentru osteneală,
„Spune fără de sfială
„Ce vrei? slujbă, rang sau bani?"
„Oratorul [1]) zice 'ndată:
„Prințule, în loc de plată
„Aş pofti câțiva curcani [2])".

(Ed. 1832, 1842, 1863).

---

1) Autorul (1832).
2) Vezi „Scrisoarea" lui Ion Ghica, despre poet.

PRIVIGHETOAREA [1]) ȘI PĂUNUL

Filomela drăgăstoasă,
Văzând vremea cea frumoasă,
Zile dulci de fericiri,
Povestea cu întristare
La Echo rescântătoare
Tristele-i nenorociri...
Atunci însă deodată
Un păun i se arată
(Domn era într'acel loc).
Veni plin de supărare;
Mânios și c'un ton mare
Astfel îi vorbi pe loc:
„Nu vezi că nu-ți șade bine,
„Că nici nu ți se cuvine,
„Cu acel cioc urîcios,
„Cu a ochilor grosime,
„Cu [2]) a penii 'ntunecime
„Să cânți în ăst crâng frumos?
„Frumusețea cu dreptate
„Cât va vrea a cânta poate;
„Pe ea cântece n'o stric:
„Dar tu cum n'ai stâmpărare?
„Eu sunt frumos de mirare,
„Și tot nu vorbesc nimic".
Filomela îi răspunde:
„Iartă-mă, nu pot ascunde,

1) Privighetoarea (1832).
2) Ca (1832, 42).

„Frumoasa de loc nu sânt;
„Şi de cânt câte odată
„In pădurea adâncată,
„Soarta mea este de cânt [1]).
„Tu însă ce, cu mândrie,
„Astfel îmi poruncești mie,
„Şi atâta sgomot faci,
„Tu nu cânți, căci n'ai putere,
„Şi singura-ți mângâiere
„Este că gândești că placi.
„Trupul tău frumos s'arată,
„Şi cu coada-ți laudată
„Poate mult să strălucești;
„Dar amorul vederi n'are;
„La auz s'aduci mirare,
„Asta vezi să dobândești".

(Ed. 1832, 1842, 1863).

---

1) Titlul meu este să cânt (1832). Titlul meu este de cânt (1842).

MĂGARUL RĂSFĂȚAT

—

Un măgar vazu odată
P'al său stăpân că dormea,
Şi s'apropie îndată
Binişor a-l mângâia.
Dar să ştiţi ca dinainte
Era trist şi supărat,
Căci vedea cu ce cuvinte
Mângâia învederat
Un căţeluş mic din casă,
Glume, jocuri ce-i făcea,
Şi cu dânsul tot la masă
Ziua, noaptea, petrecea.
„O, ce rea nenorocire!"
Işi zicea bietul măgar,
„De ce astă osebire?
„Are potaia vr'un dar?
„Eu, că alerg până seara,
„Că muncesc neconfenit,
„Ar cu boii toată vara
„Şi de fân chiar sunt lipsit,
„Ba adesea şi ciomege
„Pe spinare cam câştig,
„Asta este a mea lege,
„Să mă ierte, surda strig.
„... Blestematului de câine,
„Caci îi joacă împrejur,
„Ii dau cea mai bună pâine
„Şi pe mine toţi mă 'njur.

„Dacă lingușirea este
„Mijlocul de-a înainta,
„Să mă duc dar fără veste
, Ca și dânsul a-i sălta“.
Și când s'apropie bine,
Vine, calcă 'ncetișor,
Il lovește c'un picior
Atât de greu în spinare, —
Ba încă alăturând
Drăgăstosul glas ce are,
Ca mai mult să-i placă vrând) —
Incât omul de mirare,
De durere stăpânit,
Strigă, se vaită tare:
„Săriți, că m'a prăpadit“!
Slugile alerg îndată,
Pe jupân îl ciomăgesc,
Că e Măgar îi arată,
Cu tufele-i mulțumesc.
Nu siliți natura;
Veți fi neplăcuți
Cu talentul care
Nu sunteți nascuți.

(Ed. 1832, 1842, 1863).

PAPAGALUL ŞI CELELALTE PĂSĂRI

Lăsând a sa colivie,
In pădure vru să vie
Papagalu-a se plimba[1].
Şi îndată ce ajunse
Să judece el se puse
Pasările ce cânta,
Că de loc nu suie bine,
Că glasul ei prea lung ţine
Filomelei tot zicea.
Şi aşa pe orişicare,
Pasăre mică sau mare,
El să tacă le făcea.
Dar, odată, supărate,
Pasările adunate
Impotriva lui strigând,
Merseră ca să vorbească
Cu dânsul şi să-l silească
Să cânte ceva, zicând:
„Cântă dar tu, împărate;
„Fă această bunătate,
„Un exemplu să ne dai;
„Căci din a ta şuierare,

1) Uita (1832, 42).

„Socotim cu 'ncredințare
„Că prea minunat glas ai".
El atunci stă la 'ndoială,
Și, prea cu multă sfială,
Le răspunde c'un cuvânt:
„Domnilor! eu râd prea bine
„D'alții, iar cât pentru mine
„Deloc cântăreț nu sânt".

(Ed. 1832, 1842, 1863).

CATÂRUL CE-ŞI LAUDĂ NOBILITATEA

Catârul, unui părinte,
Cu proastele lui cuvinte
  Nobleţea îşi lăuda,
Zicând fară încetare
Că, de o virtute mare,
  Exempluri [1] mumă-sa da.
Că ea a fost la războaie,
Că la cutare bătaie
  Singură a biruit,
Şi că la a ei privire
Oricare om cu simţire
De tot rămânea uimit.
De aceea se cuvine
Oamenii să i se 'nchine,
Domnul catâr socotea.
Şi uitând a sa rea stare,
Părintească 'naintare,
La lumină tot scotea.
Dar cum se sfârşi nobleţea?
Când îi veni bătrâneţea

---

1) Esempluri (1863).

La râşniţă el fu pus,
Unde, prost, în scapătare,
De tatăl său măgar mare
El aminte şi-a adus.

(Ed. 1832, 1842, 1863).

TOPORUL [1]) ŞI PĂDUREA

Minuni în vremea noastră nu văd a se mai face,
Dar că vorbea odată lemne şi dobitoace
Nu rămâne 'ndoială; pentrucă, de n'ar fi,
Nici nu s'ar povesti.
Şi caii lui Achil, cari prooroceau,
Negreşit că au fost, de vreme ce-l trăgeau.
Intâmplarea ce ştiu şi voiu s'o povestesc
Mi-a spus-o un bătrân, pe care îl cinstesc,
Şi care îmi zicea
Că şi el o ştia
De la strămoşii lui.
Cari strămoşi ai lui ziceau şi ei c'o ştiu
Dela un alt strămoş, ce nu mai este viu,
Şi p'a cărui strămoşi, zău, nu pot să vi i spuiu,
Intr'o pădure veche, în ce loc nu ne pasă,
Un ţăran se dusese să-şi ia lemne de casă.
Trebue să ştiţi însă, şi pot să dau dovadă,
Că pe vremea aceea toporul n'avea coadă.
Astfel se încep toate: vremea desăvârşeşte
Orice scorneşte [2]) omul, şi orice duhul naşte [3]),
Aşa, ţăranul nostru, numai cu fieru 'n mână,
Incepu să slutească pădurea cea bătrână.
Tufani, paltini, ghindari, se îngroziră foarte:
„Tristă veste, prieteni, să ne gătim de moarte";
Incepu să zică: „toporul e aproape!

---

1) I Pădurea (1842); Chi pădurea 1847.
2) Inventă (1847, 63).
3) Orice spiritul naşte (1863).

„In fundul unei sobe ţăranu-o să ne'ngroape!"
...„E vreunul d'ai noştri cu el ca să-i ajute"?[1]),
Zise un stejar mare, ce avea ani trei sute,
Şi care era singur ceva mai la o parte?
— „Nu". — „Aşa; fiţi în pace: astă dat'avem
[parte;
„Toporul şi ţăranul alt n'o să izbutească,
„Decât să ostenească".
Stejaru-avu dreptate.
După multă silinţă, cercari îndelungate,
Dând în dreapta şi 'n stânga, cu puţină sporire,
Ţăranul se întoarse fără de izbutire.
Dar când avu toporul o coada de lemn tare,
Puteţi judeca singuri ce tristă întâmplare.
Istoria aceasta, d'o fi adevărată,
Imi pare că arată,
Că în fieşice ţară
Cele mai multe rele nu vin din[2]) afară;
Nu le aduc străinii: ci ni le fac toate
Un pământean d'ai noştri, o rudă sau un frate.

(Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) Cu el să le ajute (1842, 1847).
2) De pe (1842).

ELEFANTUL

In vremea de demult, dobitoacele toate,
De împăratul leu sătule, desgustate,
Işi aleseră lor
Un alt stăpânitor.
Pe domnul Elefant, cu nasul învârtit,
Puternic îndestul, dar însa necioplit
Şi de cap tare gros, cât vreţi să socotiţi.
Insă, ca să puteţi să vi-l închipuiţi,
Mă grăbesc să va spuiu
O judecată a lui.
Noul stăpânitor,
Cât s'a orânduit,
Puse 'n slujbă pe boi,
Iar lupul mâncător
Se facu favorit
Şi ministru la oi.
Vă las să judecaţi,
Câţi miei fură mâncaţi.
Şi câte oi slutite
De fiarele cumplite!
In zadar fac strigare
Oile 'mpovărate,
Chip nu e de scapare,
Şi plângeri necurmate
Ce vin de pe la turme,
Răul nu pot să-l curme.
Lupul dar îşi urmează
A sa nelegiuire;

Căci de ce se lucrează
Craiul[1]) n'are de ştire;
Ba câte lupul spune
Le ia toate de bune.
A! când o să ne vie,
O zi de bucurie,
Zi foarte aşteptată,
Şi scumpă la nevoi,
Ca să vedem odată
Pe lupi mâncaţi de oi?
„O! asta nu se poate",
Zic unii alţii 'n lume.
Domnii mei, se pot toate,
Deşi le spui drept glume.
Apoi, ştiţi dumneavoastră
Că oaia este proastă,
Şi că nădăjduieşte
Aceea ce doreşte.
Eu cu încredinţare
Am auzit odată,
La o turmă cam mare,
O vorb' aşa ciudată.
Dar cum pot şti ce spune
Oile între ele?
Pentru astă minune
Am cuvintele mele.

Acum să venim iar la vorba începută;
Văzând bietele oi că toate o să piară,

1) Riga (1863)

După lungi chibzuiri s'aleseră o sută.
Şi merseră la Craiu[1] izbăvire să ceară.
Craiul[2] sta ocolit de o numeroasă curte:
Cerbii cu coarne lungi, urşii cu coade scurte,
Alcătuiau un stub vrednic a fi privit.
Un berbece 'nvăţat ce ştia să citească,
Se 'nfăţişe smerit, şi 'ncepu să vorbească:
„Ne rugăm să ne-ascultaţi, Craiule strălucit[3])
„Şi să întorci spre noi mila măriei tale;
„Starea 'n care ne-aflăm e vrednică de jale.
„Pentru că domnul lup, ministru ce ne-ai dat,
„In loc a ne păzi, de tot ne-a 'mpuţinat".

Domnul lup, întrebat,
Răspunse cu glas mare:
„Stăpâne luminat!
„Niciun cuvânt nu are:
„Când le-am năpăstuit?
„Când am scos biruri grele?
„Eu iau obicinuit
„De oaie câte-o piele.
„Dar prostimea ciudată
„Aşa e învăţată,
„Şi făr' a şti ce cere,
„Va ne 'ncetat să sbiere".

Măreţul Elefant, după ce se gândeşte,
Dă de trei ori din cap şi lupului vorbeşte:

1) Prinţ (1863).
2) Prinţul (1863).
3) Rege prea strălucit (1863).

„Ascultă, zice, şi ia aminte
„La ale noastre crăeşti[1] cuvinte
„Cât pentr'o piele treacă meargă,
„Fiindcă singur spui c'ai dreptate.
„Dar pentruc'astăzi oaia alearga
„La mila noastră care mult poate,
„O iert; de dajdii fie scutită;
„Ale ei plângeri voiu să le-ascult,
„Şi decât pielea obişnuită
„Să nu poţi cere un păr mai mult".

(Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) Domneşti (1863).

OGLINDELE

Am citit altădată, nu mai știu în ce carte,
Că într'o țară mare, de aici nu departe,
Plăcuta frumusețe trecea de urîciune:
Câți se 'ntâmplă s'o aibă se socoteau sluțiți;
Iar frumoși de minune
Se socoteau aceia ce erau mai pociți.
Oglinzi ca sa se vadă nu se afla în țară,
Și era oprit lucru sa se aducă d'afară.
Așa fieștecine
Socotea despre sine
Ceea ce auzea.
Căci chiar undele gârlei, ce curgea prin cetate,
Erau atât de negre și-atât de 'ntunecate,
Incât nu putea omul nici umbra a-și vedea.
Dar după multe zile și vreme 'ndelungată,
O corabie mare cu oglinzi încărcată,
Trecând pe lângă țara de care va vorbesc,
O apucă furtuna, o furtună cumplită;
Sau, ca să zic mai bine, furtună norocită;
Pricină de prefaceri, de un folos obștesc;
Și pentru-al obștei bine, o pagubă oricare
Nu mi se pare mare.
Mai vârtos când aceasta nu s'atinge de mine,
Impinsă de talazuri, corabia slăbită
Se sfărîmă, dar marfă puțină s'a înnecat;
Și în a ei pornire, unda neîmblânzită,
Oglindele mai toate le scoase la uscat.
Locuitorii țării,

Câţi se aflau atuncea pe ţărmurile mării,
Cu toţii alergară,
Şi 'n grab le adunară.
Se priviră în ele şi, coprinşi de mirare,
Văzură adevărul, mulţi însă cu 'ntristare.
Dar aflând dregătorii minunea întâmplată
Porunciră îndată
A se sparge cu pietre, şi-a se desfiinţa
Oglindele acelea, ori unde s'ar afla.
Multe se sfărâmară, dar ascunseră multe
Acei cari porunca nu vrură s'o asculte
Şi din vremea aceea toţi oamenii frumoşi
Arăt câte-o oglindă acelor urîcioşi[1].

Din povestirea noastră multe idei pot scoate,
Dar mă opresc la una, ce le coprinde toate:
Când al duhului soare.
Lumineaz' adevărul şi i vine-spre-ajutor,
In zadar neştiinţa îi e 'mpotrivitoare,
Soarele o pătrunde şi-l vezi triumfător.

(Ed. 1842, 1847, 1863).

1) In ed. din 1847, 68, fabula se sfârşeşte aici.

CÂINELE IZGONIT

Lupul, cu toată prostia,
Cârmuia împărăția
Și, ca un stăpânitor,
Unora le da avere,
Altora, pe o părere,
Le lua chiar starea lor.

Favor, ură schimbătoare,
Izgonire sau chemare,
Al crăiei[1] era plan,
Câinele gonit de soartă,
S'auzise cum că poartă
Sentimenturi de dușman;

C'ar fi zis, nu știu la cine,
Cum că nu este prea bine
A mânca atâția miei;
Și că dacă le adună
Lâna lor pe orice lună,
Să-i lase măcar cu piei[2].

Asemenea mari cuvinte,
Precum[3] fieșicine simte,

1) Domniei (1847, 63).
2) Să li lase 'ncai cu piei (1838, 42).
3) Pă cum (1838).

Nu sunt prea de suferit.
Pe loc vrură să-l gonească;
Dar politica crăiască [1])
Alte pricini i-a găsit.

A zis [2]) că nimic nu ştie.
Că nu este bun să ţie
Un rang între curtezani;
Că la orice-l rânduieşte,
Nicio slujbă nu 'mplineşte,
Că nu face nici doi bani.

Atunci vulpe, şarpe, broască,
Fără măcar să-l cunoască,
De prostia lui vorbea.
Unul zicea că glas n'are,
Altul că nu este 'n stare
O piatră de jos să ia.

Se miră cum de răbdase
Craiul [3]) şi nu depărtase
Pe un câine ticălos,
A căruia toată treaba,
E să mănânce de geaba,
Făr' a face vr'un folos.

1) Domnească (1847, 63).
2) Zicea (1838, 42).
3) Domnul (1847, 63).

Dar, după o lungă vreme,
Sătul în zadar a geme,
Jalbă câinele a dat,
Zicând că d'acu 'nainte
Toate îi vor părea sfinte,
Numai să fie iertat.

(Adesea nenorocirea
Schimbă gândul și simțirea!)
Pe loc fu și slobozit.
Cinsti, averi, nu se mai spune·
Ce zicea el era bune,
Duhul lui [1]) era vestit,

Intr'o zi neavând treabă,
Craiul pe ai sai întreabă:
— „Voi de câine ce gândiți!"
Şerbi, șopârle, de odată;
Toți răspunseră îndată;
— „Inălțime, să trăiți!

„Tuturor este plăcută
„Cinstea cea cu drept făcută
„Ăstui vrednic dobitoc.
„Al lui cap, a lui știință,
„Glas, putere, iscusință,
„Pentru noi sunt cu noroc,

1) Spiritul (1863).

„De trup este prea puternic,
„De slujbi multe este vrednic,
„Şi în lupte e vestit[1]“.
— „Astea le ştiam prea bine,
„Ştiam ce i se cuvine,
„Dar atunci era gonit“.

(Ed. 1838, 1842, 1847, 1863).

---

1) In războale e vestit (1838, 42).

ŞOARECELE ŞI PISICA

Un şoarece de neam, şi anume Raton,
Ce fusese crescut sub pat la pension,
Şi care, însfârşit, după un nobil plan,
Petrecea retirat într'un vechiu parmezan,
Intâlni într'o zi pe Chir Pisicovici,
Cotoiu care avea bun nume 'ntre pisici.
Cum că domnul Raton îndată s'a gătit
Să o ia la picior, nu e de îndoit.
Dar smeritul cotoiu cu ochii în pământ,
Cu capu 'ntre urechi, cu un aer de sfânt,
Incepu a strigà: „De ce fugi, domnul meu?
„Nu cumva îţi fac rău? Nu cumva te gonesc,
„Binele şoricesc cât de mult îl doresc,
„Şi cât îmi eşti de scump, o ştie Dumnezeu!
„Cunosc ce răutăţi v'au făcut fraţii mei,
„Şi că aveţi cuvânt să vă plângeţi de ei;
„Dar eu nu sunt cum crezi; căci chiar asupra lor
„Veneam să vă slujesc, de vreţi un ajutor.
„Eu carne nu mănânc; ba încă socotesc,
„De va vrea Dumnezeu, să mă călugăresc".
La ăst frumos cuvânt, Raton înduplecat,
Văzând că Dumnezeu de martur e luat,
Işi ceru iertăciuni, şi-l pofti a veni,
Cu neamul şoricesc a se 'mprieteni.
Il duse pe la toţi, şi îl înfăţişă
Ca un prieten bun ce norocul le dă.
Să fi văzut la ei jocuri şi veselii!
Căci şoarecii cred mult la fizionomii,

Ş'a acestui strain atâta de cinstit,
Nu le înfaţişa nimic de bănuit.
Dar într'o zi, când toţi îi deteră un bal,
După ce refuză şi limbi şi caşcaval,
Zicând că e în post şi nu poate mânca,
Pe prietenii săi ceru a 'mbrăţişa.
Ce fel de îmbrăţişeri! Ce fel de sărutat!
Pe câţi gura punea,
Indată îi jertfea;
Incât abia doi trei cu fuga au scapat.

Cotoiul cel smerit
E omul ipocrit [1]).

(Ed. 1838, 1842, 1847, 1863).

---

1) In ed. 1847 fabula se sfârşeşte aici. Aceste două versuri lipsesc din ed. 1838, 1842, în care fabula sfârşeşte astfel:
„Eu prin cotoiul acesta să vă arăt, m'am silit,
Icoana adevărată a omului ipocrit,
Câţi ni se înfăţişează supt un chip prietenesc,
Şi apoi cu orice mijloc să ne piardă se silesc".
In ed. din 1863, fabulei îi lipsesc numai aceste două versuri din urmă, care o sfârşesc în ed. 1838, 1842.

VULPEA, CALUL ȘI LUPUL [1])

O vulpe de ani mica, însă de minte mare,
Și care meseria abia și-o începuse,
Pentru întâiași dată vazu din întâmplare
Un cal, dobitoc falnic, ce ea nu mai vazuse,
Așa, dupa ce vreme destulă îl privește,
Plină de mulțumire,
D'acea descoperire,
Pe cumătrul lup cauta, și-i zice: „Te gătește
„Să mergem împreună acilea la un loc,
„Să-ți arăt un frumos și mare dobitoc,
„Ce știi, cum se întâmplă, poate să-ți iasă bine“...
Lupul rânjind răspunse: „Să se lupte cu mine,
„Să vezi jucărie! Insă ia 'ncepi să-mi spui,
„Ce fel de gură are, cum e făptura lui?
„O! pentru astadată să fiu iertată“.
Ii zice doamna Vulpe: „Eu îți spuiu ce-am văzut;
„Dar ca să fac portreturi, zugrav nu m'am [născut,
„Și, după cum știi singur, sunt foarte ne'n- [vățată“.

---

1) Publicată întâia și singura dată în: „România“ jurnal cotidian, No. 55, din 5 Martie 1838. Eliade o critică foarte aspru în „Curierul de ambe sexe“. (Per. 1, pag. 241). Alexandrescu îi răspunde printr'o altă fabulă: „Privighetoarea și măgarul“, dar pe aceea din „România“ se ferește a o pune în vre-o ediție. Acum o dăm pentru întâia oară pentru ziarul „România“, unde fabula e iscălită G. A-scu.

Vorbind aşa 'ntre ele
Dobitoacele mele,
Indată au sosit
La locul dorit.
Calul, cât le zăreşte,
De fugă se găteşte,
Căci vizita lupească
Nu vrea s'o primească;
Şi nici n'avea dorinţă
Să facă cunoştinţă.

Dar vulpea cu iuţeală îi iese înainte,
Şi cearcă să-l încurce prin aceste cuvinte:
„Stăpâne! D'avem voie şi de găseşti cu cale,
„Noi, cele prea plecate slugi ale dumitale,
„Am avea o cinste, să 'ntrebăm cine eşti?
„Care îţi este neamul, şi ce fel te numeşti?"
Calul, ce cu lesnire gândul lor îl pătrunde,
Fără a pierde vreme să 'ntoarce şi răspunde:
„Domnilor, de doriţi numele meu să-l ştiţi,
„Il am scris pe potcoavă, şi puteţi să-l citiţi".
Vulpea, cu-aceste vorbe se trage la o parte;
„Cât pentru mine", zise, „vă spuiu că nu ştiu
[carte;
„Şi neavând mijloace la şcoală nu m'a dat;
„Dar a domnului lup, şi mare şi bogată,
„Mai mult decât o carte nescrisă l-a 'nvăţat".
Lupul, umflat în sine, de lauda vulpească,

Veni până aproape, numele să-l citească,
Calul, care sta gata, cu un picior în vânt,
Ii dă o lovitură și-l culcă la pământ.

Deslușit ne dovedește
Fabula ce am văzut,
Că 'nțeleptul se ferește
De orice necunoscut.

(„România" — 1838).

PRIVIGHETOAREA ŞI MĂGARUL [1])

Nenorocita privighetoare
Cânta 'n padure a ei durere,
Şi toată firea [2]) da ascultare,
Tot împrejuru-i era tăcere.

Altul în locu-mi ar descri poate
Acele tonuri neimitate,
Ce c'o 'ntorsură, lină, uşoară,
Glasul acela mladietor
Treptat se urcă şi se coboara,
Plin de simţire, plin de amor.

Eu vă spui numai că despărţirea
Şi suvenire pline de jale,
Că nedreptatea, nelegiuirea,
Era sujetul cântarii sale.

Un măgar mare, ce-o ascultase,
Şi ca un aspru judecător
Capul plioştise, sau ridicase
Câte-o ureche 'n semn de favor,

Ieşi 'nainte sa-i dea povaţă,
Şi c'o neroadă încredinţare:

---

1) Această fabulă e un răspuns la critica aspră pe care Eliad i-o făcuse în „Curierul de ambe-sexe", (Per. 1, pag. 238) relativă la fabula: „Vulpea, calul şi lupul", critică în care îi da sfaturi cum ar trebui să scrie.

2) Natura 'ntreagă.

„Am fost“, îi zise, „aici de față,
„Dar zău nu-mi place a ta cântare;

„Cu toate-acestea am nădejdi bune;
„De nu îți pare lucru prea greu,
„La niște reguli a te supune,
„Luând de pildă [1] cântecul meu“.

Atunci începe cu bucurie
Un cântec jalnic și ne ioplit,
Incât de aspra lui armonie
Toată pădurea s'a îngrozit.

Privighetoarea, fără sfială,
Zise: „Povața e în zadar,
„Căci, d'aș urma-o, nu e 'ndoială
„Că eu în locu-ți aș fi măgar“.

(Ed. 1838, 1842, 1847, 1863).

---

1) D'esemplu (1863).

CÂINELE ȘI CĂȚELUL

„Cât îmi sunt de urî.e unele dobitoace,
„Cum lupii, urșii și alte câteva,
„Care cred despre sine că prețuiesc ceva!
„De se trag din neam mare,
„Asta e o 'ntâmplare:
„Și eu poate sunt nobil, dar s'o arat nu-mi [place.
„Oamenii spun adesea că 'n țări civilizate
„Este egalitate.
„Toate iau schimbare, și lumea se ciopleşte,
„Numai pe noi mândria nu ne mai părăsește.
„Cât pentru mine unul, fieștecine știe
„C'o am de bucurie
„Când toată lighioana, măcar și cea mai [proastă,
„Câine sadea îmi zice, iar eu *domn'a-voastră*".
Așa vorbea deunăzi cu un bou oarecare
Samson, dulău de curte ce lătra foarte tare.
Cățelul Samurache, ce ședea la o parte,
Ca simplu privitor,
Auzind vorba lor,
Și că nu au mândrie, nici caprițíi deşarte,
S'apropie îndată
Să-și arate iubirea ce are pentru ei:
„Gândirea voastră", zise, „îmi pare minunată;
„Și simțimântul [1]) vostru îl cinstesc [2]), frații [mei",

1) Sentimentul (1848).
2) Stimez (1863).

— „Noi, frații tăi", răspunse Samson plin de
[mânie,
„Noi frații tăi, potaie? [1]
„O să-ți dăm o bătaie
„Care s'o pomenești.
„Cunoști tu cine suntem, și ți se cade ție,
„Lichea nerușinată, astfel să ne vorbești?"
— „Dar ziceați..." — „Și ce-ți pasă? Te 'ntreb
[eu ce ziceam?
„Adevărul vorbeam,
„Că nu iubesc mândria, și că urăsc pe lei,
„Că voiu egalitate, dar nu pentru căței".

Aceasta între noi adesea o vedem,
Și numai cu cei mari egalitate vrem.

(Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) Putae (1842).

PISICA SĂLBATICĂ ŞI TIGRUL [1])

Un cotoiu sau pisică,
Din două nu ştiu care,
Nici mare nici prea mica,
Dar foarte mâncatoare,
Şi din soiul acela ce 'n păduri locuieşte
Şi pe copaci trăieşte,
Văzu un tigru mare
Trecând pe o cărare.
De sus, de pe ghindarul, unde era urcată.
Pisica soçoti
Că poate-a-l îngrozi;
Şi făr'a pierde vreme se adresa îndată
La tigrul ce trecea,
Fără a o vedea.
„Ia stăi, mă rog, puţin, jupâne de pe jos,
„Care te socoteşti
„Că nu ştiu cine eşti.
„Mândria ce arăţi cu noi e de prisos,
„Ştii din ce neam mă trag, şi că strămoşii mei
„Sunt fii de Dumnezei?
„Nemuritorii toţi, din cer când au fugit,
„Subt nume de pisici în lume au trăit,
„Preoţii eghipteni în templuri îi slăvesc,
„Şi nişte tigri mici cu noi se potrivesc".
— „Dacă strămoşii tăi cu tine semăna,
„Negreşit erau proşti, câţi lor se închina",
Răspunse tigrul meu: „iar dacă au avut

1) Pisica sălbatică şi tigrul (1842).

„Vr'un merit cunoscut,
„Ceva dumnezeesc,
„Atunci eu te căiesc,
„Şi pentru starea ta de mila sunt patruns,
„Că d'ar fi câte spui, zău prea rău ai ajuns".

Deşi mulţi au zis-o, eu tot o mai zic:
Slava stramoşească[1] pe strămoşi cinsteşte:
In zadar nepotul cu ea se faleşte,
Când e, cum se 'ntâmpla, un om de nimic.

(Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) Gloria străbună (1863).

DERVIŞUL ŞI FATA

Se povesteşte cum că odată,
Un derviş pustnic, om cuvios,
S'amorezase, văzând o fată
Cu trup subţire, cu chip frumos.
Dintr'una 'ntr'alta vorba aduse
Şi în stil neted patima-şi spuse,
Zicând: „Ascultă, eu te iubesc,
„Şi pentru tine mult pătimesc".
Stilul acesta, adevărat,
Nu mi se pare prea minunat;
Dar, pentr'un pusnic trăit departe
De ale lumii valuri deşarte,
Putem să zicem că nu e prost.
Fata răspunse: „Poate-aş fi fost
„Destul de bună ca să te crez,
„Dar aste haine bisericeşti
„Nici n'au aface cu ce-mi vorbeşti;
„Ş'apoi de barbă mă 'nfiorez",
Pusnicul nostru pe loc se duse,
Işi rase barba, se pieptănă,
Nemţeşte bine se îmbrăcă,
Ş'o pălărie pe cap [1]) îşi puse,

1) In cap (1842, 47).

Veni la fată: „Cum ţi se pare?"
"O 'ntrebă: „Spune-mi, mai te'ndoieşti?
„Vezi ce putere amorul are?
„Mi-am lăsat legea; alt mai voieşti"?
— „Nu voiu nimica", atunci ea zise:
„Credincios mie cum o să-mi fii,
„Când jurăminte, în ceruri scrise,
„Şi a ta lege nu poţi s'o ţii?"

Fata avea dreptate, de nu vrea să-l asculte:
Cine-a făcut o crimă, poate face mai multe.

(Ed. 1842, 1817, 1863).

DREPTATEA LEULUI

Leul, de multa vreme, ridicase oştire,
Să se bată cu craiul [1] ce se numea Pardos;
Căci era între dânşii o veche prigonire,
Şi gâlcevire mare, pentru un mic folos.
Vreau adică, sa ştie,
Cui mai mult se cuvine
Să ţie pentru sine
Un petec de câmpie [2])
Şi un colţ de padure, de tot ne 'nsemnător,
Ce desparţea ţinutul şi staturile lor.
Acum sânge mult curse, şi multe luni trecură,
Făr' a se putea şti
Cine va birui.
Elefantul năsos,
Şi bivolul pieptos,
Cu lupul coadă-lunga,
Multe izbânzi făcură.
Fieşicare tulpină era plină de sânge,
Ici se vedea un taur jumatate mâncat;
Lângă el un tovarăş ce sbiară şi îl plânge;
Colo, un porc salbatic fără doua picioare;
Şi mai la vale vulpea se tăvăleşte, moare,
Oftând dupa curcanii ce încă i-au scăpat;
Iar mai vrednic de jale era viteazul urs,
De două coarne groase în inimă pătruns.
Leul, văzând că lupta nu se mai isprăveşte,

1) Riga (1847, 63).
2) Versul acesta lipseşte din ed. 1842.

Trimise la maimuţă, vestită vrăjitoare,
Ce spun că ştia multe, şi că proorocea
Intâmplările toate, după ce se trecea;
Trimise, zic, la dânsa, să-i facă întrebare
Cum poate să ajungă sfârşitul ce doreşte.
Ea se puse pe gânduri, tuşi, apoi răspunse,
Rozând cu mulţumire darurile aduse:
„Ca să poată 'mpăratul lesne să biruiască,
„Trebue să jertfească
„Pe acel ce în oaste e decât toţi mai tare,
„Mai vestit în războaie, mai vrednic şi mai [mare.
Auzind astea, leul strânse a sa oştire:
„Lighioanelor!“ zise, „viu să vă dau de ştire,
„Că astăzi din noi unul trebue să murim:
„Aşa va proorocul. Rămâne-acum să ştim
„Cine este mai tare.
„Cât pentru mine unul, cum vreţi... dar mi se [pare
„Că nu prea sunt puternic, căci pătimesc [de tuse“.
Vulpea era aproape: „Ce-are a face!“ răspunse.

„Inălţimea ta eşti
„Ori cât de slab pofteşti.
„Dar şi puterea noastră
„E îndestul de proastă“.

Strigară tigrii, urşii, şi cu un cuvânt toate
Lighioanele-acelea ce erau mai colţate.
— „Nu rămâne 'ndoială“, le răspunse 'mpăratul.
Iepurele, sărmanul, — cred că-l trăgea păcatul

Sau păcate mai multe
De moşii lui făcute, —
Veni sa-şi dea părerea. Dar toţi, cât îl zăriră,
Asupră-i năvăliră.
„Ia vedeţi-l!" strigară, „cu buna 'ncredinţare
„El este mai tare!
„S'ascundea urechiatu', şi nu-i plăcea să moară,
„Ca să ne facă nouă biruinţa uşoară!
„Pe el, copii! Luaţi-l! el are să 'mplinească
„Ce ne-a zis proorocul din porunca cerească"!
Câinii atunci săriră
Şi 'n grab ţi-l jupuiră.

Se află vreo ţară, unde l'aşa 'ntâmplare
Să se jertfească leul? Niciuna, mi se pare.
Nu ştiu cum se urmează, nu pricep cum se poate,
Dar văd că cei puternici ori unde au dreptate.

(Ed. 1842, 1847, 1863).

LUPUL MORALIST

V'am spus, cum mi se pare, de nu îţi fi uitat,
Că lupul se 'ntâmplase s'ajungă împărat.
Dar fiindcă v'am spus-o, voiu încă să vă spuiu
Ceea ce s'a urmat subt stăpânirea lui.
Auzind împăratul că 'n staturile sale
Fac năpăstuiri multe păroşii dregători;
Că pravila stă 'n ghiare; că nu e deal sau vale
Unde să nu vezi jertfe mai mulţi prigonitori:
Porunci să se strângă[1]) obşteasca adunare
 Lângă un copac mare;
Căci vrea pe unii alţii să îi cam dojenească
 Şi 'n puţine cuvinte
 Să le aduc' aminte
 Datoriile lor.
Toţi se 'nfăţişară, şi 'nălţimea lupească
 Incepu să vorbească
 C'un glas dojenitor:
„Domnilor de tot felul! Bune sunt astea toate?
„Datoriile slujbei astfel le împliniţi?
„Nu aveţi nici sfială, nici frică de păcate,
„Să faceţi nedreptate, şi să năpăstuiţi?
„Toate slujbele voastre ţara vi le plăteşte;
 „Incă, pe la soroace,
 „Şi câte-un dar vă face.
 „Dar reaua năravire,
 „Ce o aveţi din fire,

1) Să se adune (1863).

„Nu se tămădueşte.
„Vedeţi cu ce morţi grele,
„Se isprăvesc [1]) din lume,
„Şi cum lasă rău nume,
„Acei cari fac rele.
„Gândiţi-vă că poate veţi da cuvânt odată
„La 'nalta judecata,
„Gândiţi-vă la suflet, şi luaţi dela mine
„Pildă a face bine".
Ăst cuvânt minunat,
Pe care domnul lup aud ca l-a 'nvăţat.
Trecând pe lângă sat,
La ziua unui sfânt, când preotul citea
Şi propoveduia,
Pe mulţi din dregatori sa plângă i-a 'ndemnat.
„E! ce aţi hotarît, jupâni amploiaţi?
„Oare o să vă 'ndreptaţi?"
Ii întreba atunci înălţimea 'mblănita,
Ce purta o manta de oaie jupuita.
„Spuneţi o să schimbaţi purtarea-vă cea proastă?"
— „Să trăiţi la mulţi ani dobitocia voastră".
Răspunse un vulpoiu, în slujbe lăudat:
„Ne poate fi iertat

1) Săvârşesc (1863).

„Să va 'ntrebăm smerit, de vreți a ne-arata [1]),
„De unde-ați cumparat postavul de manta?"
Când mantaua crăiască [2]) este de piei de oaie,
Atunci judecatorii fiți siguri ca desroaie.

(Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) Pe înălțimea ta. (1863).

2) Domnească (1867, 63).

NEBUNIA ŞI AMORUL

In nişte fabuli un poet scrie
Că Nebunia şi pruncu-Amor
Se jucau singuri pe o câmpie,
In primăvara vieţii lor.

Ştiţi că copiii cu înlesnire
Găsesc sujeturi de neunire;
Ei doar odată se gâlceviră
Pentru o floare ce întâlniră.

Striga amorul în gura mare;
Cealaltă însă, minut cumplit!
Il izbi 'ndată atât de tare,
Cât de lumină ea l-a lipsit.
Adânc copilul simţi durere,
Rămâind astfel fără vedere.

Trista lui mumă jalbă porneşte
L'al său părinte, stăpân ceresc:
Va răsbunare, se tânguieşte;
Cu ea toţi zeii compătimesc.

Mars şi Apolon, mai c'osebire,
Arătau mumei a lor mâhnire.

S'adună sfatul cel fără moarte,
Şi hotărîră, în obştea lor,
Ca Nebunia în veci să poarte,
Să cârmuiască pe orbu-Amor.

Această dreaptă, grea osândire,
Din ziua aceea luă 'mplinire;
Din ziua aceea sunt împreună,
Şi Nebunia-l ţine de mână.

(Ed. 1842, 1847, 1863).

LEBĂDA ŞI PUII CORBULUI [1])

Lebăda odat' aflase
— Insă cum se întâmplase,
Nu pot să vă dau cuvânt —
Cum-că într'un colţ de lume,
Intr'un loc cu mare nume,
Şi pe un frumos pământ,

Nişte paseri osândite,
Corbi de câţiva ani numite,
In primejdie trăesc.
— Lebedele au din fire,
O ciudată presimţire,
Care este dar ceresc.

Aşa, să le izbăvească,
Cu o râvnă părintească,
Ea plecă până în zori,
Ajungând într'o livede,
In culcuş de vulpe vede
Pui de corb nesburători,

Cari într'o vizuină
Petreceau ca în grădină,
D'a lor soartă mulţumiţi.
Pasărea cea a'bă'ndată,

---

1) Fabulă ce a atras poetului, după publicarea ei, închisoarea. (Vezi „Scrisoarea" lui Ion Ghica).

Dintre dânşii se arată,
Zice: „Puilor iubiţi!

„Soarta voastră e de milă!
„Spuneţi cum pe voi în silă
„Aici vulpea v'a adus?"
Corbuleţii, în mirare,
Răspund iute, râzând tare:
„Noi de voie ne-am supus.

„Vulpe, ce e, nu ştim spune,
„Decât că năravuri bune
„Acea damă, arăta,
„Că avea coadă pe spate,
„C'al ei păr în galben bate,
„Şi că ochi lucioşi purta.

„Ea, când ne-a luat de-acasa,
„Ne-a spus că la a sa masă
„Are feluri de mâncări;
„Că e prinţ de dobitoace,
„Că pe noi va a ne face
„Să ajungem la mari stări.

„Ne-a mai spus că ne e rudă,
„Că din vârsta cea mai crudă
„Neamul nostru l-a iubit.
„Ea, ca şi al nostru tată,
„Că ne tragem, ne arata,
„Din vulturul cel slăvit.

„Şi adesea ne vorbeşte,
„Că din suflet se sileşte,
„A ne da slava dintâiu“.
Lebăda strigă cu jale:
„Sunteţi pe a morţii cale,
„O voi, ai corbilor fii!

„Dar al vostru sec părinte,
„Cum nu şi-a adus aminte
„Ceea ce i s'a întâmplat,
„Când îşi părăsi locaşul,
„Şi din gură lăsă caşul,
„Iar de vulpe înşelat?“

Puii, nebăgând-o 'n seamă,
„Cale bună“ 'i zic, „madamă“,
„Noi nu ştim ce ne vorbeşti,
„Şi prin astfel de cuvinte
„Să ne scoţi acum din minte,
„Cam de geaba te sileşti“.

„Eu mă duc“, lebeda zise,
„Insă vouă vă sunt scrise
„Multe rele să răbdaţi;
„Căci prostia-vă cea mare,
„Ca şi-a penii 'ntunecare,
„Nu se poate s'o spălaţi“.

(Ed. 1838, 1842, 1847, 1863).

PRIVIGHETOAREA [1]) ÎN COLIVIE

O cântăreaţă privighetoare,
De mică prinsă, sta la 'nchisoare,
Şi colivia-i era locaş.
Vreme la mijloc multă trecuse,
Dar ea să uite tot nu putuse
De unde-a luat-o omul vrăjmaş.

Ne 'ncetat tristă, gândea cu jale
L'a tinereţii vesela vale,
L'acele crânguri, l'acel izvor,
Unde l'a nopţii lină tacere
Ea a vieţii cânta plăcere,
Razele zilei, dulcele-amor.

La câte pasări sunt sburătoare,
Sloboda [2]) vieaţă e lucru mare,
Natura este patria lor.
Aşa şi mica pasăre-a noastra,
Care de minte era cam proasta,
Căta mijloace să scape 'n sbor.

Asta dorinţă e lăudată,
Când e 'ntărită pe judecată
Şi când folosul e prevăzut;
Dar ea uitase că mai 'nainte

1) Privigătoare (1838).
2) Liberă (1863).

O 'nştiinţase un puiu cuminte,
Că vrând să sboare mu ţi au căzut.

Ea n'avea aripi; fără mijloace
O păsărică ce poate face,
Decât supusă soartei a fi [1]),
Sau să aştepte, până să-i crească
Smulsele aripi, şi să găsească
Nouă mijloace de a fugi?

Astfel pe dânsa o sfatueşte
O rândunică ce o iubeşte,
Şi care gândul ei îl ştia.
Exempluri multe des îi tot spune,
Şi îi arată cu dovezi bune,
C'acum să scape nu va putea.

Dar tinereţea [2]) neînţeleaptă
Poveşti n'ascultă, vremi nu aşteaptă;
Toate 'nainte-i jucării sânt.
P'între zăbrele ea se strecoară,
Puţin se 'nalţă, d'o palmă sboară,
Şi cade 'ndată jos pe pământ.

(Ed. 1838, 1842, 1847, 1863).

---

1) Decât la soarta-i supusă'a fi (1863).
2) Insă junejea (1863).

URSUL ȘI LUPUL

Impărăția dobitocească,
Ca și a noastră cea omenească,
Statornicie veșnică n'are;
Toate supuse sunt la schimbare!

Din mână 'n mână, schiptrul[1]) se plimbă,
Cel de ieri mare, astăzi e mic;
Leu pe urs bate, urs pe leu schimbă,
Dintr'o 'ntâmplare prea de nimic.

De curînd ursul, pe leu schimbase,
Și, pe crăescul[2]) tron înălțat,
Cârma în labe tare-o luase,
Și cu verzi tufe sta 'ncoronat.

Dator eu însă sunt a vă spune
Că ursul cela[3]), măcar că urs,
Dar sentimente[4]) avea prea bune,
De-al obștei bine era pătruns.

Fiarele[5]), toate 'ndată ce-aflară,
Că le-a dat cerul un stăpân nou,
Să se închine lui alergară,
Una c'o vacă, alta c'un bou.

---

1) Sceptrul (1847, 63).
2) Domnescul (1847, 63).
3) Ca ursu-acela (1838).
4) Sentimenturi (1838).
5) Hiarele (1838).

Lupul în urmă spre tron se duce,
Şi după vechiul bun obiceiu,
Măriei-sale plocon îi duce,
Şi înainte-i pune doi miei.

Intr'o frumoasă precuvântare,
Ii dovedeşte c'ar fi având
Nişte chrisoave arătătoare
Ce-au făcut urşii, zau nu ştiu când.

C'aste chrisoave, pe piei de oaie
Scrise cu apă, spun lămurit,
Cum au mers urşii la o bătaie,
Şi câte mure ei au jertfit.

Cu plecăciune apoi i-arată,
Cum că din suflet s'a bucurat,
De întâmplarea cea minunată,
De 'ncoronare când a aflat;

Cum că doreşte supus să fie,
Că totdeauna el l-a iubit,
Că pentru dânsul vieţi o mie
Să le jertfească e mulţumit.

Astfel de vorbe se zic în lume,
Insă drept formă se socotesc;
Căci fieşicine le ia de glume,
Care se uită cât se vorbesc.

Dar ursul crede, se amăgeşte,
In slujbe pune neamul lupesc;
Cum că prieteni are, gândeşte,
Cari persoana lui o slăvesc.

După o vreme, leul se scoală,
Tocmai când urşii mort îl credea;
După o mare şi lungă boală,
Vine să-şi ceară tronul ce-avea.

Locuitorii se îngroziră;
Vestea se duse pân' la palat;
Lupii îndată la lei[1]) fugiră;
P'al lor prieten toţi l-au lăsat.

Taurii numai, ce niciodată
A-i fi prieteni nu s'au jurat,
Peste cinci sute veniră 'ndată,
Pe domn şi ţara ei au scăpat.

Prea cu lesnire omul se 'nşală!
Dar foarte mare face greşeală,
Cine la vorbe dă crezământ;
Faptele numai ne dovedeşte,
Fieştecine cât preţuieşte,
D'avem prieteni, şi cari sânt.

(Ed. 1838, 1842, 1847, 1863).

1) Leu (1863).

BOUL ŞI VIŢELUL

Un bou ca toţi boi, puţin la simţire,
In zilele noastre de soart'ajutat,
Şi decât toţi fraţii mai cu osebire,
Dobândi 'n cireadă un post însemnat.

Un bou în post mare? Drept cam ciudat vine,
Dar asta se 'ntâmplă în ori'care loc;
Decât multă minte, ştiu că e mai bine
Să ai [1]) totdeauna un dram de noroc.

Aşa, de-a vieţii veselă schimbare,
Cum şi de mândrie, boul stăpânit,
Se crede că este decât toţi mai mare,
Că cu dânsul nimeni nu e potrivit.

Viţelul atuncea, plin de bucurie,
Auzind că unchiul s'a făcut boier,
Că are clăi sumă şi livezi o mie;
„Mă duc", zise 'ndată [2]), „niţel fân să-i cer".

Făr' a pierde vreme, viţelul porneşte;
Ajunge la unchiul, cearcă a intra;

1) Aibi (1838).
2) „Mă duc" zice îndată (1838, 42).

Dar pe loc o slugă vine şi-l opreşte;
— „Acum doarme", zise „nu-l pot supăra".

— „Acum doarme? ce fel! pentru 'ntâiaşi dată
„După prânz să doarmă! obiceiul lui
„Era să nu şeadă ziua niciodată;
„Ast somn nu prea-mi place, şi o să i-o spuiu".

— „Ba să-ţi cauţi treaba, că mănânci trânteală,
„S'a schimbat boierul, nu e cum îl ştii:
„Trebue 'nainte-i să mergi cu sfială,
„Primit în casă dacă vrei să fii".

La o mojicie atâta de mare,
Viţelul răspunde că va aştepta:
Dar unchiul se scoală, pleacă la plimbare,
Pe lângă el trece, făr' a se uita.

Cu mâhnire toate băiatul le vede,
Insă socoteşte că unchiu-a orbit;
Căci fără 'ndoială nu putea a crede
Că buna sa rudă să-l fi ocolit.

A doua zi iarăşi prea dedimineaţă
Să-i găsească vreme la dânsul veni;
O slugă, ce-afară îl vede că 'nghiaţă,
Ca să-i facă bine de el pomeni.

„Boierule“, zise, „aşteaptă afară
„Ruda dumitale, al doamnei vaci fiu“.
„Cine? a mea rudă? mergi de-l dă pe scară;
„N'am astfel de rude, şi nici voiu să-l ştiu“.

(Ed. 1838, 1842, 1847, 1863).

VULPEA LIBERALĂ

Vulpea fără 'ncetare
Striga în gura mare,
Că, de când elefantul peste păduri domne te.
Trebile merg la vale şi lumea pătimeşte;
Că este nedreptate,
Că va să cheltuiască [1])
Veniturile toate
Pentru masa crăiască [2]).
De-acestea elefantul cât a luat de ştire,
Temându-se, cu dreptul, de vreo răsvrătire,
Pe iepure la vulpe cu un bilet trimise;
O invită la curte, o 'mbrăţişă şi-i zise:
„Am aflat, jupâneasă, că ai mare talent;
„Voiu să te puiu în pâine,
„Şi, începând de mâine,
„Iţi dăm cu mulţumire,
„Ca un semn de cinstire,
„Al găinilor noastre întins departament;
„Caută-ţi bine treaba".
— Pe seama mea te lasă!"
Răspunse oratorul şi sărutându-i laba,
Se întoarse acasă.
In ziua viitoare,
Vulpea, ca totdeauna veni la adunare;
Dar însă oblojită, pe subt barbă legată,

1) Ca va să cheltuiască (1863).
2) Domnească (1863).

Şi cu un lipan mare la cap înfăşurată.
„Ce ai, de suferi astfel“[1]) o întreabă toate.
— „Imi e rău de aseară, îmi e rău cât se poate,
„Şi cu trebile ţării să mă lăsaţi în pace.
„Craiul [2]) ştie ce face:
„El ne'ncetat gândeşte la al obştii folos.
„Adio! sunt bolnavă; m'am înnecat c'un os“.

Cunosc mulţi liberali: la vorbe ei se 'ntrec,
Dar până în sfârşit cu oase se înnec.

(Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) „Ce ai, de eşti astfel? (1842).
2) Domnul (1863).

MIERLA ȘI BUFNIȚA

Intr'o pădure deasă, de cetăți depărtată,
Mierla se 'ntâlni seara cu bufnița umflată.
„Prietenă", îi zise[1], „ți-aș face o 'ntrebare,
„Dacă a mea 'ndrăsneală n'aduce supărare:
„Spune-mi, mă rog, lumina de ce nu-ți e
[plăcută?
„De ce stai toată ziua ascunsă, nevăzută?
„Nu cunoști cum se vede razele dimineții,
„Dulceața primăverii, plăcerile vieții.
„Poate ești rușinoasă, și crezi că nu cânți bine.
„Dar eu și alte păsări, mai vrednici[2]) decât
[mine,
„Iți vom da 'nvățătură și vom pune silință
„Să-ți mai subțiem glasul cât va fi cu putință.
„Vino mâine la mine să mergem la plimbare,
„Ca să faci cunoștință cu o privighetoare".
Bufnița îi răspunse: „Iți mulțumesc, iubită,
„Eu cu soarele vostru nu sunt obișnuită;
„Imi supără vederea. Lumea o să mă vază,
„Insă, când m'oiu deprinde cu a luminii rază".

Mulți zic, că neamul nostru nu este încă 'n
[stare,
Ca altele, să facă cercări de 'naintare;
Că 'nvățătur' adâncă, idei, filosofie,

1) Zice (1863).
2) Demne (1863).

Sunt prea vătămătoare l'a lui copilărie.
Declamația aceasta, pompoasă, îngâmfată,
De vreți, poate să fie despoților iertată;
Numai lor le e bună a unui neam orbire,
Căci nu-l lasă să-și vadă a sa nenorocire.
Dar în gura acelor ce-o zic pe dinafară,
Sau e o nerozie, sau este o ocară,
Noi le-am putea răspunde puținele cuvinte
Bufniței adresate de merla cea cuminte:
„Ai vorbit de minune. Dar ia spune-mi, vecina,
„Dacă măcar cercare tu nu faci vreodată,
„Să scoți cel puțin capul din noaptea 'ntunecată,
„Apoi cum te-i deprinde, cu soare, cu lumină?"

(Ed. 1842, 1847, 1863).

CUCUL

Cucul, pasăre proastă, dar plină de mândrie,
Socotind c'al său nume
Este vestit în lume,
Hotarî să mai facă vreo calatorie,
Ca s'adune respecturi, și însuși sa privească
Cu ce chip îl slăvește nația păsărească.
Plecă; dar abia merse până 'n vecinătate
Și găsi felurime de pasări adunate,
Care din întâmplare
Se 'ntreceau la cântare.
Stătu să le asculte; toate pe rând cântară,
Care prost, care bine, talentu-și arătară.
Iar bietei coțofene îi cerură iertare,
Că nu-i dau ascultare;
Ii ziseră: „Taci, soro, te roagă obștea noastră,
„Despre cântec ne iartă, ești ca un cuc de
[proastă"
Astfel păți și cioara; în râs ea fu luată,
Și cu un cuc nemernic de toate comparată.
De asemenea cinste [1]), cucul supărat foarte,
Se duse mai departe.
Dar ori unde mergea,
Nimic alt n'auzea.
In sfârșit, obosit
Și desnădăjduit,

---

1) De-asemenea onoruri (1865).

La cuibul său veni,
Făr' a se mai opri.
Puii, cât îl zăriră,
Pe loc îl ocoliră,
Apoi îl întrebară:
„Ce mai veste p'afară?"
„Urîtă", le răspunse, „și vrednică de jale,
„Am umblat multe locuri, dar nu m'am mul-
[țumit.
„Toate îmi par schimbate, și toate merg la vale,
„Pasările sunt bete și lumea a'nebunit".

Tot omul despre sine se amăgește.
Nimeni nu își este aspru judecător;
Dar judecata obștii e o învățătură [1]).
Mulți, ce se cred pe sine un ce rar în natură [2]),
Mai lesne zic că lumea nu știe ce vorbește.
Decât să va să-și simtă nimicnicia lor.

(Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) Povățuire (1842)
2) Un fenomen în fire (1842).

ULEUL ȘI GĂINILE

Ion prinse un uleiu și ducându-l acasă,
Il legă cu o sfoară[1]),
Lângă coteț afară.
De o vecinătate așa primejdioasă,
Găini, cocoși și gâște întâi se îngroziră.
Dar cu'ncetul cu'ncetul se mai obișnuiră.
Incepură să vie cât colea să-l privească,
Incă și să-i vorbească.
Uleul cu blândețe le primi pe toate;
Le spuse că se crede din suflet norocit,
Pentru vizit' aceasta cu care l-au cinstit.
Dar îi pare rău foarte, căci el însuși nu poate[2]),
Vizita să le 'ntoarcă, dup' a sa datorie.
Mai adaugă însă că, dacă dumnealor
Ii vor da ajutor
Ca să poată scăpa,
El le făgăduește,
—Și Dumnezeu cunoaște cum vorba și o păzește—
Că la orice primejdii va ști a le-ajuta;
Incă din înălțime el le va da știre,
Când asupră-le vulpea va face năvălire.
Astă făgăduială
Nu mai lasă 'ndoială.
Și găinile proaste, ce doreau să găsească
Pe cineva destoinic să va să le păzească,

---

1) Sfară (1842).
2) Căci el însuși nu poate, dar îi pare rău foarte 1863, 93.

S'apucară de lucru: azi, mâine, se 'ncercară,
Şi cu ciocuri, cu unghii, abia îl deslegară.
Uleu-şi luă sborul. Dar se 'ntoarse 'ndată [1]),
Şi răpi o găină, pe urmă două, trei,
Pe urmă câte vrei.
— „Ce pază este asta? strigă una cu jale.
„Vorba măriei tale
„Era să ne păzeşti,
„Iar nu să ne jertfeşti".
— „O! eu ştiu foarte bine cuvântul ce v'am dat,
Şi ce fel m'am jurat.
„Dar, când mă juram astfel, eram legat, supus,
„Acum însă sunt liber, şi vă vorbesc de sus".
Eu, de-aş fi fost găină, nu l-aş fi slobozit.
Dumnealor au făcut-o şi văd că s'au căit.
E o greşeală mare pe hoţi să ajutăm,
Până să nu cunoaştem cu cine ne'ncurcăm.
Ei abia se văd slobozi şi-adio jurământ!
La Fontaine [2]) la aceasta, vorbeşte ca un sfânt:
Uleii sunt cinstiţi,
Când sunt nenorociţi.

(Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) Dar se întoarce 'ndată (1842).
2) La Fontea (1842).

CÂINELE ŞI MĂGARUL

Cu urechea pleoştită, cu coada 'ntre picioare,
Câinele, trist şi jalnic, mergea pe o cărare.
Dupa îndestul umblet, iată că-l întâlneşte
Un măgar şi-l opreşte:
— „Unde te duci" îi zise[1]);
„Ce rău ţi s'a întâmplat? Ştii, parcă te-a
[plouat[2]),
„Aşa stai de mâhnit".
— „Dar sunt nemulţumit.
„La împăratul leu în slujbă m'am aflat;
„Insă purtarea lui,
„De e slobod s'o spuiu,
„M'a silit, însfârşit, să fug, să-l părăsesc.
„Acum cat alt stăpân; bun unde să-l găsesc?
— „Numai d'atât te plângi?", măgarul întrebă.
„Stapânul l-ai găsit, îl vezi, de faţă stă.
„Vino numaidecât la mine să te bagi;
„Eu îţi făgăduesc,
„Nu rău să te hrănesc;
„Nimic n'o să lucrezi, nici grijă n'o să tragi".
La propunerea sa câinele i-a răspuns:
— „Ascultă-mă să-ţi spuiu: e rău a fi supus
„La oricare tiran; dar slugă la măgar
„E mai umilitor, şi încă mai amar".

(Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) Zice (1842).
2) Ştii parcă te-a plouat, ce rău ţi s'întâmplat? ed. 1842.

BURSUCUL ȘI VULPEA

Bursucului îi venise rândul și el să domnească
Peste un pogon de tufe în pădurea părintească,
Pe marginea [1]) unei ape. Regatul îi era mic,
Și acei ce îl văzură
Toți într'o unire zic,
Se învoiesc a spune că nu era alt nimic
Decât o miniatură.
Dar riga voiajare,
Și 'n străinătate-aflase
Că un bursuc domnitor,
Ce va să-și facă un nume
Mare și faimos în lume,
E neapărat dator
Să ia un ton de mărire,
Să dea porunci pe oștire,
Chiar de n'ar avea soldați,
Căci astfel obișnuiesc
Toți acei cari domnesc,
Duci, sau regi, sau împărați.
Așa el și slobozi
Patru ordine de zi
Intr'acest chip redigeate:
— „Către armiile noastre de linie și de mare,
„Cavalerii, infanterii, și artilerii ușoare,
„Poruncim și celelalte".
O poruncă din acestea, nu știu cum s'a
[întâmplat,

1) Pe marginea (1862).

De vânt a fost aruncată
In țara învecinată,
Unde domnea leopardul. Acest domn s'a îngrijat,
Văzând că bursucul are
Armie așa de mare,
Spre a fi încă mai sigur, el într'acolo porni
Pe ministrul din afară, pe vulpe, și-i porunci
Să saluteze pe prințul, dar în tain' a spiona
Și a trage cu urechea, iar mai ales a afla
Cum merg trebile p'acolo, cât e de primejdios,
Și câtă armie ține vecinul sau cel păros.
Sfârșindu-se ambasada, vulpea înapoi veni;
Se înfățișă la curte, se închină și vorbi.
— „Porunca am împlinit;
„Cu ochii-mi le-am văzut toate,
„Și poți dormi liniștit
„Fără să ai griji deșarte.
„Căci toate acele armii de linie și de mare,
„Cavalerii, infanterii și artilerii ușoare,
„Nu sunt alt, poți fi prea sigur, pestrițule [împărat,
Vanitatea e mic vițiu, dar cu bună 'ncredințare
Ea adesea ne expune la ridicol foarte mare.

(Ed. 1863).

ȘARLATANUL ȘI BOLNAVUL [1])

La un negutător mare,
Cărui vederea-i slăbise,
Fără nicio invitare
Un doctor vestit venise.
Când zic vestit, se'nțelege că nimeni nu-l
[cunoștea;
Insă avea atestate
Numai în aer legate,
Diplome ce 'n Academii luase, cum el zicea,
Prin țări care niciodata
Nu au figurat pe hartă,
Dar care cu bună seamă el nici le-ar fi părăsit,
D'ar fi mai avut acolo vr'un bolnav de lecuit.
Bunul pătimaș îl crede,
Doctorul vreme nu pierde,
Ci-l unge c'o alifie, apoi la ochi l-a legat.
Apoi, după ce-i spune din partea lui Ipocrat
Că are să șadă astfel o săptămână deplin,
Intinde mâna... pe masă era un frumos rubin,
Inel de formă antică, vechiu suvenir părintesc;
Doctorul îl ia, se duce și, ca să vă povestesc
Mai pe scurt, el vine iară, a doua și-a treia zi,
Și ne 'ncetat, totdeauna, la orice vizită nouă
Luă câte unul, două,
Din lucrurile scumpe câte în casă găsi,
Când se 'mplini săptămână, pe bolnav el
[deslegă:

1) Publicată în „Reforma" 23 Oct. 1862.

— „Uită-te, cum ţi se pare, şi cum vezi?“ îl
[întrebă.
— „Cum văd?“ răspunse bolnavul, împrejurul
[său privind“.
Şi din averile sale nimica ne mai zărind;
„Cum văd? nu ştiu, frate, atâta numai pot să
[zic,
„Că din ce vedeam odată acum nu mai văd
[nimic“.
Cunosc patrioţi politici, cari aşa exploatez
Simplitatea populară şi ei singuri profitez.

(Ed. 1863).

ATELAJUL ETEROGEN [1])

Un om având un armăsar
Il înhămă la jug
C'o vită de măgar
Şi cu un bou de plug.
Boul fiind sacat, [2])
La un picior rănit,
Măgarul ne 'ncălţat,
Şi prea rău nărăvit,
Stăpânul lor din car
Striga, plesnea 'n zadar:
Calul se asvârlea,
Dar boul îl oprea,
Măgarul îl lovea;
Şi carul nu mergea.
— „Prea rău i-ai potrivit",
Zicea un trecător.
— „Eşti foarte amăgit,
„Domnule privitor",
Răspunse omul: „Eu
„Lumea am vizitat,

1) Publicată în „Reforma", 23 Oct. 1862.
2) Vătămat. (A. Candrea).

„Şi, dacă vrei să şti,
„Intr'însa am aflat
„Multe dregătorii
„Tot astfel întocmite ca atelajul meu.

(Ed. 1863).

OGARUL ȘI IEPURILE [1])

Calitățile noastre cele mai însemnate [2])
Ne sunt ades în lume drept crime imputate [3]),
Mai ales când se 'ntâmplă s'aducă 'mpiedecare [4])
La cugetări și fapte vrednici de defăimare.
Aste ne 'ncredințează
Fabula ce urmează.
Iepurile odată
Fu tras la judecata
De un ogar. In tufe atuncea prezida
Copoiul, și sentințe fără apel el da,
Ogarul către el așa se adresă,
Și în limba lui strigă:
— „O, tu ce prezidezi senatul cel câinesc,
„Te rog să mă asculți: eu vin să jeluiesc
„De acest ticălos,
„Ce sufletul mi-a scos.
„Căci vrând a-l întâlni, pe deal sau pe câmpii,
„El fuge parc'ar fi gonit de vijelii;
„Ș'apoi n'aleargă drept,

---

1) Apărută întâi în „România Literară" No. 11, din Aprilie 1855. O dăm după această revistă, arătând în note schimbările, nu în bine, făcute în ed. din 1863, în care titlul e acesta: „Epurile, ogarul și copoiul".

2) Lăudate (1863, 93).

3) Reproșate (1863, 93).

4) Aceste patru versuri ce urmează sunt înlocuite în ediț. 1863, prin următoarele versuri:
„Aceasta se întâmplă de câte ori prin ele
Oprim esecutarea intențiilor rele".

„Cu el să poți da piept,
„Ci merge tot cotiş
„Şi sare curmeziş;
„C'un cuvânt n'are pas, nici umblet creştinesc.
„Dar ce să mai vorbesc,
„Când chiar măria ta, d'o fi cum am aflat,
„Ai fi adesea ori de dânsul înşelat?
— Destul, răspunde-acum, spin necuviincios [1],
Urechiat şi fricos,
Zi, ce s'ar fi 'ntâmplat dacă domnul ogar,
Gonindu-te 'n zadar,
Işi frânge vr'un picior? Şi cum de îndrăsneşti
Să faci a asuda ogarii boereşti?"
Iepurele-a răspuns: „Măria-ta, gândesc,
Că nu păcătuiesc
Fiindcă am vroit
Prin fugă să mă scap de un vrăjmaş cumplit".
— „Te 'nşeli, lătră atunci copoiul cafeniu;
In condică e scris, pe cât eu minte țiu,
La fața şaptezeci, al şesea paragraf

1) Acest sfârşit s'a înlocuit în ed. din 1863 cu următorul:
— „Destul", latră atunci copoiul cafeniu:
„Pe el nici îl ascult, purtările-i le ştiu.
„Orice pentru el crez, şi iată-l osândit
„Să fie jupuit,
„Carnea va rămânea pentru judecător,
„Iar labele vor fi pentru jeluitor".

Că orice vânător te poate face praf
Dacă te va 'ntâlni; ai drept a te lupta,
Dar nu-ţi este iertat prin fugă a scăpa.
Pe acest temeiu dar, iată, te-am osândit
Să fii de tribunal îndată jupuit.
Carnea se va păstra pentru judecător,
Iar labele vor fi pentru jeluitor.

(„România Literară" 1855, Ed. 1863).

URSUL ŞI VULPEA [1]

— „Ce bine au să meargă trebile în pădure,
„Pe împăratul tigru când îl vom răsturna
Şi noi vom guverna;
Zicea unei vulpi ursul, „c'oricine a să jure
„Că nu s'a pomenit
„Un timp mai fericit“.
— „Şi 'n ce o să stea oare
„Binele acest' mare?“
Il întrebă.
— „In toate
„Mai ales în dreptate:
„Abuzul, tâlhăria, avem să le stârpim,
„Şi legea criminală s'o îmbunătăţim;
„Căci pe vinovaţi tigrul întâi îi judeca

1) Apărută în „Patria“ din 1855, (reprodusă şi de „Steaua Dunărei“, din 3 Noembrie, acelaşi an) sub titlul „Lupul şi Vulpea“, în ed. din 1863 i s'a schimbat titlul, şi i s'a scos începutul, (începutul repetat mai târziu, în 1857, cu un adaos şi în fabula „Corbii şi barza“). Le reproducem după studiul citat al d. Bogdan-Duică din „Convorbiri“ XXXIV, 1900:
„A fost un timp când multe din fabulele mele
Se explica de oameni în timpuri foarte rele,
Crezând cei cu rău cuget că eu prin dobitoace
Pe hoţi, spioni şi alţii nu i-aş lăsa în pace,
Să-şi facă meseria. De-atunci învăţai minte
Şi veţi vedea la vale
Ce fel m'am pus la cale,
Ca să nu dau pricini la astfel de ispite“.
Urmează fabula

„Ş'apoi îi sugruma".
— „Dar voi ce-o să le faceţi?"
— „Noi o să-i sugrumăm
„Ş'apoi să-i judecăm".

Cutare sau cutare,
Cari se cred în stare
Lumea a guverna,
Dacă din întâmplare
Ar face încercare,
Tot astfel ar urma.

(Ed. 1863).

CORBII ŞI BARZA [1]

Pe o câmpie
Mare, bogată,
Urma odată
O bătălie,
Aspră, cumplită, neasemănată,
Incât cadavre nenumărate
Zăceau grămadă neîngropate.
Corbii îndată luară ştire;
Lacomi de pradă, ei năvăliră,
Şi cu grăbire
Aci sosiră.
Şi după ce mâncară, şi după ce băură
Mult sânge, începură
C'un plac îngrozitor
Să cânte cina lor.
Barza cea simţitoare,
Care pe om iubeşte,
Şi 'n preajma-i se nutreşte,
Văzându-i de departe,
Le strigă: — „Cum se poate,
Aşa neruşinare;

---

1) Vezi „începutul" din nota fabulei „Ursul şi Vulpea". Acel început a fost repetat şi în „Corbii şi barza", în „Concordia" 12 Martie 1857, cu următorul adaus: (B. D, Convorbiri, XXXIV, 1909).

„Căci fabulele mele ce au să vie,
Nevinovate blânde ca miei au să fie,
Cum e doveditoare
Fabula următoare:".

„E locul pentru cină? e ora de plăcere
„Pe un pământ de doliu, în ziua de durere?
„Mumele își plâng fiii;
„Izvorul bogăției,
„Câmpul, e ruinat;
„Iar voi vă îndopați
„Și cântați!"
— „De-acestea ne iertați".
Răspunse deodată
Ceata întunecată:
„Omului cât îi place
„Poate fi ruinat,
„Dar noi suntem în pace
„Și mult ne-am îngrășat".
Acei ce de a țării grea soarta profitară;
Ce de străini în posturi, în ranguri se 'nălțară;
Ce prin trădări, basețe sunt astăzi mari, bogați,
Poate și decorați,
După a mea părere sunt corbi nerușinați.
Dar aș dori să-mi spuneți, domnilor cititori,
(Căci eu vorbesc de-o țară
De tot imaginară)
La noi se află oare astfel de muritori?
Dacă aveți de oameni idee așa proastă,
Las răspunderea toata asupra Dumneavoastră.

(Ed. 1863).

CALUL VÂNDUT
ŞI
DIAMANTUL CUMPĂRAT

Plin de bucurie mare
Oarecine îmi spunea,
C'a vândut din întâmplare
Şi cu un preţ de mirare
Un cal prost ce el avea.
„Căci bietul cumpărător",
Zicea el, „s'a înşelat
„Şi, puţin cunoscător,
„Orice i-am cerut mi-a dat".
La aceasta ce să-i zic?
Atunci n'am răspuns nimic.
Dar peste puţine zile îl văd însă furios,
Şi îmi strigă: — „Nu ştii, frate, un mişel, un [ticălos
„Ce semăna om de treabă, fără milă m'a înşelat:
„Mi-a vândut o sticlă proastă drept un diamant [curat.
„Cum ţi se pare aceasta?" — „Zău aşa cum [mi-a părut
„Intâmplarea de dăunăzi cu calul ce ai vândut".

Strigăm și protestăm tare
Când nedreptate cercăm,
Dar mulți urmăm la 'ntâmplare
Fapta ce o defăimăm.

(Ed. 1863).

PORCUL LIBERAT [1])

Când s'au liberat Ţigan'i, în anul de la Hristos
O mie şi..., nu şt'u câte, unul din ei, omenos,
Vru şi el să libereze pe un porc ce îl avea,
Şi în jug de mu'tă vreme lângă şatră îl ţinea.
Il chemă dar, şi îi zise: „Porcule, purcelul meu,
„Cunosc însumi, din cercare, jugul cât este de
[greu,
„De aceea te fac liber; de-acum poţi a vieţui
„Oricum ţi-o plăcea, şi hrana singur a ţi o
[dobândi.
— „Să trăeşti! însă, stăpâne, în grădini pot
[eu intra,
„Pepeni, dovleci şi verze fără grijă a mânca?"
—„Ba nu, astea sunt oprite". — Aşa dar îţi
[mulţumesc:
Cu un sfert de libertate, drept să spuiu nu
[mă 'nvoiesc.
„Ba cred chiar că e ruşine, când toţi porcii
[au trait
„La coşare în robie, să ies eu mai osebit:

1) Publicată în „Reforma" 23 Ianuarie, 1863.

„Să-mi ridic mai pe sus botul și de treapta lor
[să fug.
„Ș'apoi ce ar zice boii, văzându-mă fără jug?

Unii 'nțeleg libertatea ca porcul cel țigănesc;
Alții, deprinși cu robia, de ea greu se despărțesc.

(Ed. 1863).

CASTORUL ȘI ALTE LIGHIONI [1])

Mai multe lighioane, locuind într'o vale,
Erau des vătămate d'un iute râu vecin,
Care ieșind cu sgomot din malurile sale
Strica vizuini, cuiburi, și traiul lor cel lin.
Ele dar s'adunară
Și mult se consultară,
Ce fel ar putea face
Și prin care mijloace
Stavilă ar opune
L'acea înnecăciune.
„Frați", zise un castor,
Zidar de soiul lui,
„Eu asta socotesc:
„De mi-ați da ajutor,
„Să m'apuc să clădesc
Zid tare de pământ și apei să-l opui.
— „Bravo, bine-ai gândit",
Strigară toți pe loc;
„Ești patriot vestit
„Și mare dobitoc".
Castorul, încântat,
Făr'a mai zabovi,
S'apuca de lucrat,
Dar nu fu ajutat,
Și prea rău izbuti,
Căci râul furios,

---

1) Publicată și în „Românul", 22 Aprilie 1858 (V. B. D, „Convorbiri", 1900, p. 853.

De multe ploi umflate,
Izbi ş'asvârli jos
Pământul înălţat.
Atunci ceilalţi fugind
Pe meşter blestemau
Şi toţi îl defăimau
Zicând: „Ce ticălos!
„El a pricinuit
„Răul ce s'a întâmplat,
„Pentrucă a cercat
„In neroada-i dorinţă
„Lucrul peste putinţă.
„Eu l-am povăţuit,
„Dar nu m'a ascultat
„Şi de aceea noi
„Tragem aste nevoi".

Adeseori virtutea aşa se preţuieşte:
Orice nobilă faptă, orice dreaptă 'ncercare,
Pentru-al mulţimii bine ş'a ţării apărare,
Mişeii o defaimă, dacă nu izbuteşte.

(Ed. 1863).

MIELUL MURIND [1)]

Fiu al unui berbec, care de mult murise,
Un miel se bolnăvise,
Muşcând din întâmplare
O 'nveninată floare
Sau iarbă, nu se ştie;
Destul că a lui moarte
Nu mai era departe.
Acum el îşi făcuse datoriile toate
Câte şi le fac mieii în ceasul cel cumplit.
Mumă-sa cu durere
Incepuse să sbiere:
Il săruta sărmana [2)] plângând necontenit
Şi-ĭ zicea: „Ce-mi e bună vieaţa fără tine?
„Cui mă laşi, fătul meu?
„Spune tată-tău dragă, că viu curând şi eu,
„Căci pe această lume nu mai aştept vr'un [bine!"
— „Dar ce să-i răspund, mamă — întrebă micul [miel —
„De-mi va face 'ntrebare
„Despre a turmei stare?
„Tu ştii bine că el
„Iubea mult să vorbească,
„De dulăii din turmă şi de ceata lupească".

---

1) Publicată în „Românul" 16 Februarie 861. (V. B. D. „Conv.", 1900, p. 853).

2) Sârmana (1863).

— „Spune-i că turma toată zace de rea găl-
[bează;
„Că are şapte doctori ce prea rău o tratează.
„Mai spune-i că ciobanul a pus pe un nepot,
„Ce tată-tău îl cunoaşte, îngrijitor la turme,
„Ca să stârpesc' a*b*uzul şi relele să curme.
„Atâta spune-i numai şi 'nţelege el tot".

După cei din preajmă, cari îi ocolesc,
Poţi judeca prea lesne pe cei ce cârmuiesc.

(Ed. 1863).

ZUGRAVUL ŞI PORTRETUL [1])

La un zugrav foarte vestit, mergând din întâm-
[plare,
Portretul meu îl comandai; întâi însă 'ntrebare
Artistului îi adresai; de poate să mi-l facă
Aşa că oricui l-o vedea portretul meu să
[placă;
Căci am un mare interes, voiu ca 'n străinătate,
Ş'anume 'n Franţa mai ales, la ochi să pot
[eu bate,
Fiind acum de măritat o fată foarte rară,
Ş'ai ei epitropi căutând bărbat în altă ţară.
—„Prea lesne", îmi răspunse el, „nu e în-
[tâiaşi dată
„Când pe urîţi facând frumoşi luai o bună plată.
„Eşti negru, te voiu face alb; eşti slab, te în-
[graş bine;
„Numai vezi de portret departe a te ţine",
Vorbind aşa mă zugrăvi, — şi dacă al meu nume
Jos la portret n'ar figura, niciun creştin pe
[lume
N'ar putea crede că sunt eu, atât sunt de
[schimbate
Trăsurile-mi, ochi, gură, nas, şi înfrumuseţate.
Ai noştrii râd câţi mă cunosc, dar prea puţin
[îmi pasă,

---

1) Publicată în „Românul" 30 Martie 1861. (V. B. D. „Conv." 1900 p. 853). Această fabulă se află şi în manuscriptul Academiei (p. 186) ce cuprinde scrisorile poetului.

De voiu putea să dobândesc pe nobila mireasă,
Şi dacă vreun venitic, ieşit din ţări străine,
Vr'un Român mai îndrasneţ, n'o izbuti mai bine.
Redactori cari lăudaţi
Pe unii dintre candidaţi,
Ce proştilor le daţi virtuţi,
Şi elocvenţă celor muţi;
Ce pe răi faceţi virtuoşi,
Şi patrioţi pe ticăloşi,
Cred că nu rău vă potriviţi cu omul ce m'a [zugrăvit,
Sau cu vestitul Carcalechi, redactor care a trait,
Al cărui jurnal fabulos
Era destul de mincinos,
Dar care cel puţin spunea
Acelor ce nu îl credea,
Că *„adevăru-adevărat"*,
Este prea lesne de aflat;
Că n'au decât să ia pe dos
Câte a scris el de prisos,
Ş'atunci pot fi încredinţaţi
Că n'au să fie înşelaţi.

(Ed. 1863).

CATÂRUL CU CLOPOȚEI [1])

Deunăzi un văcar de sat
Catârului i-a atârnat
Salbă de clopoței,
Numindu-l el îngrijitor
Și înainte mergător
Ciredei de viței.
Insă curând s'a încredințat
Că ș'a făcut mare păcat
Cu bietul dobitoc,
Care, cât s'a simțit
Așa împodobit,
Striga: „O, ce noroc!
„Insfârșit iată-mă chemat
„La gradul ce am meritat.
„Meritul meu necunoscut
„De lumea toată e văzut.
„Acum de sus am să tratez
„Soiul dobitocesc;
„Pe nimeni nu mai salutez,
„Căci prea mă umilesc".
Așa zicând, așa făcu,
Și plin de îngâmfare,
El clopoțeii începu
Să-i sune foarte tare.
Așa de tare îi sună,

1) Publicată în „Românul", 12 Febr. 1861, (V. B. D. „Conv." 1900 p. 853). Fabulă îndreptată împotriva unui protector a lui Eliad.

Cât mintea i se răsturnă;
Şi el, care june fiind
Trecea de cam smintit,
Acum mai mult îmbătrânind
De tot a 'nebunit.

Cum socotiţi şi dumneavoastră,
Dar eu gândesc că 'n ţara noastră
Se află aşa dregător
Numit chiar excelenţă,
Ce cu catârul sunător
Poate da concurenţă,
Care se crede om de stat
Chiar şi politic însemnat
Şi care netăgăduit
De clopoţei este smintit.

(Ed. 1863).

LIȘIȚA, RAȚA ȘI GÂSCA [1)]

Spun că 'n vara trecută, o lișiță ș'o rață,
Ai lebedei de baltă consilieri privați,
Supt președinția gâștei s'au strâns de dimineață
Pe lac la Cișmigiu. Acolo invitați
Erau, din înalt ordin, a hotărî în sfat
O pricină de stat,
Adică prin desbateri adânci să chibzuiască
Pentru un pește mare cu ce sos să-l gătească:
Căci lebăda gâtoasă
Voia să dea o masă.
Mare le fu gâlceava și lungă convorbirea,
Prezidentul le zise: „Fraților senatori,
„Să lăsăm chibzuirea.
„Pricina, cum se vede, e foarte delicată,
„Și dup'a mea părere trebue amânată;
„Veniți mâine în zori.
Propunerea aceasta cu toți o aplaudară
Și pentru 'ntâia-oară
Pe gâscă lăudară
Pentru a ei idee, apoi se risipiră
Și a doua zi iară la același loc veniră.

---

1) Publicată în „Reforma" 28 Oct. 1862.

Pân'a doua zi însă, știți ce s'a 'ntâmplat?
Fiind vară și soare și o căldură mare,
Peștele s'a stricat
Și racii l-au mâncat.

Cuvintele-aici scrise să nu vă pară glume;
Consiliuri d'acestea vedem destule'n lume
Și la noi mai ales
Se 'ntâmplă foarte des.

(Ed. 1863).

V

EPIGRAME

I.

Un osândit la moarte pentru o vină mare,
Ruga pe un prieten să facă încercare,
Ca unul ce la curte avea multă putere,
De la craiu[1]) sau miniştri iertarea lui a cere.
„A! răspunse acela, „nu te pot ajuta,
„Pentrucă de aş face-o, eu te-aş compromita“ [2]).

(Ed. 1842, 1847, 1863).

II.

CELUI CE SCRIA
CĂ POEZIA E O BOALĂ NELECUITĂ

Dar boala poeziei este nelecuită;
Ai zis şi tu în vieaţa-ţi un singur adevăr,
Dovadă la aceasta e muza-ţi cea pocită,
Şi versurile tale, care se trag de păr.
De-atâta vreme lumea îşi bate joc de tine,

1) Prinţ (1847, 63).
2) Comprometa (1842).

Şi 'n loc să pui silinţă a scri ceva mai bine.
Din zi în zi mai tare te văd că şchiopătezi.
Ce doctor aşa mare poate să se găsească,
De a ta nebunie să te tămăduiască,
Sau cel puţin să facă în proză să visezi?

(Ed. 1842, 1847, 1863).

III.

D. ***

M'am silit totdeauna sa-mi dobândesc bun nume
Şi prin purtări cinstite să mă cinstesc în lume,
Fără să am mândria să zic c'am izbutit.
Dar de când luai ştire că tu, ş'alţii ca tine,
Ma defăimaţi în obşte şi vorbiţi rău de mine,
Incep să mă cred singur [1]) de ceea ce-am dorit.

(Ed. 1842, 1847, 1863).

IV.

Un preot cuvios
Odată spovedea
Uncraiu [2]) religios,
Şi astfel îi vorbea:

1) Sigur (1863).
2) Prinţ (1863).

— „Ajută, domnul meu,
„Pe câţi săraci găseşti,
„Căci chiar pe Dumnezeu
„Intr'înşii îl cinsteşti.
„Ştii ceea ce-a grait
„Al lumii ziditor [1]),
„Că cerul e gătit
„De moştenire lor".
— „O! dacă e aşa", răspunse mulţumit
Acel spoveduit,
„Nicio grijă să n'ai, cuvioşia ta;
„Căci bunul Dumnezeu, de mă va ajuta,
„Eu îţi făgăduiesc
„Pe toţi supuşii mei de raiu să-i pregătesc".

(Ed. 1842, 1847, 1863).

V.

In iad, mai deunăzi, câţiva răposaţi,
Cari în vieaţă treceau de 'nvăţaţi,
Dedeseră jalbă, arătând că cer
Să se pedepsească jupânul Volter,[2])
Pentru câte rele de dânşii vorbea,

1) Creator (1863).
2) Voltaire.

Atunci când trăia.
— „Domnilor", strigă Volter mânios,
„Jalba ce aţi dat este de prisos;
„Ce pedeapsă-mi vreţi? Ce rău îmi doriţi?
„Eu va socoteam destul mulţumiţi,
„Când în Bucureşti, după cum v'am spus,
„Doi vrăjmaşi ai mei ştiţi cum m'au tradus"[1]).

(Ed. 1842, 1847, 1863).

---

1) Epigrama e îndreptată împotriva lui **Eliad** şi **V. Pogor** (cei „doi vrăşmaşi") cari traduseseră cei dintâi: „Fanatismul sau Mohamet proorocul" Bucureşti, 1831; şi al doilea: „**Henriada**" Bucureşti 1838.

VI

TRADUCERI

A D I O
LUI
LORD BYRON LA SOŢIA SA

Şi în sfârşit adio! Şi dacă relei soarte
Îi place a fi veşnic... adio iarăşi zic!
Zadarnică ţi-e ura, că'n pieptu-mi fără moarte
Dragostea mea viază; nici veacuri [1]) nu o stric.
De ce nu pot în ochi-ţi inima-mi a desface,
Pe care-adesea capu-ţi îl rezemai cu pace,
Când somnul cu dulceaţă pe gene-ţi odihnea!
Şi astfel să-ţi arate ascunsa ei gândire,
Căci poate vei cunoaşte c'ai fost în amăgire,
Ş'a ta dispreţuire nedreaptă vei vedea.

Lovirea ce-mi dai mie de oameni se slăveşte,
Când rana-mi sângerează, plăceri ei afl' atunci!
Dar vezi că astă lume amar te necinsteşte,
Intemeindu-ţi slava pe ale mele munci.
Cu toate că 'n credinţă greşeala-mi este mare,
Cu toate că în faptă după a mea purtare,
Destule am eu singur asupră-mi a 'mputa,
Dar cruzii nu putură un alt braţ să găsească,
Atât să mă sfâşie ş'adânc să mă rănească,
Decât braţul ce-odată cu drag mă 'mbrăţişa?

Să nu te 'nşeli atâta; amorul cu 'ncet piere
Dar iarăşi nu mai crede că inimile pot

---

1) Secolii (1863).

Prin orice depărtare, prin oricare tăcere,
Prin orice silnicie schimbate-a fi de tot.
A ta încă păstrează amorul către mine,
A mea e sângerândă, dar însă pentru tine
Bate, s'asvârle, arde, și arde ne'ncetat.
O cugetare groaznic' pe amândoi pătrunde:
Voiu fi pe alte țărmuri, și cine știe unde?
Sunt jalnice-aste vorbe ca geamătul de moarte,

Sunt jalnice-aste vorbe geamătul de moarte,
Ca piatra mormântală pe noi ne-a 'nfiorat,
Tristele dimineţe când vom trăi departe
Ne vor afla cu jale p'un văduv pustiu pat!
Când vei vrea sa te mângâi cu fiica ta iubită,
Și când va fi vr'odată urechea ta izbită.
De glasul ei cel tânăr, de vorbele-i dintâi,
Vei învăța-o oare să zică; „al meu tată",
Măcar că n'o să poată să-l vadă vreodată,,
Să-i dea îmbrațișare în lumea celor vii?

Când mânile-i prea fragezi te-or strânge cu [dulceață,
Când mica ei guriță va cere pe a ta,
Gândește la acela ce nu va mai fi față,
Ce 'n veci de fericirea-ţi el cerul va ruga,
L'acela ce amoru-ţi putea să-l fericească
Și dacă acest martur d'o dragoste cerească
V'avea într'al său aer ceva d'al tată-său,
A ta inim'atuncea va bate pentru mine;
Fior rece va trece prin ale tale vine,
Repede se va strânge, va bate pulsul tău.

Cumplita-mi ratacire ţi-e cunoscută poate;
Dar nimene să ştie smintirea mea nu crez.
Pe urma-ţi [1]) în tot locul a mele nădejdi toate
Se veştejesc, şi iarăşi pe urmă-ţi înviez.
A inimi-mi simţire cu totul şovaieşte,
Trufia-mi, ce la nimeni ea nu se umileşte,
La tine se închină, la tine s'a supus.
Dar... părăsit de tine, şi sufletul mă lasa,
Vieaţa mi-e povară, o simt cum mă apasă
Şi orice fericire o văd că mi-a apus.

Destul, în zadar este oricare rugăciune,
Ş'a mea nu se ascultă; să nu vorbim mai mult,
Căci sunt cugetări triste ce 'n silă ne supune,
Ce făr' de voie scapă, de lege nu ascult.
Odată înc' adio! Lipsit acum de toate
De câte-mi erau scumpe, simţirea-mi nu mai [poate,
Inima-mi osteneşte de a mai suferi,
Sunt jalnic, singuratic, cuprins de întristare,
Şi desnădajduirea-mi se face tot mai mare,
Şi sila-i mă înneacă, căci nu pot a muri.

(Ed. 1832, 1842, 1863).

---

1) Urmă-ţi (1863).

ÎNTRISTARE[1]

Duceţi-mă acolo pe ţarmuri fericite,
Ziceam, unde Neapol pe al mării sân prea lin
Răsfrânge dealuri, stele de nori neînvelite,
Şi unde cresc oranzii subt cerul cel senin.
Ce 'ntârziem? Să mergem; din unda cea albită
Să văd ieşind Vesuvul în flăcări care sbor;
Să văd pe[2]) Aurora pe dealuri strălucită,
Şi voiu, ţinând în mână uşor p'a mea iubită,
Din aste nălţimi vesel, visând să mă cobor,
Urmează-mi în ocolul acestor golfuri line;
Să 'ntoarcem paşii noştri pe ţărmul cunoscut,
L'a lui Virgil cenuşă, l-a Cintiei grădine,
L'al Vinerei[3]) vechiu templu, ţărîn' acum făcut.
Acolo subt oranze, supt via înflorită,
A căreia mlădiţe cu mirţii se mărită
Şi fruntea şi-o 'mpleteşte c'o boltă de lungi [flori,
L'al apei dulce sgomot, l'a vântului murmură,
Noi singuri cu amorul, cu vesela natură,
Gustând vieaţă dulce, plăcuţi vom avea sori.
A galbenelor zile făclia se topeşte,

---

1) Cu doi ani mai înainte apăruse nişte traduceri datorite lui Eliad. Cartea era intitulată **„Mediaţii poetice, dintre ale lui A. dela Maritin"** traduse şi alăturate cu alte bucăţi originale, prin D. I. Eliad, 1860. Cartea cuprinde următoarele traduceri: **„Lacul", „Desnădejduirea", „Providenţa la omu"; Rugăciunea de seară", „Războiul"** şi **„Toamna"**.

2) Să văz Aurora (1863).

3) Venerei (1863).

Se strânge cu încetul de a restriştii vânt,
Ori dacă câte-odată puţin mai fâlfaeşte,
Scânteile-i aprinse de suveniru-ţi sânt.
Eu nu ştiu dacă cerul în marea-i îndurare
Voieşte al meu suflet în ăst loc a ieşi;
Vieaţa-mi e aproape de recele i hotare,
Ş'abia pe un an poate că încă va păşi.
Dar dac'a veni moartea în primăvara vieţii,
De trebue în locul la bine închinat
Să scap din a mea mână o cup' a tinereţii,
Pe care cu flori soarta părea c'a 'ncoronat;
Eu nu rog Dumnezeii decât să merg odată
Pe ţărmul ce păstrează iubitu-ţi suvenir,
Să zic un lung adio la clima cea curată,
Şi unde am gustat vieaţa să pierd al vieţii fir.

(Ed. 1832, 1842, 1863).

FLUTURELE[1])

Cu primăvara naşte, cu roza[2]) el să moară,
In unde de lumină cu zefirii a 'nota,
Pe flori a se da 'n leagăn c'o aripă uşoară,
De aer, de miroase, sinin a se 'mbăta,
De praf a sale aripi de tânăr[3]) să clătească,
Să sboare cu suflarea la bolta cea cerească, —
A fluturelui astfel e soarta de iubit.
El este ca dorinţa ce'n veci nu se aşază,
Nemulţumit de toate, din toate vrând să vază,
Se duce s'afle 'n ceruri plăcerea ce-a dorit.

(Ed. 1832, 1842, 1863).

---

1) Această poezie a fost tradusă şi de C. Stamati sub titlul: „Ce este fluturul" („Musa Românească", pag. 165).
2) Raza (1842).
3) June (1863).

FERICIREA[1])

O vedeţi colo, colo în vale,
Unde natura vesel zâmbeşte,
Unde păstorul zilele sale
In paza turmei le mărgineşte?
Inima simplă, nevinovată,
Orice dorinţă lesne 'mplinită;
La câmp simţirea e-adevărată,
La câmp vieaţa e fericită;
La câmp, nedejdea zice: veniţi,
In fericire de vreţi să fiţi.

O vedeţi colo, în[2]) palat mare,
Inconjurată de bogăţie,
Vedeţi ce cinste, ce drepturi are,
Vedeţi pe fruntea-i ce bucurie?
Relele-i fapte se schimb în bune[3]),
Orice dorinţă-şi are 'mplinirea,
Numai mărirea toate supune,
Numa 'n palaturi e fericirea,
Măriri, nădejdea[4]) zice, „goniţi,
In fericire de vreţi să fiţi!"

---

1) Publicată întâia oară în „România" No. 48 din 25 Februarie 1838.

2) Intr'un („România")

3) Bine (Ed. 1842; — o greşeală).

4) Speranţa (1863).

O vedeţi colo, colo 'n războaie,
De steagul slavii, falnic umbrită? [1])
Ochii sunt groaznici, plini de văpaie, [2])
De morţi, de sângiuiri stă ocolită;
Apără dreptul, legea, credinţa,
Şi răsplătirea-i [3]) e nemurire.
A! ce plăcută e biruinţa!
Ce fericire e la oştire!
Nădejdea [4]) zice: „războinici fiţi,
De fericire dacă doriţi!"

O vedeţi colo, colo pe mare,
Cum îşi încrede soarta la vânturi,
Cum se preumblă fără 'ncetare,
Şi ce departe e de pamânturi?
Busola, drumul la pol' i-arata
Află lumi nouă, creşte simţirea,
Măsoar' adâncul, laţimea toata;
Numai pe mare e fericirea,
Nădejdea zice: „pe mări trăiţi,
In fericire de vreţi să fiţi".
O vedeţi colo, 'n ţara grecească,
Azil al slavei ş'al libertăţii,
Fantomă mândră, urieşească,
Unde-a scris Solon cartea dreptăţii?
Frumoasă climă, ceruri senine,
Care însuflă 'n veci bucuria!

1) De-ale slăvii steaguri umbrită („România").
2) Ochii aruncă focuri, văpae („România").
3) Recompensu-i (1863).
4) Speranţa (1863).

Intr'aste locuri cât e de bine!
Ce fericire e în Grecia!
Nădejdea-acolo zice, „trăiți,
In fericire de vreți să fiți".

O vedeți colo, colo departe,
In norul cela ce se zărește?
„A!" zice omul, care la moarte
Albit de zile mâhnit sosește:
„Ca voi odată aveam greșeală,
Dar al meu sânge astăzi e rece,
Astăzi nădejdea [1]) nu mai mă 'nșală;
Veți vedea singuri norul cum trece!
Pân'atunci însă mergeți, goniți,
Norul acela unde-o zăriți [2])."

(Imitație [3]). (Ed. 1838, 1842, 1847, 1863).

---

1) Speranța (1862).

2) Umbra aceea care zăriți („România").

3) In Ed. 1842, e însemnat: **Besanger**, și poezia e trecută la „Traducții".

VII

ADAOS ŞI BIBLIOGRAFIE

D-LUI GRIGORE ALEXANDRESCU [1])

LA HĂRĂZIREA [2]) FABULEI

RÂUL ŞI HELEŞTEUL

Nu gândeam ca pentru versuri se iau în mână
[condeiu,
Când ţintire-mi aici este la un altfel de idei,
Care nu cer episoade, nici fabule de glumit:
Ci protesturi, reclamaţii, drepturi de spriginit [3]).
Dar dorita întâlnire-ţi ma făcu să stau un ceas,
Şi din cuprinsul Temidei sa mă caţăr [4]) *pe*
[Parnas.
Rodul acestei întreprinderi, e fabu'a ce-ţi închin,
Scrisă cu o grabă mare, într'un stil nu prea
[senin;
Dar a mea dorinţă este: ca tu să fii veşnic [5]) râu
De poezii curgătoare, de talentul cel mai viu:
Să scrii pentru-a noastră slavă, ca toţi sa te
[lăudam,

---

1) Reproducem în acest „Adaos" poezia şi Fabula lui Donici, hărăzite lui Gr. Alexandrescu, fiindcă însuşi acest din urmă le-a pus în fruntea fabulelor sale, din ed. 1883, Noi reproducem după „Fabule, de A. Donici, Iaşi, 1863" arătând greşelele şi schimbările, (făcute poate de Alexandrescu din ed. 1863).

2) Hărăitura ed. 1863.

3) Mă aflam în Bucureşti în pricini de judecăţi (Nota autorului).

4) Să mă calăr. Ed. 1863.

5) Să fii în veci. Ed. 1862.

Câţi o limbă românească astăzi întrebuinţam.
Ştii prea bine că talentul este dela ceruri dat
Şi oricare-şi va da seamă cum în lume l-au
[tractat.
Talentul tău este mare şi sama-ţi va fi mai gre,
Când din orice întâmplare a-l părăsi tu vei vre.
Toţi poeţii cearcă'n lume feluri de nemulţumiri;
Dar din ele scânteiază cele mai vie simţiri.
Aţâţaţi de 'mpotrivire ei se luptă ne'ncetat,
Şi izbânda le e slava cu care s'a 'ncununat [1])
Scrie! scrie! iată-ţi lege, ce trebue să urmezi,
Pentru ca să fii ca râul şi 'n viitor [2]) se viezi.

---

1) Precum Tasso. (Nota autorului).
2) Şi ne'ncetat să visezi. (Ed. 1863).

RÂUL ŞI ELEŞTEUL[1])

D-LUI GR. ALEXANDRESCU

„Ce vrea sa zica frate?
Zicea către un râu vecinul heleşteu,
Eu apele-ţi mereu[2]),
Le vad ca sunt mişcate
Şi cum nu oboseşti mi-e greu de înţăles;
Apoi privesc ades
Pe unda ta plutind, când barce încarcate,
Când plute, — luntri de care sunt mai nenu-
[mărate.
Aceste ostenele
Zadarnice şi grele,
Cum nu le paraseşti,
Cum nu le pilduieşti,
De a mea vieaţa lina
De desfatare plina.
Căci eu deşi nu sunt pe harta aratat,
De şi niciun poet vr'un viers nu mi-au cântat,

---

1) Fabule de A. Donici. Partea II-a Iaşi, (1842).

2) Eu apelez mereu. (Ed. 1863).

Dar stau în maluri moi
Pe perini de naroiu [1]),
Ca o cucoană mare
Pe puful cel mai moale.

De barce, plute, luntri, nu sunt împovorat,
Şi greutatea lor asupra-mi n'am cercat.
Viaţă fără griji în pace mi-o petrec,
Căci toate pe pamânt ca vânturile trec.
Deşertăciunile lumeşti eu le urasc [2])
Şi în filosofie prin somn ma adânce c.

— „Dar filosofisând,
Pătruns-ai legea bine:
„Că apele mişcând,
„Păstreaza prospeţime?"

Asupra ziselor lui, râul au răspuns:
„Şi dacă astazi eu nu sunt un râu ascuns
De al istoriei prea falnica privire,
Apoi pricina [3]) e a mea neadormire,
Cu care am urmat acestui [4] înţeles,
Şi pentru care sunt din râuri eu [5]) ales.
Iar tu de secete vei fi [6]) curând uscat
In trândavul tau pat"! —
Aceste zicere au fost proorocie,
Căci heleşteul săc degraba s'au malit [7]).

1) Glod. (Nota autorului).
2) Cu ură te privesc. (Ed. 1863).
3) Apoi aceasta e a mea neadormire. (Ed. 1863).
4) Unui aşa înţeles. (Ed. 1863).
5) Din râuri mai ales. (Ed. 1863).
6) Vei rămânea uscat. (Ed. 1863).
7) Curând s'a nămolit. (Ed. 1863).

Iar râul astăzi stă[1]; un râu de toţi slăvit,
Mişcând neîncetat a sale ape vie.

Aşa talentele, când lenea le cuprinde,
Slăbind din zi în zi, se pierd fără a se întinde.

A. Donici

---

1) Ed. 1863.

BIBLIOGRAFIE

ASUPRA

OPEREI LUI GR. M. ALECSANDRESCU

Studiile mai însemnate apărute numai între anii

1874-1900

Columna lui Traian, 1874, An. V. No. 5, „Poetul *Grigoriu Alexandrescu*" (în text e scris mereu Alessandrescu), de *Bonifaciu Florescu.* Unul dintre rarele articole bune de critică, de pe acea vreme. Compară pe poet cu *V. Hugo;* amândoi „sunt numai vijelie". Despre poeziile lui spune ca „s'ar fi putut scrie în orice limbă, Ele n'au patria". Cu toate acestea și Alexandrescu își iubește patria, „deși caută mai sus de patria", Despre *Rugăciune* spune că e „ruga cea mai frumoasă", ce cunoaște în vreo literatură. Spune despre „Câinele soldatului" că e superioară *modelului* sau și adaogă că „Alessandrescu se înalță cu ideea prin idee".

Revista Noua, I, 1888, Grigore Alexandrescu (1812—1886[1]). Un admirabil articol al lui *Delavrancea,* asupra poetului.

---

1) Data morții greșită.

Meditațiile lui Gr. Alexandrescu, de *I. Găvănescu,* București 1896. (96 pagini . Un întins studiu de analiză literara.

Arhiva din Iași, An. X, 1899 pag. 325, *„Donici* și *Alexandrescu în 1842“,* de *Gr. Ghibanescu.* „Alexandrescu a fost un spirit mediativ de prima mâna“, ne spune autorul articolului, apoi face o paralela între productivitatea unuia și celuilalt, gasind ca morala lui Alexandrescu în cele dintâi fabule „e așa de generala, că devine aproape impersonala“. Dimpotriva, la Donici „satira mușcatoare, prea personala pe alocurea“.

Convorbiri *XXXIV*, 1900 p. 746—835. *Bogdan Duică.* „Despre *Grigorie Alexandrescu“*. Cel mai documentat studiu istoriografic, ce s'a scris asupra vieții și scrierilor lui Gr. Alexandrescu.

„Grégoire Alecsandresco et ses Maitres français“ de *Pompiliu Eliade* în *Revue des Deux Mondes*, 15 Decembrie 1904. Paris (pag. 871—909). Studiu mai întins despre înrâurirea asupra lui Alecsandrescu a celor trei mari clasici francezi: *La Fontaine, Lamartine și Boileau.*

„Fabule și Fabuliști“, de *Cristu S. Negoescu.* Istoricul, genul și literatura lui. București, 1905,

Mihail Dragomirescu și Gh. Adamescu: „Li-

teratură Româna Moderna". Bucureşti, 1906. In această lucrare se analizează în chip deslușit câteva poezii în parte, („Miezul nopţii", „Umbra lui Mircea la Cozia", „Anul 1840" etc.), arătându-se însuşirile rare ce hotărăsc lui Alexandrescu locul în literatura noastră.

„Teoria Poeziei, cu aplicare la poezia română", de *Mihail Dragomirescu,* Bucureşti, 1906. In cursul acestui întins studiu, poeziile lui Gr. Alexandrescu sunt analizate cu fiecare prilej.

CUPRINSUL

Pag.

I. POEZII

II. EPISTOLE

III. SATIRE

IV. FABULE

Pag.

V. EPIGRAME

VI. TRADUCERI

VII. ADAOS ŞI BIBLIOGRAFIE

